

**İNŞAAT SEKTÖRÜNDE BELİRLEYİCİ OLAN HUKUKİ
NORMLARIN VE HÜKÜMLERİNDEKİ DEĞİŞİMİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bilal ÖZASLAN

İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı

Yapı İşletmesi Programı

EYLÜL 2014

**İNŞAAT SEKTÖRÜNDE BELİRLEYİCİ OLAN HUKUKİ
NORMLARIN VE HÜKÜMLERİNDEKİ DEĞİŞİMİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bilal ÖZASLAN

(501111104)

İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı

Yapı İşletmesi Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. G. Emre GÜRCANLI

EYLÜL 2014

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün **501111104** numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Bilal ÖZASLAN**, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “**İnşaat Sektöründe Belirleyici Olan Hukuki Normların ve Hükümlerindeki Değişimin İncelenmesi** ” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı :	Doç. Dr. G. Emre GÜRCANLI İstanbul Teknik Üniversitesi	
Jüri Üyeleri :	Prof. Dr. İsmail KOYUNCU İstanbul Teknik Üniversitesi	
	Doç. Dr. G. Emre GÜRCANLI İstanbul Teknik Üniversitesi	
	Doç.Dr. Gül Polat TATAR İstanbul Teknik Üniversitesi	
	Doç.Dr. Ümit DİKMEN Boğaziçi Üniversitesi	

Teslim Tarihi : 27 Eylül 2014

Savunma Tarihi : 23 Eylül 2014

Eşime ve aileme,

ÖNSÖZ

Çalışmamız boyunca bilgi, tecrübe ve güler yüzü ile çalışmama ışık tutan, ayrıca bu çalışma ile kendimi geliştirmeye yönelik de birkaç adım ileride olmamı sağlayan, çalışmamın yöneticisi Sayın Doç. Dr. G. Emre Gürcanlı'ya, çalışmamda kullanmış olduğum verileri elde etmemde bana yardımcı olan çalışma arkadaşlarıma, sahada anket çalışmalarına katılarak bana zaman ayıran herkese teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca tezimin hazırlanması sırasında beni cesaretlendiren ve manevi destek sağlayan, kararlarımda daima arkamda olan aileme, müstakbel eşime ve değerli arkadaşlarım Ahmet Geymen, Ahmet Yasin Yeksan ve Mehmet Fatih Öksüz'e içten dileklerle teşekkür ederim.

Bu çalışmayı, hazırlamamda emeği geçen ve benden maddi, manevi hiçbir desteği esirgemeyen aileme ithaf ederim.

Eylül 2014

Bilal Özaslan
İnşaat Mühendisi

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİL LİSTESİ	xvii
ÖZET.....	xix
SUMMARY	xxiii
1. GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Kapsamı ve Amacı	4
2. BORÇLAR KANUNU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ.....	7
2.1 Tarihsel Gelişim ve Yasallaşma Süreci.....	7
2.2 Yeni TBK'nın, Eski BK'ya Göre Hüküm Farklılığı Bulunmayan Düzenlemeleri.....	11
2.2.1 Genel hükümler	11
2.2.2 Özel borç ilişkileri.....	11
2.3 Yeni TBK ile Getirilen Yeni Düzenlemeler.....	12
2.3.1 Genel hükümler	12
2.3.2 Özel borç ilişkileri.....	13
2.4 Borçlar Kanunu Kapsamında İnşaat Sözleşmeleri	17
2.4.1 İnşaat sözleşmelerine ait hükümlerde meydana gelen değişim	18
2.4.2 Eser sözleşmesinin İş, Vekalet ve Satış sözleşmelerinden farkları.....	26
2.4.2.1 İş sözleşmesinden farkları	27
2.4.2.2 Vekalet sözleşmesinden farkları	27
2.4.2.3 Satış sözleşmesinden farkları	27
3. KAMU İHALE KANUNU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ.....	29
3.1 Tarihsel Gelişim ve Yasallaşma Süreci.....	29
3.2 4734 Kamu İhale Kanununa Getirilen Yeni Düzenlemeler	32
3.3 Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nde Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi	60
3.3.1 Tarihsel gelişim ve yasallaşma süreci	60
3.3.2 Yapım işleri genel şartnamesi ile getirilen yeni düzenlemeler	61
4. YAPI DENETİMİ HAKKINDA KANUN İLE GELEN DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ.....	83
4.1 Tarihsel Gelişim ve Yasallaşma Süreci.....	83
4.2 Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile Getirilen Yeni Düzenlemeler	84
5. KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ.....	97
5.1 Tarihsel Gelişim ve Yasallaşma Süreci.....	97
5.2 4735 Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa Getirilen Yeni Düzenlemeler	98

6. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU İLE GELEN DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ.....	107
6.1 Tarihsel Gelişim ve Yasallaşma Süreci.....	107
6.2 6331 İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Getirilen Yeni Düzenlemeler.....	109
7. BULGULAR VE TARTIŞMA	157
7.1 İnşaat Sektörünü Şekillendiren Hukuki Normlarda Meydana Gelen Değişim.....	159
7.2 Bulguların İnşaat Proje Yönetimi Uygulama Standartları ile Değerlendirilmesi.....	168
7.3 Proje Yönetimi Uygulama Standartlarını ve İlgili Hukuk Normların Kamu ve Özel Sektör Projelerinde Uygulama Durumunu Gösteren Tabloların Yorumlanması.....	176
8. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	185
EKLER.....	191
ÖZGEÇMİŞ	201

KISALTMALAR

BK	: Borçlar Kanunu
CMAA	: Construction Management Association of America (Amerika İnşaat Yönetimi Birliği)
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
KİK	: Kamu İhale Kurumu
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
UNCITRAL	: United Nations Commission on International Trade Law (Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu)
UNIDROIT	: International Institute for the Unification of Private Law (Özel Hukukun Uyumlaştırılması Enstitüsü)
YİĞŞ	: Yapım İşleri Genel Şartnamesi

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 1.1 : GSMH ve İnşaat Sektörü verilerinin yıllara göre değişimini gösteren tablo.....	2
Çizelge 1.2 : GSMH ve İnşaat Sektörü verilerinin yıllara göre değişimini gösteren tablo (Devam).....	3
Çizelge 2.1 : TBK ve BK'ya ait genel bilgileri gösteren tablo.....	8
Çizelge 2.2 : 818 BK ve 6098 TBK bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.	9
Çizelge 2.3 : 818 BK ve 6098 TBK bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo (Devam).	10
Çizelge 2.4 : 6098 sayılı kanuna ek ve değişiklik getiren mevzuatın veya anayasa mahkemesi tarafından iptal edilen hükümlerin yürürlüğe giriş tarihini gösterir liste.	17
Çizelge 2.5 : Borçlar Kanunu kapsamında İnşaat Sözleşmeleri başlıklarında meydana gelen değişimi gösteren tablo.....	18
Çizelge 2.6 : Borçlar Kanunu kapsamında İnşaat Sözleşmeleri başlıklarında meydana gelen değişimi gösteren tablo (Devam).	19
Çizelge 3.1 : Kamu İhale Kanunu'na ait genel bilgileri gösteren tablo.....	32
Çizelge 3.2 : 4734 KİK bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.	33
Çizelge 3.3 : 4734 KİK bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo (Devam).....	34
Çizelge 3.4 : 4734 KİK bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo (Devam).....	35
Çizelge 3.5 : 4734 KİK bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo (Devam).....	36
Çizelge 3.6 : BİGŞ ve YİGS'ne ait genel bilgileri gösteren tablo.....	62
Çizelge 3.7 : BİGŞ ve YİGS bölümlerinde ve maddelerinde meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.	62
Çizelge 3.8 : BİGŞ ve YİGS bölümlerinde ve maddelerinde meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.	63
Çizelge 3.9 : BİGŞ ve YİGS bölümlerinde ve maddelerinde meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.	64
Çizelge 3.10 : BİGŞ ve YİGS bölümlerinde ve maddelerinde meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.	65

Çizelge 4.1 : Yapı Denetim Hakkında Kanun’a ait genel bilgileri gösteren tablo. ...	84
Çizelge 4.2 : Yapı Denetimi Hakkında Kanun madde başlıklarını gösteren tablo. ...	85
Çizelge 5.1 : Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’na ait genel bilgileri gösteren tablo.	97
Çizelge 5.2 : 4735 Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.	98
Çizelge 5.3 : 4735 Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo (Devam).	99
Çizelge 5.4 : 4735 Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo (Devam).	100
Çizelge 6.1 : İnşaat Sektörünü ilgilendiren önemli tüzük ve yönetmelikleri gösteren tablo.	110
Çizelge 6.2 : İnşaat Sektörünü ilgilendiren önemli tüzük ve yönetmelikleri gösteren tablo (Devam).	111
Çizelge 6.3 : İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu bölümlerini ve kapsam başlıklarını gösteren tablo.	112
Çizelge 6.4 : Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen yeniden değerlendirme oranına göre hesaplanmış 6331 sayılı İSG Kanunu’ndaki idari para cezaları.	143
Çizelge 6.5 : Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen yeniden değerlendirme oranına göre hesaplanmış 6331 sayılı İSG Kanunundaki idari para cezaları (Devam).	144
Çizelge 6.6 : Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen yeniden değerlendirme oranına göre hesaplanmış 6331 sayılı İSG Kanunundaki idari para cezaları (Devam).	145
Çizelge 6.7 : Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen yeniden değerlendirme oranına göre hesaplanmış 6331 sayılı İSG Kanunundaki idari para cezaları (Devam).	146
Çizelge 7.1 : Hukuki normlar hiyerarşisini gösteren tablo.	158
Çizelge 7.2 : Hukukun dallarını gösteren tablo.	158
Çizelge 7.3 : İnşaat sektörünü şekillendiren hukuki normlar ve bölümlerini gösteren tablo.	166
Çizelge 7.4 : İnşaat sektörünü şekillendiren hukuki normlar ve bölümlerini gösteren tablo (Devam).	167
Çizelge 7.5 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları.	170
Çizelge 7.6 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları (Devam).	171
Çizelge 7.7 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları (Devam).	172
Çizelge 7.8 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları (Devam).	173
Çizelge 7.9 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları (Devam).	174
Çizelge 7.10 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları (Devam).	175
Çizelge 7.11 : Proje Yönetimi Uygulama Standartlarını ve İlgili Hukuk Normları Kamu ve Özel sektör projelerinde uygulama durumunu gösteren tablo.	175
Çizelge 7.12 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri.	176

Çizelge 7.13 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri (Devam).	177
Çizelge 7.14 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Kamu İhale Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri.	177
Çizelge 7.15 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Kamu İhale Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri (Devam).	178
Çizelge 7.16 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri.....	179
Çizelge 7.17 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri (Devam).	180
Çizelge 7.18 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri.....	181
Çizelge 7.19 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri (Devam).	182
Çizelge 7.20 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Yapı Denetimi Hakkında Kanunun uygulamadaki yeri.	183

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 7.1 : İncelenen Kanunların sınıflandırmasını gösteren şema.....	159
Şekil 7.2 : İnşaat sektörünü şekillendiren hukuki normlarda meydana gelen değişim..	165
Şekil 7.3 : İnşaat Proje Yönetimi Uygulama Standartları Proje Yönetim Sistematiği.	168
Şekil 7.4 : İnşaat Proje Yönetimi Uygulama Standartları Proje Yönetiminde Süreçler.	169

İNŞAAT İŞLERİNDE BELİRLEYİCİ OLAN HUKUKİ NORMLARIN VE HÜKÜMLERİNDEKİ DEĞİŞİMİN İNCELENMESİ

ÖZET

Çalışma, İnşaat Sektörü içinde gerçekleşen her türlü iş ilişkisinde hükümleriyle taraflara ait hakları koruyan, kişileri ilkeleriyle karşılıklı borçlandıran ve bu sayede iş hayatında yetki ve sorumlulukları kayıt altına alan, yaptırımlarıyla işin gerçekleşmesini sağlayan kanunları daha iyi tanıma amacıyla yapılmıştır. Bu bağlamda İnşaat Sektörünü ilgilendiren hukuki normları inceleyerek kapsam ve şekil olarak haberdar etmek, son on yıllık süreçte bu normların değişen yapılarını gözlemleyerek; değiştirilen veya eklenen yeni maddelere dikkat çekmek çalışmanın hedeflerindendir.

Amaç doğrultusunda İnşaat Sektörünü konu alan hukuki normlar belirlenmiş ve Proje Yönetimini birinci dereceden ilgilendiren kanunlar incelenmiştir. Kanunlar;

1. Türk Borçlar Kanunu
2. Kamu İhale Kanunu
3. Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu
4. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
5. Yapı Denetimi Hakkında Kanun

Ele alınan hukuki normların geçtiğimiz on yıllık sürede nasıl bir değişime uğradıkları, 2003 yılında yürürlükte olan normlara ait metinler ile 2014 yılı itibariyle kullanılan normlara ait hükümler şekil ve kapsam olarak karşılaştırılarak ortaya konulmuştur.

İnşaat işinin koordinasyonunu ve yönetimini gerçekleştirirken, belirlenmiş olan hukuki normlara uyarak, bilimsel çalışmalarla iş hayatına kazandırılan uygulama standartlarında ele almak ve çatısı altında olunan hukuki sistemi iyi bilmek gerekir

Bu noktada konuya ışık tutmak için sektöre hükümleriyle yön veren kanunları incelendikten sonra, Amerika İnşaat Yönetimi Birliği (CMAA) tarafından kullanılan ve Türkiye şartları değerlendirilerek sektöre kazandırılan İnşaat Proje Yönetimi Uygulama Standartları bölümlerinde hangi hukuki normlarla çalışıldığı tespit edilmiştir.

Türk Borçlar Kanunu Kamu ve Özel Sektör projelerinde, İhale ve Tedarik Evresinde Proje Yönetimi Uygulama Standartlarıyla belirlenen safhalarında Kanunun birinci, ikinci ve üçüncü bölümlerindeki “Borç İlişkisinin Kaynakları, Borç İlişkisinin Hükümleri, Borç İlişkilerinin Sona Ermesi” başlıklarında yer alan hükümleriyle belirleyicidir. Ayrıca Yapım Evresinde Özel Sektör Projelerinde, Kanunun İkinci Kısmını oluşturan “Özel Borç İlişkileri” bölümünde yer alan Satış, Mal Değişimi, Kira, Ödünç, Hizmet, Eser, Vekalet Sözleşmeleri hükümleri aktif halde yer alır.

Kamu İhale Kanunu Kamu Projelerinde Tasarım Evresi, İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi ve Yapım evresinde hükümleriyle yer almakla birlikte Özel sektöre ait ihalelerde bu kanuna göre yapılabilmektedir. Kanun maddelerinde yer alan “İhaleye Katılım Kuralları, Ön yeterliliğin İlanı” ve “Tekliflerin Değerlendirilmesinde” Tasarımda; “İhale Süreci, İhale Usulleri ve Uygulaması” hükümleriyle İhale ve Tedarik Evresinde belirleyici olmaktadır.

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Kamu Projelerinde Tasarım Evresi ve Yapım evresinde hükümleriyle belirleyicidir ve uygulamada kullanılmaktadır. Tasarım Evresinde Kanunun ikinci bölümünde yer alan “ Sözleşmelerin Düzenlenmesi” başlığı altında toplanan tip sözleşmeler ve sözleşme türünün belirlenmesi hükümleriyle tasarım süreci ve yüklenen taraf hakkında belirleyici olmaktadır.

İhale ve Tedarik Evresinde, “İhalelere katılmaktan yasaklama, Kesin Teminata İlişkin Hükümler, Sözleşmede değişiklik yapılması, Sözleşmenin devri” başlıklarında toplanan hükümleriyle uygulamada yer alır.

Yapım Evresinde ise Kanun, “Sözleşmenin Uygulanması, Fiyat Farkı, Sigorta, Mücbir Sebepler, Denetim, Muayene ve Kabul İşlemleri, Sözleşmede Değişiklik, Sözleşmenin Devri ve Feshi, Sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemeler, Mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshi, Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi, Yasaklar ve Sorumluluklar” başlıklarında verilen belirleyici hükümlerle Proje Yönetiminde uygulamaya dahil olur.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Kamu ve Özel Sektör Projelerinde Yapım evresinde bölümlerinde yer alan iş güvenliği konusunda “İşveren ile Çalışanların Görev, Yetki ve Yükümlülükleri, Teftiş ve İdari Yaptırımlar” hükümleriyle belirleyicidir ve uygulamada kullanılmaktadır. Ancak bu durum Kanun hükümlerinin doğru şekilde uygulanması için yeterli değildir. Çünkü İş Sağlığı ve Güvenliği yapım süreçlerinin tamamını kapsamalıdır. Yapılacak yapının tasarımında iş güvenliğinin göz ardı edilmesi, uygulamaya Ön Tasarım ve Tasarım evrelerinde yapımda güvenliğe ilişkin kolaylaştırıcı ve güvenliği artırıcı teknik detayların atlanması hem sahadaki iş yükünü hemde çalışanların can güvenliğini tehlikeye atmaktadır. Bu sebeple iş veren kuruluşlar İSG maliyetlerini proje maliyetlerini artıran yükler olarak görmemeli; olası kazalarla meydana gelebilecek çok daha büyük kayıpları önlemede, Proje Yönetiminin kaçınılmaz bir unsuru olarak görmelidirler.

Yapı Denetimi Kanunu Kamu ve Özel Sektör Projelerinde yapı denetim kuruluş ve komisyonlarının görev sınırlarını, sicil kayıtlarının tutulması ve yapılara sertifika verilmesi, denetim faaliyetleri ve izin belgeleri konularında, ceza hükümlerinde belirleyici maddeleriyle Yapım Evresinde sürece dahil olur. Aynen İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uygulamasında olduğu gibi Yapı Denetim Kanunu hükümlerinde süreçte yer aldığı evreler genişletilmeli; gerek Tasarım gerekse Yapım Sonrası Evresi olsun uygunluk ve sürdürülebilirlik denetlenmelidir.

Çalışma beş ana başlıktan oluşan Proje Yönetim Sistematiğini,

- Maliyet Yönetimi
- Süre Yönetimi
- Kalite Yönetimi
- Sözleşme Yürütümü
- İş Güvenliği Yönetimi

aktörleri ve sistemde her bir yönetim aktörüne ait, “Ön tasarım evresi, Tasarım evresi, İhale ve tedarik evresi, Yapım (İnşaat) evresi ve Yapım sonrası evresi” süreçlerinde inceler. Bu süreçlerde iş ilişkilerinde bağlayıcı olan hukuki normları görmeyi sağlar.

INVESTIGATION OF LEGAL NORMS AND THEIR CHANGED PROVISIONS ABOUT CONSTRUCTION WORK

SUMMARY

In the 90 years period from the date of entry into force, some essential changes were made to the content of the Laws. Entirely revising and making to respond to the current conditions of the Basic Laws have necessity and importance. The paper explains new arrangements brought by the new laws and their provisions.

The study has been carried out to ensure better recognition about laws enforcements that protect the rights of people, put in order business relationship and all mutual debts in construction industry by recording the sanctions. In this context, examining the legal norms about the construction sector, concerning the scope and form of provisions to notify the last ten-year period and observing the changing nature of these norms; changed or added new material to draw attention are objectives of the study.

In this purpose legal norms has been specified the four laws which typically used in the Construction Sector and concerning Project Management were examined. These Elected Laws;

1. The Turkish Code of Obligations
2. Public Procurement Law
3. The Law on Public Procurement Contracts
4. Occupational Health and Safety Law
5. Construction Inspection Law

To deal with what changes suffered from 2003 to 2014 are introduced by making comparison in forms and contents of the chosen legal norms in last decade.

When performing the coordination and management of construction work, complying with determined legal norms and using standards of practice that came through by scientific studies in business life under the umbrella of the legal system is necessary to know.

At this point, to shed light on the subject after examination the provisions of guiding laws in construction sector, Construction Project Management Practice Standards titles that adapted from United Construction Management Association (CMAA) and evaluated in conditions of Turkey, were identified which legal norms have been studied with. The study consists of five main headings of Systematic Project Management functions,

- Project Management
- Cost Management
- Time Management
- Quality Management
- Contract Administration

- Work Safety Management

These functions are not mutually exclusive but are related and integral components of the construction management process. These examined processes are consistent with the established usage in the construction industry. Each headings are presented in the following phases,

- Pre-design phase,
- Design phase,
- Tender and procurement phase,
- Construction phase
- Post construction

By bringing into question, which laws act in wich processes, and how their provisions work, enable to be aware of the legal norms that are binding in the business relationship.

1. GİRİŞ

Ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişiminde önemli bir rol oynayan inşaat sektörü, yapılan işin niteliği, yapım sürecine dahil olan tarafların fazlalığı ve talep yoğunluğu sebebiyle sektörler arasında lokomotif olarak tanımlanır. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde altyapı, barınma ve üretim ihtiyaçlarının fazlalığı; sektörün emek yoğun oluşu, istihdam ve gelir dağılımı üzerinde ki büyük etkisi inşaat sektörünü ülke ekonomisini belirleyen en önemli aktörlerden birisi yapmıştır. Ekonomik iyileşmenin ve krizlerin etkisi ilk olarak inşaat sektörünü etkilemektedir ve devlet yatırımlarının ekonomiye destek için devreye girdiği sektör yine inşaat sektörüdür (Aydın, 2010).

Nitel ve nicel açıdan ele alınarak incelendiğinde inşaat sektörü çeşitli mal ve hizmet üretimi ile doğrudan veya dolaylı ilişkisi ve yoğun işgücü kullanımı sebebiyle ekonomik ve sosyal yapı içerisinde önemli bir yere sahiptir. Günümüzde inşaat sektörünün dünyadaki toplam büyüklüğünün son on yılda 4,2 trilyon dolar civarında olduğu, dünya sınai istihdamının yaklaşık yüzde 30'unu inşaat sektörünün karşıladığı tahmin edilmektedir. İnşaat sektörünün GSMH içindeki doğrudan payı ortalama yüzde 6 iken, doğrudan ve dolaylı olarak etkilediği sektörlerle beraber dikkate alındığında bu oran yüzde 30'lara kadar çıkmaktadır (Bilir, 2010).

2003 ve 2013 yılları arasında kayıt altına alınan TÜİK'e ait verilere göre İnşaat Sektörü'nün GSYH içindeki payının son 5 yıllık gelişimi incelendiğinde %3,8-4,5 arasında değiştiği görülmektedir. Yine TÜİK üretim yöntemi ile hesaplanan cari fiyatlarla GSMH rakamlarına ve İnşaat sektörüne ait diğer rakamlara aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir (TÜİK, 2014).

Çizelge 1.1 : GSMH ve İnşaat Sektörü verilerinin yıllara göre değişimini gösteren tablo.

		2013		2012		2011		2010		2009	
		Değer	Değişim oranı (%)	Değer	Değişim oranı (%)	Değer	Değişim oranı (%)	Değer	Değişim oranı (%)	Değer	Değişim oranı (%)
GSMH (Üretime bağlı Sabit hesaba göre)	Toplam (Milyon TL)	122476	4.1	117625	2.1	115175	8.8	105886	9.2	97003	-4.8
	İnşaat sektörü	7198	7	6726	0.6	6688	11.5	5996	18.3	5067	--16.1.1
	İnşaat sektörünün oranı (%)	5.9		5.7		5.8		5.7		5.2	
İstihdam	Toplam (Bin kişi)	23 704	-2.6	24 331	4.6	23 266	6.4	21 858	6.0	20 615	0.1
	İnşaat sektörü	1 563	-14.6	1 830	8.9	1 680	17.1	1 434	9.9	1 305	5.3
	İnşaat sektörünün oranı (%)	6.6		7.5		7.2		6.6		6.3	
Alınan yapı ruhsatı	Bina sayısı	116525	11.9	104151	16.2	101900	-26.9	139422	51.0	92342	-3.0
	Yüzölçümü (m2)	168207842	10.0	152952913	48.5	123621864	-29.9	176253990	75.0	100726544	-3.0
	Konut (m2)	97330942	57.9	8840678371	57.8	7330776535	59.3	125345494	71.1	77912168	77.4

Çizelge 1.2 : GSMH ve İnşaat Sektörü verilerinin yıllara göre değişimini gösteren tablo (Devam).

		2008		2007		2006		2005		2004		2003
		Değer	Değişim oranı (%)	Değer	Değişim oranı (%)	Değer	Değişim oranı (%)	Değer	Değişim oranı (%)	Değer	Değişim oranı (%)	Değer
GSMH (Üretime bağlı Cari hesaba göre)	Toplam (Milyon TL)	101922	0.7	101255	4.7	96738	6.9	90450	8.4	83456	9.4	76338
	İnşaat sektörü	6041	-8.1	6574	5.7	6221	18.5	5250	9.3	4802	14.1	4207
	İnşaat sektörünün oranı (%)	5.9		6.5		6.4		5.8		5.8		5.5
İstihdam	Toplam (Bin kişi)	20 604	2.0	20 209	1.4	19 933	1.5	19 633	4.7	18745	3.3	18152
	İnşaat sektörü	1 238	0.6	1 231	3.2	1 192	8.7	1 097	7.2	1023	0.6	1017
	İnşaat sektörünün oranı (%)	6.0		6.1		6.0		5.6		5.5		5.6
Alınan yapı ruhsatı	Bina sayısı	95193	-10.8	106659	-6.6	114204	0.0	114254	51.3	75495	50.6	50140
	Yüzölçümü (m2)	103846233	-17.0	125067023	1.8	122909886	15.5	106424587	52.6	69719611	53.2	45516030
	Konut (m2)	74340807	71.6	89807200	71.8	92941776	75.6	82297998	77.3	51080151	73.3	34607148

Verilerlede görüldüğü gibi Türkiye’de inşaat sektörü, genel ekonomik yapı içerisinde çok önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple sektörel anlamda elde edilecek başarının ülkenin sosyal ve ekonomik refahında büyük payı olacaktır. İnşaat Sektöründe başarı; her türlü iş gurubunun yer aldığı yoğun iş ilişkisi bulununan bu örgüde iradesiyle bulunan her bireyin haklarını koruyan bir sistemi işleterek eser oluşturmak ve bu sayede yine bireye ekonomik ve sosyal yönde fayda sağlamaktır. İş örgüsünde istenilen verimliliğe ulaşmak için bilgi, yetenek ve deneyimle donanmış bir yönetim temel unsurlardır. Bu sebeple inşaat işinin koordinasyonunu ve yönetimini gerçekleştirirken, belirlenmiş olan hukuki normlara uyarak, bilimsel çalışmalarla iş hayatına kazandırılan uygulama standartlarında ele almak ve çatısı altında olunan hukuki sistemi iyi bilmek gerekir.

1.1 Çalışmanın Kapsamı ve Amacı

İş kavramına örgütsel olarak dahil olan insanların yer aldığı her sektörde olduğu gibi İnşaat Sektöründe de ekonomik yatırımların istenilen verimliliğe ulaşmasında iyi bir yönetim temel unsurdur. Bu nedenle inşaatı yaptıracak tarafın, yöneten mühedisin ve üstlenen müteahhidin görevlerinin belirlenmesi oldukça zor bir yapıya dönüşmektedir. Bundan dolayı inşaat işinin koordinasyonunu ve yönetimini, belirlenmiş olan hukuki normlara uygun şekilde, uluslar arası uygulama standartlarında ele alan, çatısı altında olunan hukuki sistemi iyi bilen; teknik konulara ve hukuki mevzuata hakim kişilere bırakmak başarı için en doğru adım olmaktadır.

Çalışmada ulaşılmak istenen hedef tam bu noktada konuya ışık tutmayı amaçlamaktadır. Aslında sektöre hükümleriyle yön veren kanunları daha iyi tanımak, gerçekleştirilen her türlü iş ilişkisinde ilkeleri belirleyen normlardan haberdar olmak, son on yıllık süreçte bu normların değişen yapılarını gözlemleyerek; değiştirilen veya eklenen yeni maddelere dikkat çekmek çalışmanın hedeflerindendir. İlave olarak yönetime ait aktörleri inceleyerek, İnşaat Yönetimi konusunda belirleyici olan Proje Yönetimi Uygulama Standartlarının ve süresel ayrımlarının hangi hukuki normlara göre şekillendiği çalışmada elde edilen bulgular arasındadır.

Hedeflenen amaç için belirlenen kapsamda İnşaat Sektöründe iş ilişkilerini şekillendiren tarafların sorumluluk ve yükümlülüklerini ilkelendiren hukuki normlar

incelenmiştir. Bu normlar arasından Proje Yönetimini birinci dereceden ilgilendiren dört kanun incelenmiştir. Kanunlar;

1. Türk Borçlar Kanunu
 - Eser Sözleşmesi (Detaylandırıldı)
2. Kamu İhale Kanunu
 - Yapım İşleri Genel Şartnamesi (Detaylandırıldı)
3. Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu
4. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
5. Yapı Denetimi Hakkında Kanun

Son on yıllık sürede incelenen hukuki normlarda meydana gelen değişim her bir başlık, maddeler düzeyinde incelenerek ortaya konmaya çalışılmıştır. Bunu yaparken 2003 yılında yürürlükte olan norma ait metin, 2014 yılı itibariyle kullanılan norma ait hükümlerle şekil ve kapsam olarak karşılaştırılmıştır.

2. BORÇLAR KANUNU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ

2.1 Tarihsel Gelişim ve Yasallaşma Süreci

Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında hukuk devrimi niteliğindeki Medenî Kanun ve Borçlar Kanunu yürürlüğe girdikleri 1926 yılından bu yana, önemli sayılabilecek boyutta bir değişikliğe uğramadan, arkalarında büyük bir birikimle yürürlükte kaldılar.

Borçlar Kanunu(BK) ilk kez 818 sayılı kanun olarak 22/04/1926 tarihinde kabul edilmiş ve aynı yıl Resmi Gazetenin 359. sayısı ile yayınlanmıştır. Bütün borç ilişkilerini hükümleri ile şekillendiren kanun inşaat sektöründe yer alan üretim, hizmet ve satış unsurlarının da yegane belirleyicisidir. 2003 yılı itibariyle Türk İnşaat Sektörü içinde yer alan herkes 1926 kabul tarihli 818 numaralı Borçlar Kanunu'na tabi olmaktadır. 2003 yılında sektör içi her türlü borç ilişkisini belirleyen kanun iki kısımdan ve toplam 23 ana başlığı detaylandıran 544 maddeden oluşmaktaydı (B.K., 1926).

1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) tamamlayıcı bir parçası, beşinci kitabı olan; her türlü borç ilişkisini tanımlayan kanun 12/01/2011 tarihinde yeniden düzenlenerek 6098 numaralı Türk Borçlar Kanunu(TBK) olarak değiştirilmiştir. Kanun yeni haliyle Genel Hükümler ve Özel Borç İlişkileri olarak iki kısımdan, 649 maddeden oluşur (Bakanlar Kurulu-TBK, 2001).

Kanunun hazırlanması için bir komisyon kurulmuştur. Kurulan komisyon, kanun taslağının hazırlanmasında uluslararası çalışmaları da göz önünde bulundurmıştır. Zira, günümüzde, uluslararası veya uluslar üstü geçerliliği olan borçlar hukukunu oluşturmaya yönelik olarak, Türkiye'nin de üyesi bulunduğu, "UNIDROIT (International Institute for the Unification of Private Law, Özel Hukukun Uyumlaştırılması Enstitüsü) ve Birleşmiş Milletler bünyesinde kurulmuş olan UNCITRAL (United Nations Commission on International Trade Law, Birleşmiş

Milletler Uluslararası Ticaret Komisyonu) gibi kuruluşlar önemli çalışmalar yapmıştır (Kara, 2013).

Çizelge 2.1 : TBK ve BK’ya ait genel bilgileri gösteren tablo.

Yürürlükte olduğu tarih	2003	2014
Kanun adı	Borçlar Kanunu	Türk Borçlar Kanunu
Kanun numarası	818	6098
Kabul tarihi	22.04.1926	12.01.2011
Yayımlandığı ResmiGazete/ Tarih	Sayı 359 29.04.1926	Sayı 27836 04.02.2011
Madde sayısı	544	649

Borçlar Kanunu gibi temel kanunların baştan sona incelenerek, günümüz şartlarına ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek hale getirilmesi, 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunu ile uyum sağlanması için önem arz etmekteydi. Bu sebeple 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hazırlanarak 818 sayılı Borçlar Kanunu yerine yürürlüğe konmuştur.

Bu Kanun, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun Beşinci Kitabı olup, onun tamamlayıcısıdır. Kanun 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türk Borçlar Kanunu hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Maddelerde yapılan düzenlemeler ve yeni kanunla gelen yeni hükümlere bu kısımda yer verilmiştir. Kanun metni “*İtalic*”, yapılan açıklamalar ise “Normal” olarak yazılmıştır.

Eski ve yeni kanuna ait bölüm başlıkları aşağıda yer alan tabloda belirtilmiştir.

Çizelge 2.2 : 818 BK ve 6098 TBK bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.

818 BORÇLAR KANUNU	6098 TÜRK BORÇLAR KANUNU
a) Birinci Kısım : Umumi Hükümler • Birinci Bap : Borçların teşekkülü • İkinci Bap : Borçların hükmü • Üçüncü Bap : Borçların sukutu • Dördüncü Bap : Borçların nevileri • Beşinci Bap : Alacağın temliki ve borcun nakli b) İkinci Kısım : Aktin Muhtelif Nevileri • Altıncı Bap :Beyi ve trampa • Yedinci Bap : Hibe • Sekizinci Bap : İcar • Dokuzuncu Bap : Ariyet ve karz • Onuncu Bap : Hizmet akdi • On Birinci Bap : İstisna akdi • On İkinci Bap : Neşir mukavelesi • On Üçüncü Bap : Alelîtlak vekalet • On Dördüncü Bap : Vekaleti olmadan başkası hesabına tasarruf • On Beşinci Bap : Komisyon • On Altıncı Bap : Nakliye mukaveleleri • On Yedinci Bap : Ticari mümessiller ve diğer ticari vekiller	a) BİRİNCİ KISIM : Genel Hükümler • Birinci Bölüm : Borç ilişkisinin kaynakları • İkinci Bölüm : Borç ilişkisinin hükümleri • Üçüncü Bölüm : Borçların ve borç ilişkilerinin sona ermesi, zamanaşımı • Dördüncü Bölüm : Borç ilişkilerinde özel durumlar • Beşinci Bölüm : Borç ilişkilerinde taraf değişiklikleri b) İKİNCİ KISIM : Özel Borç İlişkileri • Birinci Bölüm : Satış sözleşmesi • İkinci Bölüm : Mal değişim sözleşmesi • Üçüncü Bölüm : Bağışlama sözleşmesi • Dördüncü Bölüm : Kira sözleşmesi • Beşinci Bölüm : Ödünç sözleşmeleri • Altıncı Bölüm : Hizmet sözleşmeleri • Yedinci Bölüm : Eser sözleşmesi • Sekizinci Bölüm : Yayım sözleşmesi • Dokuzuncu Bölüm : Vekâlet ilişkileri • Onuncu Bölüm : Vekâletsiz işgörme • Onbirinci Bölüm : Komisyon sözleşmesi

Çizelge 2.3 : 818 BK ve 6098 TBK bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo (Devam).

• On Sekizinci Bap : Havale • On Dokuzuncu Bap : Vedia • Yirminci Bap : Kefalet • Yirmi Birinci Bap : Kumar ve bahis • Yirmi İkinci Bap : Kaydı hayat ile irat ve ölünceye kadar bakma akdi • Yirmi Üçüncü Bap : Adi şirket	• Onikinci Bölüm : Ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcıları • Onüçüncü Bölüm : Havale • Ondördüncü Bölüm : Saklama sözleşmeleri • Onbeşinci Bölüm : Kefalet sözleşmesi • Onaltıncı Bölüm : Kumar ve bahis • Onyedinci Bölüm : Ömür boyu gelir ve ölünceye kadar bakma sözleşmeleri • Onsekizinci Bölüm : Adi ortaklık sözleşmesi
---	---

Tabloda verilen başlıklarda görüldüğü üzere, Borçlar Kanunu'nun sistematüğını değıştirmeden hazırlanan Türk Borçlar Kanunu'nun en önemli özelliğı dilinin sadeleştirilmesi ya da Türkçeleştirilmesidir.

6098 sayılı TBK, yürürlükteki 818 sayılı BK' da olduğı gibi iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısım BK' da ki “Umumi Hükümler” i karşılayan “Genel Hükümler” ikinci kısım ise yürürlükteki kanunda “Akdiñ Muhtelif Nevileri” olarak düzenlenmiş olan “Özel Borç İlişkileri” dir.

Akit yani sözleşme, her iki kanunda da “iki taraflı ve birbirine uygun rıza beyanı ile kurulan hukuki işlem” olarak tanımlanmıştır. Oysaki “Vekâletsiz İş Görme”, “Havale” gibi hukuki işlemler akit olarak nitelendirilemeyeceğinden 6098 sayılı kanunun ikinci kısmında yani “Özel Borç İlişkileri” başlığı altında düzenlenmiştir.

Yeni TBK'da, kısımlarda yer alan bölümlere yeniden numaralar verilmiştir. Madde gerekçeleri hazırlanırken eski BK'da yer verilmeyen ve/veya yeni hükümler getiren madde gerekçelerinin, daha ayrıntılı biçimde yazılmasına özen gösterilmiştir (Kara, 2013).

Ekler bölümünde “6098 sayılı TBK ve 818 sayılı BK madde numaraları karşılaştırma tablosu” ile eski ve yeni madeler arasında denkliği olanlar karşılıklı olarak verilmiş ve maddeleri inceleme imkanı sunulmuştur.

2.2 Yeni TBK’nın, Eski BK’ya Göre Hüküm Farklılığı Bulunmayan Düzenlemeleri

2.2.1 Genel hükümler

Yeni Türk Borçlar Kanunu’nun ilk kısmı “Genel Hükümler” başlığında oluşur ve beş bölüme ayrılmıştır. Borç ilişkisinin kaynakları, hükümleri, sona ermesi ilk üç bölümde detaylandırılmıştır. Son iki bölüm ise borç ilişkilerinde özel durumları ve taraf değişikliklerini konu alır. Söz konusu düzenlemeler ile eski Borçlar Kanunu arasında hüküm farklılıkları oldukça azdır ancak yenilenen Türkçesiyle hükümlerin ifade şekilleri bir o kadar farklıdır.

2.2.2 Özel borç ilişkileri

TBK’nın “Özel Borç İlişkileri” başlıklı olup, onsekiz bölüme ayrılan İkinci Kısımında, BK’na göre hüküm farklılığı bulunmayan bölümler, bunların düzenleme konuları ve kapsadığı maddeler şunlardır:

- Beşinci Bölüm: Bu bölümde, “Ödünç Sözleşmeleri” başlığı altında, “Kullanım Ödüncü” 379 ile 385’inci maddelerde, “Tüketim Ödüncü” ise, 386 ile 392’inci maddelerde düzenlenmiştir.
- **Yedinci Bölüm: “Eser Sözleşmesi”**nin düzenlendiği bu bölüm, 470 ile 486’ncı maddelerden oluşmaktadır. İnşaat sözleşmelerinde belirleyici olan bu bölüm maddeleri detaylı şekilde incelenmiştir.
- Dokuzuncu Bölüm: Bu bölümde “Vekâlet İlişkileri”, 502 ile 525’inci maddelerde, üç ayırım hâlinde düzenlenmiştir. Birinci Ayırımda “Vekâlet Sözleşmesi”, İkinci Ayırımda “Kredi Mektubu ve Kredi Emri”, Üçüncü Ayırım da “Simsarlık Sözleşmesi” yer almıştır.
- Onuncu Bölüm: “Vekâletsiz İşgörme”nin düzenlendiği bu bölüm, 526 ile 531’inci maddeleri kapsamaktadır.
- Onbirinci Bölüm: Bu bölümde “Komisyon Sözleşmesi”, 532 ile 546’ncı maddelerde düzenlenmiştir.

- Onikinci Bölüm: “Ticarî Temsilciler ve Diğer Tacir Yardımcıları”nın düzenlendiği bu bölüm, 547 ile 554’üncü maddelerinden oluşmaktadır.
- Onüçüncü Bölüm: Bu bölümde “Havale”, 555 ile 560’ıncı maddelerde düzenlenmiştir.
- Ondördüncü Bölüm: “Saklama Sözleşmeleri”nin düzenlendiği bu bölüm, 561 ilâ 580’inci maddeleri kapsamaktadır. Bu bölümde “Genel saklama sözleşmesi”nden başka, “Misli şeylerin saklanması”, “Ardiyeciye bırakma” ve “Konaklama yeri, garaj, otopark ve benzeri yerleri işletenlere bırakma” sözleşmeleri de düzenlenmiştir.
- Onaltıncı Bölüm: Bu bölümde “Kumar ve Bahis”, 604 ile 606’ncı maddelerde düzenlenmiştir.
- Onyedinci Bölüm: “Ömür Boyu Gelir ve Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmeleri”nin düzenlendiği bu bölümün Birinci Ayırımında “Ömür Boyu Gelir Sözleşmesi”ne, 607 ile 610’uncu maddelerde; İkinci Ayırımında ise, “Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi”ne, 611 ile 619’uncu maddelerde yer verilmiştir.
- Onsekizinci Bölüm: “Adi Ortaklık Sözleşmesi” ortaklar arasındaki ilişkiyi, karşılıklı ortakların sorumluluklarını, ortaklığın sona ermesine dair hükümleri kapsar. 620 ile 649’uncu maddelerde yer verilmiştir.

2.3 Yeni TBK ile Getirilen Yeni Düzenlemeler

Kanun ilk olarak borç ilişkisini “Sözleşme, tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulur.” şeklindeki sözleşme tanımı ile açıklar ve tarafların birbirine açık veya kapalı açıkladıkları irade kavramına yer verir. Yapılan sözleşmenin, kanunda yazılı şekilde yapılması öngörülüyorsa yazılı şekle uyulması zorunluluğu vurgulanmış, sözleşme metniyle çelişmeyen tamamlayıcı yan hükümler bu kuralın dışında bırakılmıştır.

2.3.1 Genel hükümler

“Genel Hükümler” başlıklı birinci kısım, Borç İlişkisinin Kaynakları, Borç İlişkisinin Hükümleri, Borçların ve Borç İlişkilerinin Sona Ermesi ve Zaman aşımı, Borç İlişkilerinde Özel Durumlar ve Borç İlişkilerinde Taraf Değişiklikleri olarak beş

bölüme ayrılmıştır. Birinci Kısımındaki yeni hükümlerin yer aldığı başlıklar aşağıda özetlenmiştir.

- Borç ilişkisinin kaynakları (Birinci bölüm)
 - a) Ismarlanmayan şeyin gönderilmesi
 - b) Yazılı şeklin unsurları ve imza
 - c) Genel işlem koşulları
 - d) Sorumluluk sebeplerinin yarışması
 - e) Müteselsil sorumluluk
 - f) Hakkaniyet sorumluluğu
 - g) Tehlike sorumluluğu ve denkleştirme
 - h) Zamanaşımı
 - i) Rücu isteminde zamanaşımı
 - j) Geçici ödemeler
- Borç ilişkisinin hükümleri (İkinci bölüm)
 - a) Faiz ve temerrüt faizi
 - b) Sürekli edimli sözleşmelerde borçlunun temerrüdü
- Borçların ve borç ilişkilerinin sona ermesi, zamanaşımı (Üçüncü bölüm)
 - a) İbra
 - b) Kısmî ifa imkânsızlığı
 - c) Aşırı ifa güçlüğü
- Borç ilişkilerinde Özel Durumlar (Dördüncü bölüm)
- Borç ilişkilerinde taraf değişiklikleri (Beşinci bölüm)

2.3.2 Özel borç ilişkileri

Yeni TBK'nın, "Özel Borç İlişkileri" başlıklı ikinci kısmı onsekiz bölüme ayrılmıştır. Yukarıda (2.3 altında) da belirtildiği gibi, yeni TBK'nın İkinci Kısımının Üçüncü, Beşinci, Yedinci, Dokuzuncu ile Ondördüncü, Onaltıncı ve Onyedinci Bölümlerinde, eski BK'da mevcut olmayan yeni bir hükme yer verilmemiştir. İkinci Kısımındaki yeni hükümler içeren bölümler ve alt başlıkları aşağıda özetlenmiştir.

- Satış sözleşmesi (Birinci bölüm)
 - a) Yarar ve hasar
 - b) Satış ilişkisi doğuran haklar
 - i. Süresi ve şerhi

- ii. Devredilmesi ve miras yoluyla geçmesi
 - iii. Önalım hakkı
- Mal değişim sözleşmesi (İkinci bölüm)
 - c) Tanım
 - d) Tabii olduğu hükümler
 - e) Zapttan ve ayıptan sorumluluk
- Kira sözleşmesi (Dördüncü bölüm)
 - a) Kira süresi
 - b) Kiracı tarafından kiralananda yenilik ve değişiklik yapılması
 - c) Kira ilişkisinin devri
 - d) Takastan feragat yasağı
 - e) Kiralananın gözden geçirilmesi ve kiracıya bildirme
 - f) Bağlantılı sözleşme
 - g) Dava açma süresi
 - h) Kiracı aleyhine düzenleme yasağı
 - i) Bildirimin geçerliliği
- Hizmet sözleşmeleri (Altıncı bölüm)
 - a) Düzenlemelere ve talimata uyma borcu
 - b) Aracılık ücreti
 - c) İkramiye
 - d) Ücret alacağının haczi, devri ve rehnedilmesi
 - e) Giderler
 - i. Genel olarak
 - ii. Taşıma araçları
 - iii. Giderlerin ödenmesi
 - f) Kişisel verilerin kullanılması
 - g) Ceza koşulu ve ibra
 - h) Yıllık izin
 - i. Süresi
 - ii. İndirimi
 - iii. Kullanılması
 - iv. Ücreti
 - i) Hizmet ilişkisinin devri
 - i. İşyerinin tamamının veya bir bölümünün devri

- ii. Sözleşmenin devri
- Yayıml sözleşmesi (Sekizinci bölüm)
- Vekalet ilişkileri (Dokuzuncu bölüm)
 - a) Eşin rızası
 - b) Kefil ile alacaklı arasındaki ilişki
 - c) Uygulama alanı
- Vekâletsiz İşgörme (Onuncu bölüm)
 - a) İşgörenin hak ve borçları
 - i. İşin görülmesi
 - ii. Sorumluluk
 - iii. İşgörenin ehliyetsizliği
 - b) İş sahibinin hak ve borçları
 - i. İşin iş sahibinin menfaatine yapılması hâlinde
 - ii. İşin işgörenin menfaatine yapılması hâlinde
 - iii. İşin iş sahibi tarafından uygun bulunması hâlinde
- Komisyon sözleşmesi (Onbirinci bölüm)
 - a) Alım veya satım komisyonculuğu
 - i. Tanımı
 - ii. Komisyoncunun borçları
 - iii. Komisyoncunun hakları
 - b) Diğer komisyon işleri
- Ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcıları (Onikinci bölüm)
 - a) Ticari temsilci
 - i. Tanımı ve yetki verilmesi
 - ii. Temsil yetkisinin kapsamı
 - iii. Temsil yetkisinin sınırlandırılması
 - iv. Temsil yetkisinin sona ermesi
 - b) Ticari vekil
 - c) Diğer tacir yardımcıları
 - d) Rekabet yasağı
 - e) Ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkilerinin sona ermesi
- Havale (Onüçüncü bölüm)

- a) Tanımı
- b) Hükümleri
 - i. Havale eden ile havale alıcısı arasındaki ilişki
 - ii. Havale ödeyicisinin borcu
 - iii. İfa edilmeme hâlinde bildirim
- c) C. Geri alma
- d) D. Kıymetli evrak konusunda havale
- Kefalet Sözleşmesi (Onbeşinci bölüm)
 - a) Tanımı
 - b) Koşulları
 - i. Asıl borç
 - ii. Şekil
 - iii. Eşin rızası
 - c) İçeriği
 - i. Türlerine göre
 - ii. Ortak hükümler
 - d) Sona ermesi
 - i. Kanun gereğince
 - ii. Kefaletten dönme
 - iii. Süreli kefalette
 - iv. Süreli olmayan kefalette
 - v. Çalışanlara kefalette
 - e) Uygulama alanı
- Adi ortaklık sözleşmesi (Onsekizinci bölüm)
 - a) Ortaklıktan çıkma ve çıkarılma
 - b) Ortaklık payının tasfiyesi
 - c) Malvarlığının yetersizliği
 - d) Tamamlanmamış işler

Çizelge 2.4 : 6098 sayılı kanuna ek ve değişiklik getiren mevzuatın veya anayasa mahkemesi tarafından iptal edilen hükümlerin yürürlüğe giriş tarihini gösterir liste.

Değiştirilen Kanunun/ İptal Eden Anayasa Mahkemesinin Kararının Numarası	6098 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
6111	15	1/7/2012
6217	İşlenemeyen Hüküm	14/4/2011
6353	İşlenemeyen Hüküm	12/7/2012
6455	584	11/4/2013

Yeni TBK'nın yürürlüğü 12/01/2011 tarih ve 6101 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun ile düzenlenmiştir 39. Kural olarak, TBK'nın yürürlüğe girdiği tarihten önceki fiil ve işlemlere, bunların hukuken bağlayıcı olup olmadıklarına ve sonuçlarına, bu fiil ve işlemler hangi kanun yürürlükte iken gerçekleşmişse, kural olarak o kanun hükümleri uygulanır. Ancak, Türk Borçlar Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra bu fiil ve işlemlere ilişkin olarak gerçekleşecek temerrüt, sona erme ve tasfiye, yeni TBK hükümlerine tabidir (Bakanlar Kurulu-TBK, 2001).

Ayrıca, TBK'nın yürürlüğe girmesinden önce işlemeye başlayan hak düşürücü süreler ile zamanaşımı süreleri, eski BK hükümlerine tabi olmaya devam eder. Ancak, bu sürelerin henüz dolmamış kısmı, TBK'da öngörülen süreden uzun ise, yürürlüğünden başlayarak TBK'da öngörülen sürenin geçmesiyle, hak düşürücü süre veya zamanaşımı süresi dolmuş olur. Yeni TBK ile hak düşürücü süre veya özel bir zaman aşımı süresi ilk defa öngörülmüş olup da başlangıç tarihi itibarıyla bu süre dolmuşsa, hak sahipleri TBK'nın yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bir yıllık ek süreden yararlanırlar. Ancak, bu ek süre, TBK'da öngörülen süreden daha uzun olamaz (Kara, 2013).

2.4 Borçlar Kanunu Kapsamında İnşaat Sözleşmeleri

818 Borçlar Kanunu içinde inşaat sözleşmesi niteliği sebebiyle, onbirinci bapda Madde 355-371'de düzenlenen “İstisna Sözleşmesi” olarak kabul edilmektedir (Aydın, 2010). 818 Borçlar Kanunu Madde 355'de İstisna Sözleşmesi, “İstisna bir akiddir ki, onunla bir taraf (müteahhit), diğer tarafın (iş sahibinin) taahhüt eylediği

semen mukabilinde bir şey imalini iltizam eder.” şeklinde tanımlanmıştır. Anılan hükme göre istisna sözleşmesi, iş sahibinin ödemeyi taahhüt ettiği ücret karşılığında, müteahhidin bir eser meydana getirmeyi ve teslim etmeyi üstlendiği iki tarafa tam borç yükleyen rızai bir sözleşmedir.

6098 TBK’ya göre eser sözleşmesi sözleşmesinde ana yüklenicinin meydana getirmeyi üstlendiği eserin bir inşaat olması durumunda, bunu konu alan sözleşmeler için uygulamada “inşaat sözleşmesi” terimi kullanılmaktadır. Buna göre inşaat sözleşmesi, yüklenicinin bir inşaatın tamamını veya bir kısmını inşa ederek iş sahibine teslim etmeyi üstlendiği bir istisna sözleşmesi türü olarak tanımlanabilir (Barutçu, 1989).

2.4.1 İnşaat sözleşmelerine ait hükümlerde meydana gelen değişim

818 Borçlar Kanunu Onbirinci Bap “İstisna Akdi” başlığı ile inşaat sözleşmelerine dair hükümleri düzenleyen maddeleri taşımaktaydı. Madde 355 ila 371 arasındaki on altı madde taraflara ait yetki ve sorumlulukları tanımlar.

6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunu ise Yedinci Bölümde Eser Sözleşmesi başlığı altında, hüküm içeriği aynı olan ancak terimlerin günümüz terimlerine çevrilerek verildiği görülür. Eklenilen diğer bölümlerde detaylandırılan maddeler sebebiyle konuyla ilgili hükümler 470 ila 486 maddelerde yer almaktadırlar.

Çizelge 2.5 : Borçlar Kanunu kapsamında İnşaat Sözleşmeleri başlıklarında meydana gelen değişimi gösteren tablo.

818 Borçlar Kanunu	6098 Türk Borçlar Kanunu
On birinci Bap : İstisna Akdi A. Tarifi B. Akdin Hükümleri 1. Müteahhidin borçları • Umumiyet itibarıyla • Malzeme itibarıyla • Akit dairesinde işe başlama ve icra	Yedinci Bölüm : Eser Sözleşmesi A. Tanımı B. Hükümleri 1. Yüklenicinin borçları • Genel olarak • Malzeme bakımından • İşe başlama ve yürütme 1.

Çizelge 2.6 : Borçlar Kanunu kapsamında İnşaat Sözleşmeleri başlıklarında meydana gelen değişimi gösteren tablo (Devam).

- İşin kusuruna mütedair teminat 2. İş sahibinin borçları - Ücretin muacceliyeti - Ücretin miktarı Götürü taahhüt İşin kıymetine göre bedelin tayini C. Akdin hitamı 1. Keşif bedelinin tecavüzü halinde fesih 2. Yapılan şeyin telefi 3. Zararı baliğan mabelağ tazmin ederek fesih 4. İş sahibinin yüzünden hizmetin ifası mümkün olmaması 5. Müteaahhidin vefatı yahut aczi	- Ayıp sebebiyle sorumluluk 2. İş sahibinin borçları - Bedelin muacceliyeti - Bedel Götürü bedel Değere göre bedel C. Sözleşmenin sona ermesi 2. Yaklaşık bedelin aşılması 3. Eserin yok olması 4. Tazminat karşılığı fesih 5. İş sahibi yüzünden ifanın imkansızlaşması 6. Yüklenicinin ölümü veya yeteneğini kaybetmesi
--	---

Eski Borçlar Kanunu’nda “İstisna Akdi” başlığı altında verilen hükümler yeni düzenlemelerde eklenerek yeni Türk Borçlar Kanunu “Eser Sözleşmesi” bölümünde düzenlenmiştir. Değişiklikler ve düzenleme ile getirilen ilave maddeler incelenerek eski kanun hükümleri ile karşılaştırılmıştır.

Kanun metni “*Italic*” olarak yazılmıştır. Kolay seçilebilir olması için yeni ifadeler “**Koyu**” olarak vurgulanmıştır. Yapılan karşılaştırma yorumları ise “Normal” yazılmıştır.

TÜRK BORÇLAR KANUNU

YEDİNCİ BÖLÜM: Eser Sözleşmesi

MADDE 470- Eser sözleşmesi, yüklenicinin **bir eser meydana getirmeyi**, iş sahibinin de bunun karşılığında bir bedel ödemeyi üstlendiği sözleşmedir.

BK md. 355 “**bir şey imalinden**” söz edilmekteydi.

B. Hükümleri

I. Yüklenicinin borçları

1. Genel olarak

MADDE 471- Yüklenici, üstlendiği edimleri iş sahibinin haklı menfaatlerini gözeterek, sadakat ve özenle ifa etmek zorundadır.

BK md. 356’ da yüklenicinin sorumluluğunun kapsamının tayininde ‘‘Hizmet Sözleşmesi’’ hükümlerine bakılması ifade edilmekteydi.

Yüklenicinin özen borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde, benzer alandaki işleri üstlenen basiretli bir yüklenicinin göstermesi gereken meslekî ve teknik kurallara uygun davranışı esas alınır.

Yüklenici, meydana getirilecek eseri doğrudan doğruya kendisi yapmak veya kendi yönetimi altında yaptırmakla yükümlüdür. Ancak, eserin meydana getirilmesinde yüklenicinin kişisel özellikleri önem taşıyorsa, işi başkasına da yaptırabilir.

Son ifade BK’ da ‘‘başkasına imal ettirmek’’ şeklindeydi. Yeni ifadeyle yüklenici, işin tamamını ya da bir bölümünü kendi hesabına ve bağımsız çalışan başka yükleniciye bırakabilir. Bu durumda asıl yüklenici ve diğer yüklenici arasındaki ilişki de bir eser sözleşmesi ilişkisidir ve öteki yükleniciye ‘‘alt yüklenici’’ denilir.

Birden çok yüklenicinin bir araya gelerek genellikle büyük yapı (bayındırlık) işlerini yapması da mümkündür. Buna konsorsiyum ya da joint-venture (iş ortaklığı) sözleşmesi denmektedir. Konsorsiyumu oluşturan yüklenicilere, kendi aralarındaki iş ilişkide adi (olağan) ortaklığa ilişkin Türk Borçlar Kanunu 520. maddesi. hükümleri uygulanır. Bu yüzden konsorsiyum ortağı olan yüklenicilerin her biri, eser sözleşmesinden doğan borçlardan, aksi kararlaştırılmadıkça müteselsilen (zincilme borçluluk) sorumludurlar (Tandoğan, 2008).

Aksine âdet veya anlaşma olmadıkça yüklenici, eserin meydana getirilmesi için kullanılacak olan araç ve gereçleri kendisi sağlamak zorundadır.

2. Malzeme bakımından

MADDE 472- Malzeme yüklenici tarafından sağlanmışsa yüklenici, bu malzemenin ayıplı olması yüzünden iş sahibine karşı, satıcı gibi sorumludur.

BK md. 357’ de ‘‘bayaı gibi mükelleftir’’ denilmekteydi. Böylece yüklenicinin kendisi tarafından sağlanan malzeme bakımından ayıptan sorumluluğu söz konusu olacaktır. Maddenin devamı içerik olarak farklılık taşımaz.

Malzeme işsahibi tarafından sağlanmışsa yüklenici, onları gereken özeni göstererek kullanmakla ve bundan dolayı hesap ve artanı geri vermekle yükümlüdür.

Eser meydana getirilirken, işsahibinin sağladığı malzemenin veya eserin yapılması için gösterdiği yerin ayıplı olduğu anlaşılır veya eserin gereği gibi ya da zamanında meydana getirilmesini tehlikeye düşürecek başka bir durum ortaya çıkarsa, yüklenici bu durumu hemen işsahibine bildirmek zorundadır; bildirmezse bundan doğacak sonuçlardan sorumlu olur.

3. İşe başlama ve yürütme

MADDE 473- Yüklenicinin işe zamanında başlamaması veya sözleşme hükümlerine aykırı olarak işi geciktirmesi ya da işsahibine yüklenemeyecek bir sebeple ortaya çıkan gecikme yüzünden bütün tahminlere göre yüklenicinin işi kararlaştırılan zamanda bitiremeyeceği açıkça anlaşılırsa, işsahibi teslim için belirlenen günü beklemek zorunda olmaksızın sözleşmeden dönebilir.

Meydana getirilmesi sırasında, eserin yüklenicinin kusuru yüzünden ayıplı veya sözleşmeye aykırı olarak meydana getirileceği açıkça görülüyorsa, işsahibi bunu önlemek üzere vereceği veya verdireceği uygun bir süre içinde yükleniciye, ayıbın veya aykırılığın giderilmesi; aksi takdirde hasar ve masrafları kendisine ait olmak üzere, onarımın veya işe devamın bir üçüncü kişiye verileceği konusunda ihtarda bulunabilir.

Teslim süresi sözleşme ile belirlenmemişse, tarafların varsayılan iradesine göre ve işin mahiyetine göre bu boşluk doldurulmalıdır. Yüklenici diğer borçlarından başka, işe zamanında başlamak ve düzenli sürdürerek bitirmekle de yükümlüdür. Yüklenicinin bu yükümlülüğe uymaması durumunda, ısmarlayan, sözleşmeyle kararlaştırılan teslim zamanını beklemeksizin sözleşmeden dönebilir ve yükleniciden olumsuz zararını isteyebilir. İşin geç teslimi dolayısıyla işveren, Türk Borçlar Kanunu 125 hükümlerine göre yükleniciden gecikme zararını isteme hakkına da sahiptir. Bundan başka iş sahibi işgörenden, işin geç teslimi halinde, sözleşmede öngörülen cezai şartları da isteyebilir.

4. Ayıp sebebiyle sorumluluk

a. Ayıbın belirlenmesi

MADDE 474- İşsahibi, eserin tesliminden sonra, işlerin olağan akışına göre imkân bulur bulmaz eseri gözden geçirmek ve ayıpları varsa, bunu uygun bir süre içinde yükleniciye bildirmek zorundadır.

Taraflardan her biri, giderini karşılayarak, eserin bilirkîşi tarafından gözden geçirilmesini ve sonucun bir raporla belirlenmesini isteyebilir.

Kanunun devamında iş sahibinin sahip olduğu seçimlik haklara ilişkin hükümler yer almaktadır. İşsahibinin ayıplı işlerde kabule zorlanamayacağı, bu işte bedelden indirim isteme hakkının olduğu ve esrin yüklenici tarafından bedelsiz onarılmasını talep edebileceği vurgulanmıştır.

b. İşsahibinin seçimlik hakları

MADDE 475- Eserdeki ayıp sebebiyle yüklenicinin sorumlu olduğu hâllerde işsahibi, aşağıdaki seçimlik haklardan birini kullanabilir:

1. Eser işsahibinin kullanamayacağı veya hakkaniyet gereği kabule zorlanamayacağı ölçüde ayıplı ya da sözleşme hükümlerine aynı ölçüde aykırı olursa sözleşmeden dönme.

2. Eseri alıkoyup ayıp oranında bedelden indirim isteme.

3. Aşırı bir masrafı gerektirmediği takdirde, bütün masrafları yükleniciye ait olmak üzere, eserin ücretsiz onarılmasını isteme.

İşsahibinin genel hükümlere göre tazminat isteme hakkı saklıdır.

Eser, işsahibinin taşınmazı üzerinde yapılmış olup, sökülüp kaldırılması aşırı zarar doğuracaksa işsahibi, sözleşmeden dönme hakkını kullanamaz.

c. İşsahibinin sorumluluğu

MADDE 476- Eserin ayıplı olması, yüklenicinin açıkça yaptığı ihtar karşın, işsahibinin verdiği talimattan doğmuş bulunur veya herhangi bir sebeple işsahibine yüklenebilecek olursa işsahibi, eserin ayıplı olmasından doğan haklarını kullanamaz.

d. Eserin kabulü

MADDE 477- Eserin açıkça veya örtülü olarak kabulünden sonra, yüklenici her türlü sorumluluktan kurtulur; ancak, onun tarafından kasten gizlenen ve usulüne göre gözden geçirme sırasında fark edilemeyecek olan ayıplar için sorumluluğu devam eder.

İşsahibi, gözden geçirmeyi ve bildirimde bulunmayı ihmal ederse, eseri kabul etmiş sayılır.

Eserdeki ayıp sonradan ortaya çıkarsa işsahibi, gecikmeksizin durumu yükleniciye bildirmek zorundadır; bildirmezse eseri kabul etmiş sayılır.

e. Zamanaşımı

Madde 473 ve Madde 477 arasında yer alan hükümler kapsam niteliğiyle önceki kanun hükümlerinden farklılık göstermez.

MADDE 478- Yüklenici ayıplı bir eser meydana getirmişse, bu sebeple açılacak davalar, teslim tarihinden başlayarak, taşınmaz yapılar dışındaki eserlerde iki yılın; taşınmaz yapılarda ise beş yılın ve yüklenicinin ağır kusuru varsa, ayıplı eserin niteliğine bakılmaksızın yirmi yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar.

BK md. 363' te alıcının haklarının tabi olduğu zamanaşımı süresine yollama yapılmıştı. Fakat yeni Türk Borçlar Kanunu bu süreyi taşınmazlarda beş yıl ve yüklenici ağır kusuru varsa yirmi yıl olarak tanımlamıştır.

II. İşsahibinin borçları

1. Bedelin muacceliyeti

MADDE 479- İşsahibinin bedel ödeme borcu, eserin teslimi anında muaccel olur.

Eserin parça parça teslim edilmesi kararlaştırılmış ve bedel parçalara göre belirlenmişse, her parçanın bedeli onun teslimi anında muaccel olur.

2. Bedel

a. Götürü bedel

MADDE 480- Bedel götürü olarak belirlenmişse yüklenici, eseri o bedelle meydana getirmekle yükümlüdür. Eser, öngörülenden fazla emek ve masrafı gerektirmiş olsa bile yüklenici, belirlenen bedelin artırılmasını isteyemez.

Ancak, başlangıçta öngörülemeyen veya öngörülebiliş de taraflarca göz önünde tutulmayan durumlar, taraflarca belirlenen götürü bedel ile eserin yapılmasına engel olur veya son derece güçleştirirse yüklenici, hâkimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını isteme, bu mümkün olmadığı veya karşı taraftan beklenemediği takdirde sözleşmeden dönme hakkına sahiptir. Dürüstlük kurallarının gerektirdiği durumlarda yüklenici, ancak fesih hakkını kullanabilir.

BK md. 365’ de “hakim haiz olduğu takdir hakkı dolayısıyla ya tekerrür eden bedeli tezyit veya mukaveleyi fesheder” denilmektedir. Yeni maddede ise yükleniciye seçimlik hak tanınmıştır.

Eser, öngörülenden az emek ve masrafı gerektirmiş olsa bile işsahibi, belirlenen bedelin tamamını ödemekle yükümlüdür.

b. Değere göre bedel

MADDE 481- Eserin bedeli önceden belirlenmemiş veya yaklaşık olarak belirlenmişse bedel, yapıldığı yer ve zamanda eserin değerine ve yüklenicinin giderine bakılarak belirlenir.

Eser Sözleşmesine dair hükümlerin yer aldığı “C” bendi sözleşmenin sona ermesini açıklayan beş maddeden oluşur.

C. Sözleşmenin sona ermesi

I. Yaklaşık bedelin aşılması

MADDE 482- Başlangıçta yaklaşık olarak belirlenen bedelin, işsahibinin kusuru olmaksızın aşırı ölçüde aşılabacağı anlaşılırsa işsahibi, eser henüz tamamlanmadan veya tamamlandıktan sonra sözleşmeden dönebilir.

Eser, işsahibinin arsası üzerine yapılıyorsa işsahibi, bedelden uygun bir miktarın indirilmesini isteyebileceği gibi, eser henüz tamamlanmamışsa, yükleniciyi işe devamdan alıkoyarak, tamamlanan kısım için hakkaniyete uygun bir bedel ödemek suretiyle sözleşmeyi feshedebilir.

II. Eserin yok olması

MADDE 483- Eser teslimden önce beklenmedik olay sonucu yok olursa işsahibi, eseri teslim almada temerrüde düşmedikçe yüklenici, yaptığı işin ücretini ve giderlerinin ödenmesini isteyemez. Bu durumda malzemeye gelen hasar, onu sağlayana ait olur.

Eserin işsahibince verilen malzeme veya gösterilen arsanın ayıbı veya işsahibinin talimatına uygun yapılması yüzünden yok olması durumunda yüklenici, doğabilecek olumsuz sonuçları zamanında bildirmişse, yaptığı işin değerini ve bu değere

girmeyen giderlerinin ödenmesini isteyebilir. İş sahibinin kusuru varsa, yüklenicinin ayrıca zararının giderilmesini de isteme hakkı vardır.

III. Tazminat karşılığı fesih

MADDE 484- İş sahibi, eserin tamamlanmasından önce yapılmış olan kısmın karşılığını ödemek ve yüklenicinin bütün zararlarını gidermek koşuluyla sözleşmeyi feshedebilir.

IV. İş sahibi yüzünden ifanın imkânsızlaşması

MADDE 485- Eserin tamamlanması, iş sahibi ile ilgili beklenmedik olay dolayısıyla imkânsızlaşırsa yüklenici, yaptığı işin değerini ve bu değere girmeyen giderlerini isteyebilir.

İfa imkânsızlığının ortaya çıkmasında iş sahibi kusurluysa, yüklenicinin ayrıca tazminat isteme hakkı vardır.

V. Yüklenicinin ölümü veya yeteneğini kaybetmesi

MADDE 486- Yüklenicinin kişisel özellikleri göz önünde tutularak yapılmış olan sözleşme, onun ölümü veya kusuru olmaksızın eseri tamamlama yeteneğini kaybetmesi durumunda kendiliğinden sona erer. Bu durumda iş sahibi, eserin tamamlanan kısmından yararlanabilecek ise, onu kabul etmek ve karşılığını vermekle yükümlüdür.

Özetlenecek olursa sektörde kanunda yer alan hükümlere bağlı kalınarak sözleşme meşru olarak aşağıdaki hallerde sona erdirilebilir.

1. Eser sözleşmesi olağan olarak, her iki tarafın da borçlarını sözleşmeye uygun biçimde ödemesiyle sona erer.
2. Bundan başka, eserin tümüyle yok olması nedeniyle, edimi yerine getirmenin imkansızlaşması (olanaksızlaşması) karşısında da, sözleşme kendiliğinden sona erer.
3. B.K. 371 eğer yapılacak iş müteahhidin özel bir becerisini gerektiriyorsa, müteahhidin ölümü ya da işi yürütemeyecek duruma gelmesi durumunda da sözleşme kendiliğinden sona erer. Ancak yapılan bölümün kullanılması olanak içindeyse, iş sahibi o bölümü kabul ederek bedelini vermek zorundadır.

4. İş sahibi nezdinde ortaya çıkan nedenle işin yapılması olanaksız hale gelmişse, artık sözleşme sona erer. Ancak bu durumda müteahhit yaptığı bölümün değerini ve giderleri alır.
5. İş sahibinin de yapılan iş bitmezden önce, yapılan bölümün bedelini ve müteahhidin zarar ve giderlerini ödeyerek sözleşmeyi tek yanlı sona erdirmesiyle sözleşme sona erer.
6. Ücretin yaklaşık olarak belirlendiği hallerde, ücret keşif sonunda belirlenen miktarı aşırı biçimde aşmışsa, o zaman da iş sahibinin sözleşmeyi tek yanlı sona erdirme olanağı vardır.
7. Ücretin götürü olarak belirlendiği durumlarda, ortaya çıkan olağanüstü hallerişin yapılmasını olanaksızlaştırır ya da son derece zorlaştırırsa; Yargıç, kararıyla ya bedel arttırılır ya da sözleşme feshedilir. Yargıç sözleşmenin feshine karar vermişse sözleşme sona erer.
8. Müteahhidin haksız olarak işe geç başlaması ya da işi olağan düzeninde yürütmemesi halinde, iş sahibi teslim zamanını beklemeden sözleşmeyi tek yanlı feshederek sona erdirebilir.
9. Bunlar dışında iki taraftan birinin borcunu yerine getirmekte gecikmesi durumunda da, Borçlar Kanunundaki kurallara uyarak, öteki tarafın sözleşmeyi feshetme yetkisi vardır. Bunlar arasında şunlar sayılabilir:
 - Müteahhidin eseri teslimde temerrüdü(kişinin borçlandığı edimi hukuka aykırı olarak yerine getirmemesi hali) nedeniyle fesih,
 - Teslim zamanını beklemeksizin gecikme nedeniyle fesih,
 - Eserin ayıplı olması nedeniyle akdi fesih ve menfi zararı istemek,
 - Eserin yapımı sırasında, müteahhidin kusuru nedeniyle eserin ayıplı veya sözleşmeye aykırı surette yapılacağının kesinlikle tahmin edilmesi ve işin yapılmasının üçüncü kişiye bırakılmasının mümkün olmaması nedeniyle fesih,
 - İş sahibinin malzemeyi sağlamakta ya da müteahhidin ücretini ödemekte temerrüdü nedeniyle fesih (Bakanlar Kurulu-TBK, 2001).

2.4.2 Eser sözleşmesinin İş, Vekalet ve Satış sözleşmelerinden farkları

Eser sözleşmesinin, diğer iş görme amacı ile yapılan sözleşmeler ile arasındaki farklar aşağıda verilmiştir.

2.4.2.1 İş sözleşmesinden farkları

Eser sözleşmesinde; bağımsız bir bütün oluşturan eseri (sonucu) yaratmak için emek harcadığı halde, iş sözleşmesinde belirli bir süre işveren için emek harcayarak onun gösterdiği iş görülür.

Bundan başka, işçi, iş verenin gözetimi altında ve ona bağımlı olarak çalıştığı halde, eser sözleşmesinde müteahhit kendi başına ve bağımsız çalışır (Apanoğlu E. C., 2007).

2.4.2.2 Vekalet sözleşmesinden farkları

Vekâlette, vekil vekâlet veren adına bir iş görmekle birlikte, bu iş görme sonunda bir sonuç yaratması gerekli değildir, ama işin niteliği gereği bir sonuç da yaratılabilir.

Eser sözleşmesinin ücretli olması gerektiği halde, vekâlet sözleşmesi hem ücretli, hem de ücretsiz olabilir.

Vekâlet sözleşmesinde sözleşmeden her zaman cayabilme olanağı bulunduğu halde, eser sözleşmesinde bu daha sıkı koşullara bağlanmıştır.

Vekâlette vekil, işi kendisi (şahsen) görmekle yükümlü olduğu halde eser sözleşmesinde müteahhit, aksi kararlaştırılmadıkça işi başkasına yaptırabilir.

İşin görülmesinden doğan giderler, vekâlette müvekkile (vekâleti verene), eser sözleşmesinde de müteahhide (iş görene) aittir (Apanoğlu E. C., 2007).

İstisna (eser) sözleşmeleri, işgörmeye borcu doğuran sözleşmelerden sonuç sözleşmeleri grubuna girer. Oysa vekâlet sözleşmesi, vasıta sözleşmeleri grubuna girer. Vekâlette sonucun elde edilmesi değil, işin özenle görülmesi yeterlidir.

2.4.2.3 Satış sözleşmesinden farkları

Belirli bir ücret karşılığı teslim edileceği kararlaştırılan şey sözleşme yapıldığı sırada mevcutsa genellikle bir satım sözleşmesinden; buna karşılık bu şey sözleşmenin yapıldığı sırada henüz yoksa ve müteahhit, eseri özellikle ismarlayanın vereceği malzemeye yapacaksa, genellikle bir eser sözleşmesinin varlığından söz edilir.

Kural olarak emek ögesinin ağır bastığı durumlarda eser, buna karşılık malzeme ögesinin ağır bastığı durumlarda da satım sözleşmesinin varlığı kabul edilir.

İş sahibinin, işin yapılması konusunda müteahhide talimat verme yetkisine sahip olduğu durumlarda eser; buna karşılık müteahhidin bu konuda özgür olduğu durumlarda da satım sözleşmesinin varlığından söz edilir (Bakanlar Kurulu-TBK, 2001).

3. KAMU İHALE KANUNU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ

3.1 Tarihsel Gelişim ve Yasallaşma Süreci

Kamuya ait kaynakların verimli ve etkin kullanılması ve kamu ihalelerinde şeffaflık, rekabet ve objektifliği sağlama ihtiyacının ortaya çıkması, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun bu ihtiyacı karşılayamaması, yeni bir ihale mevzuatının hazırlanmasını zorunlu kılmıştır. İhale sistemini daha rasyonel ve sağlam temellere oturtmak ve oluşabilecek usulsüzlükleri önlemek amacıyla 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu çıkarılmıştır. 12/06/2002 tarihinde 4761 sayılı Kanunla 4734 sayılı Kanunun bazı maddeleri değiştirilmiştir.

Ancak, 4734 ve 4735 sayılı Kanunlarda da, başta Avrupa Birliği normları olmak üzere uluslararası standartlarla uyum içinde olmadığı, bazı yaptırımların uygulanmasının idareler açısından fiilen imkânsız olduğu, bazı maddeler arasındaki çelişki ve tutarsızlıkların suiistimale açık olduğu gerekçeleri ile 30.07.2003 tarihli ve 4964 sayılı Kanunla büyük değişiklikler yapılmıştır (Karaaslan, 2004).

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 1. maddesi ile Kanunun kapsamı “Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür.” şeklinde belirlenmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerini kapsamı altına alarak, 2886 sayılı Kanunun bu hususlarla ilgili hükümlerini yürürlükten kaldırmıştır. Dolayısıyla yukarda anılan kapsam maddesini “1-Genel bütçeye dahil dairelerin, 2-Katma bütçeli idarelerin, 3-Özel idarelerin, 4-Belediyelerin mal veya hizmet alımları ile yapım işleri dışında kalan alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yürütülür.” şeklinde anlaşılması gerekmektedir. Mal, hizmet ve yapım işleri denilince akla ne gelmesi gerektiği hususu 4734 sayılı Kanunun 4. maddesinde tanımlamıştır. Buna göre,

Mal: Satın alınan her türlü ihtiyaç maddeleri ile taşınır ve taşınmaz mal ve hakları,

Hizmet: Bakım ve onarım, taşıma, haberleşme, sigorta, araştırma ve geliştirme, muhasebe, piyasa araştırması ve anket, danışmanlık, mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadaastro, imar uygulama, her ölçekte imar planı, tanıtım, basım ve yayım, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, toplantı, organizasyon, sergileme, koruma ve güvenlik, meslekî eğitim, fotoğraf, film, fikrî ve güzel sanat, bilgisayar sistemlerine yönelik hizmetler ile yazılım hizmetlerini, taşınır ve taşınmaz mal ve hakların kiralanmasını ve benzeri diğer hizmetleri,

Yapım : Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerini,

Anlatmaktadır. Bu tanımlama içerisinde yer alan işler 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamına girmemektedir. 2886 sayılı Kanunun “Kapsam” Başlıklı 1’inci maddesinde sayılan idarelerin, mal, hizmet ve yapım tanımı içerisine yer almayan ihaleleri, 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre yürütülmeye devam edilecektir (Karaaslan, 2004).

4734 sayılı Kanunun 1. maddesinde, “Bu Kanunun amacı, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemektir.” denilmektedir. Kanunun 2. maddesinde ise, “Aşağıda belirtilen idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür.” hükmü getirilmiştir. Bu hüküm çok önemlidir. Çünkü, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kamunun tüm ihale işlemlerini kavramamakta, sadece mal veya hizmet alımları ile yapım işlerini kapsama almaktadır. Oysa, kamuda ihale denilince akla, mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin yanı sıra satış, kira ve trampa gibi ihaleyle ilgili yapılan her türlü işlem gelir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun kapsamadığı satış ve kira gibi işlemlerde, ihale usul ve süreçleri yine 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre uygulanmaya devam edilecektir (K.İ.K. 4734, 2003).

Kamu İhale Kanunu, ihale sürecine ilişkin esas ve usulleri belirlerken Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu bu süreç sonunda imzalanacak sözleşmelere ilişkin hükümler getirmektedir. Her iki Kanun da kamu alımlarına dair birçok yeni esas ve usuller getirmiştir. Yaklaşık maliyet, ekonomik açıdan en avantajlı teklif, aşırı düşük teklif değerlendirmesi, Kamu İhale Kurumu'nun kurulması bu yenilikler arasında sayılabilir.

Yeni kamu alımları mevzuatı ile getirilen en önemli yenilik kamu alımlarına yönelik düzenleme ve denetleme görevi yapacak merkezi bağımsız bir idari otoritenin kurulması olmuştur. Kamu İhale Kurumu adı ile kurulan bu yeni kurum Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun uygulamalarına yönelik ikincil mevzuatı oluşturmak, eğitim vermek, standart dokümanlar ve formlar aracılığı ile kamu alımları sürecinde standardizasyon sağlamak, Kamu İhale Bülteni'ni yayınlamak gibi düzenleme görevlerinin yanı sıra şikayet incelemesi yolu ile ihalelerin ilgili mevzuata uygunluğunu denetleme görevini de yerine getirmektedir.

Kurumun ilişkili olduğu Bakanlık Maliye Bakanlığı olup Kurum'un merkezi Ankara'dadır.

Kurum görevini yerine getirirken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci ve kişi Kurumun kararlarını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez.

Her iki Kanun da, yürürlüğe girdikleri tarihten itibaren uygulamada karşılaşılan bazı sorunları aşmak ve AB'ye uyum düzeyini arttırmak amacıyla birkaç kez değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliklerle getirilen bir önemli yenilik de Kanun kapsamındaki belli alımlara ilişkin ilanların Kamu İhale Kurumu'na çıkarılacak Kamu İhale Bülteni'nde yayınlanmasıdır (K.İ.K. 4734, 2003).

Çizelge 3.1 : Kamu İhale Kanunu'na ait genel bilgileri gösteren tablo.

Yürürlükte olduğu tarih	2003	2014
Kanun adı	Kamu İhale Kanunu	Kamu İhale Kanunu
Kanun numarası	4734	5812
Kabul tarihi	04.01.2002	04.01.2002 kabul tarihli kanunda 4964 sayılı 30.07.2003 ve 5812 sayılı 5.12.2008 kanunlarıyla köklü değişiklikler yapılmıştır ve halen yürürlükte dir.
Yayımlandığı Resmi Gazete/ Tarih	Sayı 24648 22.01.2002	Sayı 24648 05.12.2008
Madde sayısı	70	70

3.2 4734 Kamu İhale Kanununa Getirilen Yeni Düzenlemeler

Yıldan yıla kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin kanunlarla önceden çıkarılmış bir kanuna ait maddelerde değişikliğe gidilerek yeni düzenlemler yapılmıştır.

Kamu İhale Kanunu 4734 numaralı kanun olarak 04/01/2002 tarihinde kabul edilmiş ve aynı yıl Resmi Gazetenin 24648. sayısı ile yayınlanmıştır. Kanun altı Kısım olarak hazırlanmıştır. 70 maddeden oluşur, bu maddelerle beraber geçici maddelere de kanunda yer verilmiştir. 2002 yılında Türkiye'de kamu ihale sektöründe önemli reformlar gerçekleştirilmiştir. Kamu ihale sürecinin yasal çerçevesi 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ile belirlenmiştir (K.İ.K. 4734, 2003). Kanun halen kullanımdaki son halini 5812 sayılı kanun ile 5.12.2008 tarihinde yapılan köklü değişikliklerle almıştır.

İnşaat Sektöründe mal veya hizmet alımları ile yapım işlerini kapsamı altına alan kanunda son on yıllık süreçte hükümlerde meydana gelen değişimi inceleyebilmek

için; 2002 yılı itibariyle yürürlüğe giren “Kamu İhale Kanunu” devam eden süreçte hüküm değişikliği getiren yeni kanunlarla şekillenerek 2014 yılındaki yeni hükümlerin yer aldığı hali karşılaştırılmıştır. Maddelerde yapılan düzenlemeler ve yeni kanunla gelen yeni hükümlere bu kısımda yer verilmiştir.

Çizelge 3.2 : 4734 KİK bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.

4734 KAMU İHALE KANUNU	4734 KAMU İHALE KANUNU
a) BİRİNCİ KISIM : Genel Hükümler	a) BİRİNCİ KISIM : Genel Hükümler
• Birinci Bölüm : Uygulama İlkeleri	• Birinci Bölüm : Uygulama İlkeleri
– Amaç	– Amaç
– Kapsam	– Kapsam
– İstisnalar	– İstisnalar
– Tanımlar	– Tanımlar
- Mal	- Mal
- Hizmet	- Hizmet
- Yapım	- Yapım
- Tedarikçi	- Tedarikçi
- Hizmet sunucusu	- Hizmet sunucusu
- Danışman	- Danışman
- Yapım müteahhidi	- Yapım müteahhidi
- Aday	- Aday
- Ortak girişim	- Ortak girişim
- İstekli	- İstekli
-	- İstekli olabilecek
- Yerli istekli	- Yerli istekli
- Yüklenici	- Yüklenici
- İdare	- İdare
- İhale yetkilisi	- İhale yetkilisi
- Başvuru belgesi	- Başvuru belgesi
- İhale dokümanı	- İhale dokümanı
- Ön proje	- Ön proje
- Kesin proje	- Kesin proje
- Uygulama projesi	- Uygulama projesi
- Rölöve projesi	- Rölöve projesi
- Restorasyon projesi	- Restorasyon projesi
- Restitüsyon projesi	- Restitüsyon projesi

Çizelge 3.3 : 4734 KİK bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo (Devam).

- İhale - Teklif - Açık ihale usulü - Belli istekliler arasında ihale usulü - Pazarlık usulü - Doğrudan temin - Sözleşme - Kurum : Kamu İhale Kurumunu - Kurul : Kamu İhale Kurulunu - Temel ilkeler - İhale komisyonu - İhale işlem dosyası • İkinci Bölüm : İhaleye Katılım Kuralları - Eşik değerler - Yaklaşık maliyet - İhaleye katılımda yeterlik kuralları - İhaleye katılamayacak olanlar - Şartnameler - İhale ilân süreleri ve kuralları - Ortak girişimler - Alt yükleniciler - İhale saatinden önce ihalenin iptal edilmesi - Yasak fiil veya davranışlar b) İKİNCİ KISIM : İhale Süreci • Birinci Bölüm : İhale Usulleri ve Uygulaması - Uygulanacak ihale usulleri - Açık ihale usulü - Belli istekliler arasında ihale usulü - Pazarlık usulü - Doğrudan temin - Tasarım yarışmaları • İkinci Bölüm : İhalenin ve Ön Yeterliğin İlânı, İhale Dokümanının Verilmesi - İhale ilânlarında bulunması zorunlu hususlar - Ön yeterlik ilânlarında bulunması zorunlu hususlar - İlânın uygun olmaması - İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği ve idari şartnamede yer alması zorunlu hususlar	- İhale - Teklif - Açık ihale usulü - Belli istekliler arasında ihale usulü - Pazarlık usulü - Doğrudan temin - Sözleşme - Kurum : Kamu İhale Kurumunu - Kurul : Kamu İhale Kurulunu - Ön ilan - Elektronik Kamu Alımları Platformu - Dinamik alım sistemi - Elektronik eksiltme - Çerçeve anlaşma - Temel ilkeler - İhale komisyonu - İhale işlem dosyası • İkinci Bölüm : İhaleye Katılım Kuralları - Eşik değerler - Yaklaşık maliyet - İhaleye katılımda yeterlik kuralları - İhaleye katılamayacak olanlar - Şartnameler - İhale ilân süreleri ve kuralları - Ortak girişimler - Alt yükleniciler - İhale saatinden önce ihalenin iptal edilmesi - Yasak fiil veya davranışlar b) İKİNCİ KISIM : İhale Süreci • Birinci Bölüm : İhale Usulleri ve Uygulaması - Uygulanacak ihale usulleri - Açık ihale usulü - Belli istekliler arasında ihale usulü - Pazarlık usulü - Doğrudan temin - Tasarım yarışmaları • İkinci Bölüm : İhalenin ve Ön Yeterliğin İlânı, İhale Dokümanının Verilmesi - İhale ilânlarında bulunması zorunlu hususlar - Ön yeterlik ilânlarında bulunması zorunlu hususlar - İlânın uygun olmaması - İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği ve idari şartnamede yer alması zorunlu hususlar
--	--

Çizelge 3.4 : 4734 KİK bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo (Devam).

– İhale ve ön yeterlik dokümanının verilmesi – İhale dokümanında değişiklik veya açıklama yapılması • Üçüncü Bölüm : Tekliflerin ve Başvuruların Sunulması – Tekliflerin hazırlanması ve sunulması – Başvuru belgelerinin sunulması – Tekliflerin geçerlilik süresi – Geçici teminat – Teminat olarak kabul edilecek değerler – Teminat mektupları • Dördüncü Bölüm : Tekliflerin Değerlendirilmesi – Tekliflerin alınması ve açılması – Tekliflerin değerlendirilmesi – Aşırı düşük teklifler – Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptali – İhalenin karara bağlanması ve onaylanması – Kesinleşen ihale kararlarının bildirilmesi – Sözleşmeye davet – Kesin teminat – Sözleşme yapılmasında isteklinin görev ve sorumluluğu – Sözleşme yapılmasında idarenin görev ve sorumluluğu – İhalenin sözleşmeye bağlanması – İhale sonucunun ilanı • Beşinci Bölüm : Danışmanlık Hizmet İhaleleri ile İlgili Özel Hükümler – Danışmanlık hizmetleri – Ön yeterlik ve isteklilerin belirlenmesi – İhaleye davet – Tekliflerin hazırlanması ve verilmesi – Tekliflerin değerlendirilmesi ve ihalenin yapılması c) ÜÇÜNCÜ KISIM : Kamu İhale Kurumu, Şikâyetlerin İncelenmesi ve Anlaşmazlıkların Çözümü • Birinci Bölüm : Kamu İhale Kurumu – Kamu İhale Kurumu • İkinci bölüm : İnceleme Talebinde Bulunulması ve Şikâyetlerin İncelenmesi – İnceleme talebinde bulunulması – İdare tarafından inceleme – Kamu ihale kurulu tarafından inceleme – Yargısal inceleme	– İhale ve ön yeterlik dokümanının verilmesi – İhale dokümanında değişiklik veya açıklama yapılması • Üçüncü Bölüm : Tekliflerin ve Başvuruların Sunulması – Tekliflerin hazırlanması ve sunulması – Başvuru belgelerinin sunulması – Tekliflerin geçerlilik süresi – Geçici teminat – Teminat olarak kabul edilecek değerler – Teminat mektupları • Dördüncü Bölüm : Tekliflerin Değerlendirilmesi – Tekliflerin alınması ve açılması – Tekliflerin değerlendirilmesi – Aşırı düşük teklifler – Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptali – İhalenin karara bağlanması ve onaylanması – Kesinleşen ihale kararlarının bildirilmesi – Sözleşmeye davet – Kesin teminat – Sözleşme yapılmasında isteklinin görev ve sorumluluğu – Sözleşme yapılmasında idarenin görev ve sorumluluğu – İhalenin sözleşmeye bağlanması – Sonuç bildirimi • Beşinci Bölüm : Danışmanlık Hizmet İhaleleri ile İlgili Özel Hükümler – Danışmanlık hizmetleri – Ön yeterlik ve isteklilerin belirlenmesi – İhaleye davet – Tekliflerin hazırlanması ve verilmesi – Tekliflerin değerlendirilmesi ve ihalenin yapılması c) ÜÇÜNCÜ KISIM : Kamu İhale Kurumu, Şikâyetlerin İncelenmesi ve Anlaşmazlıkların Çözümü • Birinci Bölüm : Kamu İhale Kurumu – Kamu İhale Kurumu – İkinci bölüm : İhalelere Yönelik Başvurular ve İnceleme – İhalelere yönelik başvurular – İdareye şikâyet başvurusu – Kamu ihale kurulu tarafından inceleme – Yargısal inceleme
---	---

Çizelge 3.5 : 4734 KİK bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo (Devam).

d) DÖRDÜNCÜ KISIM : Yasaklar ve Ceza Sorumluluğu – İhalelere katılmaktan yasaklama – İsteklilerin ceza sorumluluğu – Görevlilerin ceza sorumluluğu – Bilgi ve belgeleri açıklama yasağı e) BEŞİNCİ KISIM : Çeşitli Hükümler – İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar – Yerli istekliler ile ilgili düzenlemeler – Sürelerin hesabı – Tebligat – Değişiklik yapılması – Eşik değerler ve parasal limitlerin güncellenmesi f) ALTINCI KISIM : Son Hükümler – Uygulanmayacak hükümler – Çerçeve sözleşme kapsamında mal ve hizmet alımı – Standart ihale dokümanları ve yönetmelikler – İstisnalara ilişkin esas ve usuller – Kamu İhale Kurumunun kurulması – Yürürlük – Yürütme – 4761 sayılı kanunun, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa işlenemeyen maddesi – 4964 sayılı kanunun, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa İşlenemeyen maddeleri	d) DÖRDÜNCÜ KISIM : Yasaklar ve Ceza Sorumluluğu – İhalelere katılmaktan yasaklama – İsteklilerin ceza sorumluluğu – Görevlilerin ceza sorumluluğu – Bilgi ve belgeleri açıklama yasağı e) BEŞİNCİ KISIM : Çeşitli Hükümler – İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar – Yerli istekliler ile ilgili düzenlemeler – Sürelerin hesabı – Bildirim ve tebligat esasları – Değişiklik yapılması – Eşik değerler ve parasal limitlerin güncellenmesi – f) ALTINCI KISIM : Son Hükümler – Uygulanmayacak hükümler – Elektronik kamu alımları platformu – Çerçeve anlaşmalar – Dinamik alım sistemi – Elektronik eksiltme – Finansal kiralama – Standart ihale dokümanları ve yönetmelikler – İstisnalara ilişkin esas ve usuller – Kamu İhale Kurumunun kurulması – Yürürlük – Yürütme – 4761 sayılı kanunun, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa işlenemeyen maddesi – 4964 sayılı kanunun, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa İşlenemeyen maddeleri
---	---

Kanunun 2003 yılı itibariyle yürürlükte olan hali “Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna” göre; 2013 yılına kadar yapılan değişiklikler incelenerek; ilgili hükmün değişikliğine ilişkin kanunun tarihi, kanun sayısı ve hüküm metninin yeni haline yer verilerek belirtilmiştir. Kanunda değişen hüküm başlıkları değişen bölüm, madde, ve bend adı “**Koyu**” yazılarak ifade edilmiştir.

4734 KAMU İHALE KANUNU

a) BİRİNCİ KISIM : Genel Hükümler

▪ **BİRİNCİ BÖLÜM : Uygulama İlkeleri**

- Amaç
- Kapsam
- **İstisnalar - Madde 3**

20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle; “(e)” bendinde yer alan “malzemeler” ibaresi “hizmetler” şeklinde değiştirilmiş, aynı bendin sonuna “araştırma-geliştirme faaliyetleri kapsamında Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumundan yapacakları mal, hizmet ve danışmanlık hizmet alımları, et ve et ürünleri için Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğünden, ray üstünde çeken ve çekilen araçlarda kullanılan monoblok tekerlek ve tekerlek takımları için Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğünden yapacakları alımlar” ibaresi eklenmiştir.

Ayrıca maddeye ilave edilen hükümler kanunda yer alan bend sırası ile;

n) (Ek: 20/11/2008-5812/1 md.) Uluslararası mükellefiyetlerden doğan veya ulusal amaçlı; savunma, güvenlik, insani yardım gibi durumlarda ortaya çıkabilecek acil ihtiyaçların, süratli ve etkin bir biçimde temini amacıyla, önceden güvenceler alınmasına olanak sağlayan anlaşmalar veya sözleşmeler yapmak suretiyle mal ve hizmet alımları,

o) (Ek: 25/6/2009-5917/31 md.) Elektrik üretimi, iletimi, ticareti ve dağıtımı alanında faaliyet gösteren kamu iktisadi teşebbüslerinin, bu faaliyetlerinin yürütülmesine yönelik olarak diğer kamu kurum ve kuruluşlarından yapacakları enerji ve yakıt alımları,

p) (Ek: 22/2/2007-5583/9 md.;Değişik: 3/6/2011-KHK-638/31 md.) Gençlik ve Spor Bakanlığının uluslararası gençlik faaliyetleri ile Spor Genel Müdürlüğü ve bağımsız spor federasyonlarının ulusal ve uluslararası sportif faaliyetlerine ilişkin mal ve hizmet alımları,

r) (Ek: 13/2/2011-6111/177 md.) Fakir ailelere kömür yardımı yapılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararnameleeri kapsamında; işleticisi kim olursa olsun, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğünün kendisine veya bağlı ortaklık veya iştiraklerine ait olan kömür sahalarından yapacağı mal ve hizmet alımları,

s) (Ek: 31/3/2012-6288/5 md.) Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğünün bağlı ortaklıklarından yapacağı mal veya hizmet alımları,

t) (Ek: 4/7/2012-6353/27 md.) Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının kurduğu veya iştirak ettiği şirketten (ÖSYM'nin yapacağı mal ve hizmet alımlarında Yükseköğretim Kurulunun uygun görüşü alınmak kaydıyla) sınav faaliyetlerinin yürütülmesine yönelik olarak yapılacak mal ve hizmet alımları.

20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle; “(h)” bendinin sonuna “sağlık hizmeti sunan bu Kanun kapsamındaki idarelerin teşhis ve tedaviye yönelik olarak birbirlerinden yapacakları mal ve hizmet alımları,” ibaresi eklenmiştir.

28/12/2010 tarihli ve 6093 sayılı Kanunun 14 üncü maddesiyle, “(i)” bendinde yer alan “kapsamındaki” ibaresinden sonra gelmek üzere “taşınır ve taşınmaz” ibaresi ve “restitüsyon” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve konservasyon” ibaresi eklenmiştir.

– **Tanımlar- Madde 4**

- *Mal*
- *Hizmet*

22/2/2007 tarihli ve 5583 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi ile eklenen “(k)” bendi, 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunun 177nci maddesi ile “(p)” bendi olarak devam ettirilmiştir.

20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle; bu tanımda yer alan “mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, imar uygulama, her ölçekte imar planı” ibareleri metinden çıkarılmıştır.

- *Yapım*
- *Tedarikçi*
- *Hizmet sunucusu*
- *Danışman*
- *Yapım müteahhidi*
- *Aday*
- *Ortak girişim*
- *İstekli*
- *İstekli olabilecek*

(Ek: 20/11/2008-5812/2 md.) “İhale konusu alanda faaliyet gösteren ve ihale veya ön yeterlik dokümanı satın almış gerçek veya tüzel kişiyi ya da bunların oluşturdukları ortak girişimi ifade eder.” tanımı eklenmiştir.

- Yerli istekli
- Yüklenici
- İdare
- İhale yetkilisi
- Başvuru belgesi
- İhale dokümanı
- Ön proje
- Kesin proje
- **Uygulama projesi**

Bu maddede yer alan “Röleve Projesi”, “Restorasyon projesi” ve “Restitüsyon Projesi” tanımları, 14/7/2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle madde metninden çıkartılmıştır.

- İhale
- Teklif
- Açık ihale usulü
- Belli istekliler arasında ihale usulü
- Pazarlık usulü
- Doğrudan temin
- Sözleşme
- Kurum : Kamu İhale Kurumunu
- Kurul : Kamu İhale Kurulunu
- **Ön ilan**

(Ek: 20/11/2008-5812/2 md.) Yıl içerisinde ihale edilmesi planlanmış işlere ilişkin olarak, mali yılın başlangıcını izleyen mümkün olan en kısa sürede yapılan duyuruyu,

- **Elektronik Kamu Alımları Platformu**

(Ek: 20/11/2008-5812/2 md.) İdareler ile kamu alımları sürecine taraf olanların bu sürece ilişkin işlemleri internet üzerinden gerçekleştirebilecekleri ve Kurum tarafından yönetilen elektronik ortamı,

- **Dinamik alım sistemi**

(Ek: 20/11/2008-5812/2 md.) İhale dokümanına uygun ön teklif veren ve sistemin geçerlik süresi içerisinde yeterlik kriterlerini sağlayan bütün isteklilerin sisteme

kabul edildiği, piyasada mamul olarak bulunan malların tedarikine yönelik tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen alım sürecini,

- **Elektronik eksiltme**

(Ek: 20/11/2008-5812/2 md.) *Tekliflerin değerlendirilmesinin ardından elektronik ortamda eksiltme şeklinde sunulan yeni fiyatların veya belirli teklif unsurlarına ilişkin yeni değerlerin bir elektronik araç marifetiyle otomatik değerlendirme metotları kullanılarak yeniden değerlendirilmesi ve sıralandırılması şeklinde tekrar eden işlemleri,*

- **Çerçeve anlaşma**

(Ek: 20/11/2008-5812/2 md.) *Bir veya birden fazla idare ile bir veya birden fazla istekli arasında, belirli bir zaman aralığında gerçekleştirilecek alımların özellikle fiyat ve mümkün olan hallerde öngörülen miktarlarının tespitine ilişkin şartları belirleyen anlaşmayı, ifade eder.*

- *Temel İlkeler*

- *İhale Komisyonu*

- *İhale İşlem Dosyası*

- **İKİNCİ BÖLÜM : İhaleye Katılım Kuralları**

- **Eşik Değerler**

- *Yaklaşık Maliyet*

- **İhaleye Katılımda Yeterlik Kuralları - Madde 10**

Mesleki ve teknik yeterliğin belirlenmesi için “(c)” bendine aşağıda belirtilen hükümler ilave edilmiştir.

a) Son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri ile kabul işlemleri tamamlanan yapımla ilgili hizmet işleriyle ilgili deneyimi gösteren belgeler,

b) Son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri ile kabul işlemleri tamamlanan yapımla ilgili hizmet işlerinde sözleşme bedelinin en az % 80'i oranında denetlenen ya da yönetilen işlerle ilgili deneyimi gösteren belgeler,

c) Devam eden yapım ve yapımla ilgili hizmet işlerinde; ilk sözleşme bedelinin tamamlanması şartıyla, son onbeş yıl içinde gerçekleşme oranı toplam sözleşme bedelinin en az % 80'ine ulaşan ve kusursuz olarak gerçekleştirilen, denetlenen veya yönetilen işlerle ilgili deneyimi gösteren belgeler,

d) Son beş yıl içinde kabul işlemleri tamamlanan mal ve hizmet alımlarına ilişkin deneyimi gösteren belgeler,

e) Devredilen işlerde sözleşme bedelinin en az % 80'inin tamamlanması şartıyla, son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri ile kabul işlemleri tamamlanan yapımla ilgili hizmet işleri ve son beş yıl içinde kabul işlemleri tamamlanan mal ve hizmet alımlarıyla ilgili deneyimi gösteren belgeler.

– ***İhaleye Katılamayacak Olanlar - Madde 11***

(Değişik: 20/11/2008-5812/4 md.) “Bu Kanun ve diğer kanunlardaki hükümler gereğince geçici veya sürekli olarak kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan ve organize suçlardan dolayı hükümlü bulunanlar.” ifadesine “kendi ülkesinde ya da yabancı bir ülkede kamu görevlilerine rüşvet verme suçundan dolayı hükümlü bulunanlar” ifadesi eklenmiştir.

– ***Şartnameler***

– ***İhale İlân Süreleri ve Kuralları - Madde 13***

Bu madde başlığı “İhale ilân süreleri ve kuralları” iken, 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 5. maddesiyle “İhale ilan süreleri ve kuralları ile ön ilan” şeklinde değiştirilmiştir.

Bu maddede yer alan “Resmi Gazetede” ibareleri 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle “Kamu İhale Bülteninde” olarak değiştirilmiştir. Bu bentte yer alan eşik değerler ve parasal limitlerin 1/2/2013 tarihinden itibaren uygulanması ile ilgili olarak, 30/1/2013 tarihli ve 28544 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İhale Kurumunun 2013/1 No.’lu Kamu İhale Tebliğine bakılması gerekir.

(Ek fıkra: 20/11/2008-5812/5 md.) *İlanların, elektronik araçlar ile hazırlanması ve gönderilmesi halinde, birinci fıkranın (a) bendinin (1) numaralı alt bendindeki ilan süresi yedi gün kısaltılabilir. İlan ile ihale ve ön yeterlik dokümanına Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden doğrudan erişimin temin edilmesi halinde, birinci fıkranın (a) bendinin (1) numaralı alt bendindeki ilan süresi ile belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılacak ihalelerde ön yeterliği belirlenen adaylara yapılacak kırk günlük davet süresi beş gün kısaltılabilir.*

(Ek fıkra: 20/11/2008-5812/5 md.) İdareler, yaklaşık maliyeti 8 inci maddede belirtilen eşik değerlere eşit veya bu değerleri aşan ihaleler için Kamu İhale Bülteninde ön ilan yapabilirler. Uluslararası ilan yapılan haller dahil ön ilan yapılması halinde kırk günlük ilan ve davet süresi yirmidört güne kadar indirilebilir.

(Ek fıkra: 20/11/2008-5812/5 md.) Ön ilanda aşağıdaki hususların belirtilmesi zorunludur:

- a) İdarenin adı, adresi, telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresi.
- b) İhalenin adı, niteliği, türü ile mal ve hizmet alımlarında kalemler ve tahmini miktarlar, yapım işlerinde ise işin yapılacağı yer, yapı tekniği ve ihtiyaç programına göre tahmin edilen fiziki miktarı veya kapsamı.
- c) Çerçeve anlaşma yapılıp yapılmayacağı.
- d) İhalenin yapılacağı yer.
- e) İhale ilanının yılın hangi çeyreğinde yayımlanacağı.

(Ek fıkra: 20/11/2008-5812/5 md.) Ön ilan yapılan hallerde, dördüncü fıkra da belirtilen süre indiriminden faydalanılabilmesi için ihale ilanının ön ilan tarihinden itibaren en az kırk gün sonra yayımlanması gerekir. Ön ilan yapılmış olması idareye ihale yapma yükümlülüğü getirmez.

(Ek fıkra: 20/11/2008-5812/5 md.) Ön ilan yapılan hallerde ihalenin açık ihale veya belli istekliler arasında ihale usullerinden biriyle gerçekleştirilmesi zorunludur.

(Ek fıkra: 20/11/2008-5812/5 md.) Ön ilanlar Kamu İhale Bülteninde ücretsiz yayımlanır.

- Ortak Girişimler
- Alt Yükleniciler
- İhale Saatinden Önce İhalenin İptal Edilmesi (Değişik: 4964/ 11 md.)
- Yasak Fiil veya Davranışlar

b) İKİNCİ KISIM : İhale Süreci

▪ **BİRİNCİ BÖLÜM : İhale Usulleri ve Uygulaması**

- Uygulanacak İhale Usulleri
- Açık İhale Usulü

- *Belli İstekliler Arasında İhale Usulü*
- *Pazarlık Usulü*
- ***Doğrudan Temin - Madde 22***

(Değişik: 20/11/2008-5812/8 md.) 8/1/1943 tarihli ve 4353 sayılı Kanunun 22 ve 36 ncı maddeleri uyarınca Türk veya yabancı uyruklu avukatlardan hizmet alımları ile fikri ve sınai mülkiyet haklarının ulusal ve uluslararası kuruluşlar nezdinde tescilini sağlamak için gerçekleştirilen hizmet alımları.

(Ek: 15/5/2008-5763/35 md.) Türkiye İş Kurumunun, 25/6/2003 tarihli ve 4904 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (b) ve (c) bentlerinde sayılan görevlerine ilişkin hizmet alımları ile 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 48 inci maddesinin yedinci fıkrasında sayılan görevlerine ilişkin hizmet alımları,

(Ek: 20/11/2008-5812/8 md.) Seçim dönemi bitmeden önce seçimlerin yenilenmesine veya ara seçime ya da Anayasa değişikliğinin halkoyuna sunulmasına karar verilen hallerde; Yüksek Seçim Kurulu tarafından yapılacak filigranlı oy pusulası kağıdı ve filigranlı oy zarfı kağıdı alımı ile oy pusulası basım hizmeti alımı, mahalli seçimlerde ise İl Seçim Kurulu başkanlıkları tarafından alınacak oy pusulası basım hizmeti alımı.

- *Tasarım Yarışmaları*
- ***İKİNCİ BÖLÜM : İhalenin ve Ön Yeterliğin İlânı, İhale Dokümanının Verilmesi***
- *İhale İlânlarında Bulunması Zorunlu Hususlar*
- *Ön Yeterlik İlânlarında Bulunması Zorunlu Hususlar*
- *İlânın Uygun Olmaması*
- *İhale ve Ön Yeterlik Dokümanının İçeriği ve İdari Şartnamede Yer Alması Zorunlu Hususlar*
- *İhale ve Ön Yeterlik Dokümanının Verilmesi*
- *İhale Dokümanında Değişiklik veya Açıklama Yapılması*
- ***ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : Tekliflerin ve Başvuruların Sunulması***
- *Tekliflerin Hazırlanması ve Sunulması*
- *Başvuru Belgelerinin Sunulması*
- *Tekliflerin Geçerlilik Süresi*
- *Geçici Teminat*
- *Teminat Olarak Kabul Edilecek Değerler*

- *Teminat Mektupları*
- **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM : Tekliflerin Değerlendirilmesi**
- *Tekliflerin Alınması ve Açılması*
- *Tekliflerin Değerlendirilmesi*
- **Aşırı Düşük Teklifler - Madde 38**

(Ek fıkra: 20/11/2008-5812/12 md.) *İhale komisyonu, aşırı düşük tekliflerin tespiti ve değerlendirilmesinde Kurum tarafından belirlenen kriterleri esas alır. Kurum bu maddenin uygulanmasında; aşırı düşük tekliflerin tespiti, değerlendirilmesi ve ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi amacıyla sınır değer veya sorgulama kriterleri ya da ortalamalar belirlemeye yetkilidir.*

- **Bütün Tekliflerin Reddedilmesi ve İhalenin İptali - Madde 39**

Bu maddede yer alan, “İhale dokümanında belirtilmiş olması kaydıyla, ihale yetkilisinin onayından önceki herhangi bir aşamada,” ibaresi, 30/7/2003 tarihli ve 4964 sayılı Kanunun 24 üncü maddesiyle metinden çıkarılmıştır, 25 inci madde ile de 40 ncı maddede yer alan “yirmi gün” ibaresi, “beş iş günü” olarak değiştirilmiştir.

- *İhalenin Karara Bağlanması ve Onaylanması*
- *Kesinleşen İhale Kararlarının Bildirilmesi*
- *Sözleşmeye Davet*
- **Kesin Teminat - Madde 43**

(Ek fıkra: 20/11/2008-5812/16 md.) *Yapım işlerinde, 38 inci maddeye göre gerekli değerlendirmeler yapıldıktan sonra, ihalenin aynı madde uyarınca hesaplanan sınır değer altında teklif veren isteklilerden biri üzerinde bırakılması halinde, kesin teminat sınır değer yüzde altısı oranında alınır.*

- *Sözleşme Yapılmasında İsteklinin Görev ve Sorumluluğu*
- *Sözleşme Yapılmasında İdarenin Görev ve Sorumluluğu*
- *İhalenin Sözleşmeye Bağlanması*

Sonuç Bildirimi - Madde 47

Bu madde başlığı“İhale sonucunun ilânı” iken, 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle “Sonuç Bildirimi” şeklinde değiştirilmiştir.

(Değişik: 20/11/2008-5812/17 md.) “Sözleşme bedeli, mal veya hizmet alımı ihalelerinde bir trilyon Türk Lirasını, yapım ihalelerinde ise iki trilyon Türk Lirasını

aşan ihalelere ilişkin ihale sonuçları, sözleşmenin Sayıştay Başkanlığınca tescilinin idareye tebliğ edildiği, bu tescilin gerekli olmadığı durumlarda ise sözleşmenin taraflarca imzalandığı tarihi izleyen en geç onbeş gün içinde Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle ilân edilir.” ifadesi; “Bu Kanun kapsamında yer alan idarelerin yapım işleri ile mal ve hizmet alımlarının sonuçları, 42 nci maddeye göre gönderilenler hariç, en geç onbeş gün içinde Kuruma bildirilir. Bu sonuçlardan Kanun kapsamındaki ihalelere ilişkin olanlar Kurum tarafından Kamu İhale Bülteninde yayımlanır. Sonuç bildirimlerinde yer verilecek bilgiler ile savunma, güvenlik ve istihbarat alanlarında görev yapan idarelerin Kanun kapsamında yaptıkları mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin ihale sonuçlarından hangilerinin yayımlanacağı ilgili idarenin görüşü alınarak Kurum tarafından belirlenir.” şeklinde değiştirilmiştir.

- **BEŞİNCİ BÖLÜM : Danışmanlık Hizmet İhaleleri ile İlgili Özel Hükümler**
- **Danışmanlık Hizmetleri - Madde 48**

(Değişik son cümle: 31/3/2012-6288/6 md.) “Ancak yaklaşık maliyeti 13 üncü maddenin (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde hizmet alımları için öngörülen üst limit tutarının dört katının altında kalan danışmanlık hizmetleri, hizmet alımı ihalesiyle gerçekleştirilebilir.” hükmü eklenmiştir.

- *Ön Yeterlik ve İsteklilerin Belirlenmesi*
- *İhaleye Davet*
- *Tekliflerin Hazırlanması ve Verilmesi*
- **Tekliflerin Değerlendirilmesi ve İhalenin Yapılması - Madde 52**

Değişik üçüncü ve dördüncü cümle: 20/11/2008-5812/19 md.) “Ancak, teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde, idarece belirlenen sürede isteklilerden bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Belirlenen sürede eksik bilgileri tamamlamayan istekliler değerlendirme dışı bırakılır ” ifadesine “ve geçici teminatları gelir kaydedilir.” kısmı eklenmiştir.

c) **ÜÇÜNCÜ KISIM : Kamu İhale Kurumu, Şikâyetlerin İncelenmesi ve Anlaşmazlıkların Çözümü**

- **BİRİNCİ BÖLÜM : Kamu İhale Kurumu**

– **Kamu İhale Kurumu - Madde 53**

c) (Değişik: 24/10/2011-KHK-661/57 md.) “Kurumun karar organı biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere dokuz üyeden oluşan Kamu İhale Kuruludur.”olarak ondan dokuz üyeye indirilmiştir. Aynı madde devamında yer alan “Kamu İhale Kurulu üyeleri; Maliye Bakanlığınca önerilecek iki kişi, Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca önerilecek üç kişi, Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlık ile Danıştay ve Sayıştay Başkanlıklarınca önerilecek birer kişi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından kamu alımları ile ilgili meslek gruplarından önerilecek birer kişi olmak üzere Bakanlar Kurulunca atanır. Bakanlar Kurulu, atanan üyelerden birini Başkan olarak görevlendirir. Kurul Başkanı, Kurumun da başkanıdır. Üyelerden biri Kurul tarafından ikinci başkan olarak seçilir.” olan hüküm; “Kamu İhale Kurulu üyeleri Maliye Bakanının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca atanır. Bakanlar Kurulu, atamayla birlikte Kurul Başkanını ve İkinci Başkanı da görevlendirir. Kurul Başkanı, Kurumun da başkanıdır.” olarak değiştirilmiştir

(Değişik: 24/10/2011-KHK-661/57 md.) Aynı maddenin devamında “Kurul üyeliğine önerilecek kişilerin; kamu kurum ve kuruluşlarında en az oniki yıl hizmetinin bulunması, kamu ihale mevzuatı ile ilgili yargılama, inceleme, denetleme, uygulama veya danışma konularında fiilen en az dört yıl çalışarak ulusal veya uluslararası ihale mevzuatı açısından kanıtlanmış niteliğe ve deneyime sahip olmaları, geçmişte ve halen bir siyasi parti ile aday gösterilme dahil üyelik ve görev alma ilişkilerinin bulunmaması gerekir.” şartı aynı kalırken; “Konunun uzmanı olması dışında, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından önerilecek adayların kuruluştaki çalışma şartı aranmaz. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından önerilecek adayların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşıması zorunludur.” ifadesi kanundan çıkarılmıştır.

(Değişik: 12/6/2002-4761/15 md.) (Değişik birinci ve ikinci cümle: 24/10/2011-KHK-661/57 md.) Kurul üyelerinin görev süresi ‘beş yıl’ iken “dört yıl” olarak değiştirilmiştir. “Bir üye bir defadan fazla seçilemez.” ifadesi de “Bir üye bir defadan fazla seçilebilir” olarak değiştirilmiştir. “Kurul üyelerinin görev süresi dolmadan görevlerine son verilemez. Ancak üyeler, ciddi bir hastalık veya sakatlık

nedeniyle iş görememeleri veya atamaya ilişkin şartları kaybetmeleri halinde atandıkları usule göre süresi dolmadan görevden alınır. Üyeler görevi kötüye kullanmaktan veya yüz kızartıcı bir suçtan mahkûm olmaları halinde ise Başbakan onayıyla görevden alınır. Görevden alma nedeniyle veya süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşalan Kurul üyeliklerine bir ay içerisinde yukarıda belirtilen esaslara göre yeniden atama yapılır.” hükümleri aynı kalmıştır.

(Ek paragraf: 20/11/2008-5812/20 md.) “Dava açma, icra takibi yapma ve mahkemelerce verilen kararlara karşı üst mercilere başvurmaktan vazgeçme yetkisi ile üst dereceli mahkemelerce verilen kararlara karşı karar düzeltme yoluna gidilmesinden vazgeçme yetkisi Kurula aittir.” paragrafı ilave edilmiştir.

e) (Değişik birinci cümle: 20/11/2008-5812/20 md.) Kanunda yer alan son haliyle;“Kurul Başkan ve üyeleri, asli görevlerini aksatmamak kaydıyla telif ücreti karşılığı bilimsel amaçlı yayın yapabilir, ücret karşılığı ders verebilir, bunun dışında özel bir kanuna dayanmadıkça resmi veya özel hiçbir görev alamaz, dernek, vakıf, kooperatif ve benzeri yerlerde yöneticilik yapamaz, ticaretle uğraşamaz, serbest meslek faaliyetinde bulunamaz.” Değişen önceki cümle ise; “Kurul üyeleri özel bir kanuna dayanmadıkça resmi veya özel hiç bir görev alamaz, ticaretle uğraşamaz, serbest meslek faaliyetinde bulunamaz, ücret karşılığı konferans veya ders veremez, her türlü ticari amaçlı ortaklıklarda hissedar veya yönetici olamazlar.” şeklindedir.

(Ek paragraf: 20/11/2008-5812/20 md.) Kurul kararları yerindelik denetimine tabi tutulamaz.

(Ek paragraf: 20/11/2008-5812/20 md.) Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli hakemlik ve bilirkişilik yapamazlar.

(Değişik cümleler: 20/11/2008-5812/20 md.) Kurul üyeleri ve Kurum personeli, görevleri nedeniyle işledikleri ve kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından Devlet memuru sayılırlar” ifadeleri aynı kalırken; “Bunlar hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Soruşturma izni, Kurul Başkan ve üyeleri için ilişkili Bakan, Kurum personeli için ise Kurum Başkanı tarafından verilir.” hükümleri, “Kurul üyeleri ile Kurum personelinin cezai ve hukuki sorumluluğuna ilişkin olarak 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 104 üncü maddesi hükümleri uygulanır.” olarak değiştirilmiştir.

24/10/2011 tarihli ve 661 sayılı KHK'nın 57 nci maddesiyle “(g)” bendinde yer alan “yedi üye” ibaresi “altı üye” şeklinde değiştirilmiştir. Aynı bentte 24/10/2011 tarihli ve 661 sayılı KHK'nın 57 nci maddesiyle bu bentte yer alan “Kurul kararı ile” ibaresi “Bakan tarafından” şeklinde değiştirilmiştir.

4/7/2012 tarihli ve 6353 sayılı Kanunun 29 uncu maddesiyle; Başkana görevlerinde yardımcı olmak üzere Başkanın önerisi üzerine Bakan tarafından atanabilen başkan yardımcısı sayısı “üç” iken “dört” olarak değiştirilmiştir.

(Ek cümle: 20/11/2008-5812/20 md.; Değişik: 24/10/2011-KHK-661/57 md.)
Daire Başkanlarının ve diğer personelin ataması Başkan tarafından yapılır.

(Ek paragraf: 20/11/2008-5812/20 md.) “Mükteseplerine uygun bir kadroya atamaları gerçekleşinceye kadar süresi dolması sebebiyle görevi sona eren Kurul Başkan ve üyelerine almakta oldukları aylık ücret ile sosyal hak ve yardımların Kurum tarafından yapılmasına devam olunur. Mükteseplerine uygun kadrolara atananlara, atama yapıldığı tarih itibarıyla Kurum tarafından ödemede bulunulmasına son verilir. Bir kamu kurumunda çalışmayanlardan Kurul Başkan ve üyeliğine atanıp süresi dolması sebebiyle görevi sona erenlere herhangi bir göreve veya işe başlayıncaya kadar, görevlerinin sona erdiği tarihte almakta oldukları aylık ücret ile sosyal hak ve yardımların Kurum tarafından yapılmasına devam olunur. Kurum tarafından bu kapsamda yapılacak ödemeler üç ayı geçemez.”paragrafı elli üçüncü maddenin “(i)” bendine eklenmiştir.

Maddenin devamında “Kurumun görev alanı ile ilgili konularda genel bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idareler ve kamu iktisadi teşebbüslerinde çalışanlar kurumlarının, hâkimler ve savcılar ise kendilerinin muvafakatı ile Kurumda görevlendirilebilir. Bu personel, kurumlarından maaşsız izinli sayılır ve aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî ve sosyal hak ve yardımları Kurumla ilgili arasında imzalanacak sözleşmede belirlenir. İzinli oldukları sürece memuriyetleri ile ilgili özlük hakları devam ettiği gibi, bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır, terfileri başkaca bir işleme gerek duyulmadan süresinde yapılır. Üniversite öğretim elemanları uzmanlıklarına uyan işler için, 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 38 inci maddesine göre Kurumda görevlendirilebilir. Bu şekilde görevlendirilecek personel sayısı toplam kadro sayısının % 10'unu aşamaz.” şeklindeki paragrafın başına, 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 20 nci maddesiyle; “Kamu ihale uzmanlığı hariç olmak

üzere” ibaresi eklenmiştir.

▪ **İKİNCİ BÖLÜM : İhalelere Yönelik Başvurular ve İnceleme**

Bu Bölüm başlığı “İnceleme Talebinde Bulunulması ve Şikâyetlerin İncelenmesi” iken, 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

İhalelere Yönelik Başvurular- Madde 54

Bu madde başlığı “İnceleme talebinde bulunulması” iken, 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(Değişik: 20/11/2008-5812/21 md.) *İhale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday veya istekli ile istekli olabilecekler, bu Kanunda belirtilen şekil ve usul kurallarına uygun olmak şartıyla şikayet ve itirazen şikayet başvurusunda bulunabilirler.*

Şikayet ve itirazen şikayet başvuruları, dava açılmadan önce tüketilmesi zorunlu idari başvuru yollarıdır.

Şikayet başvuruları idareye, itirazen şikayet başvuruları Kuruma hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle yapılır.

Dilekçelerde aşağıdaki hususlara yer verilir:

a) Başvuru sahibinin, varsa vekil ya da temsilcisinin adı, soyadı veya unvanı ve adresi.

b) İhaleyi yapan idarenin ve ihalenin adı veya ihale kayıt numarası.

c) Başvuruya konu olan durumun farkına varıldığı veya bildirildiği tarih.

d) Başvurunun konusu, sebepleri ve dayandığı deliller.

e) İtirazen şikayet başvurularında idareye yapılan şikayetin ve varsa şikayete ilişkin idare kararının bildirim tarihi.

Şikayet dilekçelerine, başvuruda bulunmaya yetkili olunduğuna dair belgeler ile imza sirkülerinin aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneğinin eklenmesi zorunludur. Aday veya isteklinin başvuru belgeleri veya teklif zarfı içerisinde bu belgelerinin bulunması durumunda, dilekçe ekinde söz konusu belgeler aranmaz.

İtirazen şikayette bulunanlardan 53 üncü maddenin (j) bendinin (2) nolu alt bendinde belirtilen bedelin dört katı tutarına kadar başvuru teminatı alınmasına Bakanlar Kurulunca karar verilebilir. Başvuru teminatları Kurum hesaplarına yatırılır. Bu teminatlar Kurum gelirleri ile ilişkilendirilmeksizin ayrı hesaplarda tutulur.

İtirazen şikayet dilekçelerine, başvuruda bulunmaya yetkili olunduğuna dair belgeler ile imza sirkülerinin aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneklerinin, varsa şikayete idarece verilen cevabın bir örneği ile başvuru bedeli ve teminatının Kurum hesaplarına yatırıldığına dair belgenin eklenmesi zorunludur.

Aynı kişi tarafından birden fazla ihaleye, birden fazla kişi tarafından ise aynı ihaleye tek dilekçe ile başvuruda bulunulamaz.

Belirtilen hususlara aykırılık içeren ve henüz başvuru süresi dolmamış olan başvurulardaki eksiklikler, idare veya Kurumun bildirim yapma zorunluluğu bulunmaksızın, başvuru süresinin sonuna kadar başvuru sahibi tarafından giderilebilir.

Başvurular üzerine ihaleyi yapan idare veya Kurum tarafından gerekçeli olarak;

a) İhale sürecinin devam etmesine engel oluşturacak ve düzeltici işlemle giderilemeyecek hukuka aykırılığın tespit edilmesi halinde ihalenin iptaline,

b) İdare tarafından düzeltme yapılması yoluyla giderilebilecek ve ihale sürecinin kesintiye uğratılmasına gerek bulunmayan durumlarda, düzeltici işlem belirlenmesine,

c) Başvurunun süre, usul ve şekil kurallarına uygun olmaması, usulüne uygun olarak sözleşme imzalanmış olması veya şikayete konu işlemlerde hukuka aykırılığın tespit edilememesi veya itirazen şikayet başvurusuna konu hususun Kurumun görev alanında bulunmaması hallerinde başvurunun reddine, karar verilir. Kurumun görev alanında bulunmaması hali hariç, itirazen şikayet başvurusunun reddedilmesi durumunda, başvuru teminatı yatırılan hallerde teminatın gelir kaydedilmesine de karar verilir.

Dinamik alım sistemi, elektronik eksiltme ve çerçeve anlaşmalara ilişkin başvuru esas ve usulleri Kurum tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.

İdareye Şikayet Başvurusu - Madde 55

Bu madde başlığı“İdare tarafından inceleme” iken, 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(Değişik: 20/11/2008-5812/22 md.) *Şikayet başvurusu, ihale sürecindeki işlem veya eylemlerin hukuka aykırılığı iddiasıyla bu işlem veya eylemlerin farkına varıldığı veya farkına varılmış olması gereken tarihi izleyen günden itibaren 21 inci maddenin (b) ve (c) bentlerine göre yapılan ihalelerde beş gün, diğer hallerde ise on gün içinde ve sözleşmenin imzalanmasından önce, ihaleyi yapan idareye yapılır. İlanda yer alan hususlara yönelik başvuruların süresi ilk ilan tarihinden, ön yeterlik veya ihale dokümanının ilana yansımayan diğer hükümlerine yönelik başvuruların süresi ise dokümanın satın alındığı tarihte başlar.*

İlan, ön yeterlik veya ihale dokümanına ilişkin şikayetler birinci fıkradaki süreleri aşmamak üzere en geç ihale veya son başvuru tarihinden üç iş günü öncesine kadar yapılabilir. Bu yöndeki başvuruların idarelerce ihale veya son başvuru tarihinden önce sonuçlandırılması esastır. Şikayet üzerine yapılan incelemede tekliflerin hazırlanmasını veya işin gerçekleştirilmesini etkileyebilecek maddi veya teknik hataların veya eksikliklerin bulunması ve idarece ihale dokümanında düzeltme yapılmasına karar verilmesi halinde, gerekli düzeltme yapılarak 29 uncu maddede belirtilen usule göre son başvuru veya ihale tarihi bir defaya mahsus olmak üzere ertelenir. Ancak belirlenen maddi veya teknik hataların veya eksikliklerin ilanda da bulunması halinde 26 ncı maddeye göre işlem tesis edilir.

İdare, şikayet başvurusu üzerine gerekli incelemeyi yaparak on gün içinde gerekçeli bir karar alır. Alınan karar, şikayetçi ile diğer aday veya istekliler ile istekli olabileceklere karar tarihini izleyen üç gün içinde bildirilir. İlan ile ihale veya ön yeterlik dokümanına yönelik başvurular dışında istekli olabileceklere bildirim yapılmaz.

Belirtilen süre içinde bir karar alınmaması durumunda başvuru sahibi tarafından karar verme süresinin bitimini, süresinde alınan kararın uygun bulunmaması durumunda ise başvuru sahibi dahil aday, istekli veya istekli olabilecekler tarafından idarece alınan kararın bildirimini izleyen on gün içinde Kuruma itirazın şikayet başvurusunda bulunulabilir.

İdareye şikayet başvurusunda bulunulması halinde, başvuru üzerine alınan kararın son bildirim tarihini, süresi içerisinde bir karar alınmaması halinde ise bu sürenin

bitimini izleyen tarihten itibaren on gün geçmeden ve itirazen şikayet başvurusunda bulunulmadığı hususuna ilişkin sorgulama yapılmadan veya itirazen şikayet başvurusunda bulunulması halinde ise Kurum tarafından nihai karar verilmeden sözleşme imzalanamaz.

Kamu İhale Kurulu Tarafından İnceleme - Madde 56

Bu madde başlığı “Kamu İhale Kurulu tarafından inceleme” iken, 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 23 üncü maddesiyle 5/1/2009 tarihinden geçerli olmak üzere metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(Değişik: 22/11/2008-5812/23 md.) *İdareye şikayet başvurusunda bulunan veya idarece alınan kararı uygun bulmayan aday, istekli veya istekli olabilecekler tarafından 55 inci maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen hallerde ve sürede, sözleşme imzalanmadan önce itirazen şikayet başvurusunda bulunulabilir. İhalenin iptaline ilişkin işlem ve kararlardan, sadece şikayet ve itirazen şikayet üzerine alınanlar itirazen şikayete konu edilebilir ve bu kararlara karşı beş gün içinde doğrudan Kuruma başvuruda bulunulabilir.*

Kurum itirazen şikayet başvurularını başvuru sahibinin iddiaları ile idarenin şikayet üzerine aldığı kararda belirlenen hususlar ve itiraz edilen işlemler bakımından eşit muamele ilkesinin ihlal edilip edilmediği açılarından inceler. İdare tarafından şikayet veya itirazen şikayet üzerine alınan ihalenin iptal edilmesi işlemine karşı yapılacak itirazen şikayet başvuruları ise idarenin iptal gerekçeleriyle sınırlı incelenir.

Kanunda belirtilen sürelerle ve usule uyulmadan sözleşme imzalanmış olması veya itirazen şikayet başvurusundan feragat edilmesi itirazen şikayet başvurusunun incelenmesine ve 54 üncü maddede sayılan kararlardan birinin alınmasına engel teşkil etmez.

Kurul tarafından gerekli görülen hallerde tarafların ve ilgililerin dinlenmesine karar verilir. Bu durumda, Kurul tarafından tespit edilen tarihte taraflar ve ilgililer dinlenir.

Kurum, itirazen şikayete ilişkin nihai kararını, incelenen ihaleye ilişkin gerekli bilgi ve belgeler ile ihale işlem dosyasının kayıtlara alındığı tarihi izleyen yirmi gün içinde vermek zorundadır. Bu süre 21 inci maddenin (b) ve (c) bentlerine göre yapılan ihaleler ile şikayet ve itirazen şikayet üzerine alınan ihalenin iptal edilmesi

işlemine karşı yapılacak itirazın şikayet başvurularında on iş günü olarak uygulanır.

Kurum, gerekli gördüğü takdirde özel uzmanlık gerektiren teknik hususlarla ilgili olarak ihtisas sahibi kamu veya özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilerin görüşüne başvurabilir. Görüşüne başvurulmuş özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilere (8000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere Kurul tarafından belirlenen miktarda ödeme yapılır. Kamu görevlilerinin görüşüne başvurulması halinde ise personele diğer mevzuatta yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın (5000) gösterge rakamı esas alınmak suretiyle aynı esaslar çerçevesinde ödeme yapılır. Bu fıkra uyarınca yapılacak ödemeler damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.

Kurul tarafından verilen bütün kararlar, karar tarihini izleyen beş iş günü içinde taraflara tebligata çıkarılır ve tebligata çıkarıldığı tarihi izleyen beş gün içinde Kurumun internet sayfasında yayınlanır. Kararlara erişim ücrete tabi tutulamaz.

İdareler hukuki durumda değişiklik yaratan Kurul kararlarının gerektirdiği işlemleri ivedilikle yerine getirmek zorundadır.

- *Yargısal İnceleme*

d) DÖRDÜNCÜ KISIM : Yasaklar ve Ceza Sorumluluğu

- ***İhalelere Katılmaktan Yasaklama - Madde 58***

“Yasaklama kararları, yasaklamayı gerektiren fiil veya davranışın tespit edildiği tarihi izleyen en geç kırkbeş gün içinde verilir.” Bu fıkrafta geçen “en geç otuz gün” ibaresi, 30/7/2003 tarihli ve 4964 sayılı Kanunun 35 inci maddesiyle “en geç kırkbeş gün” olarak değiştirilmiştir.

- *İsteklilerin Ceza Sorumluluğu*
- *Görevlilerin Ceza Sorumluluğu*
- *Bilgi ve Belgeleri Açıklama Yasağı*

e) BEŞİNCİ KISIM : Çeşitli Hükümler

- ***İdarelerce Uyulması Gereken Diğer Kurallar - Madde 62***

e) **(Değişik: 20/11/2008-5812/24 md.)** Bu bendin ilk cümlesi “İdarelerce kanun, tüzük ve yönetmeliklere göre istihdam edilen personelin yeterli nitelik veya sayıda olmaması halinde, bu Kanunda belirtilen hizmetler için ihaleye çıkılabilir.” aynı kalırken devamına, “Ancak danışmanlık hizmet alım ihalelerinde, istihdam edilen personelin yeterli nitelik veya sayıda olmaması şartı aranmaz.” hükmü eklenmiştir.

h) Eski hali; “Yapım işlerinde denetim ve yönetim görevlerinde bulunmayan mühendis veya mimarların, yapım ihalelerine girebilmeleri için mezuniyetinden sonra geçen her yıl için altmış milyar Türk Lirası olarak hesaplanmak üzere dikkate alınır ve bu Kanunun 10 uncu maddesi kapsamındaki mesleki ve teknik yeterlilik şartı ilgilinin işe başladığı yıl için aranmaz.” olan bend, **(Değişik: 20/11/2008-5812/24 md.)** “İş deneyimi bulunmayan mühendis veya mimarların, aldıkları lisans eğitimine uygun yapım işi ihalelerine başvurularında, toplam süresi onbeş yılı geçmemek kaydıyla mezuniyetlerinden sonra geçen her yıl, yüzyirmiki bin üç yüz seksen yedi Yeni Türk Lirası olarak hesaplanmak üzere 10 uncu madde kapsamındaki benzer iş deneyimi olarak dikkate alınır. Bu süre iş deneyimi bulunan mimar ve mühendisler için uygulanmaz. Bu bent kapsamında elde edilen deneyim mühendis ve mimarın beş yıldır en az % 51 hissesine sahip olduğu veya her iki ortağın da mühendis olup % 50-% 50 ortak olduğu tüzel kişiler tarafından da kullanılabilir.” olarak değiştirilmiştir.

Ancak daha sonra bu bentte yer alan “...veya her iki ortağın da mühendis olup % 50-% 50 ortak olduğu...” ibaresi ile iptal edilmiştir.

– ***Yerli İstekliler ile İlgili Düzenlemeler - Madde 63***

(Değişik: 13/2/2011-6111/178 md.) “Hizmet alımı ve yapım işi ihalelerinde yerli istekliler lehine, mal alımı ihalelerinde ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile diğer ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Kurum tarafından yerli malı olarak belirlenen malları teklif eden istekliler lehine, % 15 oranına kadar fiyat avantajı sağlanması; yaklaşık maliyeti eşik değerlerin altında kalan ihalelere ise sadece yerli isteklilerin katılması hususlarında ihale dokümanına hüküm konulabilir.” Hükmü aynı kalırken; “Ancak, yabancı istekliler ile ortak girişim yapmak suretiyle ihalelere katılan yerli istekliler bu hükümden yararlanamaz.” ibaresi; “Ortak girişimlerin yerli istekli sayılabilmesi için bütün ortaklarının yerli istekli olması gereklidir.” olarak değiştirilmiştir.

Bildirim ve Tebligat Esasları - Madde 65

Bu madde başlığı“Tebligat” iken, 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 25 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Eski haliyle madde, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde yapılacak tebliğler hakkında Tebligat Kanunu hükümleri uygulanacağını bildirirken yeni düzenleme ile aşağıdaki halini almıştır.

(Değişik: 20/11/2008-5812/25 md.) Aday, istekliler ve istekli olabileceklere yapılacak her türlü bildirim ve tebligatlarda aşağıdaki hususlara uyulması zorunludur:

a) Tebligatlar idareler veya Kurum tarafından aşağıdaki yöntemler kullanılarak yapılabilir:

- 1) İmza karşılığı elden.
- 2) İadeli taahhütlü mektupla.
- 3) Elektronik ortamda.
- 4) Faksla.

b) İdareler veya Kurum tarafından elektronik ortamda veya faks ile yapılan tebligatlar ile çerçeve anlaşmaya dahil olan istekliler tarafından elektronik ortamda sunulan fiyat tekliflerinin aynı gün teyit edilmesi zorunludur. Elektronik ortamda veya faks ile yapılan bildirimlerde bildirim tarihi tebliğ tarihi sayılır.

Ancak, idareler veya Kurum ile aday, istekli ve istekli olabilecekler tarafından, elektronik imza kullanılarak yapılan işlemlerde ve şikayet başvurularına ilişkin işlemler dahil Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden yapılacak ihale sürecine ilişkin işlemlerde teyit aranmaz.

c) Elektronik haberleşmede kullanılacak araçlar ile bunların teknik özellikleri, yaygın olarak kullanılan haberleşme ve bilgi teknolojisi ürünleri ile uyumlu ve kolay erişilebilir olmalı ve eşit muamele ilkesini sağlamalıdır.

d) Her türlü bilgi alışverişi ile bilginin muhafazasında; verilerin bütünlüğü ile tekliflerin ve başvuru belgelerinin gizliliğinin sağlanması esastır.

Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde yapılacak tebliğler hakkında Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.

- *Değişiklik Yapılması*
- ***Eşik Değerler ve Parasal Limitlerin Güncellenmesi - Madde 67***

Bu Kanunda belirtilen eşik değerler ve parasal limitler bir önceki yılın Toptan Eşya Fiyat Endeksi esas alınarak Kamu İhale Kurumu tarafından güncellenir ve her yıl 1 Şubat tarihinden geçerli olmak üzere aynı tarihe kadar Resmî Gazetede ilân edilir. Ancak güncellemede bir milyon Türk Lirasının altındaki tutarlar dikkate alınmaz. Bu Kanunda belirtilen eşik değerler ve parasal limitler, olağanüstü hallerde, belirtilen tarihin dışında da Kurumun teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile güncellenebilir.

f) ALTINCI KISIM : Son Hükümler

- *Uygulanmayacak Hükümler*
- ***Elektronik Kamu Alımları Platformu - Ek Madde 1***

(Değişik: 20/11/2008-5812/26 md.) *Bu Kanun kapsamında yapılan ihalelerde; bu Kanunun 13 üncü maddesi hükümleri saklı kalmak üzere, ilan, ihale dokümanının hazırlanması ve verilmesi, katılım ve yeterliğe ilişkin belgelerin sunulması, tekliflerin hazırlanması, sunulması ve değerlendirilmesi, ihalenin karara bağlanması ve onaylanması, kesinleşen ihale kararlarının bildirilmesi ve sözleşmenin imzalanması gibi ihale süreciyle ilgili aşamalar ile her türlü bildirimler kısmen veya tamamen, Kurum tarafından oluşturulan Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden gerçekleştirilebilir.*

Bu Kanun kapsamındaki alımlarda aday veya isteklilerin yeterliğinin tespitine ilişkin olarak Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden sistemler kurulabilir. Bu sistemlerin kurulması, kurdurulması, denetlenmesi, yetkilendirilen kuruluşların yetkilerinin iptal edilmesi veya tedbir niteliğinde kararlar alınması hususlarında Kurum yetkilidir.

- ***Çerçeve anlaşmalar - Ek Madde 2***

Bu madde başlığı“Çerçeve sözleşme kapsamında mal ve hizmet alımı” iken, 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 27 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(Değişik: 20/11/2008-5812/27 md.) *İdareler ihtiyaç duydukları mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin olarak açık ihale veya belli istekliler arasında ihale usulünü uygulamak kaydıyla çerçeve anlaşmalar yapabilir. Çerçeve anlaşmalar rekabeti engelleyici, sınırlayıcı veya bozucu şekilde kullanılamaz.*

– **Dinamik alım sistemi - Ek Madde 4**

(Ek: 20/11/2008-5812/28 md.) *Dinamik alım sistemi, piyasada mamul olarak bulunan malların elektronik ortamda alımında kullanılabilir. Sistemin kurulmasında açık ihale usulü uygulanır. Dinamik alım sistemi rekabeti engelleyici, sınırlayıcı veya bozucu şekilde işletilemez.*

Dinamik alım sistemi dahilinde yapılacak alımlara ilişkin sözleşme düzenlenmesi gerekli haller ile bu sözleşmelerin şeklini ve kapsamını belirlemeye Kurum yetkilidir.

– **Elektronik eksiltme - Ek Madde 5**

(Ek: 20/11/2008-5812/28 md.) *İlan ve ihale dokümanında belirtilmesi kaydıyla, açık ihale, belli istekliler arasında ihale ve 21 inci maddenin (a), (d) ve (c) bentleri uyarınca yapılan pazarlık usulü ihalede tekliflerin değerlendirilmesi aşamasının tamamlanmasından sonra elektronik eksiltme yapılabilir. Dinamik alım sistemi ve çerçeve anlaşma kapsamında yapılan ihalelerde de elektronik eksiltme uygulanabilir. 48 inci madde uyarınca yapılan danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde ise elektronik eksiltme uygulanmaz.*

Elektronik eksiltme ancak ihale konusu alımın bütün teknik özelliklerinin net olarak belirlendiği hallerde kullanılabilir.

Elektronik eksiltme aşağıdaki durumlardan biri veya birkaçının gerçekleşmesi halinde sona erdirilir:

a) *Eksiltmeye katılım için yapılan davette eksiltmenin tamamlanacağı belirtilen tarih ve saatin dolması.*

b) *Yeni tekliflerin verilebilmesine ilişkin olarak davette bildirilen bekleme süresi içinde asgari fark aralığını sağlayan tekliflerin alınamaması.*

c) *Davette bildirilen tur sayısının tamamlanması.*

– **Finansal kiralama - Ek Madde 6**

(Ek: 20/11/2008-5812/28 md.) Kanun kapsamındaki idarelerin finansal kiralama suretiyle yapacakları mal alımlarında uygulanacak esas ve usuller Kurum tarafından belirlenir.

– **Standart İhale Dokümanları ve Yönetmelikler - Geçici Madde 4**

(Ek fıkra: 14/7/2004-5226/24 md.) Bu Kanunun 3. maddesinin (İstisnalar) (i) bendine ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığı, Kamu İhale Kurumu ve Bakanlık tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

(Ek fıkra: 3/3/2005-5312/26 md.) Bu Kanunun 3. maddesinin (j) bendine ilişkin esas ve usûller, Maliye Bakanlığı, Kamu İhale Kurumu ve Denizcilik Müsteşarlığının görüşleri alınarak Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

(Ek fıkra: 27/12/2007-5726/24 md.) Bu Kanunun 3. maddesinin (l) bendine ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığı ve Kamu İhale Kurumunun görüşleri alınarak Adalet ve İçişleri bakanlıklarınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(Ek fıkra: 20/2/2008-5737/79 md.) Bu Kanunun 3. maddesinin (k) bendine ilişkin usûl ve esaslar, Maliye Bakanlığı ve Kamu İhale Kurumunun görüşleri alınarak Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

(Ek fıkra: 20/11/2008-5812/29 md.) Bu Kanunun 3. maddesinin (f) bendi gereğince Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından uygulanacak usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ve Kurumun görüşleri alınarak Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından; (n) bendine ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığı ve Kurumun görüşleri alınarak ilgili bakanlıklar tarafından hazırlanacak yönetmeliklerle belirlenir.

- *Başlanmış Olan İhaleler*
- *Güncelleme*
- *İstisnalara İlişkin Esas ve Usuller*
- *Kamu İhale Kurumunun Kurulması*
- **Başlanmış olan ihaleler - Geçici Madde 8**

(Ek: 20/11/2008-5812/30 md.) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar ilan edilmiş veya yazılı olarak duyurulmuş ihaleler hakkında, bu Kanunun yayımlandığı tarihte yürürlükte bulunan kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Bu Kanunun 35 inci maddesinin (b) bendinde sayılanların yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapılmış olan şikayet başvuruları ile bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine aykırılık iddiaları içeren başvurular, başvurunun yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

– **Mevcut görevlendirmeler - Geçici Madde 9**

(Ek: 20/11/2008-5812/30 md.) 31/5/2008 tarihinden önce 53 üncü maddenin (i) fıkrasının son paragrafına göre Kurumda kamu ihale uzmanı olarak görevlendirilenlerden fiilen görev yapanların görevlendirmeleri Kurumun ihtiyacına göre devam ettirilebilir.

– **Kurul başkan ve üyelerinin görev süreleri - Geçici Madde 10**

(Ek: 20/11/2008-5812/30 md.) Kurulun mevcut başkan ve üyelerinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başka bir üyenin görev süresini tamamlamak üzere atanmış olanların görev süreleri atandıkları tarihten itibaren beş yıl olarak uygulanır.

– **Üyeliğin devamı - Geçici Madde 11**

(Ek: 24/10/2011-KHK-661/58 md.) Mevcut Kurul üyeleri, görev sürelerini tamamlayıncaya kadar görevlerine devam eder.

– **Başkanlık Müşavirliğine atanmış sayılma - Geçici Madde 12-13**

(Ek: 24/10/2011-KHK-661/58 md.) Kurumda; Başkan Yardımcısı, Baş Hukuk Danışmanı ve Daire Başkanı unvanlı görevlerde bulunanların görevleri bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bunlar ekli (3) sayılı liste ile ihdas edilen Başkanlık Müşaviri unvanlarına hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılırlar. Bu fıkra ile ihdas edilen Başkanlık Müşaviri unvanları, herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Birinci fıkraya göre Başkanlık Müşaviri olarak atanmış sayılanlar, Başkan tarafından belirlenen birimlerde, Başkan tarafından belirlenen görevleri yürütür.

(Ek: 30/3/2012-6287/24 md.) Yurt içi üretimin ve katma değer artırılması, teknoloji kazanımının sağlanması, daha önce yurt içinde üretimi bulunmayan

ürünlerin üretilmesi, yeni teknoloji ve ürünlere yönelik araştırma-geliştirme faaliyetlerinin sürdürülmesi ve bilgi toplumuna geçiş hedefleriyle, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kademelerindeki okulların dersliklerine bilişim teknolojisi donanımı, yazılımı, ağ altyapısı ve internet erişim imkânının sağlanması, dersler için çevrim içi ve çevrim dışı ortamlarda e-içerik temin edilmesi ve e-içerik altyapısının oluşturulması, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlere ve örgün eğitim gören öğrencilere e-kitap, tablet bilgisayar ve benzeri ihtiyaçların sağlanması amaçlarıyla Eğitimde Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi kapsamında, Millî Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından 2015 yılı sonuna kadar yapılacak mal ve hizmet alımları ile yapım işleri, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç, bu Kanun hükümlerine tabi değildir. Bu madde uyarınca yapılacak alımlara ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ve Kamu İhale Kurumunun görüşü alınarak Millî Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle, rekabete açık olacak şekilde düzenlenir.

- Yürürlük
- Yürütme
- 4761 Sayılı Kanunun, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa İşlenemeyen Maddesi
- 4964 sayılı Kanunun, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa İşlenemeyen Maddeleri

4734 sayılı kanuna ek ve değişiklik getiren mevzuatın yürürlüğe giriş tarihini gösterir liste ekler bölümünde incelenebilir.

3.3 Yapım İşleri Genel Şartnamesi’nde Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi

3.3.1 Tarihsel gelişim ve yasallaşma süreci

İnşaat sektörünün en büyük işvereni olan devlet, taahhüt konusu işlerin yapımında uygulanacak yasal prosedürde belirleyici konumundadır. Bu bağlamda, ihale ve inşaat risk analizlerinden yapım işleri sözleşme yönetimine kadar tüm çalışmalara esas teşkil eden Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİGS)’nin çok iyi bilinmesi ve gerekmektedir.

İlk olarak Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi 29. 8 .1984 tarih, 84 /8520 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki olarak; 9.10.1984 tarih, 18540 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 8. maddesine dayanılarak hazırlanmış olan bu Genel Şartname, iş sahibi İdareler tarafından kanunda yazılı usullerden biri ile yaptırılan ve tanımları aynı kanunun 4. maddesinde yapılmış olan her türlü yapım ve hizmet işlerinin yürütülmesinde uygulanacak genel esasları tespit etmekteydi.

Eski Genel Şartnamenin kapsamı, “Genel Bütçeye dahil dairelerle Katma Bütçeli İdarelerin, Özel İdareler ve Belediyelerin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu uyarınca taahhüde bağladıkları yapım ve hizmet işleri” olarak tanımlanmaktaydı.

Kamu kurum ve kuruluşlarının birbirlerine yaptıracakları yapım ve hizmet işlerinde bu şartnamenin hangi hükümlerinin uygulanacağı aralarında kararlaştırılır (B.İ.G.Ş., 1984).

3.3.2 Yapım işleri genel şartnamesi ile getirilen yeni düzenlemeler

11.01.2011 tarihinde kabul edilen 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü maddesinin (b) fıkrasının ikinci bendine dayanılarak hazırlanmış olan Yapım İşleri Genel Şartnamesinin amacı, iş sahibi idareler tarafından 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşmeye bağlanan her türlü yapım işinin yürütülmesinde uygulanacak genel esasları tespit etmektir.

Bu Genel Şartname, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi idareler tarafından bu Kanun hükümlerine göre ihalesi yapılan ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre anahtar teslimi götürü bedel veya birim fiyat sözleşmeye bağlanan yapım işlerini kapsar (Y.İ.G.Ş., 2014).

“Yaklaşık maliyeti 4734 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin (b) bendinin iki numaralı alt bendinde yer alan üst limit tutarının altındaki yapım işlerinde (Yaklaşık maliyeti **seksenaltıbin dörtyüzaltmış Türk Lirası ile yüzyetmişikibin dokuzyüzyirmiyedi Türk Lirası** arasında olan mal veya hizmet alımları ile **yüzyetmişikibin dokuzyüzyirmiyedi Türk Lirası ile birmilyon dörtyüzkırkbirbin yüzondört Türk Lirası** arasında olan yapım işlerinde) bu Şartnamenin 7 ve 17 nci maddeleri ile 35 inci maddesinin çalışma şartları ile ilgili son üç fıkrası, işin gereğine göre idareler tarafından kısmen veya tamamen

uygulanmayabilir.” paragrafiyla şartnamenin uygulama alanı mali limitlerle tanımlanmıştır. (Y.İ.G.Ş., 2014).

Çizelge 3.6 : BİGŞ ve YİGS’ne ait genel bilgileri gösteren tablo.

Yürürlükte olduğu tarih	2003	2014
Kanun adı	Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi	Yapım İşleri Genel Şartnamesi
Kanun numarası	84/8520 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki olarak	4734 KİK Madde 53 (b) Fıkrasının İkinci Bendine göre hazırlanmıştır
Kabul tarihi	29.08.1984	11.01.2011
Yayımlandığı ResmiGazete/ Tarih	Sayı 18540 09.10.1984	Sayı 27836 04.02.2011
Madde sayısı	53	52

Çizelge 3.7 : BİGŞ ve YİGS bölümlerinde ve maddelerinde meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.

BAYINDIRLIK İŞLERİ GENEL ŞARTNAMESİ	YAPIM İŞLERİ GENEL ŞARTNAMESİ
a) Birinci Bölüm: Genel (Madde 1-3)	a) BİRİNCİ BÖLÜM: Genel hükümler (Madde 1-5)
Madde 1- Amaç	Madde 1- Amaç
Madde 2- Kapsam	Madde 2- Kapsam
Madde 3- Tanımlar	Madde 3- Başlıklar ve yorum
	Madde 4- Tanımlar
	Madde 5- Bildirimler, olurlar, onaylar, belgeler ve tespitler
b) İkinci Bölüm: İş Yerleri (Madde4-8)	b) İKİNCİ BÖLÜM: İşyerleri (Madde 6-10)
Madde 4- İş yerlerinin müteahhide teslimi	Madde 6- İşyerinin yükleniciye teslimi
Madde 5- Müteahhidin kendi ihtiyacı için kullanacağı yerler	Madde 7- Yüklenicinin kendi ihtiyacı için kullanacağı yerler
	Madde 8- Malzeme ocakları

Çizelge 3.8 : BİĞŞ ve YİĞŞ bölümlerinde ve maddelerinde meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.

Madde 6- Malzeme ocakları Madde 7- İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması Madde 8- İşyerlerinin temizlenmesi ve tesislerin kaldırılması c) Üçüncü Bölüm: Projeler (Madde 9-12) Madde 9- Projelerin müteahhide teslimi Madde 10- Projelerin hazırlanması Madde 11- Projelerin uygulanması Madde 12- Projelerin tesliminde gecikme olması d) Dördüncü Bölüm: Kontrol hizmetleri (Madde 13-15) Madde 13- İşlerin kontrolü Madde 14- Kontrol teşkilatının yetkileri Madde 15- Kontrol teşkilatı için gerekli binaların yapılması e) Beşinci Bölüm: İşin yürütülmesi (Madde 16-28) Madde 16- İş programı Madde 17- Müteahhidin iş başında bulunması Madde 18- İşin yürütülmesi için gerekli personel ve araçlar Madde 19- İş miktarında artma veya eksilme Madde 20- Fiyatları belli olmayan işler Madde 21- Sözleşme ve eklerine uymayan işler Madde 22- İşlerin hata, kusur ve eksiklikleri Madde 23- Müteahhidin bakım ve düzeltme sorumlulukları	Madde 9- İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması Madde 10- İşyerlerinin temizlenmesi ve tesislerin kaldırılması c) ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Projeler (Madde 11-14) Madde 11- Anahtar teslimi götürü bedel işlerde uygulama projelerinin yükleniciye teslimi Madde 12- Birim fiyat sözleşmelerde ön ve/veya kesin projeler ile uygulama projelerinin hazırlanması ve yükleniciye teslimi Madde 13- Projelerin uygulanması Madde 14- Projelerin tesliminde gecikme olması d) DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: Yapım denetim hizmetleri (Madde 15-17) Madde 15- İşlerin denetimi Madde 16- Yapı denetim görevlisinin yetkileri Madde 17- Yapı denetim görevlisi için gerekli binaların yapılması e) BEŞİNCİ BÖLÜM: İşin yürütülmesi (Madde 18-30) Madde 18- İş programı Madde 19- Yüklenicinin iş başında bulunması Madde 20- İşin yürütülmesi için gerekli personel ve araçlar Madde 21- Alt yüklenicilerin çalıştırılması ve sorumlulukları Madde 22- Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi Madde 23- Sözleşmede bulunmayan işlerin birim fiyatının tespiti Madde 24- Sözleşme ve eklerine uymayan işler Madde 25- Hatalı, kusurlu ve eksik işler Madde 26- Yüklenicinin bakım ve düzeltme sorumlulukları
--	---

Çizelge 3.9 : BİGŞ ve YİGŞ bölümlerinde ve maddelerinde meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.

Madde 24- Müteahhidin kusuru dışındaki hasar ve zararlar Madde 25- Mütelaahhide ait giderler Madde 26- Ataşmanlar ve ilgili diğer defterler Madde 27- İşin süresi ve uzatılması Madde 28- İşin süresinden önce bitirilmesi f) Altıncı Bölüm: Malzeme ocaklarının kullanılması, yıkma ve kazılar (Madde 28-34) Madde 29- Malzeme ocaklarının kullanma şartları ve ocak değişiklikleri Madde 30- Mevcut yapıların yıkılması Madde 31- Kazı ve yıkmalarda bulunan değerli eşya Madde 32- Kazılardan veya devlete ait yıkmalardan çıkarılan malzeme g) Yedinci Bölüm: Mütelaahhidin çalıştırdığı personel (Madde 33-38) Madde 33- Çalışanların hakları ve çalışma şartları Madde 34- Çalışanların sağlık işleri Madde 35- Çalışanların kazaya uğramaları Madde 36- Çalışanların yiyeceği ve içeceği Madde 37- Mütelaahhidin sakat ve eski hükümlü çalıştırması Madde 38- Mütelaahhidin çalıştırdığı kişilerin uygunsuzlukları h) Sekizinci Bölüm: Hakediş raporları (Madde 39-40) Madde 39- Geçici hakediş raporları Madde 40- Kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi i) Dokuzuncu Bölüm: Kabul işlemleri (Madde 41-46) Madde 41- Geçici kabul Madde 42- Teminat süresi	Madde 27- Yüklenicinin kusuru dışındaki hasar ve zararlar Madde 28- Yükleniciye ait giderler Madde 29- Ataşmanlar ve ilgili diğer defterler Madde 30- İşin süresi ve sürenin uzatılması f) ALTINCI BÖLÜM: Malzeme ocaklarının kullanılması, yıkma ve kazılar (Madde 31-34) Madde 31- Malzeme ocaklarının kullanma şartları ve ocak değişiklikleri Madde 32- Mevcut yapıların yıkılması Madde 33- Kazı ve yıkmalarda bulunan değerli eşya Madde 34- Kazılardan veya devlete ait yıkmalardan çıkarılan malzeme g) YEDİNCİ BÖLÜM: Yüklenicinin çalıştırdığı personel (Madde 35-39) Madde 35- Çalışanların hakları ve çalışma şartları Madde 36- Çalışanların sağlık işleri Madde 37- Çalışanların kazaya uğramaları Madde 38- Çalışanların yiyeceği ve içeceği Madde 39- Yüklenicinin çalıştırdığı kişilerin uygunsuzlukları h) SEKİZİNCİ BÖLÜM: Hakediş raporları (Madde 40-41) Madde 40- Geçici hakediş raporları Madde 41- Kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi i) DOKUZUNCU BÖLÜM: Kabul işlemleri (Madde 42-46) Madde 42- Geçici kabul
---	---

Çizelge 3.10 : BİGŞ ve YİGŞ bölümlerinde ve maddelerinde meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.

Madde 43- Teminat süresindeki bakım ve giderler	Madde 43- Teminat süresi
Madde 44- Kesin kabul	Madde 44- Teminat süresindeki bakım ve giderler
Madde 45- Kesin teminatın geri verilmesi	Madde 45- Kesin kabul
j) Onuncu Bölüm: Sözleşme ilişkileri (Madde 46-53)	Madde 46- Kesin teminatın iadesine ait şartlar
Madde 46- Sözleşmenin devri	j) ONUNCU BÖLÜM: Sözleşme ilişkileri (Madde 47-52)
Madde 47- Sözleşmenin bozulması (fesih) ve tasfiye durumları	Madde 47- Sözleşmenin devri
Madde 48- Sözleşmenin bozulması halinde müteahhit mallarının satın alınması	Madde 48- Sözleşmenin feshi ve tasfiye durumları
Madde 49- Müteahhidin ölümü	Madde 49- Sözleşmenin feshi halinde yüklenicinin mallarının satın alınması
Madde 50- Müteahhidin iflası	Madde 50- Yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti
Madde 51- Müteahhidin ağır hastalık; tutukluluk veya hükümlülük hali	Madde 51-Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ölüm, iflas, ağır hastalık, tutukluluk veya mahkumiyet
Madde 52- Müteahhidin birden fazla olması hali	Madde 52- Anlaşmazlıkların çözümü
Madde 53- Anlaşmazlıkların çözümü	

Son on yıllık süreçte sektörde belirleyici olan hükümlerini ayrıntılı inceleyebilmek için; 2003 yılı itibariyle yürürlükte olan “Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi” ve yeni adıyla “Yapım İşleri Genel Şartnamesi” karşılaştırılmıştır. Maddelerde yapılan düzenlemeler ve yeni yönetmelikle gelen yeni hükümlere bu kısımda yer verilmiştir. Şartname metni “*Italic*”, yapılan açıklamalar ise “Normal” olarak yazılmıştır.

YAPIM İŞLERİ GENEL ŞARTNAMESİ

Birinci Bölüm – Genel Hükümler

Amaç - Madde 1

Kapsam - Madde 2

Başlıklar ve yorum - Madde 3

“Tanımlar” içerisinde yeni düzenlenen şartname yeni düzenlemelere yer vermiş, “Üçüncü kişi, Anahtar teslimi götürü bedel sözleşme, Birim fiyat sözleşme, İş kalemi” kavramları yeniden tanımlanmıştır.

Tanımlar - Madde 4

İş:

Yapı denetim görevlisi:

Yüklenici vekili:

Üçüncü kişi: İdare, yapı denetim görevlisi ve yüklenici dışındaki kişi ve kişileri,

İşyeri

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşme : Uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden yapılan sözleşmeyi,

Birim fiyat sözleşme : Ön veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak idarelerce hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile yüklenici tarafından bu iş kalemleri için teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan tutarların toplamı üzerinden yapılan sözleşmeyi,

İş kalemi : Birim fiyat sözleşme ile yapılacak işlerde, teknik ve özel yapım şartları belirtilen, birim fiyat tarifleri bulunan ve sözleşmelerinde bedeli gösterilen veya sonradan yeni birim fiyatı yapılan ödemeye esas birimleri,

İş grubu : Anahtar teslimi götürü bedel sözleşme ile yapılacak işlerde, ara veya kesin ödemelere ilişkin iş kalemlerinin toplamından oluşan ve sözleşme bedelinin belli (ilerleme) yüzdeleri ile gösterilen ödemeye esas birimleri,

Gün : Takvim gününü,

Yıl : Takvim yılını,

Uygulama ayı: İdarece onaylanmış iş programına göre işlerin gerçekleştirildiği ayı,

Alt yüklenici : Sözleşme konusu işin nev’i itibariyle bir kısmını yüklenici ile yaptığı sözleşmeye dayalı olarak gerçekleştiren gerçek veya tüzel kişiyi,

Şartname: Yapım işine ait genel, özel, teknik ve idari esas ve usulleri gösteren belgeleri,

İfade eder.

Bildirimler, olurlar, onaylar, belgeler ve tespitler - Madde 5

İdare, yüklenici ve yapı denetim görevlisi arasındaki her türlü iletişim, yazılı olarak yapılır.

Sözleşmeye göre herhangi bir şahıs tarafından bir izin, onay, belge, olur verilmesi, veya tespit yapılması, ihbar, çağrı veya davette bulunulması gerektiğinde, bunlar taraflar aksini kararlaştırmadıkça yazılı olacaktır.

Yeni düzenlenen şartnamede ikinci bölüm işyerlerinin yükleniciye teslimini yapı denetim görevlisinin yaparak iki taraf arasında tutanak düzenleyeceği hükme bağlanmıştır. İş yerleriyle ilgili yapılan diğer bir değişiklik ise işyerinin sigortası bedel ve süresine dair düzenleme yer alır.

İkinci Bölüm - İşyerleri

İşyerinin yükleniciye teslimi - Madde 6

Sözleşmenin imzalanmasından sonra yüklenicinin sözleşmede yazılı süre içinde işe başlayabilmesi için işyeri, eksen kazıkları, someler, röperler vb., zemin üzerinde kontrol edilerek yapı denetim görevlisi tarafından yükleniciye teslim edilir ve bu hususta iki taraf arasında ortak bir tutanak düzenlenir.

İşyeri yükleniciye kısımlar halinde de teslim edilebilir.

Yüklenicinin kendi ihtiyacı için kullanacağı yerler - Madde 7

Malzeme Ocakları - Madde 8

İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması - Madde 9

Sigortaya esas alınacak bedeller, işin kendisi için (varsa fiyat farkları dahil) hakediş tutarları; her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ve benzeri için ise piyasa rayiçlerine göre hesaplanan bedellerdir. Ödenen toplam hakediş tahakkuk tutarının (fiyat farkları dahil) poliçedeki sigorta bedelini aşması ve/veya poliçede öngörülen sigorta bitiş tarihinin süre uzatımı veya cezalı çalışma sebebiyle aşılması hallerinde, zeyilname ile sigorta bedelinin artırılması ve/veya sigorta süresinin uzatılması zorunludur.

Sigorta poliçesinde; idare işveren sıfatıyla, yüklenici işi gerçekleştiren sıfatıyla ve varsa alt yükleniciler yer almalıdır. Kıymetler tam değer üzerinden sigorta ettirilmeli, muafiyet tanınmamalıdır.

İşin devamı sırasında işyerinde yapılacak çalışmalar nedeniyle, işçilerle çevre halkının kazaya uğramalarını, zarar görmelerini ve işlerde zarar ve hasar meydana gelmesini önleyici tedbirlerin alınmasından da yüklenici sorumlu olup, alınan bütün tedbirlere rağmen, yüklenicinin yaptığı işlerden dolayı üçüncü şahısların kendilerine veya mallarına zarar verilmesi ihtimaline karşı mali mesuliyet sigortası yaptırmakla da yükümlüdür. Mali mesuliyet sigorta bedeli olarak, bu konuda sigorta şirketlerinin uygulamalarında kullandığı bedeller esas alınır.

İşyerlerinin temizlenmesi ve tesislerin kaldırılması - Madde 10

Şartnamenin üçüncü bölümünde B.İ.G.Ş.'de “Projelerin Teslimi” olarak belirlenen bölüm yeni haliyle iki kısma ayrılmış “Anahtar teslimi götürü bedel işlerde uygulama projelerinin yükleniciye teslimi” ve “Birim fiyat sözleşmelerde ön ve/veya kesin projeler ile uygulama projelerinin hazırlanması ve yükleniciye teslimi” olarak detaylandırılmıştır.

Üçüncü Bölüm - Projeler

Anahtar teslimi götürü bedel işlerde uygulama projelerinin yükleniciye teslimi

Madde 11- Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde, yapılacak işlerin uygulama projeleri, şartnameler ve diğer teknik belgelerle birlikte, sözleşmenin imzalanması sırasında yükleniciye verilir.

Birim fiyat sözleşmelerde ön ve/veya kesin projeler ile uygulama projelerinin hazırlanması ve yükleniciye teslimi - Madde 12

Yapılan arazi ve zemin etütlerinin kesin projenin revize edilmesini gerektirdiği işler ile doğal afet sebebiyle ön veya kesin proje üzerinden ihale edilen işlerde uygulama projesinin idare tarafından hazırlanması veya hazırlatılması esas olup, bunlar, iş programına göre gerekli oldukları zamanlarda, ikişer takım olarak bir yazı ekinde yükleniciye teslim edilir.

Projelerin uygulanması - Madde 13

Projelerin tesliminde gecikme olması - Madde 14

Dördüncü Bölüm - Yapı Denetim Hizmetleri

İşlerin denetimi - Madde 15

Yapı denetim görevlisinin yetkileri - Madde 16

Yapı denetim görevlisi için gerekli binaların yapılması - Madde 17

İşin yürütülmesi bölüm başlığı iş programı ve Sözleşmede bulunmayan işlerin birim fiyatının tespiti hakkında belirleyici ilkeri yeniden ele almıştır.

Beşinci Bölüm - İşin Yürütülmesi

İş programı - Madde 18

İhzarat ödenmesi öngörülen birim fiyat esaslı işlerde, iş programları imalat ve ihzarat iş programı olarak düzenlenir. İhzarat, iş programlarına uygun yapılacaktır. Bu programlarda gösterilenden fazla yapılan ihzaratın bedeli hakedişe konulmaz ve iş programları onaylanmadan imalat ve ihzarat bedelleri ödenmez.

İşte idarece onaylanan bir süre uzatımı bulunduğu takdirde, yüklenici bu hususun kendisine tebliği tarihinden başlamak üzere yedi gün içinde yeni süreye göre revize iş programı düzenleyerek idarenin onayına sunmak zorundadır.

Yüklenicinin iş başında bulunması - Madde 19

Yüklenicinin üstlenmiş olduğu işin devamı süresince, iş yerinde bulunması esastır. Bununla birlikte, yüklenici, işlerin gecikmesine ve durmasına yol açmamak şartı ile noterce düzenlenmiş bir vekaletnameyle tam yetki almış ve idarece kabul edilmiş bir vekil bırakarak iş başından ayrılabilir.

İşin yürütülmesi için gerekli personel ve araçlar - Madde 20

“Alt yüklenicilerin çalıştırılması ve sorumlulukları” hakkında yeni hüküm içeren madde ile alt yüklenicilerin yaptığı bütün işlerden idareye karşı yüklenicinin sorumlu olduğu hükmüne bağlanmış, alt yüklenicilerin idarece kabul edilerek onaylanmasının bu sorumluluğu hiçbir şekilde değiştirmeyeceği vurgulanmıştır. Sözleşmede bulunmayan işlerin birim fiyatının tespitinde hangi usullerin uygulanacağı sıralanmış, yükleniciye ait giderleredair hükümlerle ve iş süresi uzatımıyla ilgili yeni düzenlemelere yer verilmiştir.

Alt yüklenicilerin çalıştırılması ve sorumlulukları - Madde 21

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 11 inci maddesi uyarınca ihaleye katılamayacak olanlar, 58 inci maddesi uyarınca ihalelere katılmaktan yasaklı olanlar ve 53 üncü maddesinin (b) bendinin 8 inci alt bendi gereğince alınacak Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen yabancı istekliler ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 26 ncı maddesi uyarınca yasaklı olanlar alt yüklenici olamazlar.

İdareler, işin özelliği nedeniyle alt yüklenici çalıştırılmasını öngörmedikleri işlerde, işlerin tamamının yüklenicinin kendisi tarafından yapılmasını isteyebilirler.

İşin tamamı hiçbir suretle alt yükleniciler marifetiyle yaptırılamaz.

İhale dokümanında, sözleşme imzalanmadan önce alt yüklenicilerin listesinin idarenin onayına sunulmasının istendiği hallerde, onaya sunulan listede yer alan alt yüklenicileri, idare, on beş gün içinde onaylayıp onaylamadığını bildirir ve idarece onaylanmayan alt yükleniciler hiçbir suretle iş yerinde çalışamaz. Yüklenicinin onaylanan alt yükleniciler ile bunlar işe başlamadan önce sözleşme yapması ve bir örneğini idareye vermesi gerekir.

İdarece onaylanmış alt yüklenicilerin ve/veya bunlara ait iş kısımlarının işin devamı sırasında değiştirilerek, işin başka alt yüklenicilere yaptırılması da idarenin iznine ve yukarıdaki şartlara tabidir.

Alt yüklenicilerin yaptığı bütün işlerden idareye karşı yüklenici sorumludur. Alt yüklenicilerin idarece kabul edilerek onaylanması bu sorumluluğu hiçbir şekilde değiştirmez.

İdare, alt yüklenici tarafından yapılan işlerin sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olmadığını tespit ederse, alt yüklenicinin değiştirilmesini veya alt yükleniciler tarafından yapılmasını istemediği herhangi bir iş bölümünün bizzat yüklenici tarafından yapılmasını her zaman isteyebilir.

Yüklenici ve alt yükleniciler, işin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan, yapının tamamı için işe başlama tarihinden itibaren kesin kabul tarihine kadar sorumlu olacağı gibi, kesin kabul onay tarihinden itibaren de on beş yıl süreyle müteselsilen sorumludur. Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirilir. Ayrıca haklarında 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 27 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi - Madde 22

Yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş;

- a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,
- b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması, Şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin % 10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen yapım işleri sözleşmelerinde ise % 20 'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir. Birim fiyat sözleşme ile yürütülen yapım işlerinde, Bakanlar Kurulu bu oranı sözleşme bazında % 40 'a kadar artırmaya yetkilidir.

İşin bu şartlar dahilinde tamamlanamayacağının anlaşılması durumunda ise artış yapılmaksızın hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Ancak bu durumda, işin tamamının ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi zorunludur.

Sözleşme bedelinin % 80'inden daha düşük bedelle tamamlanacağı anlaşılan işlerde, yüklenici işi bitirmek zorundadır. Bu durumda yükleniciye, yapmış olduğu gerçek giderleri ve yüklenici kârına karşılık olarak, sözleşme bedelinin % 80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının % 5'i geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden ödenir.

Sözleşmede bulunmayan işlerin birim fiyatının tespiti - Madde 23

- a) Doğal afet sebebiyle ön veya kesin proje üzerinden sözleşmeye bağlanan işler ile işin yapımı sırasında arazi ve zemin etütleri gerektirmesi sebebiyle kesin proje üzerinden sözleşmeye bağlanan işlerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği, ancak birim fiyat teklif cetvelinde fiyatı bulunmayan yeni iş kalemlerinin bedelleri,
- b) Bu şartnamenin 22 nci maddesine göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri,

Yüklenici ile birlikte aşağıdaki usuller çerçevesinde tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir.

Yeni birim fiyatın tespitinde öncelik sırasına göre aşağıdaki analizler kullanılır:

- a) Yüklenicinin birim fiyatların tespitinde kullanarak teklifinin ekinde idareye verdiği ve yeni iş kalemi ile benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.
- b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizler.
- c) Yeni iş kaleminin yapılması sırasında tutulacak puantajla tespit edilecek malzeme miktarları ile işçi ve makinelerin çalışma saatleri esas alınarak oluşturulacak analizler.

Yukarıdaki analizlere öncelik sırası ile aşağıdaki rayiçler uygulanır :

- 1) Yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği teklif rayiçler.
- 2) İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçler.
- 3) İdarece kabul edilmek şartı ile uygulama ayına ait Ticaret ve/veya Sanayi Odasınca onaylanmış yerel rayiçleri.

Yeni birim fiyat yüklenici ile birlikte yukarıda belirtilen usullerden biri ile tespit edilerek düzenlenen tutanak idarenin onayına sunulur ve otuz gün zarfında idarece onaylanarak geçerli olur. Yeni birim fiyat tespitinde yüklenici ile uyuşmazlık ise, taraflarca anlaşmazlık tutanağı düzenlenir ve anlaşmazlık idare tarafından on gün içerisinde Bayındırlık Kuruluna intikal ettirilir. Bayındırlık Kurulu tarafından tespit edilen fiyatın iki tarafça kabulü zorunludur. Yüklenici, birim fiyat uyuşmazlığı hakkındaki Bayındırlık Kurulunun kararını beklemeden idare tarafından tespit edilmiş fiyat üzerinden işe devam etmek zorundadır.

Yeni birim fiyatın hesabında, (a) bendine göre, teklif analiz ile kıyaslanarak bulunan analizin kullanılması halinde, bu analizin temsil ettiği iş kalemi miktarı ile yeni tespit edilecek iş kalemi miktarının rayiçlere ve genel giderlere tesiri dikkate alınır.

İdare istediği takdirde sözleşme ve ekleri kapsamında bulunmayıp ayrıca bir yükleniciye yaptırılması mümkün olan işi başkasına da yaptırabilir, bundan dolayı yüklenici herhangi bir hak talebinde bulunamaz.

Sözleşme ve eklerine uymayan işler - Madde 24

Hatalı, kusurlu ve eksik işler - Madde 25

Yüklenicinin bakım ve düzeltme sorumluluklar - Madde 26

Yükleniciye ait giderler - Madde 28

Yapım işlerinde yüklenici ve alt yükleniciler, yapının fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan, yapının tamamı için işe başlama tarihinden itibaren kesin kabul tarihine kadar sorumlu olacağı gibi, kesin kabul onay tarihinden itibaren de on beş yıl süreyle müteselsilen sorumludur. Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirilir. Ayrıca haklarında 4735 sayılı Kanunun 27 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Yüklenicinin kusuru dışındaki hasar ve zararlar - Madde 27

Yükleniciye ait giderler - Madde 28

Ataşmanlar ve ilgili diğer defterler - Madde 29

Ataşman defterinde, mürekkep veya sabit kalem kullanılacak ve yazı, rakam, resim, kroki ve kesitler özenle, açık ve noksansız olacak, kazıntı ve silinti olmayacaktır. Herhangi bir yanlışlık yapıldığı veya görüldüğü takdirde ilk rakam ve yazı okunacak şekilde üzeri kırmızı mürekkeple çizilip, doğrusu yazılarak aynı renkli mürekkeple imza edilir.

İşin süresi ve sürenin uzatılması - Madde 30

İşin, sözleşmesinde belirlenen zamanda tamamlanıp geçici kabule hazır hale getirilmemesi durumunda, gecikilen her takvim günü için sözleşmesinde öngörülen günlük gecikme cezası uygulanır.

Yüklenicinin, sürenin uzatılmasını gerektiren hallerin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içinde, idareye yazılı olarak bildirimde bulunması ve yetkili merciler tarafından usulüne göre düzenlenmiş belgelerle mücbir sebebin meydana geldiğini tevsik etmesi zorunludur. Yüklenici bildiriminde, iş üzerinde gecikmeye yol açtığını düşündüğü sebeplerin ayrıntılarını, işin süresinin ne kadar uzatılması gerektiğini belirtecektir. Uzatılacak sürenin tespiti o anda mümkün değilse bunun da sebeplerini ayrıca belirtecek, durumun netlik kazanmasından sonra istediği süre uzatımını da

Şatnamenin altıncı bölümü “Malzeme Ocaklarının Kullanılması, Yıkma ve Kazılar”, yedinci bölümü “Yüklenicinin Çalıştırdığı Personel” ve sekizinci bölümü

“Hakediş Raporları” Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesiyle içerik olarak örtüşmekte olup yeni yaptırım içermemektedir.

Altıncı Bölüm

Malzeme Ocaklarının Kullanılması, Yıkma ve Kazılar

Malzeme ocaklarının kullanma şartları ve ocak değişiklikleri - Madde 31

Mevcut yapıların yıkılması - Madde 32

Kazı ve yıkmalarda bulunan değerli eşya - Madde 33

Kazılardan veya devlete ait yıkmalardan çıkarılan malzeme - Madde 34-

Yedinci Bölüm - Yüklenicinin Çalıştırdığı Personel

Çalışanların hakları ve çalışma şartları - Madde 35

Çalışanların sağlık işleri - Madde 36

Çalışanların kazaya uğramaları - Madde 37

Çalışanların yiyeceği ve içeceği - Madde 38

Yüklenicinin çalıştırdığı kişilerin uygunsuzlukları - Madde 39

Sekizinci Bölüm - Hakediş Raporları

Geçici hakediş raporları - Madde 40

Kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi - Madde 41

Dokuzuncu bölümünde kabul işlemleri aynı hükümlerle düzenlenmiş Geçici kabul, Teminat süresi tanımlarına bu bölümde yer verilmiştir. Onuncu ve son bölümde sözleşme ilişkilerini belirleyici ilkeler konulmuştur. Sözleşmenin devri, feshi ve tasfiye durumları, sözleşmenin feshi halinde yüklenicinin mallarının satın alınması, yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti bu bölümün içeriğini oluşturur. Ayrıca Şartnamenin elli ikinci ve son maddesi olan “Anlaşmazlıkların çözümü”, konuya ilişkin düzenlemeleri kapsar.

Dokuzuncu Bölüm - Kabul İşlemleri

Geçici kabul - Madde 42

İş kabule hazır değilse, eksik ve kusurlu işleri gösteren tutanak, yapı denetim görevlisinin işin kabule hazır hale gelmesi bakımından yaklaşık bitim tarihini tespit eden düşüncesiyle birlikte en geç üç gün içerisinde idareye gönderili

İşin süresinden önce bitirilmesi halinde, yüklenicinin isteği üzerine, idare sözleşmedeki iş bitim tarihini beklemeksizin yukarıdaki usullere uygun olarak işin kabulünü yapabilir.

Teminat süresi - Madde 43

Geçici kabul ile kesin kabul arasında geçecek süre teminat süresidir. Yapım işlerinde teminat süresi, sözleşmesinde aksine bir hüküm yoksa on iki aydan az olamaz. Ancak sözleşme kapsamında yapım işiyle birlikte ifası istenen montaj, işletmeye alma, eğitim, bakım-onarım, yedek parça gibi destek hizmetlerine ait teminat ve/veya garanti süreleri işlerin özelliğine göre arttırılabilir veya eksiltilebilir. Bu süreler sözleşme veya eklerinde belirtilir.

İşin sözleşmede öngörülen bitim tarihinden önce bitirilmesi ve iş bitim tarihini beklemeksizin işin kabulünün yapılması halinde, teminat süresi geçici kabul itibar tarihinden itibaren başlar.

Kısmi geçici kabulü yapılan müstakıl kullanıma elverişli bölümlerin teminat süresi kısmi geçici kabul tarihinden itibaren başlar ve teminat süresi sonunda işin tümünün kesin kabulünün yapılması için şartlar oluşmamış ise, kısmi geçici kabulü yapılmış iş kısmının teminat süresi sona erer.

Teminat süresindeki bakım ve giderler - Madde 44

Teminat süresindeki bakım ve giderler - Madde 44

Kesin kabul - Madde 45

Kesin teminatın iadesine ait şartlar - Madde 46

Yukarıdaki hükümlere göre mahsup işlemi yapılmasına gerek bulunmayan hallerde; kesin hesap ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından itibaren iki yıl içinde idarenin yazılı uyarısına rağmen talep edilmemesi nedeniyle iade edilemeyen kesin teminat mektupları hükümsüz kalır ve bankasına iade edilir. Teminat mektubu dışındaki teminatlar sürenin bitiminde Hazineye gelir kaydedilir.

Onuncu Bölüm - Sözleşme İlişkileri

Sözleşmenin devri - Madde 47

Sözleşme, zorunlu hallerde ihale yetkilisinin yazılı izni ile başkasına devredilebilir. Ancak, devir alacaklarda ilk ihaledeki şartların aranması zorunludur. Ayrıca, isim ve statü değişikliği gereği yapılan devirler hariç olmak üzere, bir sözleşmenin devredildiği tarihi takip eden üç yıl içinde aynı yüklenici tarafından başka bir sözleşme devredilemez veya devir alınamaz. İzinsiz devredilen veya devir alınan veya bir sözleşmenin devredildiği tarihi takip eden üç yıl içinde devredilen veya devir alınan sözleşmeler feshedilerek, devreden ve devir alanlar hakkında 4735 sayılı Kanunun 20, 22 ve 26 ncı madde hükümleri uygulanır.

Sözleşmenin feshi ve tasfiye durumları - Madde 48

Sözleşme yapıldıktan sonra mücbir sebep halleri dışında yüklenicinin mali acz içinde bulunması nedeniyle taahhüdünü yerine getiremeyeceğini gerekçeleri ile birlikte yazılı olarak bildirmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.

Aşağıda belirtilen hallerde idare sözleşmeyi fesheder:

- a) Yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi veya işi süresinde bitirmemesi üzerine, ihale dokümanında belirlenen oranda gecikme cezası uygulanmak üzere, idarenin en az yirmi gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi,
- b) Sözleşmenin uygulanması sırasında yüklenicinin 4735 sayılı Kanununun 25 inci maddesinde sayılan yasak fiil veya davranışlarda bulunduğu tespit edilmesi,

Hallerinde, ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.

Yüklenicinin, ihale sürecinde Kamu İhale Kanununa göre yasak fiil veya davranışlarda bulunduğu sözleşme yapıldıktan sonra tespit edilmesi halinde, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.

Ancak, taahhüdün en az % 80'inin tamamlanmış olması ve taahhüdün tamamlattırılmasında kamu yararı bulunması kaydıyla;

İvediliği nedeniyle taahhüdün kalan kısmının yeniden ihale edilmesi için yeterli sürenin bulunmaması,

Taahhüdün başka bir yükleniciye yaptırılmasının mümkün olmaması,

Yüklenicinin yasak fiil veya davranışının taahhüdünü tamamlamasını engelleyecek nitelikte olmaması,

Hallerinde, idare sözleşmeyi feshetmeksizin yükleniciden taahhüdünü tamamlamasını isteyebilir ve bu takdirde yüklenici taahhüdünü tamamlamak zorundadır. Ancak bu durumda, yüklenici hakkında 4735 sayılı Kanunun 26 ncı madde hükmüne göre işlem yapılır ve yükleniciden kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı kadar ceza tahsil edilir. Bu ceza hakedişlerden kesinti yapılmak suretiyle de tahsil edilebilir.

4735 sayılı Kanunun 19 uncu maddesine göre yüklenicinin fesih talebinin idareye intikali, 20 nci maddenin (a) bendine göre belirlenen sürenin bitimi, 20 nci maddenin (b) bendi ile 21 inci maddeye göre ise tespit tarihi itibarıyla sözleşme feshedilmiş sayılır. Bu tarihleri izleyen yedi gün içinde idare tarafından fesih kararı alınır. Bu karar, karar tarihini izleyen beş gün içinde yükleniciye bildirilir.

4735 sayılı Kanunun 19, 20 ve 21 inci maddelerine göre sözleşmenin feshedilmesi halinde, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar alındığı tarihten gelir kaydedileceği tarihe kadar Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanan aylık toptan eşya fiyat endeksine göre güncellenir. Güncellenen tutar ile kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı arasındaki fark yükleniciden tahsil edilir.

Hakedişlerden kesinti yapılmak suretiyle teminat alınan hallerde, alıkonulan tutar gelir kaydedileceği gibi, sözleşmenin feshedildiği tarihten sonra yapılmayan iş miktarına isabet eden teminat tutarı da birinci fıkra hükmüne göre güncellenerek yükleniciden tahsil edilir.

Gelir kaydedilen teminatlar, yüklenicinin borcuna mahsup edilemez.

4735 sayılı Kanunun 19, 20 ve 21 inci maddelerine göre sözleşmenin feshedilmesi halinde, yükleniciler hakkında 4735 sayılı Kanunun 26 ncı madde hükümlerine göre

işlem yapılır. Ayrıca, sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyan yükleniciye tazmin ettirilir.

Doğal afet, kanuni grev, genel salgın hastalık, kısmi veya genel seferberlik ilanı ve gerektiğinde Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenecek benzeri diğer hallerin idare tarafından mücbir sebep olarak kabul edilerek sözleşmenin feshedilmesi için; yükleniciden kaynaklanan bir kusurdan ileri gelmemiş olması, taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması, yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemiş bulunması, mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içinde yüklenicinin idareye yazılı olarak bildirimde bulunması ve yetkili merciler tarafından belgelendirilmesi zorunludur.

Bu durumda hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilerek, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar iade edilir.

Sözleşmenin feshedilmesi halinde 4735 sayılı Kanunun 20 nci maddesine göre yüklenicinin kesin teminatı:

- a) Tedavüldeki Türk parası ise doğrudan doğruya,
- b) Teminat mektubu ise tahsil edilerek,
- c) Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Devlet İç Borçlanma Senetleri ve bu senetler yerine düzenlenen belgeler ise paraya çevrilmek suretiyle,

Gelir kaydedilir. Gelir kaydedilen kesin teminat yüklenicinin borcuna mahsup edilemez.

Feshedilen sözleşme konusu işlerin hesabı genel hükümlere göre yapılır ve böylece yüklenicinin idare ile ilişkisi kesilmiş olur. Bunun için de sözleşmenin feshedilmesine ait onay tarihinde işlerin mevcut durumu, idarece görevlendirilecek bir heyet tarafından yüklenici veya vekili ile birlikte tespit edilerek bir "Durum Tespit Tutanağı" düzenlenir. Yüklenici veya vekili hazır bulunmadığı takdirde bu husus tutanakta belirtilir.

İdare fesih işleminden sonra işi 4734 sayılı Kanunda öngörülen usullerden herhangi biri ile ihale etmekte serbesttir. Geri kalan işlerin başka bir yükleniciye ihalesinden dolayı, yüklenici hiçbir hak iddiasında bulunamaz.

Bundan başka işin durmaması için, idare yüklenicinin tesisleri, malzeme ocakları, ihzaratı, araç ve makinelerinden gerekli gördüklerine el koymak yetkisine de sahiptir. Bu durumda 49 uncu madde hükümleri uygulanır.

Yüklenici ile idarenin, Borçlar Kanunu hükümleri çerçevesinde karşılıklı anlaşması halinde sözleşme tasfiye edilir.

Ayrıca 4735 sayılı Kanunun 17 nci ve 18 inci maddelerinde açıklanan yüklenicinin ölümü durumunda da sözleşmenin feshi ve hesabın tasfiyesi söz konusu olabilir.

Tasfiye halinde, işin yüklenici tarafından yapılmış kısımları için, tasfiye onay tarihi geçici kabul tarihi sayılmak üzere, geçici kabul, teminat süresi ve bu süredeki bakım sorumluluğu, kesin kabul ve teminatın geri verilmesi hakkında sözleşmesinde bulunan hükümlerle bu Şartnamenin 42, 43, 44, 45 ve 46 ncı maddeleri hükümleri, normal şekilde bitirilmiş işlerde olduğu gibi aynen uygulanır. Ancak işin yapılmış kısmının son hakedişindeki miktarına göre hesaplanacak kesin teminat miktarından fazlası, tasfiye protokolünün imzasından sonra yükleniciye geri verilir.

Teminatın kalan kısmının geri verilmesi ise 46 ncı madde esaslarına göre yapılır.

Tasfiye edilmiş işin, kendi teminat süresi içinde veya daha sonra ortaya çıkabilecek kusur ve hataları idarece görevlendirilecek bir komisyon tarafından, yapılacak tebligat üzerine, hazır bulunması halinde yüklenici veya vekili ile birlikte tespit edilir.

Sözleşmenin tasfiyesi halinde yüklenicinin tesis, araç ve makineleri idarece satın alınmak istendiği takdirde yüklenicinin buna razı olması şartı aranır.

Gerek sözleşmenin feshedilmesi, gerekse tasfiye halinde kesin hesabın yapılabilmesi için işlerin ve ihzaratın ölçülebilir duruma getirilmesi, teknik zorunluluklar nedeniyle veya yapılmış iş kısımlarının korunmasını sağlamak üzere işlerin belli bir aşamaya kadar yapılması gerekiyorsa, bu husus ayrıntılı olarak tasfiye geçici kabul tutanağında veya sözleşmenin feshedilmesi hali için "Durum Tespit Tutanağı"nda belirtilir. İdare, belirli bir süre vererek bu işlerin yapılmasını yükleniciden isteyebilir. Yüklenici bu hususları yerine getirmediği takdirde idare, bu belirli işleri yüklenici hesabına yapar veya yaptırır. Bu işlerin yaptırılması bedeli, sözleşmeye göre yükleniciye ödenecek bedelden fazla olursa aradaki fark yüklenicinin alacaklarından düşülür, alacağı kalmamışsa tasfiye halinde teminatından kesilir, fesih halinde ise genel hükümlere göre işlem yapılır.

Sözleşmenin feshedilmesinden veya tasfiyesinden sonra "hesap kesme hakedişi" idarece belirlenecek bir süre içinde yüklenici ile birlikte 41 inci maddesindeki esaslara göre yapılır. Yüklenici gelmediği veya yetkili bir vekil göndermediği takdirde, idare bu hakedişi tek taraflı olarak yapar ve yüklenicinin bu hususta hiç bir itiraz hakkı olamaz.

Sözleşmenin feshi halinde yüklenicinin mallarının satın alınması - Madde 49

Yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti - Madde 50

Yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya özgürlüğü kısıtlayıcı bir cezaya mahkumiyeti hallerinde aşağıdaki hükümler uygulanır:

a) Yüklenicinin ölümü halinde, sözleşme feshedilmek suretiyle hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilerek kesin teminatları ve varsa diğer alacakları varislerine verilir. Ancak, aynı şartları taşıyan ve talepte bulunan mirasçılara idarenin uygun görmesi halinde, ölüm tarihini izleyen otuz gün içinde varsa ek teminatlar dahil taahhüdün tamamı için gerekli kesin teminatı vermeleri şartıyla sözleşme devredilebilir. Teminatın verilmesinde 46 ncı madde esaslarına göre işlem yapılır.

b) Yüklenicinin iflas etmesi halinde, sözleşme 4735 sayılı Kanunun 17 nci maddesi hükümlerine göre feshedilerek yasaklama hariç hakkında 4735 sayılı Kanunun 20 ve 22 nci maddelerine göre işlem yapılır. Kesin hesap tasfiyesi 48 inci madde esaslarına göre yapılır. Sözleşmenin feshi sebebiyle idarenin uğradığı zarar ve ziyan yükleniciye tazmin ettirilir.

c) Ağır hastalık, tutukluluk veya hürriyeti bağlayıcı bir ceza mahkumiyeti nedeni ile yüklenicinin taahhüdünü yerine getirememesi halinde, bu durumun oluşunu izleyen otuz gün içinde yüklenicinin teklif edeceği ve ilgili idarenin kabul edeceği birinin vekil tayin edilmesi şartıyla taahhüde devam edilebilir. Eğer, yüklenici kendi serbest iradesi ile vekil tayin etmek imkanından mahrum ise, yerine ilgililerce aynı süre içinde genel hükümlere göre bir yasal temsilci tayin edilmesi istenebilir. Bu hükümlerin uygulanmaması halinde, sözleşme feshedilerek 48 inci madde esaslarına göre kesin hesap tasfiyesi yapılır ve yasaklama hariç haklarında 4735 sayılı Kanunun 20 ve 22 nci maddelerine göre işlem yapılır.

Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ölüm, iflas, ağır hastalık, tutukluluk veya mahkumiyet - Madde 51

Anlaşmazlıkların çözümü - Madde 52

İdare, bu dilekçeyi aldığı tarihten başlamak üzere en çok iki ay içinde inceleyip bu husustaki kararını yükleniciye bildirecektir. İki ay içinde kendisine bir cevap verilmediği veya verilen karara razı olmadığı takdirde, yüklenici anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin sözleşme hükümlerine göre hareket etmekte serbesttir.

4. YAPI DENETİMİ HAKKINDA KANUN İLE GELEN DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ

4.1 Tarihsel Gelişim ve Yasallaşma Süreci

7.4 büyüklüğünde meydana gelen 17 Ağustos 1999 Marmara depreminin sebep olduğu büyük ölçekli can ve mal kaybı ile beraber yaklaşık 16 milyon insan, depremde değişik düzeylerde etkilenmiştir. Bu nedenle ülkemizin yakın tarihini derinden etkileyen en önemli olaylardan biridir. Marmara depremi gerek büyüklük, gerek etkilediği alanın genişliği, gerekse sebep olduğu maddi kayıplar açısından son yüzyılın en büyük depremlerinden biridir. Bu deprem “Yapı Denetimin” önemini ön plana çıkarmış ve 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Yapı denetimini 27 pilot ilde uygulamaya almıştır. Bakanlık, Yapı Denetim Kuruluşları, İlgili İdareler ve Meslek Odalarının katılımını ön plana çıkartan bu kanun birçok yönü ile devrim niteliğinde bir kanun olmuştur. Ancak bir yıl içerisinde bu KHK Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş ve 13 Temmuz 2001 yılında 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu kanun, önceki KHK'daki 27 pilot il yerine 19 pilot ilde uygulanması öngörülmüş ve pilot il uygulaması 10 yıl sürmüştür. 2011 yılı başından itibaren de tüm illerde uygulanmaya başlanmıştır.

4708 sayılı Yapı Denetim Hakkında Kanun 29 .Haziran 2001 tarihinde can ve mal güvenliğini sağlayarak, imar plânına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak amacı ile çıkarılmıştır. Aynı yıl Resmi gazetenin 24461 sayısında yayınlanmıştır.

Çizelge 4.1 : Yapı Denetim Hakkında Kanun’a ait genel bilgileri gösteren tablo.

Yürürlükte olduğu tarih	2003	2014
Kanun adı	Yapı Denetim hakkında Kanun	Yapı Denetim hakkında Kanun
Kanun numarası	4708	4708
Kabul tarihi	29.06.2001	6495 Sayılı kanun ile yapılan son değişiklik 02.08.2013
Yayımlandığı ResmiGazete/ Tarih	Sayı 24461 29.06.2001	Sayı 24461 29.06.2001
Madde sayısı	15	15

4.2 Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile Getirilen Yeni Düzenlemeler

Ülkemizin asli sorunları arasında; kaçak ve sağlıksız yapılaşma ve çarpık kentleşmenin doğurduğu sonuçlar yer almaktadır. İnsanların güvenli ve sağlıklı yapılarla yaşanabilir bir çevrede yaşama hakkı en temel insan hakları arasındadır ve bu hakkı sağlamak da kamunun en başta gelen görevidir.

Ülkemizdeki yapı denetim sistemi ve yapım aşamasında görev alan müteahhit, proje müellifi ve denetim yapmakla görevli yapı denetim elamanları ile yerel yönetimlerin sorumluluklarını yeniden düzenlemek ve kağıt üzerinde denetlenmiş gibi görülen, ancak hemen, hemen hiç denetlenmeyen bu yapıların sorumlularına verilecek cezalarla bu kişilerin üçüncü şahıslara verdikleri zararları tazmin edebilecek yeni bir yasal düzenleme getirmek zorunlu olmuştur.

Afetlerde can ve mal güvenliğini sağlamak, kaynak israfı ile plansız, kalitesiz ve kontrolsüz yapılaşmayı önlemek, çağdaş norm ve standartlarda yapı üretimini sağlamak, denetimsizlik ve ihmali nedenleriyle zarara uğrayan üçüncü şahısların haklarını korumak amacıyla , yapı üretiminde kusur ve ihmali görülen sorumlularına

karşı gerekli işlemleri yerine getirmek amacıyla, hazırlanmış olan 4708 sayılı kanun 29.06.2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Çizelge 4.2 : Yapı Denetimi Hakkında Kanun madde başlıklarını gösteren tablo.

YAPI DENETİMİ HAKKINDA KANUN 4708

Madde 1- Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Madde 2- Yapı Denetim Kuruluşları Ve Görevleri

Madde 3-Sorumluluklar Ve Yapılamayacak İşler

Madde 4- Yapı Denetim Komisyonları Ve Görevleri

Madde 5- Yapı Denetimi Hizmet Sözleşmeleri

Madde 6- Yapı Denetim Kuruluşu İle Mimar Ve Mühendislerinin Yapı İle İlişkisinin Kesilmesi

Madde 7- Sicillerin Tutulması Ve Yapılara Sertifika Verilmesi

Madde 8- Denetim Faaliyetinin Durdurulması Ve İzin Belgesinin İptali

Madde 9- Ceza Hükümleri

Madde 10- Bakanlığın Denetim Yetkisi

Madde 11- Kanunun Uygulanacağı Iller

Madde 12- Diğer Hükümler Ve Yönetmelikler

Madde 13- Yürürlükten Kaldırılan Ve Değiştirilen Hükümler

Madde 14- Yürürlük

Madde 15- Yürütme

Kanun metni “*İtalic*”, yapılan açıklamalar ise “Normal” olarak yazılmıştır.

29.06.2001 kabul tarihli 4708 sayılı Yapı Denetim Hakkında Kanun hükümlerine göre;

4708 YAPI DENETİMİ HAKKINDA KANUN

Amaç, kapsam ve tanımlar

Madde 1 – *Bu Kanunun amacı; can ve mal güvenliğini teminen, imar plânına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.*

(Değişik ikinci fıkra: 12/7/2013-6495/73 md.) Bu Kanun;

- a) 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 26 ncı maddesinde belirtilen kamuya ait yapı ve tesisler ile 27 nci maddesinde belirtilen ruhsata tabi olmayan yapılar,
- b) Bodrum katı dışında en çok iki katlı ve yapı inşaat alanı toplam 200 metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar,
- c) Entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapı ve tesisler,
- d) Köy yerleşik alanlarında, belediye ve mücavir alan sınırları içinde olmayan iskân dışı alanlarda ve nüfusu 5000'in altında olan belediyelerin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bodrum katı ve çatı arası dışında en çok iki katlı ve yalnızca bir bodrum katın inşaat alanı hesaba katılmaksızın toplam inşaat alanı 500 metrekareyi geçmeyen konut yapıları ile bunların kömürlük, otopark, depo gibi müştemilatı, hariç olmak üzere, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak yapıların denetimini kapsar.

Ruhsata tabi olup, bu Kanun hükümlerine tabi olmayan yapılarda denetime yönelik fennî mesuliyet 3194 sayılı İmar Kanununun 26 ncı ve 28 inci maddelerine göre mimar ve mühendislerce üstlenilir. Birden fazla müstakil yapının bulunduğu parsellerde, bütün yapıların toplam yapı inşaat alanının 200 metrekareyi geçmesi hâlinde de bu Kanun uygulanır. Yalnızca bir bodrum katın inşaat alanı hesaba katılmaksızın toplam inşaat alanı 500 metrekareyi geçmeyen yapılarda geçici yapı müteahhidi yetki belgesi almak ve mimar veya mühendis unvanlı şantiye şefi bulundurmak, yapı müteahhitliğine ilişkin bütün sorumlulukları üstlenmek şartıyla parsel maliki kendi yapısını inşa edebilir. Ancak bu yapılarda da mimar veya mühendis unvanlı şantiye şefi bulundurulması mecburidir. Parsel malikinin veya hissedarlardan birinin mimar veya mühendis olması hâlinde ayrıca şantiye şefi aranmaz.

Ayrıca, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının (Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü) 12.09.2011 tarih ve 6404 sayılı 2011/4 nolu Genelgesi'nin üçüncü maddesinde; Bu

yeni düzenlemedeki “Toplam inşaat alanı” ifadesinden “ışıklıkları ve yalnız bir bodrum katının alanı hariç, asma kat ve çatı arasında yer alan mekânlar ve ortak alanlar dâhil yapının inşa edilen tüm katlarının alanının” anlaşılması gerektiği belirtilmektedir.

Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık : Çevre ve Şehircilik Bakanlığını,

b) İlgili idare :Belediye ve mücavir alan sınırları içindeki uygulamalar için büyükşehir belediyeleri ile diğer belediyeleri, bu alanlar dışında kalan alanlarda valilikleri, yapı ruhsatı ve kullanma izin belgesi verme yetkisine sahip diğer idareleri,

c) Yapı sahibi : Yapı üzerinde mülkiyet hakkına sahip olan gerçek ve tüzel kişileri,

d) Yapım süresi :Yapı sahibinin, yapı ruhsatını aldığı tarih ile yapı kullanma iznini aldığı tarih arasındaki dönemi,

e) Yapı inşaat alanı : Işıklıklar hariç, bodrum kat, asma kat ve çatı arasında yer alan mekanlar ve ortak alanlar dahil yapının inşa edilen tüm katlarının alanını,

f) Yapı yaklaşık maliyeti :Binalarda, Bakanlıkça her yıl yayımlanan mimarlık ve mühendislik hizmet bedellerinin hesabına esas yapı yaklaşık birim maliyetlerine ilişkin ilgili mevzuatta belirtilen birim maliyet ile yapı inşaat alanının çarpımından elde edilen bedeli;binalarda yapılacak değiştirme, güçlendirme ve esaslı onarım işlerinin ve bina dışında kalan yapılarda ise yapının keşif bedelini,

g) Taşıyıcı sistem :Yapıların; temel, betonarme, ahşap, çelik karkas, duvar, döşeme ve çatı gibi yük taşıyan ve aktaran bölümlerini ve istinat yapılarını,

h) Yapı hasarı : Kullanımdan doğan hasarlar hariç, yapının fen ve sanat kurallarına aykırı, eksik, hatalı ve kusurlu yapılması nedeniyle yapıda meydana gelen ve yapının kullanımını engelleyen veya yapıda değer kaybı oluşturan her türlü hasarı,

ı) Yapı denetim kuruluşu :Bakanlıktan aldığı izin belgesi ile münhasıran yapı denetimi görevini yapan, ortaklarının tamamı mimar ve mühendislerden oluşan tüzel kişiyi,

j) *Yapı müteahhidi* :Yapım işini, yapı sahibine karşı taahhüt eden veya ticarî amaçla ya da kendisi için şahsî finans kaynaklarını kullanarak üstlenen, ilgili meslek odasına kayıtlı, gerçek ve tüzel kişiyi,

k) *Proje müellifi* :Mimarlık, mühendislik tasarım hizmetlerini iştirak konusu olarak seçmiş, yapının etüt ve projelerini hazırlayan gerçek ve tüzel kişiyi,

l) *Denetçi mimar ve mühendis* :İlgili mühendis ve mimar meslek odalarına üyeliği devam eden ve Bakanlıkça denetçi belgesi verilmiş mühendis ve mimarları,

m) *Laboratuvar* : İnşaat ve yapı malzemeleri ile ilgili ham madde ve mamul madde üzerinde ilgili standartlarına veya teknik şartnamelerine göre ölçüm, muayene, kalibrasyon yapabilen ve diğer özelliklerini tayin eden, Bakanlıktan izin almış tesisi, İfade eder.

Yapı denetim kuruluşları ve görevleri

Madde 2 – Bu Kanun kapsamına giren her türlü yapı; Bakanlıktan aldığı izin belgesi ile çalışan ve münhasıran yapı denetimi ile uğraşan tüzel kişiliğe sahip yapı denetim kuruluşlarının denetimine tabidir. Yapı denetim hizmeti; yapı denetim kuruluşu ile yapı sahibi veya vekili arasında akdedilen hizmet sözleşmesi hükümlerine göre yürütülür. Yapı sahibi, yapım işi için anlaşma yaptığı yapı müteahhidini vekil tayin edemez.

Yapı denetim kuruluşlarının nama yazılı ödenmiş sermayelerinin tamamının, mimar veya mühendisler ait olması zorunludur. Yapı denetim kuruluşları; denetçi mimar ve mühendisler ile yardımcı kontrol elemanları istihdam eder.

(Mülga üçüncü fıkra: 8/8/2011-KHK-648/25 md.)

Yapı denetim kuruluşları aşağıda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür:

a) *Proje müelliflerince* hazırlanan, yapının inşa edileceği arsa veya arazinin zemin ve temel raporları ile uygulama projelerini ilgili mevzuata göre incelemek, proje müelliflerince hazırlanarak doğrudan kendilerine teslim edilen uygulama projesi ve hesaplarını kontrol ederek, ilgili idareler dışında başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulmadan, ilgili idareye uygunluk görüşünü bildirmek.

b) *Yapı denetimini üstlendiğine dair ilgili idareye taahhütname vermek, yapı ruhsatının ilgili bölümünü imzalamak, bu yapıya ilişkin bilgileri yapı ruhsatı düzenleme tarihinden itibaren yedi gün içinde Bakanlığa bildirmek.*

- c) Yapının, ruhsat ve ekleri ile mevzuata uygun olarak yapılmasını denetlemek.
- d) Yapım işlerinde kullanılan malzemeler ile imalatın proje, teknik şartname ve standartlara uygunluğunu kontrol etmek ve sonuçlarını belgelendirmek, malzemeler ve imalatla ilgili deneyleri yaptırmak.
- e) Yapılan tüm denetim hizmetlerine ilişkin belgelerin bir nüshasını ilgili idareye vermek, denetimleri sırasında yapıda kullanılan malzeme ve imalatın teknik şartname ve standartlara aykırı olduklarını belirledikleri takdirde, durumu bir rapor ile ilgili idareye ve il sanayi ve/veya ticaret müdürlüklerine bildirmek.
- f) İş yerinde, iş güvenliği ve işçi sağlığı konusunda gerekli tedbirlerin alınması için yapı müteahhidini yazılı olarak uyarmak, uyarıya uyulmadığı takdirde durumu ilgili bölge çalışma müdürlüğüne bildirmek.
- g) Ruhsat ve eklerine aykırı uygulama yapılması halinde durumu üç iş günü içinde ilgili idareye bildirmek.
- h) Yapının ruhsat eki projelerine uygun olarak kısmen veya tamamen bitirildiğine dair ilgili idareye rapor vermek.
- ı) Zemin, malzeme ve imalata ilişkin deneyleri, şartname ve standartlara uygun olarak laboratuvarlarda yaptırmak.

Sorumluluklar ve yapılamayacak işler

Madde 3 – Bu Kanunun uygulanmasında, yapı denetim kuruluşları imar mevzuatı uyarınca öngörülen fennî mesuliyeti ilgili idareye karşı üstlenir.

Yapı denetim kuruluşları, denetçi mimar ve mühendisler, proje müellifleri, laboratuvar görevlileri ve yapı müteahhidi ile birlikte yapının ruhsat ve eklerine, fen, sanat ve sağlık kurallarına aykırı, eksik, hatalı ve kusurlu yapılmış olması nedeniyle ortaya çıkan yapı hasarından dolayı yapı sahibi ve ilgili idareye karşı, kusurları oranında sorumludurlar. Bu sorumluluğun süresi; yapı kullanma izninin alındığı tarihten itibaren, yapının taşıyıcı sisteminden dolayı on beş yıl, taşıyıcı olmayan diğer kısımlarda ise iki yıldır.

Yapıda, yapı kullanma izni alındıktan sonra, ilgili idareden izin alınmadan yapılacak esash tadilattan doğacak yapı hasarından, izinsiz tadilat yapan sorumludur. Yapı denetim kuruluşu; yazılı ihtarına rağmen yapı sahibi tarafından önlemleri alınmayan,

parşel dışında meydana gelen ve yapıda hasar oluşturan yer kayması, çığ dışması, kaya dışması ve sel baskınından doğan hasarlardan sorumlu değildir.

Yapı denetim kuruluşlarının yöneticileri, ortakları, denetçi mimar ve mühendisleri ile proje müellifleri, laboratuvar görevlileri ve yapı müteahhidi; bu Kanunun uygulanmasından dolayı ortaya çıkan yapı hasarından sorumludur.

Yapı denetim kuruluşu denetim faaliyeti dışında başka ticarî faaliyette bulunamaz. Bu kuruluşun denetçi mimar ve mühendislerinin, denetim faaliyeti süresince başkaca meslekî ve inşaat işleri ile ilgili ticarî faaliyette bulunmaları yasaktır.

05.02.2008 tarihli Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliğinin çıkartılmasıyla yeni bir düzenleme yapılmıştır. Bu yönetmelik ile her ilde ihtiyaç duyulan sayıda yapı denetim kuruluşunun kurulmasına izin verilmesi ve sadece kurulduğu ilde denetim yapması ön görölmüştür. Haksız rekabetin önüne geçmek ve kaliteli bir denetimden taviz vermemek için bu yönetmelik katkı sağlayacak iken 14 Nisan 2012 tarihinde yayınlanan yönetmelik ile illerdeki sayı hesaplama yöntemi değiştirilmiş ve ihtiyaç fazlası yapı denetim kuruluşunun kurulmasına izin verilmiştir. Ayrıca 200 km. mesafedeki illerde kurulmuş olan kuruluşlar bu illerin her birinde denetim yapmasının önü açılmıştır.

Yapı denetim komisyonları ve görevleri

Bu madde başlığı “Yapı denetim komisyonu ve görevleri” iken, 8/8/2011 tarihli ve 648 sayılı KHK’ nın 26 ncı maddesi ile metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Madde 4 –(Değişik: 8/8/2011-KHK-648/ 26 md.)

Bu Kanunun uygulanması ile ilgili Bakanlık iş ve işlemlerinin yürütölmesini sağlamak üzere, Bakanlık merkezinde Merkez Yapı Denetim Komisyonu ve illerde İl Yapı Denetim Komisyonları kurulur. İl Yapı Denetim Komisyonları, yapı denetim kuruluşlarına izin belgesi verilmesi hariç Kanunda belirtilen diğer görevleri yapar.

Bakanlığın 12 Eylül 2011 tarih ve 6404 sayılı 2011/4 nolu Genelgesi gereği İl Yapı Denetim Komisyonları, hizmetin yerinde ve en kısa sürede verilmesi, sorunların yerinde özömlenmesi, uygulama süreçlerinin uzamaması ve ileride telafisi imkansız durumlara karşı karşıya kalınması amacıyla yapı denetim kuruluşlarına izin belgesi verilmesi görevi dışında kalan ceza uygulamaları dahil merkez yapı denetim komisyonlarınca gerçekleştirilen bütün görevleri yürüteceklerdir.

Merkez Yapı Denetim Komisyonu, konu ile ilgili Bakanlık personeli arasından, biri başkan olmak üzere Bakanlıkça görevlendirilecek toplam yedi üyeden oluşur ve Bakanlıkça uygun görülen birimin bünyesinde faaliyetlerini yürütür. Bakanlık; gerek görülen konular hakkında çalışmada bulunmak üzere, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile meslek ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerini Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde Komisyonunda görevlendirebilir.

İl Yapı Denetim Komisyonu, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün teklifi üzerine, biri başkan olmak üzere Merkez Yapı Denetim Komisyonunca görevlendirilecek toplam beş üyeden oluşur.

Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri

Madde 5 – Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri yapı sahibi ile yapı denetim kuruluşu arasında akdedilir. Bu sözleşmenin bir sureti taahhütname ekinde ilgili idareye verilir.

Bu sözleşmede; taahhüt edilen hizmetin konusu, yeri, inşaat alanı, süresi, varsa yapı sahibi ile yapı müteahhidi arasında akdedilen sözleşmede yer alan yapının fiziki özellikleri, yapı denetimi hizmet bedeli, yapı denetiminde görev alacak teknik personel listesi ve diğer yükümlülükler yer alır.

İlgili idare; yapı denetimi hizmet sözleşmesinde yer alan hükümlere, yapı sahibinin uymaması halinde yapı tatil tutanağı düzenleyerek inşaatı durdurur, yapı denetim kuruluşunun uymaması halinde ise yapı denetimi komisyonuna bildirimde bulunur.

(Mülga dördüncü fıkra: 8/8/2011-KHK-648/ 27 md.)

(Değişik beşinci fıkra: 12/72013-6495/73 md.)Yapı denetimi hizmeti için yapı denetim kuruluşuna ödenecek hizmet bedeli, yapı denetimi hizmet sözleşmesinde belirtilir. Bu bedel, yapı yaklaşık maliyetinin %1,5’inden az olamaz. Hizmet bedeli oranı, yapım süresi iki yılı aşan iş için yıllık %5 artırılır ve yapım süresi iki yıldan daha az olan işler için yıllık %5 azaltılır. Bu bedele, katma değer vergisi ile yapı denetim kuruluşu tarafından talep edilen ve taşıyıcı sisteme ilişkin olmayan malzeme ve imalâtlar konusunda yapı müteahhidince yaptırılacak olan laboratuvar deneylerinin masrafları dâhil değildir. Yapı denetim kuruluşu, yapı sahibinden başka bir ad altında, ayrıca hiçbir bedel talebinde bulunamaz. Yapı denetim kuruluşlarına

ödenecek hizmet bedeli, Endüstri Bölgeleri, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ve Organize Sanayi Bölgeleri onaylı sınırı içerisinde yer alan tüm yapılar için %75 indirimli uygulanır.

(Değişik altıncı fıkra: 12/72013-6495/73 md.) Yapı denetim hizmet bedeli, yapı denetim kuruluşlarının hizmet bedellerinin ödenmesinde kullanılmak üzere yapı sahibince il muhasebe birimlerinde açılacak emanet nitelikli hesaba yatırılır. Yatırılan tutarların %3'ü ruhsatı veren idarenin, %3'ü Bakanlık bünyesinde bulunan döner sermaye işletmesinin hesabına aktarılır.

(Mülga yedinci fıkra: 8/8/2011-KHK-648/ 27 md.)

Yapı denetim kuruluşu ile mimar ve mühendislerinin yapı ile ilişkisinin kesilmesi

Madde 6 – *Yapı denetim kuruluşunun görevden ayrılması veya mimar ve/veya*

mühendislerinden birinin, herhangi bir sebeple yapı ile ilişkisinin kesilmesi halinde yapı denetim kuruluşu durumu; gerekçeleri ile birlikte en geç altı iş günü içinde yazılı olarak Bakanlığa ve ilgili idareye bildirir. Aksi takdirde kanunî sorumluluktan kurtulamaz.

11/10/2011 tarihli ve 662 sayılı KHK'nin 16 ncı maddesiyle, bu fıkarda yer alan “üç” ibaresi “altı” olarak değiştirilmiştir.

Bu durumda; yapı sahibince, yeniden yapı denetim kuruluşu görevlendirilmedikçe veya yapı denetim kuruluşunca, ayrılan mimar ve/veya mühendislerin yerine yenisi işe başlatılmadıkça ilgili idarece yapının devamına izin verilmez.

Sicillerin tutulması ve yapılara sertifika verilmesi

Madde 7 – *(Mülga: 8/8/2011-KHK-648/ 25 md.)*

Denetim faaliyetinin durdurulması ve izin belgesinin iptali

Madde 8 – *Yapı denetim kuruluşlarından, bu Kanunda öngörülen esaslara göre denetim görevini yerine getirmedikleri anlaşılanların veya son üç yıl içerisinde üç defa olumsuz sicil alanların veyahut 3 üncü maddenin son fıkrası ile 6 ncı maddenin birinci fıkrası hükümlerine aykırı hareket ettiği belirlenenlerin denetim faaliyeti, yapı denetim komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça bir yıla kadar durdurulur ve belgesi geçici olarak geri alınır. Durdurma kararı, Resmî Gazetede ilan edilir ve sicillerine işlenir. Denetim faaliyetinin geçici olarak durdurulmasına neden olan yapı denetim kuruluşunun mimar ve mühendisleri, bu süre içerisinde başka ad*

altında dahi olsa hiçbir denetim faaliyetinde bulunamaz. Geçici durdurmaya neden olan mimar ve mühendisler Bakanlıkça ilgili meslek odasına bildirilir. Meslek odaları, bu kişiler hakkında kendi mevzuatına göre işlem yapar.

Faaliyeti üç defa durdurulan yapı denetim kuruluşunun denetim faaliyetine son verilir ve izin belgesi Bakanlıkça iptal edilir.

İzin belgesi iptal edilen yapı denetim kuruluşunun, kusurları mahkeme kararı ile kesinleşen mimar ve mühendisleri başka bir yapı denetim kuruluşunda görev almaları halinde, görev aldıkları bu kuruluşa izin belgesi verilmez, verilmişse iptal edilir.

Denetim faaliyeti geçici olarak durdurulan veya izin belgesi iptal edilen yapı denetim kuruluşu hakkındaki bu karar ilgili idareye bildirilir ve denetimini üstlendiği yapıların devamına izin verilmez. Bu durumda, yapım faaliyetine devam edilebilmesi için yapı sahibince başka bir yapı denetim kuruluşunun görevlendirilmesi zorunludur.

Ceza hükümleri

Madde 9 – (Değişik: 23/1/2008 – 5728/497 md.)

Bu Kanun hükümlerinin uygulanması sırasında, yapı denetim kuruluşunun icraî veya ihmalî davranışla görevini kötüye kullanan ortakları, yöneticileri, mimar ve mühendisleri, yapı müteahhidi, proje müellifi gerçek kişiler ile laboratuvar görevlileri, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Yapı denetim kuruluşunun ortak ve yöneticileri, mimar ve mühendisleri ile laboratuvar görevlileri bu Kanun hükümleri çerçevesinde yapmaları gereken denetimi yapmadıkları hâlde yapmış gibi veya yapmalarına rağmen gerçeğe aykırı olarak belge düzenlemeleri hâlinde Türk Ceza Kanununun resmi belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır.

Yapı denetim kuruluşunun izin belgesi alma aşamasında gerçeğe aykırı belge düzenlendiğinin izin belgesi verildikten sonra anlaşılması hâlinde, izin belgesi derhal iptal edilir.

Bu Kanuna aykırı fiillerden dolayı hükmolunan kesinleşmiş mahkeme kararları,

Cumhuriyet başsavcılıklarınca Bakanlığa ve mimar ve mühendislerin bağlı olduğu meslek odalarına bildirilir.

Yapı denetim kuruluğu ile denetçi mimar ve mühendisleri; eylem ve işlemlerinden 3194 sayılı İmar Kanununun fenni mesul için öngörülen hükümlerine tabidirler.

Bakanlığın denetim yetkisi

Madde 10 – *Bakanlık, bu Kanunun uygulanmasında yapı denetim kuruluşlarının işlem ve faaliyetlerini denetleme yetkisine sahiptir.*

Kanunun uygulanacağı iller

Madde 11 – *Bu Kanunun uygulanmasına pilot iller olarak; Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bolu, Bursa, Çanakkale, Denizli, Düzce, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ ve Yalova illerinde başlanır.*

Pilot illerin genişletilmesi ve daraltılmasına, Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Diğer hükümler ve yönetmelikler

Madde 12 – *Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.*

(Değişik ikinci fıkra: 8/8/2011-KHK-648/ 28 md.) İlgili idarelerin bu Kanunda belirtilen hususlara ilişkin görevleri ile çalışma usul ve esasları; yapı denetim kuruluşları ve şubelerinin sınıflandırılması, kuruluşlar arasında adaletli iş dağılımını temin etmek üzere bir ilde faaliyet gösterebilecek olan yapı denetim kuruluşu sayısının belirlenmesi ile kuruluş safhasında sahip olunması gereken asgarî nitelikler; yapı denetim kuruluşları ve laboratuvar kuruluşlarının görevleri ile çalışma usul ve esasları; denetçi belgesi verilmesine ilişkin usul ve esaslar ile yapı denetim ve laboratuvar kuruluşlarında görev alacak personelde aranacak nitelik, tecrübe ve bunların istihdam şartları ile görev ve sorumlulukları; diğer yapı sorumlularının nitelikleri, görevleri ile çalışma usul ve esasları; Merkez ve İl Yapı Denetim Komisyonunun görevleri ile çalışma usul ve esasları; yapı denetimi hizmet sözleşmesinin esasları, asgarî hizmet bedelinin belirlenmesi ve hizmet bedelinin ödenmesi, bu Kanun uyarınca denetlenerek inşa edilen yapılara sertifika verilmesi ve düzenlenecek meslek içi eğitimlere ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.

Yürürlükten kaldırılan ve değiştirilen hükümler

Madde 13 – a) 3.2.2000 tarihli ve 595 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

b) 27.1.1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun ek 5, ek 6, ek 7 nci maddeleri ile geçici 6 ve geçici 7 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

c) 17.6.1938 tarihli ve 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 7 – 1 inci maddede belirtilen diploma veya ruhsatnamelerden birini haiz olmayanlar Türkiye’de mühendis veya mimar unvanı ile istihdam olunamazlar, imzalarla sanat icra edemezler, bu unvanları kullanarak rey veremezler ve imza da koyamazlar.

Geçici Madde 1 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce Bakanlıkça yapı denetim kuruluşlarına verilmiş olan yapı denetimi izin belgeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay süreyle geçerlidir. Bu süre içerisinde bu Kanun hükümlerine uygun olarak yenilenmeyen yapı denetim izin belgeleri geçersiz sayılır.

Geçici Madde 2 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 3194 sayılı İmar Kanunu ile 595 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre alınan yapı ruhsatları geçerlidir.

Geçici Madde 3 – 595 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca yapı denetim kuruluşlarınca tahsil edilmiş olan malî sorumluluk sigorta primleri yapı sahiplerine iade edilir.

Yürürlük

Madde 14 – Bu Kanun yayımı tarihinden otuz gün sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

5. KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ

5.1 Tarihsel Gelişim ve Yasallaşma Süreci

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun yetersiz kalması, yeni bir ihale mevzuatının hazırlanmasını zorunlu kılmıştır. İhale sistemini yeniden düzenlemek amacıyla 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu çıkarılmıştır. Kanun halen kullanımdaki son halini 5812 sayılı kanun ile 5.12.2008 tarihinde yapılan köklü değişikliklerle almıştır.

Kamu İhale Kanunu, ihale sürecine ilişkin esas ve usulleri belirlerken Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu bu süreç sonunda imzalanacak sözleşmelere ilişkin hükümler getirmektedir.

Çizelge 5.1 : Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na ait genel bilgileri gösteren tablo.

Yürürlükte olduğu tarih	2003	2014
Kanun adı	Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu	Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu
Kanun numarası	4735	4735
Kabul tarihi	05.01.2002	20.11.2008 5812 sayılı Kamu İhale Kanunu ile değişiklikler yapılmıştır, halen yürürlükte dir.
Yayımlandığı Resmi Gazete/ Tarih	Sayı 24648 22.01.2002	Sayı 24648 22.01.2002
Madde sayısı	41	41

5.2 4735 Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa Getirilen Yeni Düzenlemeler

Yıldan yıla kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin kanunlarla önceden çıkarılmış bir kanuna ait maddelerde değişikliğe gidilerek yeni düzenlemeler yapılmıştır.

Son on yıllık süreçte sektörde belirleyici olan hükümlerini ayrıntılı inceleyebilmek için; 2002 yılı itibarıyla yürürlüğe giren “Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu” devam eden süreçte hüküm değişikliği getiren yeni kanunlarla şekillenen 2014 yılındaki kanunun son halinde yer alan maddelerle karşılaştırılmıştır. Maddelerde yapılan düzenlemeler ve yeni kanunla gelen yeni hükümlere bu kısımda yer verilmiştir.

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu 41 maddeden oluşur ve değişen hükümlerine rağmen madde sayısı aynı kalmıştır. Kanun beş Kısım olarak hazırlanmıştır. Maddelere ait başlıklar şu şekildedir.

Çizelge 5.2 : 4735 Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo.

4735 KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU”	4735 KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU
a) BİRİNCİ KISIM :Genel Hükümler Birinci Bölüm : Amaç, Kapsam, Tanımlar ve İlkeler Madde 1-Amaç Madde 2- Kapsam Madde 3- Tanımlar Madde 4- İlkeler • İkinci Bölüm : Sözleşmelerin düzenlenmesi Madde 5- Tip sözleşmeler Madde 6-Sözleşme türleri Madde 7-Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar b) İKİNCİ KISIM : Sözleşmenin Uygulanması • Birinci Bölüm: Fiyat Farkı, Sigorta, Mücbir Sebepler, Denetim, Muayene ve Kabul İşlemleri Madde 8-Fiyat farkı verilebilmesi Madde 9- İş ve işyerinin sigortalanması Madde 10- Mücbir Sebepler	a) BİRİNCİ KISIM :Genel Hükümler BİRİNCİ BÖLÜM : Amaç, Kapsam, Tanımlar ve İlkeler Madde 1-Amaç Madde 2- Kapsam Madde 3- Tanımlar Madde 4- İlkeler • İKİNCİ BÖLÜM : Sözleşmelerin düzenlenmesi Madde 5- Tip sözleşmeler Madde 6-Sözleşme türleri Madde 7-Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar b) İKİNCİ KISIM : Sözleşmenin Uygulanması • BİRİNCİ BÖLÜM: Fiyat Farkı, Sigorta, Mücbir Sebepler, Denetim, Muayene ve Kabul İşlemleri Madde 8-Fiyat farkı verilebilmesi Madde 9- İş ve işyerinin sigortalanması Madde 10- Mücbir Sebepler

Çizelge 5.3 : 4735 Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo (Devam).

Madde 11- Denetim, muayene ve kabul işlemleri • İkinci Bölüm : Kesin Teminata İlişkin Hükümler Madde 12-Ek kesin teminat Madde 13- Kesin teminat ve ek kesin teminatların geri verilmesi Madde 14- İade edilemeyen teminatlar • Üçüncü Bölüm : Sözleşmede Değişiklik, Sözleşmenin Devri ve Feshi Madde 15- Sözleşmede değişiklik yapılması Madde 16- Sözleşmenin devri Madde 17- Yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti. Madde 18- Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ölüm, iflas, ağır hastalık, tutukluluk veya mahkumiyet Madde 19- Yüklenicinin sözleşmeyi feshetmesi Madde 20- İdarenin sözleşmeyi feshetmesi Madde 21- Sözleşmeden önceki yasak fiil veya davranışlar nedeniyle fesih Madde 22- Sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemeler Madde 23- Mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshi Madde 24- Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler,iş eksilişi ve işin tasfiyesi c) ÜÇÜNCÜ KISIM : Yasaklar ve Sorumluluklar Madde 25- Yasak fiil ve davranışlar Madde 26- İhalelere katılmaktan yasaklama Madde 27- Yüklenicilerin ceza sorumluluğu Madde 28- Görevlilerin ceza sorumluluğu Madde 29- Bilgi ve belgeleri açıklama yasağı	Madde 11- Denetim, muayene ve kabul işlemleri • İKİNCİ BÖLÜM : Kesin Teminata İlişkin Hükümler Madde 12-Ek kesin teminat Madde 13- Kesin teminat ve ek kesin teminatların geri verilmesi Madde 14- İade edilemeyen teminatlar • ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : Sözleşmede Değişiklik, Sözleşmenin Devri ve Feshi Madde 15- Sözleşmede değişiklik yapılması Madde 16- Sözleşmenin devri Madde 17- Yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti. Madde 18- Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ölüm, iflas, ağır hastalık, tutukluluk veya mahkumiyet Madde 19- Yüklenicinin sözleşmeyi feshetmesi Madde 20- İdarenin sözleşmeyi feshetmesi Madde 21- Sözleşmeden önceki yasak fiil veya davranışlar nedeniyle fesih Madde 22- Sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemeler Madde 23- Mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshi Madde 24- Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler,iş eksilişi ve işin tasfiyesi c) ÜÇÜNCÜ KISIM : Yasaklar ve Sorumluluklar Madde 25- Yasak fiil ve davranışlar Madde 26- İhalelere katılmaktan yasaklama Madde 27- Yüklenicilerin ceza sorumluluğu Madde 28- Görevlilerin ceza sorumluluğu Madde 29- Bilgi ve belgeleri açıklama yasağı
---	---

Çizelge 5.4 : 4735 Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu bölümlerinde ve madde başlıklarında meydana gelen değişiklikleri gösteren tablo (Devam).

Madde 30- Yapım işlerinde yüklenicilerin ve alt yüklenicilerin sorumluluğu Madde 31- Yapı denetim görevlilerinin sorumluluğu Madde 32- Danışmanlık hizmeti sunucularının sorumluluğu Madde 33- Tedarikçilerin sorumluluğu Madde 34- Hizmet sunucularının sorumluluğu d) DÖRDÜNCÜ KISIM : Çeşitli Hükümler Madde 35- Teminat Madde 36- Hüküm bulunmayan haller Madde 37- Tebligat Madde 38- Değişiklik yapılması e) BEŞİNCİ KISIM : Son Hükümler Madde 39- Uygulanmayacak hükümler Geçici Madde 1- Tip sözleşmelerin hazırlanması Geçici Madde 2- Yapım işlerinde fiyat farkı Madde 40- Yürürlük Madde 41- Yürütme	Madde 30- Yapım işlerinde yüklenicilerin ve alt yüklenicilerin sorumluluğu Madde 31- Yapı denetim görevlilerinin sorumluluğu Madde 32- Danışmanlık hizmeti sunucularının sorumluluğu Madde 33- Tedarikçilerin sorumluluğu Madde 34- Hizmet sunucularının sorumluluğu d) DÖRDÜNCÜ KISIM : Çeşitli Hükümler Madde 35- Teminat Madde 36- Hüküm bulunmayan haller Madde 37- Tebligat Madde 38- Değişiklik yapılması e) BEŞİNCİ KISIM : Son Hükümler Madde 39- Uygulanmayacak hükümler Geçici Madde 1- Tip sözleşmelerin hazırlanması Geçici Madde 2- Yapım işlerinde fiyat farkı Madde 40- Yürürlük Madde 41- Yürütme
---	---

Kanun metni “*İtalic*”, yapılan açıklamalar ise “Normal” olarak yazılmıştır.

20.11.2008 kabul tarihli 5812 sayılı Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda değişiklik yapılmasına dair kanuna göre;

4735 KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU

a) BİRİNCİ KISIM : Genel Hükümler

- *BİRİNCİ BÖLÜM : Amaç, Kapsam, Tanımlar ve İlkeler*

Madde 1- Amaç

Madde 2- Kapsam

Madde 3- Tanımlar

Madde 4- İlkeler

- *İKİNCİ BÖLÜM : Sözleşmelerin düzenlenmesi*

Madde 5- Tip sözleşmeler

(Değişik ikinci fıkra: 20/11/2008-5812/31 md.) İdarelerce yapılacak sözleşmeler Tip Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenlenir. Mal ve hizmet alımlarında,

Kurumun uygun görüşü alınmak kaydıyla istekliler tarafından hazırlanması mutat olan sözleşmeler kullanılabilir.” hükümde daha önceden yer alan, “Tip Sözleşme esaslarına aykırı olmamak” ibaresi kaldırılmıştır.

Madde 6-Sözleşme türleri

Yapım işlerinde kullanılan sözleşme türleri yalnızca;

“Uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden anahtar teslimi götürü bedel sözleşme,”

“Miktarı idarece belirlenen işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden götürü bedel sözleşme,”

“İş kalemleri için istekli tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden birim fiyat sözleşme,”

“İdare ile istekliler arasında belirli bir zaman aralığında gerçekleşecek alımlara ilişkin şartları belirleyen çerçeve sözleşme; bu kapsamda yapılacak alımlarda yükleniciler ile idareler arasında kısa sözleşme” olarak tanımlanırken madde, 20/11/2008 kabul tarihli 5812 sayılı kanunun 32. maddesine göre ek fıkralar ile yeniden düzenlenmiştir. Madde yeni haliyle aşağıda belirtildiği gibidir.

Sözleşme Türleri

a) *Yapım işlerinde; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden anahtar teslimi götürü bedel sözleşme,*

b) *Mal veya hizmet alımı işlerinde, ayrıntılı özellikleri ve miktarı idarece belirlenen işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden götürü bedel sözleşme,*

c) *Yapım işlerinde; ön veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine, mal veya hizmet alımı işlerinde ise işin ayrıntılı özelliklerine dayalı olarak; idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için istekli tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden birim fiyat sözleşme,*

d) **(Ek: 1/6/2007-5680/3 md.; Değişik: 20/11/2008-5812/32 md.)** *Yapım işlerinde; niteliği itibarıyla iş kalemlerinin bir kısmı için anahtar teslimi götürü bedel, bir kısmı*

için birim fiyat teklifi alma yöntemleri birlikte uygulanmak suretiyle gerçekleştirilen ihaleler sonucunda karma sözleşme,

e) (Ek: 20/11/2008-5812/32 md.) Çerçeve anlaşmaya dayalı olarak idare ile yüklenici arasında imzalanan münferit sözleşme düzenlenir.

(Ek Fıkra: 1/6/2007-5680/3 md.) “Çerçeve anlaşma ve münferit sözleşmede belirtilmesi zorunlu olan hususları belirlemeye Kurum yetkilidir.” bu fıkroda yer alan “Çerçeve sözleşme” ibaresi, “Çerçeve anlaşma”, “kısa” ibaresi “münferit” olarak değiştirilmiştir.

Madde 7-Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar

b) İKİNCİ KISIM : Sözleşmenin Uygulanması

• **BİRİNCİ BÖLÜM: Fiyat Farkı, Sigorta, Mücbir Sebepler, Denetim, Muayene ve Kabul İşlemleri**

Madde 8-Fiyat farkı verilebilmesi

Madde 9- İş ve işyerinin sigortalanması

(Değişik: 20/11/2008-5812/33 md.) “Yapım işlerinde yüklenici; işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı, geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorundadır.” olarak yeniden düzenlenmiştir. İş yerinin sigortalanmasına ait hükümleri içeren maddeye “sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde” ve “geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta” ibareleri eklenmiştir. Maddenin önceki metninde sadece ihale dokümanında belirtilen şeklinde sigortanın yapılacağı hükmü yer almaktadır (Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 2008).

Madde 10- Mücbir Sebepler

Madde 11- Denetim, muayene ve kabul işlemleri

- *İKİNCİ BÖLÜM : Kesin Teminata İlişkin Hükümler*

Madde 12-Ek kesin teminat

Madde 13- Kesin teminat ve ek kesin teminatların geri verilmesi

Madde 14- İade edilemeyen teminatlar

- *ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : Sözleşmede Değişiklik, Sözleşmenin Devri ve Feshi*

Madde 15- Sözleşmede değişiklik yapılması

Madde 16- Sözleşmenin devri

Madde 17- Yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti.

Madde 18- Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ölüm, iflas, ağır hastalık, tutukluluk veya mahkumiyet

Madde ikinci paragrafında yer alan “Pilot veya koordinatör ortak dışındaki ortaklardan birinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu, özgürlüğü kısıtlayıcı bir cezaya mahkum olması veya dağılması halinde, diğer ortaklar teminat dahil işin o ortağa yüklediği sorumlulukları da üstlenerek taahhüdü yerine getirirler.” İfadesinde değişiklik yapılmış, “pilot” ibareleri, 30/7/2003 tarihli ve 4964 sayılı Kanunun 45 inci maddesiyle “pilot veya koordinatör” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Madde 19- Yüklenicinin sözleşmeyi feshetmesi

Madde 20- İdarenin sözleşmeyi feshetmesi

İdarenin sözleşmeyi fesh edebileceği halleri belirten maddenin ilk bendi;

“Yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi veya işi süresinde bitirmemesi üzerine, ihale dokümanında belirlenen oranda gecikme cezası uygulanmak üzere, idarenin en az on gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi,” olarak yeniden düzenlenmiştir. 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunun 34 üncü maddesiyle; bu bentte yer alan “yirmi gün” ibaresi, “on gün” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Madde 21- Sözleşmeden önceki yasak fiil veya davranışlar nedeniyle fesih

Madde 22- Sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemeler

Madde 23- Mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshi

Madde 24- Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler,iş eksilişi ve işin tasfiyesi

Bu maddenin başlığı “Öngörülemeyen durumlar nedeniyle işin tasfiyesi” iken, 30/7/2003 tarihli ve 4964 sayılı Kanunun 46 ncı maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

c) ÜÇÜNCÜ KISIM : Yasaklar ve Sorumluluklar

Madde 25- Yasak fiil ve davranışlar

Madde 26- İhalelere katılmaktan yasaklama

“Yasaklama kararları, yasaklamayı gerektiren fiil veya davranışın tespit edildiği tarihi izleyen en geç kırkbeş gün içinde verilir.Verilen bu karar Resmi Gazetede yayımlanmak üzere en geç onbeş gün içinde gönderilir ve yayımı tarihinde yürürlüğe girer. Bu kararlar Kamu İhale Kurumunca izlenerek, kamu ihalelerine katılmaktan yasaklı olanlara ilişkin siciller tutulur.” Bu fıkarda geçen “en geç otuz gün” ibaresi, 30/7/2003 tarihli ve 4964 sayılı Kanunun 47 nci maddesiyle “en geç kırkbeş gün” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Madde 27- Yüklenicilerin ceza sorumluluğu

Madde 28- Görevlilerin ceza sorumluluğu

Madde 29- Bilgi ve belgeleri açıklama yasağı

Madde 30- Yapım işlerinde yüklenicilerin ve alt yüklenicilerin sorumluluğu

Madde 31- Yapı denetim görevlilerinin sorumluluğu

Madde 32- Danışmanlık hizmeti sunucularının sorumluluğu

Madde 33- Tedarikçilerin sorumluluğu

Madde 34- Hizmet sunucularının sorumluluğu

d) DÖRDÜNCÜ KISIM : Çeşitli Hükümler

Madde 35- Teminat

Madde 36- Hüküm bulunmayan haller

Madde 37- Tebligat

Madde 38- Değişiklik yapılması

e) BEŞİNCİ KISIM : Son Hükümler

Madde 39- Uygulanmayacak hükümler

Geçici Madde 1-.Tip sözleşmelerin hazırlanması

Geçici Madde 2- Yapım işlerinde fiyat farkı

(Ek: 30/7/2008 – 5794/1 md.) 31/5/2008 tarihinden önce 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihalesi yapılmış yapım işlerinde, iş kalemleri veya iş gruplarının imalatında kullanılan malzemelerin fiyatlarında beklenmeyen artışlar meydana gelmesi nedeniyle ihale dokümanında fiyat farkı verilmesine ilişkin hüküm bulunup bulunmadığına veya ihalenin yabancı para üzerinden sözleşmeye bağlanıp bağlanmadığına bakılmaksızın 1/1/2008 tarihinden sonra yapılan ve yapılacak olan imalatlar için fiyat farkı verilebilmesine ilişkin esas ve usulleri tespiti Kurumun teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Madde 40- Yürürlük

Madde 41- Yürütme

6. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU İLE GELEN DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ

6.1 Tarihsel Gelişim ve Yasallaşma Süreci

Bireye ait çalışma haklarının korunmasıyla ilgili ihtiyaç ilk olarak 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren İngiltere’de doğarak yayılmaya başlayan sanayi devriminin yol açtığı ağır çalışma koşulları sebebiyle işçiler ve işverenler arasında sorunların yaşanmasıyla ortaya çıkmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle beraber makineleşmenin hızlanması, işçilerin uzun çalışma saatlerine karşılık düşük ücretler almasının yanında sağlıksız ve ağır çalışma koşulları sorun oluşturmaya başlamıştır. Ağır çalışma koşulları nedeniyle 19. yüzyılın ilk yarısında işçiler, sermaye sahipleri ve hükümet arasında problemlerle ilgili büyük mücadeleler yaşanmıştır. Diğer taraftan, sanayi devriminin yol açtığı insanlık onuru ile bağdaşmayan çalışma koşullarının yeniden yapılandırılması için ilk zamanlar dar kapsamlı olarak kadın ve çocuk işçilerin korunması amacı ile bazı yasal düzenlemeler yapılarak, kadın ve çocuk işçilerin günlük çalışma saatleri ve çalışma alanları sınırlandırılmıştır. Çalışma hayatında, çalışma şartlarını daha sağlıklı ve güvenli hale getirmek için başlanan bu yasal süreç, klasik liberal devlet düşüncesinin, ikinci dünya savaşının yarattığı yıkıcı durumun da etkisi ile yerini sosyal devlet düşüncesine bırakmasıyla büyük bir ivme kazanmış ve birçok sanayi ülkesinde, teknolojinin ve dönemin gereklerine uygun olarak değişen ve sürekli olarak gelişen iş sağlığı ve güvenliği kurallarının oluşmasına neden olmuştur (Baradan, 2006).

Dünya genelinde, sanayi devriminden sonra hissedilen iş sağlığı ve güvenliği ihtiyacına bağlı olarak İngiltere ve ABD başta olmak üzere birçok sanayi devleti bu alandaki tedbirleri arttırmış, zamanla bu doğrultudaki cezai ve hukuksal yükümlülüklerinin oranını yukarıya çekmişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde çalışma haklarının korunması ile ilgili ilk önlem Cumhuriyet’in kuruluşundan önce 1921 tarihine rastlar. Bu yıllarda, Bağımsızlık Savaşımızda kullanılan tek enerji kaynağı kömür olduğundan, kömür üretiminin

kesintisiz sürdürülebilmesi büyük önem kazanmıştır. Bu sürekliliğin sağlanması amacıyla büyük bir işçi kitlesinin ağır çalışma koşulları içinde bulunduğu Zonguldak ve Ereğli Kömür İşletmelerinde konunun üzerinde önemle durulmuş ve arka arkaya iki yasa çıkarılmıştır. 114 ve 151 sayılı yasalar kömür işçilerinin çalışma koşullarının düzeltilmesine yönelik hükümler getirmiştir.

Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi döneminde 4 Mart 1923 tarihinde İzmir'de toplanan I. İktisat Kongresi'nde işçi delegeler 30 maddelik bir öneri listesi sunmuştur. Bu öneriler daha sonraları gerçekleşen bir kısım yasaların çekirdeklerini oluşturmuştur. Cumhuriyetin ilanından sonra ilk yasal düzenleme 2 Ocak 1924 tarih ve 394 sayılı Hafta Tatili Yasası olmuştur. 1926 yılında yürürlüğe giren Borçlar Yasası'nın 332'nci maddesi işverenin iş kazaları ve meslek hastalıklarından doğan hukuki sorumluluğunu getirmiştir. Hizmet akdi ve işin düzenlenmesi ile ilgili yeni hükümler getiren bu yasa sosyal güvenlikle ilgili herhangi bir zorunluluk getirmemekle birlikte iş kazası ve hastalık hallerinde işçi yararına bazı hükümler içermektedir.

Ülkemizde iş yasasının bulunmaması nedeniyle işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili hükümler taşıyan Umumi Hıfzısıhha Yasası ve Belediyeler Yasası 1930 yılında yürürlüğe konulmuştur. 1580 sayılı Belediyeler Yasası'na göre işyerlerinin işçi sağlığı ve iş güvenliği yönünden bazı açılardan denetlenmesi görevi belediyelere verilmiştir. 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Yasası'nın 7'nci kısmı işçi sağlığı ve iş güvenliği yönünden bugün bile çok önemli olan hükümler getirmiştir. İşyerlerine sağlık hizmetinin götürülmesi görüşü bu yasa ile başlamıştır. Yasanın 173-178 maddeleri ile endüstriyel kuruluşlarda, çocuk ve kadınların çalıştırılma koşulları, işçiler için gece hizmetleri, gebe kadınların doğumdan önce ve sonraki çalıştırılma koşulları, işyerlerindeki işçi yasağı konuları hükme bağlanmıştır (Baradan, 2006).

Daha sonra 1936 yılında yürürlüğe giren ve çalışma yaşamının birçok sorunlarını kapsayan 3008 sayılı İş Yasası ile ülkemizde ilk kez işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda ayrıntılı ve sistemli bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu yasa hükümlerine göre 1 yıl içinde kurulması planlanan Çalışma Bakanlığı'nın kurulması ancak, 1945 yılında gerçekleşebilmiştir. 28 Ocak 1946 tarihli 4841 sayılı Çalışma Bakanlığı kuruluş yasasının birinci maddesi ile Bakanlığın görevleri arasında sosyal güvenlikle yer almıştır. Mevzuatımıza sosyal güvenlik ilk kez bu yasa ile girmiştir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğine yönelik çalışmaların tek elden yürütülmesi amacıyla Çalışma Bakanlığının kurulması sonrasında bu görev İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. Bu olayı takiben 81 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin 9.uncu maddesinin onaylanmasına dair 5690 sayılı yasa 13 Aralık 1950 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu yasa gereği olarak işyerlerinin işçi sağlığı ve iş güvenliği yönünden denetimini yapmak, çalışma yaşamını düzene koymak, yol gösterici uyarılarda bulunmak üzere hekim, kimyager ve mühendis gibi teknik elemanların görevlendirilmesi ile ilgili 174 sayılı Yasa çıkarılmıştır. Bu yasanın onayından sonra ilk kez 12 Ocak 1963 tarihinde İstanbul ve sonrasında Ankara, Zonguldak, İzmir illerinde İş Güvenliği Müfettişleri Grup Başkanlıkları kurulmuştur. Daha sonra Bursa, Adana, Erzurum gibi illerde de kurulan ve sayıları artırılan Grup Başkanlıkları ile işyerlerinin işçi sağlığı ve iş güvenliği yönünden denetimi çalışmaları yoğunlaştırılmıştır.

Günün gereksinimlerine yanıt veremez duruma gelen 3008 sayılı İş Yasanın yerine 1967 yılında 931 sayılı İş Yasası çıkarılmıştır. 931 sayılı İş Yasanın Anayasa Mahkemesi tarafından usul yönünden bozulması üzerine hemen hiçbir değişiklik yapılmadan 1971 yılında 1475 sayılı İş Yasası yürürlüğe konulmuştur. İşçi sağlığı ve iş güvenliği yönünden 1475 sayılı İş Yasası ve ona uygun olarak çıkarılan tüzük ve yönetmeliklerle çağdaş ve geniş anlamda ayrıntılı düzenlemeler getirilmiştir (ÇSGB-İŞGÜM, 2005).

6.2 6331 İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Getirilen Yeni Düzenlemeler

1475 sayılı 25.08.1971 kabul tarihli İş Kanunu kapsamına giren İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğünde alınacak sağlık ve güvenlik tedbirlerine dair hükümler yedi Kısım olarak ayrılmış herbirine ait bölümler başlıkta verilen konuya dair toplamda 520 adet maddeye bu tüzükte yer verilmiştir.

İşçi sağlığı ve güvenliği konusunu dolaylı olarak ilgilendiren çok sayıda yönetmelik ve Danıştay'ın incelemesinden geçirilerek Bakanlar Kurulu'nca çıkarılan tüzükler(nizamnameler) bulunmaktadır. Burada sadece iş güvenliğini doğrudan ilgilendiren önemli yönetmeliklere yer verilmiş ve bunlar, yayımlandıkları Resmi Gazetelerin tarih ve sayıları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 6.1 : İnşaat Sektörünü ilgilendiren önemli tüzük ve yönetmelikleri gösteren tablo.

1475 Sayılı (eski) İş Kanunu Uyarınca Çıkarılmış Olan Önemli Tüzükler		6331 Sayılı İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu İle Birlikte Kullanılan Önemli Yönetmelikler	
Tüzük Adı	Kabul tarihi	Yönetmelik Adı	Kabul Tarihi
Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli Ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde Ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük	24 Aralık 1973	Asbestle Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	25 Ocak 2013
Yapı İşlerinde İşçi Sağlığı Ve İş Güvenliği Tüzüğü	12 Eylül 1974	Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik	15 Mayıs 2013
Maden Ve Taş Ocakları İşletmelerinde Ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı Ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük	22 Ekim 1984	İşyeri Bina Ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık Ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	17 Temmuz 2013
İşçi Sağlığı Ve İş Güvenliği Tüzüğü	11 Ocak 1974	İş Sağlığı Ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği	29 Aralık 2012
1475 Sayılı (eski) İş Kanunu Uyarınca Çıkarılmış Olan Önemli Yönetmelikler		İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	29 Aralık 2012
Yönetmelik Adı	Kabul tarihi	İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik	30 Mart 2013
Elektrik İç Tesisat yönetmeliği	27 Mart 1971	Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	02 Temmuz 2013
Elektrik Enerji Tesisleri Yönetmeliği	9 Aralık 1978	İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma Ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği	6 Nisan 2004
Kuvvetli Akım Elektrik Dağıtım ve Bakım Yönetmeliği	29 Haziran 1979	Güvenlik Ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği	23 Aralık 2003
Elektrik Kuvveti Akım Tesisleri Yönetmeliği	30 Kasım 2000	Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği	24 Temmuz 2013

Çizelge 6.2 : İnşaat Sektörünü ilgilendiren önemli tüzük ve yönetmelikleri gösteren tablo (Devam).

		Geçici Veya Belirli Süreli İşlerde İş Sağlığı Ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik	23 Ağustos 2013
		Maden Ve Taşocakları İşletmelerinde Ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmelik	14 Eylül 1990
		Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	12 Ağustos 2013
		Grizulu Ocaklarda Elektrik Enerjisi Kullanılması Hakkında Yönetmelik	11 Mart 1997
		Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	22 Ağustos 2013
		Yapı İşlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetmeliği	5 Ekim 2013
		Maden İşyerlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetmeliği	19 Eylül 2013

30 Haziran 2012 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 6331 Sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” ile iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı tek bir kanun çatısı altında birleştirilmiş ve bu kapsamda işverenlere ilave bazı yükümlülükler getirilmiştir. Bölüm başlıkları ve herbir madde ile tanımlanan alt başlıklar aşağıda yer alan tabloda verilmiştir.

Çizelge 6.3 : İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu bölümlerini ve kapsam başlıklarını gösteren tablo.

6331 İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU

- a) BİRİNCİ BÖLÜM : Amaç, Kapsam ve Tanımlar
 - Amaç
 - Kapsam ve istisnalar
 - Tanımlar
- b) İKİNCİ BÖLÜM: İşveren ile Çalışanların Görev, Yetki ve Yükümlülükleri
 - İşverenin genel yükümlülüğü
 - Risklerden korunma ilkeleri
 - İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri
 - İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin desteklenmesi
 - İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları
 - Tehlike sınıfının belirlenmesi
 - Risk değerlendirmesi, kontrol, ölçüm ve araştırma
 - Acil durum planları, yangınla mücadele ve ilk yardım
 - Tahliye
 - Çalışmaktan kaçınma hakkı
 - İş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirimi
 - Sağlık gözetimi
 - Çalışanların bilgilendirilmesi
 - Çalışanların eğitimi
 - Çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması
 - Çalışanların yükümlülükleri
 - Çalışan temsilcisi
- c) ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : Konsey, Kurul ve Koordinasyon
 - Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi
 - İş sağlığı ve güvenliği kurulu
 - İş sağlığı ve güvenliğinin koordinasyonu
- d) DÖRÜNCÜ BÖLÜM : Teftiş ve İdari Yaptırımlar
 - Teftiş, inceleme, araştırma, müfettişin yetki, yükümlülük ve sorumluluğu
 - İşin durdurulması
 - İdari para cezaları ve uygulanması
 - Hüküm bulunmayan haller ve muafiyet
- e) BEŞİNCİ BÖLÜM : Çeşitli ve Geçici Hükümler
 - Bağımlılık yapan maddeleri kullanma yasağı
 - Güvenlik raporu veya büyük kaza önleme politika belgesi
 - İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çeşitli yönetmelikler
 - Belgelendirme, ihtar ve iptaller
 - Değiştirilen hükümler
 - Yürürlükten kaldırılan hükümler
 - Atıflar
 - Mevcut yönetmelikler
 - Sağlık raporları
 - İş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü
 - Mevcut sertifika ve belgeler ile ihtar puanları
 - İşyeri hekimliği yapan kurum tabiplerine yapılan ücret ödemeleri
 - Yürürlük
 - Yürütme

Yıldan yıla kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin kanunlarla önceden çıkarılmış bir kanuna ait maddelerde değişikliğe gidilerek yeni düzenlemler yapılabildiği gibi

konusunun kapsamı ve önemi gereği tamamen değiştirilebilir. İş Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü de, hükümlerine duyulan ihtiyaç, yürürlükteki ciddiyetinin artırılması ve eksiklerinin giderilmesi için tek bir kanun altında toplanmıştır.

Son on yıllık süreçte sektörde belirleyici olan hükümlerini ayrıntılı inceleyebilmek için; 2003 yılı itibariyle yürürlükte olan “İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü” ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” karşılaştırılmıştır. Maddelerde yapılan düzenlemeler ve yeni kanunla gelen yeni hükümlere bu kısımda yer verilmiştir. Kanun metni “*Italic*”, yapılan açıklamalar ise “Normal” olarak yazılmıştır.

6331 İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU

a) BİRİNCİ BÖLÜM : Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı; işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir.

Kapsam ve istisnalar

MADDE 2 – (1) Bu Kanun; kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.

(2) Ancak aşağıda belirtilen faaliyetler ve kişiler hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz:

a) Fabrika, bakım merkezi, dikimevi ve benzeri işyerlerindekiiler hariç Türk Silahlı Kuvvetleri, genel kolluk kuvvetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığının faaliyetleri.

b) Afet ve acil durum birimlerinin müdahale faaliyetleri.

c) Ev hizmetleri.

ç) Çalışan istihdam etmeksizin kendi nam ve hesabına mal ve hizmet üretimi yapanlar.

d) Hükümlü ve tutuklulara yönelik infaz hizmetleri sırasında, iyileştirme kapsamında yapılan işyurdu, eğitim, güvenlik ve meslek edindirme faaliyetleri.

Kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanacağı kanunda yapılan kapsam değişikliğinin en önemli göstergesidir. Böylelikle tüm çalışanlar iş sağlığı ve güvenliği kanunu kapsamına alınmıştır.

- Kamu
- Özel sektör
- Çırak ve stajyerler
- Tüm istihdam edilenler

4857 Sayılı Kanun hükümlerine göre istisna kabul edilip, 6331 Sayılı Kanun'a göre istisna sayılmayan hususlar;

- a) Deniz ve hava taşıma işlerinde,
- b) 50'den az işçi çalıştırılan (50 dahil) tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerlerinde veya işletmelerinde,
- c) Aile ekonomisi sınırları içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işleri,
- d) Bir ailenin üyeleri ve 3 üncü dereceye kadar (3 üncü derece dahil) hısımları arasında dışardan başka biri katılmayarak evlerde ve el sanatlarının yapıldığı işlerde,
- g) Sporcular hakkında,
- h) Rehabilite edilenler hakkında
- ı) 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanununun 2 nci maddesinin tarifine uygun üç kişinin çalıştığı işyerlerinde. Kanun hükümleri uygulanır.

İstisnalar;

- Ev hizmetleri
- Bağımsız çalışanlar
- Türk Silahlı Kuvvetleri
- Kolluk kuvvetleri
- Milli İstihbarat Teşkilatı
- Afet ve acil durum birimlerinin müdahale faaliyetleri

4857 Sayılı İş Kanunu'nda yer alan yönetmelikle düzenlenmiştir.

6331 Sayılı Kanunda “Tanımlar” başlığı ile Madde 3 altında yeni tanımlar yapılmış ve eski tanımlardan bazıları güncellenmiştir.

Yapılan yeni tanımlar;

- Çalışan
- Çalışan temsilcisi
- Destek elemanı
- Konsey
- Önleme
- Risk
- Risk değerlendirmesi
- Tehlike
- Tehlike sınıfı
- Teknik eleman

Kanunla beraber güncellenen tanımlar;

- Eğitim Kurumu
- Genç çalışan
- İş güvenliği uzmanı
- İş kazası
- İşveren
- İşyeri
- İşyeri hekimi
- İşyeri sağlık ve güvenlik birimi
- Kurul
- Meslek hastalığı
- Ortak sağlık ve güvenlik birimi

- İşyeri hemşiresi

Tanımlar

MADDE 3 – Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

b) Çalışan: Kendi özel kanunlarındaki statülerine bakılmaksızın kamu veya özel işyerlerinde istihdam edilen gerçek kişiyi,

c) Çalışan temsilcisi: İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmalara katılma, çalışmaları izleme, tedbir alınmasını isteme, tekliflerde bulunma ve benzeri konularda çalışanları temsil etmeye yetkili çalışanı,

ç) Destek elemanı: Asli görevinin yanında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda özel olarak görevlendirilmiş uygun donanım ve yeterli eğitime sahip kişiyi,

d) Eğitim kurumu: İş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personelinin eğitimlerini vermek üzere Bakanlıkça yetkilendirilen kamu kurum ve kuruluşlarını, üniversiteleri ve Türk Ticaret Kanununa göre faaliyet gösteren şirketler tarafından kurulan müesseseleri,

e) Genç çalışan: Onbeş yaşını bitirmiş ancak onsekiz yaşını doldurmamış çalışanı,

f) (Değişik: 12/7/2013-6495/101 md.) İş Güvenliği Uzmanı: Usul ve esasları yönetmelikle belirlenen, iş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip, Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında çalışma hayatını denetleyen müfettişler ile mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakültelerin mezunları ile teknik elemanı,

5510 Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na göre İş Kazası;

a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle veya görevi nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş veya çalışma konusu nedeniyle işyeri dışında,

c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Emziren kadın sigortalının, çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır (Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 2006).

6331 Sayılı yeni düzenlenen İSG Kanunu'nda ise;

g) İş kazası: İşyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen engelli hâle getiren olayı,

25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu bentte yer alan “özre uğratan” ibaresi “engelli hâle getiren” şeklinde değiştirilmiştir.

ğ) İşveren: Çalışan istihdam eden gerçek veya tüzel kişi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşları,

h) İşyeri: Mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile çalışanın birlikte örgütlendiği, işverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağlı yerler ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve mesleki eğitim yerleri ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçları da içeren organizasyonu,

ı) İşyeri hekimi: İş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş, işyeri hekimliği belgesine sahip hekimi,

i) İşyeri sağlık ve güvenlik birimi: İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütmek üzere kurulan, gerekli donanım ve personele sahip olan birimi,

j) Konsey: Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyini,

k) Kurul: İş sağlığı ve güvenliği kurulunu,

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda “Meslek Hastalığı; sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özürlülük halleridir.” şeklinde tanımlanmıştır.

6331 Sayılı yeni Kanunda ise;

1) Meslek hastalığı: Mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalığı,

m) Ortak sağlık ve güvenlik birimi: Kamu kurum ve kuruluşları, organize sanayi bölgeleri ile Türk Ticaret Kanununa göre faaliyet gösteren şirketler tarafından, işyerlerine iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini sunmak üzere kurulan gerekli donanım ve personele sahip olan ve Bakanlıkça yetkilendirilen birimi,

n) nleme: İşyerinde yürütülen işlerin bütün safhalarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili riskleri ortadan kaldırmak veya azaltmak için planlanan ve alınan tedbirlerin tümünü,

o) Risk: Tehlikeden kaynaklanacak kayıp, yaralanma ya da başka zararlı sonuç meydana gelme ihtimalini,

) Risk değerlendirmesi: İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmaları,

p) Tehlike: İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek, çalışanı veya işyerini etkileyebilecek zarar veya hasar verme potansiyelini,

r) Tehlike sınıfı: İş sağlığı ve güvenliği açısından, yapılan işin özelliği, işin her safhasında kullanılan veya ortaya çıkan maddeler, iş ekipmanı, üretim yöntem ve şekilleri, çalışma ortam ve şartları ile ilgili diğer hususlar dikkate alınarak işyeri için belirlenen tehlike grubunu,

s) (Değerik: 12/7/2013-6495/101 md.) Teknik eleman: Teknik ğretmen, fizikçi, kimyager ve biyolog unvanına sahip olanlar ile üniversitelerin iş sağlığı ve güvenliği programı mezunlarını,

ř) İşyeri hemşiresi: 25/2/1954 tarihli ve 6283 sayılı Hemşirelik Kanununa göre hemşirelik mesleğini icra etmeye yetkili, iş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş işyeri hemşireliği belgesine sahip hemşire/sağlık memurunu,

ifade eder.

(2) İşveren adına hareket eden, işin ve işyerinin yönetiminde görev alan işveren vekilleri, bu Kanunun uygulanması bakımından işveren sayılır.

Kanunla beraber Madde 4'te işverenlerin yükümlülükleri daha ayrıntılı tanımlanarak bütün iş kollarında işçi çalıştıran işverenlere, iş güvenliği sağlığı ve konusunda

genel bir sorumluluk yüklemiştir. Kanunun temel hedefi, çalışma hayatını objektif ölçülere göre sevk ve idare ederek, mesleki her türlü risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilerek gerekli tedbirin alınmasının sağlanmasıdır. Alınacak önlemlere ilişkin organizasyonların yapılmasını, gerekli araç ve gereçlerin temini ile sağlık ve güvenlik tedbirlerinin günlük iş hayatına ve değişen şartlara uyumunu etkin biçimde sağlanması için çalışmalar yapılmasıdır.

- Çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlamak,
- Tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapmak.
- Alınan tedbirlere uyulup uyulmadığını denetlemek,
- Risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmak, şyerinde çalışma düzenini tehlikeye sokacak Risk seviyesini belirlemek,
- Görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önünde bulundurmak,

Alınan bütün iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin maliyetini çalışanlara yansıtamadan gerçekleştirmek işverenin sorumluluğudur. Kanun işverenin katlandığı maliyetlerin çalışanlara yansıtamayacağını Madde 4'ün 4.cü bendinde açıkça hüküm altına almıştır.

Kanunda bu kısımda yer verilen maddelerin yanı sıra devamında diğer hükümlerle işverene yüklediği sorumluluklar artırılabilir.

- İşyerleri tehlike durumlarına göre sınıflandırılacak.
- Her işyerinde iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve gerekiyorsa diğer sağlık personeli görevlendirilecek.
- İşyerinde çalıştırılan işçi sayısı itibariyle gerekiyorsa, iş sağlığı ve güvenliği birimi oluşturulacak.
- Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimlerinden hizmet alınabilecek.
- 10 dan az işçi çalıştıran işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili giderlerini devlet destekleyecek.
- Risk Değerlendirmesi Zorunlu Hale Getirildi. (İşverenler işyerlerinde çalışanların sağlığını ve güvenliğini olumsuz etkileyecek muhtemel

tehlikelerin ve risk faktörlerinin neler olduğunu araştırarak, bu faktörleri değerlendirecek).

- Risk Değerlendirmesi Ekibi Oluşturulacak.
- Çalışanlar işe başlamadan önce sağlık taramasından geçirilecek.

Çalışanların sağlık muayeneleri;

- İşe girişlerde,
 - İş değişikliğinde
 - İş kazası ve meslek hastalığı meydana geldiğinde,
 - Sağlık nedeniyle çalışmalara ara verildiğinde.
 - Ayrıca periyodik sağlık muayeneleri yapılacak.
- İş kazaları ve meslek hastalıklarının kayıtları daha etkin ve kapsamlı şekilde tutulacak.
 - İş kazaları, kazadan sonraki, meslek hastalıkları ise öğrenildikten sonraki üç işgünü içinde işveren tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilecek.
 - Elli ve daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde, iş sağlığı ve güvenliği kurulu oluşturulacak.
 - İşyerlerinde acil durum planları hazırlanacak. Yangınla mücadele ve ilk yardım eğitimi verilecek. Acil durum, Yangın ve ilkyardım ekipleri oluşturulacak. Gerekli araç ve gereçler sağlanacak.
 - İşveren, tüm çalışanlarını, iş sağlığı ve güvenliği ile çalışma hayatına dair hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirecek.
 - İşe yeni alınan işçiye, işe başlamadan önce eğitim verilecek. Bu eğitim, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, yeni teknolojiye geçildiğinde ve yeni ekipmanların kullanılmasında yinelenecaktır.
 - Birden fazla işverenin olduğu yerlerde, iş sağlığı ve güvenliği konusunda koordinasyon sağlanacak. Yönetim, işyerlerinin birbirlerini etkileyecek tehlikeler, alınacak iş sağlığı ve güvenliği konusunda işverenleri uyaracak, uyarılara uymayanları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirecek.
 - İşyerlerinde hayati tehlike tespit edilmesi halinde, tehlike giderilinceye kadar tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alanda iş durdurulacak, işveren işçilerin ücretlerini ödemeye devam edecek.

- Büyük endüstriyel kuruluşlar, kaza önleme politika belgesi veya güvenlik raporu, hazırlamadan ve bu rapor Bakanlıkça incelenmeden faaliyete başlayamayacak.
- Sağlık ve güvenlik yönünden işe uygun olan elemanları işe almak. Mesleki yeterlilik (eğitim) belgesi alması gerekenleri çalıştırmamak.
- Çalışma ortamında gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaları yaptıрма.
- Çalışanların, iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyup uymadıklarını izleme, denetleme ve uygunsuzlukları giderme. Kurallara uymayanların görevine son verme.
- Çalışanların hayati tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri alma.
- Çalışan temsilcisi atama. (2-50 arasında 1, 50-100 arasında 2, 101-500 arasında 3)
- Risk Değerlendirmesi çok tehlikeli işyerlerinde 2 yılda bir, tehlikeli işyerlerinde 4 yılda bir, az tehlikeli işyerlerinde 6 yılda bir yenilenecek.
- Sağlık ve güvenlik tedbirlerini değişen şartlara uygun hale getirmek ve mevcut durumun iyileştirilmesini sağlamak.
- Ciddi Yakın ve önlenemeyen tehlikenin meydana gelmesi durumunda çalışanların işi bırakarak, derhal güvenli bir yere gidebilmeleri için, tahliye planı yapmak. Bu konuda çalışanlara gerekli talimatları vermek, tatbikatları yaptırmak.
- Maden, metal ve yapı işleri ile tehlikeli kimyasallarla çalışılan sektörler ve büyük endüstriyel kazaların olabileceği çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde risk değerlendirmesi yapılmamışsa iş durdurulacak.
- Özellikle ilk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapar.
- Tehlikeli ve Çok tehlikeli işyerlerinde, işçilerin yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan işe başlatılamaz.
- Raporlar işyeri hekiminden veya ortak sağlık ve güvenlik biriminden alınacak
- Ramak kala olaylarını inceler, değerlendirir ve bunlarla ilgili raporlar düzenler ve gerekli tedbirleri alır.
- Çalışan temsilcilerine özellikle eğitim verme ve bilgilendirme.

- Başka işyerlerinden çalışmak üzere kendi işyerine gelen işçileri bilgilendirir. Bu işçilerin işverenlerine de gerekli bilgileri verir.
- Çalışanların, çalışan temsilcisinin, sendika temsilcisinin, destek elemanlarının; iş sağlığı ve güvenliği, risk analizi, koruyucu tedbirlerin alınması konularında bilgilerine başvurulacak, görüşleri alınacak ve çalışmalara aktif katılımları sağlanacak.
- Yönetmelikte belirtilen konulardaki eğitimler; çok tehlikeli işyerlerinde yılda en az bir defa, tehlikeli işyerlerinde iki yılda en az bir defa, az tehlikeli işyerlerinde üç yılda en az bir defa yenilenecek.

b) İKİNCİ BÖLÜM : İşveren ile Çalışanların Görev, Yetki ve Yükümlülükleri

İşverenin genel yükümlülüğü

MADDE 4 – (1) İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu çerçevede;

a) Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar.

b) İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlar.

c) Risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır.

ç) Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alır.

d) Yeterli bilgi ve talimat verilenler dışındaki çalışanların hayati ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri alır.

(2) İşyeri dışındaki uzman kişi ve kuruluşlardan hizmet alınması, işverenin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.

(3) Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yükümlülükleri, işverenin sorumluluklarını etkilemez.

(4) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin maliyetini çalışanlara yansıtamaz.

Risklerden korunma ilkeleri başlığı altında aynı bölümde Madde 5 ile getirilen hükümler şöyle sıralanabilir.

İşverenin yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulur:

Risklerden korunma ilkeleri

MADDE 5 – (1) İşverenin yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulur:

- a) Risklerden kaçınmak.*
- b) Kaçınılması mümkün olmayan riskleri analiz etmek.*
- c) Risklerle kaynağında mücadele etmek.*
- ç) İşin kişilere uygun hale getirilmesi için işyerlerinin tasarımı ile iş ekipmanı, çalışma şekli ve üretim metotlarının seçiminde özen göstermek, özellikle tekdüze çalışma ve üretim temposunun sağlık ve güvenliğe olumsuz etkilerini önlemek, önlenemiyor ise en aza indirmek.*
- d) Teknik gelişmelere uyum sağlamak.*
- e) Tehlikeli olanı, tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanla değiştirmek.*
- f) Teknoloji, iş organizasyonu, çalışma şartları, sosyal ilişkiler ve çalışma ortamı ile ilgili faktörlerin etkilerini kapsayan tutarlı ve genel bir önleme politikası geliştirmek.*
- g) Toplu korunma tedbirlerine, kişisel korunma tedbirlerine göre öncelik vermek.*
- ğ) Çalışanlara uygun talimatlar vermek.*

Yeni İSG Kanunun 6,7 ve 8.maddelerinde tüm işverenler işyerlerinde, İş Güvenliği Uzmanı, İşyeri Hekimi ve diğer sağlık personeli görevlendirmek zorundadır hükmü vurgulanmıştır. Bu ilkeye göre, İşverenler tehlike sınıflarına göre belirlenen belgeye sahip İş Güvenliği Uzmanı ile İşyeri Hekimi çalıştırmakla yükümlü kılınmıştır. Eğer işverenler, İş Güvenliği Uzmanı ve İş Yeri Hekimini tam gün istihdam edeceklerse ayrıca “işyeri sağlık ve güvenlik birimi” de kurmak ve işyeri hekiminin yanında çalışmak üzere diğer sağlık personeli de görevlendirmek zorundadırlar.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri

MADDE 6 – (1) Mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulmasına yönelik çalışmaları da kapsayacak, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması için işveren;

a) Çalışanları arasından iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli görevlendirir. Çalışanları arasında belirlenen niteliklere sahip personel bulunmaması hâlinde, bu hizmetin tamamını veya bir kısmını ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alarak yerine getirebilir. Ancak belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olması hâlinde, tehlike sınıfı ve çalışan sayısı dikkate alınarak, bu hizmetin yerine getirilmesini kendisi üstlenebilir.

b) Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşların görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç, gereç, mekân ve zaman gibi gerekli bütün ihtiyaçlarını karşılar.

c) İşyerinde sağlık ve güvenlik hizmetlerini yürütenler arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlar.

ç) Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşlar tarafından iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuata uygun olan ve yazılı olarak bildirilen tedbirleri yerine getirir.

d) Çalışanların sağlık ve güvenliğini etkilediği bilinen veya etkilemesi muhtemel konular hakkında; görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşları, başka işyerlerinden çalışmak üzere kendi işyerine gelen çalışanları ve bunların işverenlerini bilgilendirir.

(2) 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşları; iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini, Sağlık Bakanlığına ait döner sermayeli kuruluşlardan doğrudan alabileceği gibi 4734 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde de alabilir.

(3) Tam süreli işyeri hekimi görevlendirilen işyerlerinde, diğer sağlık personeli görevlendirilmesi zorunlu değildir.

“İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin desteklenmesi” Madde 7 ile detaylandırılmıştır yeni hükümlere yer verilmiştir. Ön plana çıkan hükümler sıralanırsa;

- 10'dan daha az çalışanı bulunan çok tehlikeli ve tehlikeli sınıfta yer alan özel sektör işyerleri bu hükümden yararlanabilecek.
- 10'dan daha az çalışanı bulunan az tehlikeli sınıfta yer alan özel sektör işyerleri bakanlar kurulu kararı ile bu hükümden yararlanabilecek
- Giderler SGK tarafından karşılanacak
- Destek alacak ve hizmet verecek kurum ve kuruluşların özellikleri ve bu desteklerin ne şekilde olacağını bakanlık belirleyecek

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin desteklenmesi

MADDE 7 – (1) İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yerine getirilmesi için, Bakanlıkça aşağıdaki şartlarla destek sağlanabilir:

a) Kamu kurum ve kuruluşları hariç ondan az çalışanı bulunanlardan, çok tehlikeli ve tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri faydalanabilir. Ancak, Bakanlar Kurulu, ondan az çalışanı bulunanlardan az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinin de faydalanmasına karar verebilir.

b) Giderler, iş kazası ve meslek hastalığı bakımından kısa vadeli sigorta kolları için toplanan primlerden kaynak aktarılacak suretiyle, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından finanse edilir.

c) Uygulamada, Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtları esas alınır.

ç) Bu Kanun ve diğer mevzuat gereğince yapılan kontrol ve denetimlerde; istihdam ettiği kişilerin sigortalılık bildiriminde bulunmadığı tespit edilen işverenlerden, tespit tarihine kadar yapılan ödemeler yasal faizi ile birlikte Sosyal Güvenlik Kurumunca tahsil edilir ve bu durumdaki işverenler, sağlanan destekten üç yıl süreyle faydalanamaz.

d) Uygulamaya ilişkin olarak ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye, uygulamayı yönlendirmeye ve doğabilecek sorunları çözmeye Bakanlık yetkilidir.

(2) Aşağıdaki konular ile bunlara ilişkin usul ve esaslar, Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir:

a) İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yerine getirilmesi için sağlanacak desteğin uygulanması.

b) Destek sağlanacak ondan az çalışanı bulunan işyerlerinin özellikleri göz önünde bulundurularak; Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ödenecek iş sağlığı ve güvenliği hizmet bedellerinin tespiti, destek olunacak kısmı ve ödenme şekli.

c) Destekten faydalanabilecek işyerlerinin taşınması gereken şartlar.

ç) İş sağlığı ve güvenliği hizmeti verecek kuruluşların özellikleri.

(3) Etkinlik ve sürekliliğin sağlanması amacıyla; Bakanlık tarafından Sağlık Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve ilgili meslek kuruluşlarıyla iş birliği yapılabilir.

“İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları” Madde 8 de yer alan hükümlerle açıklanmış görev ve yetkileri tanımlanmıştır.

İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanları;

- Görevlendirildikleri işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili alınması gereken tedbirleri işverene yazılı olarak bildirir;
- Bildirilen hususlardan hayati tehlike arz edenlerin işveren tarafından yerine getirilmemesi hâlinde, bu hususu Bakanlığa bildirilir.
- İhmali nedeniyle işverene karşı sorumludur.
- Ölüm ve Maluliyetle sonuçlanan iş kazasında ihmali olan işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının yetki belgesi askıya alınır.
 - Çok tehlikeli (A) sınıfı
 - Tehlikeli (B) sınıfı
 - Az tehlikeli (C) sınıfı

Kanun Yürürlüğe Girdiği Tarihten İtibaren; B sınıfı belgeye sahip İş Güvenliği Uzmanları, 4 yıl süreyle, Çok Tehlikeli Sınıfa giren İşyerlerinde, C sınıfı belgeye sahip İş Güvenliği Uzmanları, 3 yıl süreyle, Tehlikeli Sınıfa giren İşyerlerinde hizmet verebilecektir (Geçici Madde 4)

4857 Sayılı İş Kanunu hekim, iş güvenliği uzmanı ve işyeri sağlık ve güvenlik birimi oluşturulması gibi şartları 50 ve daha fazla işçisi olan işyerlerine zorunlu tutmuşken 6331 sayılı yasayla bir çalışanı olan işyerleri için bir zorunluluk haline gelmiştir.

İş güvenliği uzmanlığı için işyerinin sanayiden olma şartı da kaldırılmıştır.

İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları

MADDE 8 – (1) İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının hak ve yetkileri, görevlerini yerine getirmeleri nedeniyle kısıtlanamaz. Bu kişiler, görevlerini mesleğin gerektirdiği etik ilkeler ve mesleki bağımsızlık içerisinde yürütür.

(2) İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanları; görevlendirildikleri işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili alınması gereken tedbirleri işverene yazılı olarak bildirir; bildirilen hususlardan hayati tehlike arz edenlerin işveren tarafından yerine getirilmemesi hâlinde, bu hususu Bakanlığın yetkili birimine bildirir.

(3) Hizmet sunan kuruluşlar ile işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanları, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yürütülmesindeki ihmallerinden dolayı, hizmet sundukları işverene karşı sorumludur.

(4) Çalışanın ölümü veya maluliyetiyle sonuçlanacak şekilde vücut bütünlüğünün bozulmasına neden olan iş kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesinde ihmali tespit edilen işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanının yetki belgesi askıya alınır.

(5) İş güvenliği uzmanlarının görev alabilmeleri için; çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde (A) sınıfı, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde en az (B) sınıfı, az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde ise en az (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip olmaları şartı aranır. Bakanlık, iş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin görevlendirilmesi konusunda sektörel alanda özel düzenleme yapabilir.

(6) Belirlenen çalışma süresi nedeniyle işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının tam süreli görevlendirilmesi gereken durumlarda; işveren, işyeri sağlık ve güvenlik birimi kurar. Bu durumda, çalışanların tabi olduğu kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa göre belirlenen haftalık çalışma süresi dikkate alınır.

(7) Kamu kurum ve kuruluşlarında ilgili mevzuata göre çalıştırılan işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanı olma niteliğini haiz personel, gerekli belgeye sahip olmaları şartıyla asli görevlerinin yanında, belirlenen çalışma süresine riayet ederek çalışmakta oldukları kurumda veya ilgili personelin muvafakati ve üst yöneticinin onayı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilebilir. Bu şekilde

görevlendirilecek personele, görev yaptığı her saat için (200) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı tutarında ilave ödeme, hizmet alan kurum tarafından yapılır. Bu ödemeden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz. Bu durumdaki görevlendirmeye ilişkin ilave ödemelerde, günlük mesai saatlerine bağlı kalmak kaydıyla, aylık toplam seksen saatten fazla olan görevlendirmeler dikkate alınmaz.

(8) Kamu sağlık hizmetlerinde tam süreli çalışmaya ilişkin mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, işyeri hekimlerinin ve diğer sağlık personelinin işyeri sağlık ve güvenlik birimi ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinde görevlendirilmelerinde ve hizmet verilen işyerlerinde çalışanlarla sınırlı olmak üzere görevlerini yerine getirmelerinde, diğer kanunların kısıtlayıcı hükümleri uygulanmaz.

Madde 9 “Tehlike sınıfının belirlenmesi” ile ilgili 29 Mart 2013 tarih 28602 sayılı resmi gazetede İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Tehlike Sınıfları Tebliği yayınlanmıştır.

Tehlike sınıfının belirlenmesi

MADDE 9 – (1) İşyeri tehlike sınıfları; 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 83 üncü maddesine göre belirlenen kısa vadeli sigorta kolları prim tarifesi de dikkate alınarak, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünün Başkanlığında ilgili taraflarca oluşturulan komisyonun görüşleri doğrultusunda, Bakanlıkça çıkarılacak tebliğ ile tespit edilir.

(2) İşyeri tehlike sınıflarının tespitinde, o işyerinde yapılan asıl iş dikkate alınır.

“Risk değerlendirmesi, kontrol, ölçüm ve araştırma” Madde 10’da yer alan hükümlere göre işyerlerinin tamamı “Risk Değerlendirmesi” yapmak zorundadır.

Ayrıca kanuna göre, maden, metal ve yapı işleri ile tehlikeli kimyasallarla çalışılan sektörler ve büyük endüstriyel kazaların olabileceği çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde risk değerlendirmesi yapılmamışsa işin durdurulacağı hükme bağlanmıştır.

Risk değerlendirmesi, kontrol, ölçüm ve araştırma

MADDE 10 – (1) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür. Risk değerlendirmesi yapılırken aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Belirli risklerden etkilenecek çalışanların durumu.

b) Kullanılacak iş ekipmanı ile kimyasal madde ve müstahzarların seçimi.

c) İşyerinin tertip ve düzeni.

ç) Genç, yaşlı, engelli, gebe veya emziren çalışanlar gibi özel politika gerektiren gruplar ile kadın çalışanların durumu.

(2) İşveren, yapılacak risk değerlendirmesi sonucu alınacak iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri ile kullanılması gereken koruyucu donanım veya ekipmanı belirler.

(3) İşyerinde uygulanacak iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri, çalışma şekilleri ve üretim yöntemleri; çalışanların sağlık ve güvenlik yönünden korunma düzeyini yükseltecek ve işyerinin idari yapılanmasının her kademesinde uygulanabilir nitelikte olmalıdır.

(4) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden çalışma ortamına ve çalışanların bu ortamda maruz kaldığı risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların yapılmasını sağlar.

Acil durum planları, yangınla mücadele ve ilk yardım

MADDE 11 – (1) İşveren;

a) Çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek acil durumları önceden değerlendirerek, çalışanları ve çalışma çevresini etkilemesi mümkün ve muhtemel acil durumları belirler ve bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri alır.

b) Acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapar, acil durum planlarını hazırlar.

c) Acil durumlarla mücadele için işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı ile işyerinde bulunan diğer kişileri dikkate alarak; önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitilmiş yeterli sayıda kişiyi görevlendirir, araç ve

gereçleri sağlayarak eğitim ve tatbikatları yaptırır ve ekiplerin her zaman hazır bulunmalarını sağlar.

ç) Özellikle ilk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapar.

Tahliye

MADDE 12 – (1) Ciddi, yakın ve önlenemeyen tehlikenin meydana gelmesi durumunda işveren;

a) Çalışanların işi bırakarak derhal çalışma yerlerinden ayrılıp güvenli bir yere gidebilmeleri için, önceden gerekli düzenlemeleri yapar ve çalışanlara gerekli talimatları verir.

b) Durumun devam etmesi hâlinde, zorunluluk olmadıkça, gerekli donanımına sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini isteyemez.

(2) İşveren, çalışanların kendileri veya diğer kişilerin güvenliği için ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıkları ve amirine hemen haber veremedikleri durumlarda; istenmeyen sonuçların önlenmesi için, bilgileri ve mevcut teknik donanımları çerçevesinde müdahale edebilmelerine imkân sağlar. Böyle bir durumda çalışanlar, ihmal veya dikkatsiz davranışları olmadıkça yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutulamaz.

Çalışmaktan kaçınma hakkı

MADDE 13 – (1) Ciddi ve yakın tehlike ile karşı karşıya kalan çalışanlar kurula, kurulun bulunmadığı işyerlerinde ise işverene başvurarak durumun tespit edilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasına karar verilmesini talep edebilir. Kurul acilen toplanarak, işveren ise derhâl kararını verir ve durumu tutanakla tespit eder. Karar, çalışana ve çalışan temsilcisine yazılı olarak bildirilir.

(2) Kurul veya işverenin çalışanın talebi yönünde karar vermesi hâlinde çalışan, gerekli tedbirler alınıncaya kadar çalışmaktan kaçınabilir. Çalışanların çalışmaktan kaçındığı dönemdeki ücreti ile kanunlardan ve iş sözleşmesinden doğan diğer hakları saklıdır.

(3) Çalışanlar ciddi ve yakın tehlikenin önlenemez olduğu durumlarda birinci fıkradaki usule uymak zorunda olmaksızın işyerini veya tehlikeli bölgeyi terk ederek belirlenen güvenli yere gider. Çalışanların bu hareketlerinden dolayı hakları kısıtlanamaz.

(4) İş sözleşmesiyle çalışanlar, talep etmelerine rağmen gerekli tedbirlerin alınmadığı durumlarda, tabi oldukları kanun hükümlerine göre iş sözleşmelerini feshedebilir. Toplu sözleşme veya toplu iş sözleşmesi ile çalışan kamu personeli, bu maddeye göre çalışmadığı dönemde fiilen çalışmış sayılır.

(5) Bu Kanunun 25 inci maddesine göre işyerinde işin durdurulması hâlinde, bu madde hükümleri uygulanmaz.

6331 Sayılı İSG Kanunu, işyerlerinde çalışanlarında katılımı ile sağlık gözetimi, meslek hastalıklarının oluş biçimi, kayıtlarının tutulması ve işveren tarafından ilgili sağlık kuruluşlarına bildirilmesi konusunda etkin bir işyeri yönetimi modeli benimsemiştir. Buna göre; çalışanların sağlık muayenelerinin takibi konusunda özellikle işçilerin işe girişlerinde, iş değişiklikleri ile işten uzak kalmaları nedeniyle tekrar işe başlamalarında ve işin devamı süresince, çalışanların ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre Bakanlıkça belirlenen düzenli aralıklarla bu muayenelerin yapılması zorunlu kılınmıştır. Tehlikeli ve Çok Tehlikeli sınıflarda yeralan işyerleri ise çalışanlarını işe kabul etmeden yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporlarını almadan işbaşı yaptıramayacaktır. Sağlık gözetiminden doğan tüm maliyetler ve yapılan giderler işveren tarafından karşılanacak olup, hiçbir şart ve suretle çalışandan talep edilmeyecektir.

İş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirimi

MADDE 14 – (1) İşveren;

a) Bütün iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutar, gerekli incelemeleri yaparak bunlar ile ilgili raporları düzenler.

b) İşyerinde meydana gelen ancak yaralanma veya ölüme neden olmadığı halde işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğramasına yol açan veya çalışan, işyeri ya da iş ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olan olayları inceleyerek bunlar ile ilgili raporları düzenler.

(2) İşveren, aşağıdaki hallerde belirtilen sürede Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirimde bulunur:

a) İş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü içinde.

b) Sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını, öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü içinde.

(3) İşyeri hekimi veya sağlık hizmeti sunucuları; meslek hastalığı ön tanısı koydukları vakaları, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına sevk eder.

(4) Sağlık hizmeti sunucuları kendilerine intikal eden iş kazalarını, yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucuları ise meslek hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç on gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirir.

(5) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir.

Sağlık gözetimi

MADDE 15 – (1) İşveren;

a) Çalışanların işyerinde maruz kalacakları sağlık ve güvenlik risklerini dikkate alarak sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar.

b) Aşağıdaki hallerde çalışanların sağlık muayenelerinin yapılmasını sağlamak zorundadır:

1) İşe girişlerinde.

2) İş değişikliğinde.

3) İş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmalarından sonra işe dönüşlerinde talep etmeleri hâlinde.

4) İşin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre Bakanlıkça belirlenen düzenli aralıklarla.

(2) Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacaklar, yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan işe başlatılamaz.

(3) Bu Kanun kapsamında alınması gereken sağlık raporları, işyeri sağlık ve güvenlik biriminde veya hizmet alınan ortak sağlık ve güvenlik biriminde görevli

olan işyeri hekiminden alınır. Raporlara itirazlar Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen hakem hastanelere yapılır, verilen kararlar kesindir.

(4) Sağlık gözetiminden doğan maliyet ve bu gözetimden kaynaklı her türlü ek maliyet işverence karşılanır, çalışana yansıtılamaz.

(5) Sağlık muayenesi yaptırılan çalışanın özel hayatı ve itibarının korunması açısından sağlık bilgileri gizli tutulur.

Çalışanların bilgilendirilmesi

MADDE 16 – (1) İşyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve sürdürülebilmesi amacıyla işveren, çalışanları ve çalışan temsilcilerini işyerinin özelliklerini de dikkate alarak aşağıdaki konularda bilgilendirir:

a) İşyerinde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirler.

b) Kendileri ile ilgili yasal hak ve sorumluluklar.

c) İlk yardım, olağan dışı durumlar, afetler ve yangınla mücadele ve tahliye işleri konusunda görevlendirilen kişiler.

(2) İşveren;

a) 12 nci maddede belirtilen ciddi ve yakın tehlikeye maruz kalan veya kalma riski olan bütün çalışanları, tehlikeler ile bunlardan doğan risklere karşı alınmış ve alınacak tedbirler hakkında derhal bilgilendirir.

b) Başka işyerlerinden çalışmak üzere kendi işyerine gelen çalışanların birinci fıkrada belirtilen bilgileri almalarını sağlamak üzere, söz konusu çalışanların işverenlerine gerekli bilgileri verir.

c) Risk değerlendirmesi, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili koruyucu ve önleyici tedbirler, ölçüm, analiz, teknik kontrol, kayıtlar, raporlar ve teftişten elde edilen bilgilere, destek elemanları ile çalışan temsilcilerinin ulaşmasını sağlar.

İşveren, çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini sağlar. Bu eğitimin temel amacı, işin ve çalışanların iş tecrübe ve becerileri de gözönüne alınır. Ayrıca teknolojik gelişme ve bu gelişmelere paralel yenilikler ile makine ve diğer iş ekipmanlarının çalışanın güvenliğini tehlikeye atmayacak şekilde eğitim verir yada

verdirir. Bu eğitimler ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenir, gerekli görüldüğünde düzenli ve periyodik aralıklarla tekrarlanır. Çalışanların temsilcileri özel olarak eğitilir. İşyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için çalışanların ve işçi temsilcilerinin işin gereklerine göre bilgilendirilir. Koruyucu ve önleyici tedbirler ile işyerinde karşılaşılabacak sağlık ve güvenlik risklerini ortadan kaldıracak önlemler alınır. Bununla ilgili işyerlerinde işçi temsilcisi seçilmesi yada atanması yasal zorunluluk haline getirilmiştir.

Çalışanların eğitimi

MADDE 17 – (1) İşveren, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almasını sağlar. Bu eğitim özellikle; işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi hâlinde veya yeni teknoloji uygulanması hâlinde verilir. Eğitimler, değişen ve ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenir, gerektiğinde ve düzenli aralıklarla tekrarlanır.

(2) Çalışan temsilcileri özel olarak eğitilir.

(3) Mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmaz.

(4) İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana işe başlamadan önce, söz konusu kazanın veya meslek hastalığının sebepleri, korunma yolları ve güvenli çalışma yöntemleri ile ilgili ilave eğitim verilir. Ayrıca, herhangi bir sebeple altı aydan fazla süreyle işten uzak kalanlara, tekrar işe başlatılmadan önce bilgi yenileme eğitimi verilir.

(5) Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; yapılacak işlerde karşılaşılabacak sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimatları içeren eğitimin alındığına dair belge olmaksızın, başka işyerlerinden çalışmak üzere gelen çalışanlar işe başlatılamaz.

(6) Geçici iş ilişkisi kurulan işveren, iş sağlığı ve güvenliği risklerine karşı çalışana gerekli eğitimin verilmesini sağlar.

(7) Bu madde kapsamında verilecek eğitimin maliyeti çalışanlara yansıtılamaz. Eğitimlerde geçen süre çalışma süresinden sayılır. Eğitim sürelerinin haftalık çalışma süresinin üzerinde olması hâlinde, bu süreler fazla sürelerle çalışma veya fazla çalışma olarak değerlendirilir.

Çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması

MADDE 18 – (1) İşveren, görüş alma ve katılımın sağlanması konusunda, çalışanlara veya iki ve daha fazla çalışan temsilcisinin bulunduğu işyerlerinde varsa işyeri yetkili sendika temsilcilerine yoksa çalışan temsilcilerine aşağıdaki imkânları sağlar:

a) İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda görüşlerinin alınması, teklif getirme hakkının tanınması ve bu konulardaki görüşmelerde yer alma ve katılımlarının sağlanması.

b) Yeni teknolojilerin uygulanması, seçilecek iş ekipmanı, çalışma ortamı ve şartlarının çalışanların sağlık ve güvenliğine etkisi konularında görüşlerinin alınması.

(2) İşveren, destek elemanları ile çalışan temsilcilerinin aşağıdaki konularda önceden görüşlerinin alınmasını sağlar:

a) İşyerinden görevlendirilecek veya işyeri dışından hizmet alınacak işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer personel ile ilk yardım, yangınla mücadele ve tahliye işleri için kişilerin görevlendirilmesi.

b) Risk değerlendirmesi yapılarak, alınması gereken koruyucu ve önleyici tedbirlerin ve kullanılması gereken koruyucu donanım ve ekipmanın belirlenmesi.

c) Sağlık ve güvenlik risklerinin önlenmesi ve koruyucu hizmetlerin yürütülmesi.

ç) Çalışanların bilgilendirilmesi.

d) Çalışanlara verilecek eğitimin planlanması.

(3) Çalışanların veya çalışan temsilcilerinin, işyerinde iş sağlığı ve güvenliği için alınan önlemlerin yetersiz olduğu durumlarda veya teftiş sırasında, yetkili makama başvurmalarından dolayı hakları kısıtlanamaz.

Çalışanların yükümlülükleri “Madde 19” içerisinde sıralanmış uyulması gereken kurallar ve yasaklanan davranışlar düzenlenmiştir.

- Çalışanlar kendilerinin ve diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle,

- İşyerindeki hertürlü fiziki donanımı ve üretim araçlarını kurallara uygun şekilde kullanmakla, keyfi değişiklik yapmamakla,
- Kişisel koruyucu donanımı doğru kullanmak, korumak ve koruma tedbirlerinde bir eksiklik gördüklerinde, işverene veya çalışan temsilcisine derhal haber vermekle,
- Denetleme organı tarafından işyerinde tespit edilen noksanlıkların ve kendi görev alanında mevzuata aykırılıkların giderilmesi konusunda, işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak.

Çalışanların yükümlülükleri

MADDE 19 – (1) Çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları eğitim ve işverenin bu konudaki talimatları doğrultusunda, kendilerinin ve hareketlerinden veya yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle yükümlüdür.

(2) Çalışanların, işveren tarafından verilen eğitim ve talimatlar doğrultusunda yükümlülükleri şunlardır:

a) İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tehlikeli madde, taşıma ekipmanı ve diğer üretim araçlarını kurallara uygun şekilde kullanmak, bunların güvenlik donanımlarını doğru olarak kullanmak, keyfi olarak çıkarmamak ve değiştirmemek.

b) Kendilerine sağlanan kişisel koruyucu donanımı doğru kullanmak ve korumak.

c) İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıklarında ve koruma tedbirlerinde bir eksiklik gördüklerinde, işverene veya çalışan temsilcisine derhal haber vermek.

ç) Teftişe yetkili makam tarafından işyerinde tespit edilen noksanlık ve mevzuata aykırılıkların giderilmesi konusunda, işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak.

d) Kendi görev alanında, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak.

Tehlikeli ve çok tehlikeli işyerlerinde çalışacaklar için yapacakları iş ile ilgili mesleki eğitimin belgelendirilmesi şartı aranacaktır. Tehlikeli ve Çok tehlikeli işlerde

Çalışanların eğitim süreçleri metod ve yöntemleri ile formasyon süreçleri belgelere dayandırılmalıdır. Çalışanları ile geii iş ilişkisi kursalar dahi iş sağlığı ve güvenliği risklerine karşı çalışanların bilgilendirilmesi zorunludur. İşveren alışanların işyerlerindeki çalışma düzenine uyması konusunda katılımı sağlamak ve çalışanların görüşlerine başvurmak zorundadır. İşveren alışanalarını muhtemel risklerden korumak amacıyla görüşlerine başvurmak, teklif getirme haklarının sağlanması, bu konulardaki görüşlerinin alınmasının sağlamalıdır. İşveren işyerinin farklı bölümlerindeki riskler ile çalışan sayılarını gözönüne alarak ve dengeli dağıtıma zen göstermek kaydı ile çalışanların kendi aralarında yapacağı seçimle, seçim koşullarında belirlenemeyen durumlarda atama yapılarak oransal sayılarda çalışan temsilcisi görevlendirilir.

Buna Göre;

- 2 ile 50 arasında 1
- 51 ile 100 arasında.....2
- 101 ile 500 arasında.....3
- 501 ile 1000 arasında.....4
- 1001 ile 2000 arasında.....5
- 2000 ve üzeri çalışanı bulunan işyerlerinde 6 temsilci görevlendirilir.

alışan temsilcisi

MADDE 20 – (1) İşveren; işyerinin değişik bölümlerindeki riskler ve çalışan sayılarını göz önünde bulundurarak dengeli dağıluma zen göstermek kaydıyla, çalışanlar arasında yapılacak seçim veya seçimle belirlenemediği durumda atama yoluyla, aşağıda belirtilen sayılarda çalışan temsilcisini görevlendirir:

- a) İki ile elli arasında çalışanı bulunan işyerlerinde bir.*
- b) Ellibir ile yüz arasında çalışanı bulunan işyerlerinde iki.*
- c) Yzbir ile beşyüz arasında çalışanı bulunan işyerlerinde .*
- ) Beşyzbir ile bin arasında çalışanı bulunan işyerlerinde dört.*
- d) Binbir ile ikibin arasında çalışanı bulunan işyerlerinde beş.*
- e) İkibinbir ve üzeri çalışanı bulunan işyerlerinde altı.*

(2) Birden fazla çalışan temsilcisinin bulunması durumunda baş temsilci, çalışan temsilcileri arasında yapılacak seçimle belirlenir.

(3) Çalışan temsilcileri, tehlike kaynağının yok edilmesi veya tehlikeden kaynaklanan riskin azaltılması için, işverene öneride bulunma ve işverenden gerekli tedbirlerin alınmasını isteme hakkına sahiptir.

(4) Görevlerini yürütmeleri nedeniyle, çalışan temsilcileri ve destek elemanlarının hakları kısıtlanamaz ve görevlerini yerine getirebilmeleri için işveren tarafından gerekli imkânlar sağlanır.

(5) İşyerinde yetkili sendika bulunması hâlinde, işyeri sendika temsilcileri çalışan temsilcisi olarak da görev yapar.

c) ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Konsey, Kurul ve Koordinasyon

Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi

MADDE 21 – (1) Ülke genelinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili politika ve stratejilerin belirlenmesi için tavsiyelerde bulunmak üzere Konsey kurulmuştur.

(2) Konsey, Bakanlık Müsteşarının başkanlığında aşağıda belirtilen üyelerden oluşur:

a) Bakanlık İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü, Çalışma Genel Müdürü, İş Teftiş Kurulu Başkanı ve Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığından bir genel müdür.

b) Bilim, Sanayi ve Teknoloji, Çevre ve Şehircilik, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Gıda, Tarım ve Hayvancılık, Kalkınma, Millî Eğitim ile Sağlık bakanlıklarından ilgili birer genel müdür.

c) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından bir yürütme kurulu üyesi, Devlet Personel Başkanlığından bir başkan yardımcısı.

ç) İşveren, işçi ve kamu görevlileri sendikaları üst kuruluşlarının en fazla üyeye sahip ilk üçünden, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonundan, Türk Tabipleri Birliğinden, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinden ve Türkiye Ziraat Odaları Birliğinden konuyla ilgili veya görevli birer yönetim kurulu üyesi.

d) İhtiyaç duyulması hâlinde İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürünün teklifi ve Konseyin kararı ile belirlenen, iş sağlığı ve güvenliği konusunda faaliyet gösteren kurum veya kuruluşlardan en fazla iki temsilci.

(3) İkinci fıkranın (d) bendi kapsamında belirlenen Konsey üyeleri, iki yıl için seçilir ve üst üste iki olağan toplantıya katılmaz ise ilgili kurum veya kuruluşun üyeliği sona erer.

(4) Konseyin sekretaryası, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünce yürütülür.

(5) Konsey, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir. Oyların eşitliği hâlinde başkanın oyu kararı belirler. Çekimser oy kullanılamaz.

(6) Konsey yılda iki defa olağan toplanır. Başkanın veya üyelerin üçte birinin teklifi ile olağanüstü olarak da toplanabilir.

(7) Konseyin çalışma usul ve esasları Bakanlık tarafından belirlenir.

İş sağlığı ve Güvenliği Kurulu; İşveren 50 ve daha fazla çalışanı olan ve 6 aydan fazla süren sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği kurulu oluşturur. Asıl İşveren – Alt İşveren tarafından ayrı ayrı kurul oluşturulmuş ise, kararların uygulanması konusunda asıl işveren işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevlendirilir.

Aynı çalışma sahası içerisinde birden fazla işverenin faaliyeti olması durumunda, iş sağlığı ve güvenliği konularında işbirliği yapılır. Tüm risklerin ortak alan içerisinde değerlendirilerek “ Risklerden korunulması” çalışmaları koordine edilir. İşverenler birbirlerini ve çalışan temsilcilerini bu riskler konusunda bilgilendirilir.

Ayrıca, TRT ile ulusal ,bölgesel ve yerel yayın yapan televizyon ve radyolardan ayda en az 60 dakika iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitici ve uyarıcı yayın yapılması kanuni zorunluluk haline getirilmiştir.

İş teftiş ve inceleme sırasında işyerinde tespit edilen ve kanuna ve yönetmeliklere aykırı durumların meydana gelmesi nedeniyle tespit edilen eksiklikler tamamlanıncaya kadar işin tamamı yada bir kısmı durdurulabilecektir. Bu zaman aralığı için çalışanların ücretleri tam olarak zamanında ödenmeye devam edilecektir.

İş sağlığı ve güvenliği kurulu

MADDE 22 – (1) Elli ve daha fazla çalışanın bulunduğu ve altı aydan fazla süren sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde işveren, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere kurul oluşturur. İşveren, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun kurul kararlarını uygular.

(2) Altı aydan fazla süren asıl işveren-alt işveren ilişkisinin bulunduğu hallerde;

a) Asıl işveren ve alt işveren tarafından ayrı ayrı kurul oluşturulmuş ise, faaliyetlerin yürütülmesi ve kararların uygulanması konusunda iş birliği ve koordinasyon asıl işverence sağlanır.

b) Asıl işveren tarafından kurul oluşturulmuş ise, kurul oluşturması gerekmeyen alt işveren, koordinasyonu sağlamak üzere vekâleten yetkili bir temsilci atar.

c) İşyerinde kurul oluşturması gerekmeyen asıl işveren, alt işverenin oluşturduğu kurula iş birliği ve koordinasyonu sağlamak üzere vekâleten yetkili bir temsilci atar.

ç) Kurul oluşturması gerekmeyen asıl işveren ve alt işverenin toplam çalışan sayısı elliden fazla ise, koordinasyonu asıl işverence yapılmak kaydıyla, asıl işveren ve alt işveren tarafından birlikte bir kurul oluşturulur.

(3) Aynı çalışma alanında birden fazla işverenin bulunması ve bu işverenlerce birden fazla kurulun oluşturulması hâlinde işverenler, birbirlerinin çalışmalarını etkileyebilecek kurul kararları hakkında diğer işverenleri bilgilendirir.

İş sağlığı ve güvenliğinin koordinasyonu

MADDE 23 – (1) Aynı çalışma alanını birden fazla işverenin paylaşması durumunda işverenler; iş hijyeni ile iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin uygulanmasında iş birliği yapar, yapılan işin yapısı göz önüne alınarak mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulması çalışmalarını koordinasyon içinde yapar, birbirlerini ve çalışan temsilcilerini bu riskler konusunda bilgilendirir.

(2) Birden fazla işyerinin bulunduğu iş merkezleri, iş hanları, sanayi bölgeleri veya siteleri gibi yerlerde, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki koordinasyon yönetim tarafından sağlanır. Yönetim, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden diğer işyerlerini etkileyecek tehlikeler hususunda gerekli tedbirleri almaları için işverenleri uyarır. Bu uyarılara uymayan işverenleri Bakanlığa bildirir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Teftiş ve İdari Yaptırımlar

Teftiş, inceleme, araştırma, müfettişin yetki, yükümlülük ve sorumluluğu

MADDE 24 – (1) Bu Kanun hükümlerinin uygulanmasının izlenmesi ve teftişi, iş sağlığı ve güvenliği yönünden teftiş yapmaya yetkili Bakanlık iş müfettişlerince yapılır. Bu Kanun kapsamında yapılacak teftiş ve incelemelerde, 4857 sayılı Kanunun 92, 93, 96, 97 ve 107 nci maddeleri uygulanır.

(2) Bakanlık, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği konularında ölçüm, inceleme ve araştırma yapmaya, bu amaçla numune almaya ve eğitim kurumları ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinde kontrol ve denetim yapmaya yetkilidir. Bu konularda yetkilendirilenler mümkün olduğu kadar işi aksatmamak, işverenin ve işyerinin meslek sırları ile gördükleri ve öğrendikleri hususları tamamen gizli tutmakla yükümlüdür. Kontrol ve denetimin usul ve esasları Bakanlıkça düzenlenir.

(3) Askeri işyerleriyle yurt güvenliği için gerekli maddeler üretilen işyerlerinin denetim ve teftişi konusu ve sonuçlarına ait işlemler, Millî Savunma Bakanlığı ve Bakanlıkça birlikte hazırlanacak yönetmeliğe göre yürütülür.

İşin durdurulması

MADDE 25 – (1) İşyerindeki bina ve eklentilerde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanlarında çalışanlar için hayati tehlike oluşturan bir husus tespit edildiğinde; bu tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak, işyerinin bir bölümünde veya tamamında iş durdurulur. Ayrıca çok tehlikeli sınıfta yer alan maden, metal ve yapı işleri ile tehlikeli kimyasallarla çalışılan işlerin yapıldığı veya büyük endüstriyel kazaların olabileceği işyerlerinde, risk değerlendirmesi yapılmamış olması durumunda iş durdurulur.

(2) İş sağlığı ve güvenliği bakımından teftişe yetkili üç iş müfettişinden oluşan heyet, iş sağlığı ve güvenliği bakımından teftişe yetkili iş müfettişinin tespiti üzerine gerekli incelemeleri yaparak, tespit tarihinden itibaren iki gün içerisinde işin durdurulmasına karar verebilir. Ancak tespit edilen hususun acil müdahaleyi gerektirmesi hâlinde; tespiti yapan iş müfettişi, heyet tarafından karar alınıncaya kadar geçerli olmak kaydıyla işi durdurur.

(3) İşin durdurulması kararı, ilgili mülki idare amirine ve işyeri dosyasının bulunduğu Çalışma ve İş Kurumu il müdürlüğüne bir gün içinde gönderilir. İşin durdurulması kararı, mülki idare amiri tarafından yirmidört saat içinde yerine getirilir. Ancak, tespit edilen hususun acil müdahaleyi gerektirmesi nedeniyle verilen işin durdurulması kararı, mülki idare amiri tarafından aynı gün yerine getirilir.

(4) İşveren, yerine getirildiği tarihten itibaren altı iş günü içinde, yetkili iş mahkemesinde işin durdurulması kararına itiraz edebilir. İtiraz, işin durdurulması kararının uygulanmasını etkilemez. Mahkeme itirazı öncelikle görüşür ve altı iş günü içinde karara bağlar. Mahkeme kararı kesindir.

(5) İşverenin işin durdurulmasını gerektiren hususların giderildiğini Bakanlığa yazılı olarak bildirmesi hâlinde, en geç yedi gün içinde işyerinde inceleme yapılarak işverenin talebi sonuçlandırılır.

(6) İşveren, işin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerini ödemekle veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermekle yükümlüdür.

İş Sağlığı ve Güvenliği konularına aykırılık tespit edilen maddelerle ilgili, işçi sayısı ve aykırılığın yapıldığı ay sayıları gözönüne alınarak artan idari para cezaları uygulanır.

Çizelge 6.4 : Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen yeniden değerlendirme oranına göre hesaplanmış 6331 sayılı İSG Kanunu’ndaki idari para cezaları.

Kanun Maddesi	Ceza Maddesi	Kanun Maddesinde Sözü Edilen Fiil	2013 Miktar	2014 Yılındaki Ceza Miktarı (TL) (Yeniden Değerleme Oranı % 3,93)	
MADDE 4 - İşverenin genel yükümlülüğü	26/1-a	4/1-a İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili tedbir almamak, organizasyonu yapmamak, gerekli araç ve gereçleri sağlamamak, sağlık ve güvenlik tedbirlerini değişen şartlara uygun hale getirmemek ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapmamak.	2.156	2.240	Açıklamalar
MADDE 4 - İşverenin genel yükümlülüğü	26/1-a	4/1-b İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini izlememek, denetlememek ve uygunsuzlukları gidermemek.	2.156	2.240	Türk Lirası / her yükümlülük için
MADDE 6 - İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri	26/1-b	6/1-a İş güvenliği uzmanı çalıştırmamak.	5.390	5.601	Türk Lirası / her yükümlülük için
MADDE 6 - İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri MADDE 8 - İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları	26/1-b 26/1-b	6/1-a İşyeri hekimi çalıştırmamak.	5.390	5.601	Türk Lirası / her ay (Aykırlığın devamı halinde)
		6/1-a Diğer sağlık personeli çalıştırmamak.	2.695	2.800	Türk Lirası / her ay (Aykırlığın devamı halinde)
		6/1-b İSG hizmetleri için görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşların görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç-gereç-mekân sağlamamak.	1.617	1.680	Türk Lirası / her ay (Aykırlığın devamı halinde)
	26/1-b	6/1-c İSG hizmetlerini yürütenler arasında koordinasyonu sağlamamak.	1.617	1.680	Türk Lirası
	26/1-b	6/1-ç Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşlar tarafından iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuata uygun olan ve yazılı olarak bildirilen tedbirleri yerine getirmemek.	1.078	1.120	Türk Lirası
	26/1-b	6/1-d Görevlendirilen kişileri, hizmet alınan kuruluşları, başka işyerlerinden gelen çalışanları ve bunların işverenlerini İSG riskleri konusunda bilgilendirmemek.	1.617	1.680	Türk Lirası / her tedbir için
	26/1-c	8/1 İş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin hak ve yetkilerini kısıtlamak.	1.617	1.680	Türk Lirası

Çizelge 6.5 : Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen yeniden değerlendirme oranına göre hesaplanmış 6331 sayılı İSG Kanunundaki idari para cezaları (Devam).

MADDE 8 - İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları	26/1-c	8/6.İşyeri sağlık ve güvenlik birimini kurmamak.	1.617	1.680	Türk Lirası / uzman ve hekim için ayrı ayrı
MADDE 10 - Risk değerlendirmesi, kontrol, ölçüm ve araştırma	26/1-ç	10/1 Risk değerlendirmesi yapmamak veya yaptırmamak.	3.234	3.361	Türk Lirası
MADDE 10 - Risk değerlendirmesi, kontrol, ölçüm ve araştırma	26/1-ç 26/1-ç	10/1 Risk değerlendirmesi yapmamak veya yaptırmamak.	4.851	5.041	Türk Lirası
		10/4 Risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaları yapmamak.	1.617	1.680	Türk Lirası / her ay (Aykırlığın devamı halinde)
	26/1-d	Acil durumları belirlememek, acil durumlar için tedbir almamak, acil durum planlarını hazırlamamak, destek elemanı görevlendirmemek, araç gereç sağlamamak, acil durumlarda işyeri dışındaki kuruluşla irtibatı sağlayacak düzenlemeyi yapmamak.	1.078	1.120	Türk Lirası
MADDE 11 - Acil durum planları, yangınla mücadele ve ilk yardım	26/1-d 26/1-d	Acil durumları belirlememek, acil durumlar için tedbir almamak, acil durum planlarını hazırlamamak, destek elemanı görevlendirmemek, araç gereç sağlamamak, acil durumlarda işyeri dışındaki kuruluşla irtibatı sağlayacak düzenlemeyi yapmamak. Ciddi ve yakın tehlike durumunda; çalışanların işi bırakarak güvenli yere gitmelerini sağlamamak. Zorunluluk olmadıkça, gerekli donanımına sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini istemek.. Müdahalede bulunan çalışanları yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutmak.	1.078	1.120	Türk Lirası / her yükümlülük için
			1.078	1.120	Türk Lirası / her ay (Aykırlığın devamı halinde)
MADDE 12 - Tahliye					
MADDE 12 - Tahliye MADDE 14 - İş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirimi	26/1-d 26/1-e	Ciddi ve yakın tehlike durumunda; çalışanların işi bırakarak güvenli yere gitmelerini sağlamamak. Zorunluluk olmadıkça, gerekli donanımına sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini istemek. Müdahalede bulunan çalışanları yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutmak.	1.078	1.120	Türk Lirası / her yükümlülük için
		14/1 İş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutmamak, ramak kala olaylar ve iş kazaları ile ilgili raporları düzenlememek.	1.617	1.680	Türk Lirası / her ay (Aykırlığın devamı halinde)

Çizelge 6.6 : Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen yeniden değerlendirme oranına göre hesaplanmış 6331 sayılı İSG Kanunundaki idari para cezaları (Devam).

MADDE 14 - İş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirimi MADDE 15 - Sağlık gözetimi	26/1-e	14/2.İş kazalarını ve meslek hastalıklarını 3 iş günü içinde SGK'ya bildirmemek.	2.156	2.240	Türk Lirası / her yükümlülük için
	26/1-e	14/4.Sağlık hizmeti sunucularının iş kazalarını, yetkili sağlık hizmet sunucularının meslek hastalıklarını en geç 10 gün içinde SGK'ya bildirmemesi.	2.156	2.240	Türk Lirası
	26/1-f	15/1 Çalışanlara sağlık gözetimi yaptırmamak.	1.078	1.120	Türk Lirası
MADDE 15 - Sağlık gözetimi	26/1-f	15/2 Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacaklar için sağlık raporu almamak.	1.078	1.120	Türk Lirası / her çalışan için
MADDE 16 - Çalışanların bilgilendirilmesi	26/1-g	Çalışanları bilgilendirme yükümlülüğüne uymamak.	1.078	1.120	Türk Lirası / her çalışan için
MADDE 17 - Çalışanların eğitimi	26/1-ğ	Çalışanlara eğitim verme yükümlülüğüne uymamak.	1.078	1.120	Türk Lirası / her çalışan için
MADDE 18 - Çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması	26/1-h	Çalışanların görüşlerini alma ve katılımlarını sağlama yükümlülüğüne uymamak.	1.078	1.120	Türk Lirası / her çalışan için
MADDE 20 - Çalışan temsilcisi	26/1-ı	20/1 İşyerinin değişik bölümlerindeki riskler ve çalışan sayılarına göre çalışan temsilcileri görevlendirmemek.	1.078	1.120	Türk Lirası / her aykırılık için
MADDE 20 - Çalışan temsilcisi MADDE 22 - İş sağlığı ve güvenliği kurulu	26/1-ı	20/3 İşveren tarafından çalışan temsilcilerinin öneride bulunma ve tedbir alınmasını isteme hakkını ihlal etmek.	1.617	1.680	Türk Lirası
	26/1-ı	20/4 Çalışan temsilcilerinin ve destek elemanlarının haklarını kısıtlamak ve gerekli imkanları sağlamamak.	1.078	1.120	Türk Lirası
	26/1-i	İş sağlığı ve güvenliği kurulunu oluşturmamak, alt işverenin bulunduğu hallerde uygun kurulu oluşturmamak, kurullar arasında koordinasyonu sağlamamak.	2.156	2.240	Türk Lirası / hakları kısıtlanan her birey için
MADDE 23 - İş sağlığı ve güvenliğinin koordinasyonu	26/1-j	23/2 Yönetim tarafından birden fazla işyerinin bulunduğu iş merkezlerinde İSG konusundaki koordinasyonu sağlamamak, tedbir almaları için işvereni uyarmamak.	5.390	5.601	Türk Lirası / her aykırılık için

Çizelge 6.7 : Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen yeniden değerlendirme oranına göre hesaplanmış 6331 sayılı İSG Kanunundaki idari para cezaları (Devam).

MADDE 24 - Teftiş, inceleme, araştırma, müfettişin yetki, yükümlülük ve sorumluluğu	26/1-k	24/2 Ölçüm, inceleme ve araştırma yapılmasına, numune alınmasına veya eğitim kurumları ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin kontrol ve denetiminin yapılmasına engel olmak.	5.390	5.601	Türk Lirası
MADDE 25 - İşin durdurulması	26/1-l	İşyerinin bir bölümünde veya tamamında verilen durdurma kararına uymayarak durdurulan işe devam ettirmek.	10.780	11.20	Türk Lirası
MADDE 25 - İşin durdurulması MADDE 29 - Güvenlik raporu veya büyük kaza önleme politika belgesi	26/1-l	25/6 İşin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerini ödememek veya uygun başka iş vermemek.	1.078	1.120	Türk Lirası
	26/1-l 26/1-m	25/6 İşin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerini ödememek veya uygun başka iş vermemek. Büyük kaza önleme politika belgesini hazırlamamak.	1.078	1.120	Türk Lirası / ihlale uğrayan her çalışan için
			53.900	56.01	Türk Lirası / her ay (Aykırlığın devamı halinde)
MADDE 29 - Güvenlik raporu veya büyük kaza önleme politika belgesi MADDE 30 - İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çeşitli yönetmelikler	26/1-m 26/1-n	Güvenlik raporunu hazırlayarak Bakanlığa sunmadan işyerini faaliyete geçirmek.	86.240	89.62	Türk Lirası
		İşletilmesine Bakanlıkça izin verilmeyen işyerini faaliyete geçirmek.	86.240	89.62	Türk Lirası
		Durdurulan işyerinde faaliyete devam etmek.	86.240	89.62	Türk Lirası
		30 uncu madde de öngörülen yönetmeliklerdeki hükümlere aykırı hareket etmek.	1.078	1.120	Türk Lirası
MADDE 30 - İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çeşitli yönetmelikler	26/1-n	30 uncu madde de öngörülen yönetmeliklerdeki hükümlere aykırı hareket etmek.	1.078	1.120	Türk Lirası / her hüküm için

İdari para cezaları ve uygulanması

MADDE 26 – (1) Bu Kanunun;

a) 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene her bir yükümlülük için ayrı ayrı ikibin Türk Lirası,

b) 6 ncı maddesinin birinci fıkrası gereğince belirlenen nitelikte iş güvenliği uzmanı veya işyeri hekimi görevlendirmeyen işverene görevlendirmedeği her bir kişi için

beşbin Türk Lirası, aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar, diğer sağlık personeli görevlendirmeyen işverene ikibinbeşyüz Türk Lirası, aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar, aynı fıkranın (b), (c) ve (d) bentlerinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene her bir ihlal için ayrı ayrı binbeşyüz Türk Lirası, (ç) bendine aykırı hareket eden işverene yerine getirilmeyen her bir tedbir için ayrı ayrı bin Türk Lirası,

c) 8 inci maddesinin birinci ve altıncı fıkralarına aykırı hareket eden işverene her bir ihlal için ayrı ayrı binbeşyüz Türk Lirası,

ç) 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına göre risk değerlendirmesi yapmayan veya yaptırmayan işverene üçbin Türk Lirası, aykırılığın devam ettiği her ay için dörtbinbeşyüz Türk Lirası, dördüncü fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene binbeşyüz Türk Lirası,

d) 11 ve 12 nci maddeleri hükümlerine aykırı hareket eden işverene, uyulmayan her bir yükümlülük için bin Türk Lirası, aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar,

e) 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene her bir yükümlülük için ayrı ayrı binbeşyüz Türk Lirası, ikinci fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene ikibin Türk Lirası, dördüncü fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen sağlık hizmeti sunucuları veya yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına ikibin Türk Lirası,

f) 15 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene, sağlık gözetimine tabi tutulmayan veya sağlık raporu alınmayan her çalışan için bin Türk Lirası,

g) 16 ncı maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene, bilgilendirilmeyen her bir çalışan için bin Türk Lirası,

ğ) 17 nci maddesinin bir ila yedinci fıkralarında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene her bir çalışan için bin Türk Lirası,

h) 18 inci maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene, her bir aykırılık için ayrı ayrı bin Türk Lirası,

ı) 20 nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene bin Türk Lirası, üçüncü fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene binbeşyüz Türk Lirası,

i) 22 nci maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene her bir aykırılık için ayrı ayrı ikibin Türk Lirası,

j) 23 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen bildirim yükümlülüklerini yerine getirmeyen yönetimlere beşbin Türk Lirası,

k) 24 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda ölçüm, inceleme ve araştırma yapılmasına, numune alınmasına veya eğitim kurumları ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin kontrol ve denetiminin yapılmasına engel olan işverene beşbin Türk Lirası,

l) 25 inci maddesinde belirtilen yükümlülüklerle göre işyerinin bir bölümünde veya tamamında verilen durdurma kararına uymayarak durdurulan işi yönetmelikte belirtilen şartları yerine getirmeden devam ettiren işverene fiil başka bir suç oluştursa dahi onbin Türk Lirası, altıncı fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene ihlale uğrayan her bir çalışan için bin Türk Lirası, aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar,

m) 29 uncu maddesinde belirtilen; büyük kaza önleme politika belgesi hazırlamayan işverene ellibin Türk Lirası, güvenlik raporunu hazırlayıp Bakanlığın değerlendirmesine sunmadan işyerini faaliyete geçiren, işletilmesine Bakanlıkça izin verilmeyen işyerini açan veya durdurulan işyerinde faaliyete devam eden işverene seksenbin Türk Lirası,

n) 30 uncu maddesinde öngörülen yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene, uyulmayan her hüküm için tespit edildiği tarihten itibaren aylık olarak bin Türk Lirası,

idari para cezası verilir.

(2) Bu Kanunda belirtilen idari para cezaları gerekçesi belirtilmek suretiyle Çalışma ve İş Kurumu il müdürünce verilir. Verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren otuz gün içinde ödenir. İdari para cezaları tüzel kişiliği bulunmayan kamu kurum ve kuruluşları adına da düzenlenebilir.

Hüküm bulunmayan haller ve muafiyet

MADDE 27 – (1) Çalışanların tabi oldukları kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4857 sayılı Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

(2) Bu Kanuna göre düzenlenen kağıtlar damga vergisinden, işlemler harçtan müstesnadır.

(3) Bakanlık, bu Kanuna göre yapılacak iş ve işlemlere ait her türlü belge veya bilgiyi, elektronik ve benzeri ortamlar üzerinden isteyebilir, arşivleyebilir, bu ortamlar üzerinden onay, yetki, bilgi ve belge verebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Geçici Hükümler

Bağımlılık yapan maddeleri kullanma yasağı

MADDE 28 – (1) İşyerine, sarhoş veya uyuşturucu madde almış olarak gelmek ve işyerinde alkollü içki veya uyuşturucu madde kullanmak yasaktır.

(2) İşveren; işyeri eklentilerinden sayılan kısımlarda, ne gibi hallerde, hangi zamanda ve hangi şartlarla alkollü içki içilebileceğini belirleme yetkisine sahiptir.

(3) Aşağıdaki çalışanlar için alkollü içki kullanma yasağı uygulanmaz:

a) Alkollü içki yapılan işyerlerinde çalışan ve işin gereği olarak üretileni denetlemekle görevlendirilenler.

b) Kapalı kaplarda veya açık olarak alkollü içki satılan veya içilen işyerlerinde işin gereği alkollü içki içmek zorunda olanlar.

c) İşinin niteliği gereği müşterilerle birlikte alkollü içki içmek zorunda olanlar.

Güvenlik raporu veya büyük kaza önleme politika belgesi

MADDE 29 – (1) İşletmeye başlanmadan önce, büyük endüstriyel kaza oluşabilecek işyerleri için, işyerlerinin büyüklüğüne göre büyük kaza önleme politika belgesi veya güvenlik raporu işveren tarafından hazırlanır.

(2) Güvenlik raporu hazırlama yükümlülüğü bulunan işveren, hazırladıkları güvenlik raporlarının içerik ve yeterlilikleri Bakanlıkça incelenmesini müteakip işyerlerini işletmeye açabilir.

İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çeşitli yönetmelikler

MADDE 30 – (1) Aşağıdaki konular ile bunlara ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir:

a) İlgili bakanlıkların görüşü alınarak, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, sürdürülmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi amacıyla; işyeri bina ve eklentileri, iş ekipmanı, işin her safhasında kullanılan ve ortaya çıkan maddeler, çalışma ortam ve şartları, özel risk taşıyan iş ekipmanı ve işler ile işyerleri, özel politika gerektiren grupların çalıştırılması, işin özelliğine göre gece çalışmaları ve postalar hâlinde çalışmalar, sağlık kuralları bakımından daha az çalışılması gereken işler, gebe ve emziren kadınların çalışma şartları, emzirme odaları ve çocuk bakım yurtlarının kurulması veya dışarıdan hizmet alınması ve benzeri özel düzenleme gerektirebilecek konular ve bunlara bağlı bildirim ve izinler ile bu Kanunun uygulanmasına yönelik diğer hususlar.

b) İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri ile ilgili olarak;

1) Çalışan sayısı ve tehlike sınıfı göz önünde bulundurularak hangi işyerlerinde işyeri sağlık ve güvenlik biriminin kurulacağı, bu birimlerin fiziki şartları ile birimlerde bulundurulacak donanım.

2) İşyeri sağlık ve güvenlik birimi ile ortak sağlık ve güvenlik biriminde görev alacak işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personelinin nitelikleri, işe alınmaları, görevlendirilmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları, görevlerini nasıl yürütecekleri, işyerinde çalışan sayısı ve işyerinin yer aldığı tehlike sınıfı göz önünde bulundurularak asgari çalışma süreleri, işyerlerindeki tehlikeli hususları nasıl bildirecekleri, sahip oldukları belgelere göre hangi işyerlerinde görev alabilecekleri.

3) İş sağlığı ve güvenliği hizmeti sunacak kişi, kurum ve kuruluşların; görev, yetki ve yükümlülükleri, belgelendirilmeleri ve yetkilendirilmeleri ile sunulacak hizmetler kapsamında yer alan sağlık gözetimi ve sağlık raporları, kuruluşların fiziki şartları ile kuruluşlarda bulundurulacak personel ve donanım.

4) İş sağlığı ve güvenliği hizmeti sunan kişi, kurum ve kuruluşlardan işyeri tehlike sınıfı ve çalışan sayısına göre; hangi şartlarda hizmet alınacağı, görevlendirilecek veya istihdam edilecek kişilerin sayısı, işyerinde verilecek hizmet süresi ve belirlenen görevleri hangi hallerde işverenin kendisinin üstlenebileceği.

5) İşyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personelinin eğitimleri ve belgelendirilmeleri, unvanlarına göre kimlerin hangi sınıf belge alabilecekleri, işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personeli eğitimi verecek kurumların belgelendirilmeleri, yetkilendirilmeleri ile eğitim programlarının ve bu

programlarda görev alacak eğitimcilerin niteliklerinin belirlenmesi ve belgelendirilmeleri, eğitimlerin sonunda yapılacak sınavlar ve düzenlenecek belgeler.

c) Risk değerlendirmesi ile ilgili olarak; risk değerlendirmesinin hangi işyerlerinde ne şekilde yapılacağı, değerlendirme yapacak kişi ve kuruluşların niteliklerinin belirlenmesi, gerekli izinlerin verilmesi ve izinlerin iptal edilmesi.

ç) Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak, işverenlerin işyerlerinde bu Kanun kapsamında yapmakla yükümlü oldukları kişisel maruziyete ve çalışma ortamına yönelik gerekli kontrol, inceleme ve araştırmalar ile fiziksel, kimyasal ve biyolojik etmenlerle ilgili ölçüm ve laboratuvar analizlerinin usul ve esasları ile bu ölçüm ve analizleri yapacak kişi ve kuruluşların niteliklerinin belirlenmesi, gerekli yetkilerin verilmesi ve verilen yetkilerin iptali ile yetkilendirme ve belgelendirme bedelleri.

d) Yapılan işin niteliği, çalışan sayısı, işyerinin büyüklüğü, kullanılan, depolanan ve üretilen maddeler, iş ekipmanı ve işyerinin konumu gibi hususlar dikkate alınarak acil durum planlarının hazırlanması, önleme, koruma, tahliye, ilk yardım ve benzeri konular ile bu konularda görevlendirilecek kişiler.

e) Çalışanlara ve temsilcilerine verilecek eğitimler, bu eğitimlerin belgelendirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verecek kişi ve kuruluşlarda aranacak nitelikler ile mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan işler.

f) Kurulun oluşumu, görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları, birden çok kurul bulunması hâlinde bu kurullar arasındaki koordinasyon ve iş birliği.

g) İçişleri Bakanlığı ile müştereken, işyerlerinde işin durdurulması, hangi işlerde risk değerlendirmesi yapılmamış olması durumunda işin durdurulacağı, durdurma sebeplerini gidermek için mühürlerin geçici olarak kaldırılması, yeniden çalışmaya izin verilme şartları, acil hallerde işin durdurulmasına karar verilinceye kadar geçecek sürede alınacak tedbirlerin uygulanması.

ğ) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile müştereken, büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve etkilerinin azaltılması için alınacak tedbirler, büyük endüstriyel kaza oluşabilecek işyerlerinin belirlenmesi ve sınıflandırılması, büyük kaza önleme politika belgesi veya güvenlik raporunun hazırlanması ve uygulanması, güvenlik raporunun olmaması, incelenmek üzere Bakanlığa gönderilmemesi veya Bakanlıkça yetersiz bulunması durumunda işin durdurulması ve işin devamına izin verilmesi.

(2) Birinci fıkranın (b) bendine göre işyeri hekimi ve diğer sağlık personeline dair çıkarılan yönetmelikte yer alan işyeri hekimi ve diğer sağlık personelinin eğitim programları, çalışma süreleri, görev ve yetkilerine ilişkin hususlarda Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınır.

Belgelendirme, ihtar ve iptaller

MADDE 31 – (1) İş sağlığı ve güvenliği hizmeti sunan, ölçüm ve analizleri yapan kişi, kurum, kuruluşlar ve eğitim kurumları ile ilgili olarak yetkilendirme ve belgelendirme bedelleri, bu kişi ve kurumlara getirilen kuralların ihlali hâlinde hafif, orta ve ağır ihtar olarak kayda alınması ile yetki belgelerinin geçerliliğinin doğrudan veya ihtar puanları esas alınarak askıya alınması ve iptaline dair usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

Değiştirilen hükümler

MADDE 32 – 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun;

a) 7 nci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
“Geçici iş ilişkisi kurulan işveren işçiye talimat verme hakkına sahiptir.”

b) 25 inci maddesinin birinci fıkrasının (II) numaralı bendinin (d) alt bendinde yer alan “veya 84 üncü maddeye aykırı hareket etmesi” ibaresi “, işyerine sarhoş yahut uyuşturucu madde almış olarak gelmesi ya da işyerinde bu maddeleri kullanması” şeklinde değiştirilmiştir.

c) 71 inci maddesinin üçüncü fıkrasında geçen “hafif işler” ibaresinden sonra gelmek üzere “, onaltı yaşını doldurmuş fakat onsekiz yaşını bitirmemiş genç işçilerin hangi çeşit işlerde çalıştırılabilecekleri” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 33 – 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ait bölümünde yer alan “Baş İş Müfettişi” unvanlı kadrolar “İş Başmüfettişi” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 34 – Ekli (I), (II) ve (III) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ait bölümüne eklenmiş, ekli (IV) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ait bölümünden çıkarılmıştır.(1)

MADDE 35 – 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.

MADDE 36 – 9/1/1985 tarihli ve 3146 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla ilgili olup yerine işlenmiştir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 37 – 4857 sayılı Kanunun aşağıdaki hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır:

a) 2 nci maddesinin dördüncü fıkrası.

b) 63 üncü maddesinin dördüncü fıkrası.

c) 69 uncu maddesinin dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları.

ç) 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 95, 105 ve geçici 2 nci maddeler.

4857 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “İş sağlığı ve güvenliği hükümleri saklı kalmak üzere” ifadesi ile 98 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “85 inci madde kapsamındaki işyerlerinde ise çalıştırılan her işçi için bin Yeni Türk Lirası,” ifadesi metinden çıkartılmıştır.

Kanunun son kısmında sekiz adet geçici maddeye yer verilmiştir. Bu maddelerde; iş sağlığı ve güvenliği konusunda İş Kanunu’na yapılan atıfların bu kanuna yapılmış sayılacağı belirtilmiştir. Ayrıca bu maddeler; “Mevcut yönetmelik, Sağlık raporları, İş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü, Mevcut sertifika ve belgeler ile ihtar puanları, İşyeri hekimliği yapan kurum tabiplerine yapılan ücret ödemeleri” başlıkları altında ilave bilgiler içerir.

Atıflar

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Diğer mevzuatta iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak 4857 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

Mevcut yönetmelikler

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) 4857 sayılı Kanunun 77 nci, 78 inci, 79 uncu, 80 inci, 81 inci ve 88 inci maddelerine göre yürürlüğe konulan yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, bu Kanunda öngörülen yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar uygulanmaya devam olunur.

Sağlık raporları

GEÇİCİ MADDE 3 – (1) Çalışanlar için, 4857 sayılı Kanun ve diğer mevzuat gereği daha önce alınmış bulunan periyodik sağlık raporları süresi bitinceye kadar geçerlidir.

İş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü

GEÇİCİ MADDE 4 – (1) Bu Kanunun 8 inci maddesinde belirtilen çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde (A) sınıfı belgeye sahip iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü, bu işyerlerinde Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört yıl süreyle (B) sınıfı belgeye sahip iş güvenliği uzmanı görevlendirilmesi; tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde ise (B) sınıfı belgeye sahip iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü, bu işyerlerinde Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle (C) sınıfı belgeye sahip iş güvenliği uzmanı görevlendirilmesi kaydıyla yerine getirilmiş sayılır.

(2) (Ek: 12/7/2013-6495/55 md.) Bakanlık, usul ve esaslarını belirlemek kaydıyla, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip olanlara, Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenmiş olan prim gün sayısı ile sahip oldukları belge sınıfı gibi hususları dikkate alarak üst sınıflardaki iş güvenliği uzmanlığı belgesi alabilmeleri için fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde kullanılmak şartıyla en fazla iki sınav hakkı verilmesine dair gerekli düzenlemeyi yapmaya yetkilidir.

Mevcut sertifika ve belgeler ile ihtar puanları

GEÇİCİ MADDE 5 – (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden önce Bakanlıkça verilen işyeri hekimliği, iş güvenliği uzmanlığı ve işyeri hemşiresi sertifikası veya belgesi ile Türk Tabipleri Birliği tarafından verilen işyeri hekimliği sertifikası sahiplerinden belgeleri geçersiz sayılanlar, mevcut belge veya sertifikalarını bu Kanunun yayımından itibaren bir yıl içinde Bakanlıkça düzenlenecek belge ile değiştirmeleri şartıyla bu Kanunla verilen bütün hak ve yetkileri kullanabilirler. Aynı tarihten önce eğitim kurumlarınca verilen işyeri hekimliği ve iş güvenliği uzmanlığı eğitimlerini tamamlayanlardan eğitimleri geçersiz sayılanlar ilgili mevzuata göre sınava girmeye hak kazanırlar. Hak sahipliğinin tespitinde Bakanlık kayıtları esas alınır.

(2) Bu Kanunun yayımı tarihinden önce haklarında kesinleşmiş yargı kararı bulunmayan eğitim kurumu ve ortak sağlık ve güvenlik birimlerine uygulanan ihtar puanları, kayıtlarda yer alan haliyle yeni yapılacak düzenlemeye aktarılır.

İşyeri hekimliği yapan kurum tabiplerine yapılan ücret ödemeleri

GEÇİCİ MADDE 6 – (1) Kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelerde gerçekleştirilmiş olan işyeri hekimliği ücreti ödemeleri nedeniyle kamu görevlileri hakkında idari veya mali yargılama ve takibat yapılamaz, başlatılanlar işlemde kaldırılır, bu ödemeler geriye tahsil ve tazmin konusu edilemez.

GEÇİCİ MADDE 7 – (1) Bu Kanunun yayımı tarihinde Baş İş Müfettişi kadrolarında bulunanlar, hiçbir işleme gerek kalmaksızın İş Başmüfettişi kadrolarına atanmış sayılır.

GEÇİCİ MADDE 8 – (1) Bu Kanunun yayımlandığı tarihte İş Sağlığı ve Güvenliği Merkez Müdürlüğünde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Enstitü Müdürü ile İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Enstitü Müdür Yardımcısı unvanlı kadrolarda bulunanların görevleri, bu Kanunun yayımlandığı tarihte sona erer ve bunlar en geç bir ay içinde derece ve kademelerine uygun diğer kadrolara atanır. Bunlar, yeni bir kadroya atanıncaya kadar, eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge ve her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali haklarını almaya devam eder. Söz konusu personelin atandıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atandıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla kendi istekleriyle başka kurumlara atanana fark tazminatı ödenmesine son verilir.

(2) Bu Kanuna ekli listelerde ihdas edilen kadrolardan boş bulunan 20 İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı, 100 İş Sağlığı ve Güvenliği Uzman Yardımcısı, 40 Memur, 40 Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni ve 10 Mühendis kadrosuna, 21/12/2011 tarihli ve 6260 sayılı 2012 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanundaki sınırlamalara tabi olmadan 2012 yılı içinde atama yapılabilir.

Yürürlük

MADDE 38 – (1) Bu Kanunun;

a) (Değişik: 12/7/2013-6495/56 md.) 6 ve 7 nci maddeleri;

1) 4857 sayılı İş Kanununun mülga 81 inci maddesi kapsamında çalışanlar hariç kamu kurumları ile 50'den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 1/7/2016 tarihinde,

2) 50'den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 1/1/2014 tarihinde,

3) Diğer işyerleri için yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra,

b) 9, 31, 33, 34, 35, 36 ve 38 inci maddeleri ile geçici 4, geçici 5, geçici 6, geçici 7 ve geçici 8 inci maddeleri yayımı tarihinde,

c) Diğer maddeleri yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra,

yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 39 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

7. BULGULAR VE TARTIŞMA

Çağdaş bir hukuk sistemine ait iyi düzenlenmiş normlara ve her türlü iş ilişkisinde ileri düzey çalışma standartlarına sahip bir hukuk devleti yapısına kavuşma arzusu yıllardan beri süre gelen çalışmalara şekil vermiştir. İnsan ve insanla ilgili alanları düzenleyen hukuk normları, hukuk devletinin vazgeçilmez unsurlarından birisidir. İnsanın bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarının sağlıklı bir şekilde temin edilebilmesi için ortaya çıkan devlet otoritesinin bütün iş ve eylemlerinin hukuk normları tarafından belirlenmesi toplumsal yaşam için son derece önemlidir.

Ekonomik yatırımların istenilen verimliliğe ulaşmasında bilgi, yetenek ve deneyimle donanmış bir yönetim temel unsurlardır. Bu nedenle inşaatı yaptıracak tarafın, yöneten mühedisin ve üstlenen müteahhidin görevlerinin belirlenmesi oldukça zor bir yapıya dönüşmektedir. Bundan dolayı inşaat işinin koordinasyonunu ve yönetimini, belirlenmiş olan hukuki normlara uyarak, bilimsel çalışmalar sonucu belirlenen uygulama standartlarında ele alan ve çatısı altında olunan hukuki sistemi iyi bilen; teknik konulara ve hukuki mevzuata hakim kişilere bırakmak başarı için en doğru adım olmaktadır.

Bu bağlamda çalışmada ulaşılmak istenen hedef tam bu noktada konuya ışık tutmaktır. Aslında sektöre hükümleriyle yön veren kanunları daha iyi tanımak, son on yıllık süreçte değişen yapılarını gözlemleyerek değiştirilen veya eklenen yeni maddelere dikkat çekmek çalışmanın hedeflerindendir. İlave olarak İnşaat Yönetimi konusunda belirleyici olan Proje Yönetimi Uygulama Standartlarının ve süresel ayrımlarının hangi hukuki normlara göre şekillendiği çalışmada elde edilen bulgular arasındadır.

İnsanların ve kamu kurum ve kuruluşlarının iş ve eylemlerinde uymak zorunda oldukları hukuk normları arasında takip edilmesi gereken bir hiyerarşi bulunmaktadır. Normlar hiyerarşisi olarak ifade edilen bu sıralama ile, hukuk kuralları ile elde edilmek istenen toplumsal ahengin hukuk düzeni içinde de sağlanması amaçlanmaktadır (Kuluçlu, 2009).

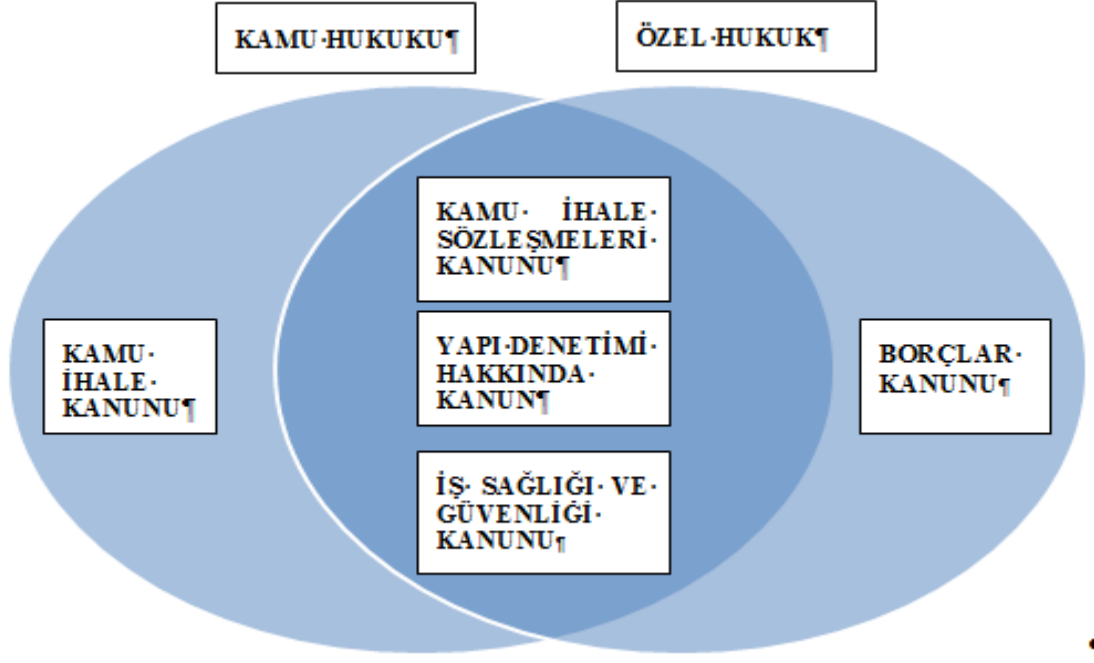
Çizelge 7.1 : Hukuki normlar hiyerarşisini gösteren tablo.

➤ Anayasa
➤ Kanunlar
➤ Kanun Hükmünde Kararnameler ve Milletler Arası Anlaşmalar
➤ Tüzükler
➤ Yönetmelikler
➤ Genelgeler
➤ Yönergeler

Bu normlar farklı kademelerde yer almakta, normlar arasında altlık ve üstlük ilişkisi söz konusu olmakta ve her norm geçerliliğini bir üst hukuk normundan almaktadır (Gözler, 2008).

Çizelge 7.2 : Hukukun dallarını gösteren tablo.

Hukukun Dalları		
Kamu Hukuku	Özel Hukuk	Karma Hukuk
Anayasa Hukuku	Medeni Hukuk	Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku
İdare Hukuku	Borçlar Hukuku	Hava Hukuku
Ceza Hukuku	Ticaret Hukuku	İş Hukuku
Devletler (Uluslararası) Hukuku	Devletler Özel Hukuku	Toprak Hukuku
Medeni Usul Hukuku		
İcra ve İflas Hukuku		
Ceza Muhakemesi Hukuku		
Yargılama Hukuku		

Şekil 7.1 : İncelenen Kanunların sınıflandırmasını gösteren şema.

7.1 İnşaat Sektörünü Şekillendiren Hukuki Normlarda Meydana Gelen Değişim

1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) tamamlayıcı bir parçası, beşinci kitabı olan; her türlü borç ilişkisini tanımlayan Borçlar Kanunu 12 Ocak 2011 tarihinde yeniden düzenlenerek 6098 numaralı Türk Borçlar Kanunu(TBK) olarak değiştirilmiştir. Kanun yeni haliyle Genel Hükümler ve Özel Borç İlişkileri olarak iki kısımdan, 649 maddeden oluşmaktadır. Genel hükümler kısmına ait; “Borç ilişkisinin kaynakları (Birinci bölüm), Borç ilişkisinin hükümleri (İkinci bölüm), Borçların ve borç ilişkilerinin sona ermesi, zamanaşımı (Üçüncü bölüm), Borç İlişkilerinde Özel Durumlar (Dördüncü bölüm), Borç ilişkilerinde taraf değişiklikleri (Beşinci bölüm)” başlıklı bölümlerde yeni terimlere yer verilmiş ve sorumluluklar, zamanaşımı, faiz konularında yeni düzenlemeler yapılmıştır. Özel Borç İlişkileri kısmında ise “Satış sözleşmesi (Birinci bölüm), Mal değişim sözleşmesi (İkinci bölüm), Kira sözleşmesi (Dördüncü bölüm), Hizmet sözleşmeleri (Altıncı bölüm) ,Yayın sözleşmesi (Sekizinci bölüm) ,Vekalet ilişkileri (Dokuzuncu bölüm), Vekâletsiz İşgörme (Onuncu bölüm), Komisyon sözleşmesi (Onbirinci bölüm), Ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcıları (Onikinci bölüm), Havale (Onüçüncü bölüm), Kefalet Sözleşmesi (Onbeşinci

bölüm), Adi ortaklık sözleşmesi (Onsekizinci bölüm)” başlıklı bölümlerde düzenlemeler yapılmıştır.

Kanuna ait inşaat sektöründe ön plana çıkan “Yedinci Bölüm Eser Sözleşmeleri” ayrıca incelenmiş maddelerde yapılan yeni düzenlemeler gösterilmiştir. Eser sözleşmesinin İş, Vekalet ve Satış Sözleşmelerinden farklarına yer verilerek açıklanmıştır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun bu ihtiyacı karşılayamaması üzerine hazırlanan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu halen kullanımdaki son halini 5812 sayılı kanun ile 5.12.2008 tarihinde yapılan köklü değişikliklerle almıştır. Kapsam maddesi ile “1- Genel bütçeye dahil dairelerin, 2-Katma bütçeli idarelerin, 3-Özel idarelerin, 4-Belediyelerin mal veya hizmet alımları ile yapım işleri denilince akla ne gelmesi gerektiği hususu 4734 sayılı Kanunun 4. maddesinde tanımlamış, İhale Kanununda yapım işleri ile ilgili önemli bir ayrım ortaya konulmuştur. “Birinci Bölüm : Uygulama İlkeleri” altında “Tanımlar” ile ilgili düzenleme ile “İstekli olabilecek, Uygulama projesi, Ön ilan, Elektronik Kamu Alımları Platformu, Dinamik alım sistemi, Elektronik eksiltme, Çerçeve anlaşma” kavramlarına ait açıklamalar kanuna dahil edilmiştir. “Eşik değerler, İhaleye katılımı yeterlik kuralları, İhaleye katılamayacak olanlar, İhale ilân süreleri ve kuralları” ile ilgili hükümlerde düzenleme getirilen diğer kavramlardandır.

Kanunun ikinci kısmı “İhale Süreci” ihale usulleri ve uygulaması, doğrudan temin, tekliflerin değerlendirilmesi, aşırı düşük tekliflere ait hükümler, ihalenin iptali, kesin teminat, sonuç bildirim konularında yeni düzenlemeler getirir. Bu kısmın sonunda beşinci bölümde “Danışmanlık Hizmet İhaleleri ile İlgili Özel Hükümler” başlığı altında danışmanlık hizmetlerini konu alan yeni başlıklar yer alır.

Üçüncü kısım “Kamu İhale Kurumu, Şikâyetlerin İncelenmesi ve Anlaşmazlıkların Çözümü” başlığı ile Kamu İhale Kurumu tanımı yapılmış, ihalelere yönelik başvurulara dair hükümler açıklanmıştır. Kanunun devamında dördüncü kısım ile “İhalelere katılmaktan yasaklama” maddesi yenilenmiştir. Kanunun beş ve altıncı son kısmında “İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar, Yerli istekliler ile ilgili düzenlemeler, Bildirim ve tebligat esasları, Eşik değerler ve parasal limitlerin güncellenmesi, Elektronik kamu alımları platformu, Çerçeve anlaşmalar, Dinamik alım sistemi, Elektronik eksiltme, Finansal kiralama, Standart ihale dokümanları ve yönetmelikler” başlıklarında yeni tanım ve değişiklikler yapılmıştır.

17 Ağustos 1999 Marmara depreminin sebep olduğu büyük ölçekli can ve mal kaybı ile beraber “Yapı Denetimin” önemini ön plana çıkarmış ve 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Yapı denetimini 27 pilot ilde uygulamaya almıştır. Bir yıl içerisinde bu KHK Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş ve 13 Temmuz 2001 yılında 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu kanun, önceki KHK'daki 27 pilot il yerine 19 pilot ilde uygulanması öngörülmüş ve pilot il uygulaması 10 yıl sürmüştür. 2011 yılı başından itibaren de tüm illerde uygulanmaya başlanmıştır. Toplamda 15 maddeden oluşan kanun ilk üç maddesi ile çıkarılma amaç ve kapsam hakkında bilgilere ve yapı denetim kuruluşlarının görev ve sorumluluklarına yer verir. Yapı denetim komisyonları ve görevleri, yapı denetimi hizmet sözleşmeleri, yapı denetim kuruluşu ile mimar ve mühendislerinin yapı ile ilişkisinin kesilmesi, sicillerin tutulması ve yapılara sertifika verilmesi konuları devam eden hükümler ile açıklanmıştır. Kanunun son kısmı ise cezai hükümleri ve Bakanlığın denetim yetkisine dair maddelere yer verir.

Mevcut kanunda “denetlenen ile denetleyen arasındaki ticari ilişkinin ortadan kaldırılması” yönünde bir düzenleme bulunmamaktadır. Müteahhit, Yapı Denetim Kuruluşunu kendisi belirlediği sürece, sektörde sağlıklı bir denetim sürecinin oluşması mümkün değildir. Mevzuatta öngörülen yapı sahibi - yapı denetim kuruluşu ilişkisi uygulamada kurulamamıştır. Müteahhit ile yapı denetim kuruluşunun bağı mutlaka ayrıştırılmalıdır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile beraber çıkartılan 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu halen kullanımdaki son halini 5812 sayılı kanun ile 5.12.2008 tarihinde yapılan düzenlemeyle almıştır. Kamu İhale Kanunu, ihale sürecine ilişkin esas ve usulleri belirlerken Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu bu süreç sonunda imzalanacak sözleşmelere ilişkin hükümler getirmektedir. Kanunun birinci kısmı genel kapsam ve amaçla ilgili olup şekil ve içerik olarak aynı kalmıştır. Sonraki bölümde ise sözleşmelerin düzenlenmesi konusunda; “Tip sözleşmeler” ve “Sözleşme türleri” başlıklarıyla önemli yeni tanımlara yer verilmiştir. İkinci kısımda sözleşmenin uygulanması ile ilgili “Fiyat Farkı, Sigorta, Mücbir Sebepler, Denetim, Muayene ve Kabul İşlemleri, İş ve işyerinin sigortalanması, Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ölüm, iflas, ağır hastalık, tutukluluk veya mahkumiyet, İdarenin sözleşmeyi feshetmesi ,Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler,iş eksilişi ve işin tasfiyesi” başlıklarında yeni ilkeler getirilmiştir. Kanunun devamında

üçüncü kısımda “İhalelere katılmaktan yasaklama” ile Kamu İhale Kurumunca izlenerek, kamu ihalelerine katılmaktan yasaklı olanlara ilişkin siciller tutulacağı belirtilmiştir. Kanunun son bölümünde hüküm değişikliği bulunan madde yer almamaktadır.

Bireye ait çalışma haklarının korunmasıyla ilgili ihtiyaçla çıkarılan Kanun 1475 sayılı 25.08.1971 kabul tarihli İş Kanunu kapsamına giren İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü olarak yürürlükte kalmıştır. 30 Haziran 2012 tarihine Resmi Gazete’de yayımlanan 6331 Sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” ile iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı tek bir kanun çatısı altında birleştirilmiş ve bu kapsamda işverenlere ilave bazı yükümlülükler getirilmiştir.

Beş bölümden oluşan kanunun birinci bölümünde kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanacağı kanunda yapılan kapsam değişikliğinin göstergesidir. Böylelikle tüm çalışanlar iş sağlığı ve güvenliği kanunu kapsamına alınmıştır. Kanunda bu bölümde “Çalışan, Çalışan temsilcisi, Destek elemanı, Konsey, Önleme, Risk, Risk değerlendirmesi, Tehlike, Tehlike sınıfı, Teknik eleman” kavramları ilk kez yapılmıştır. Kanunla beraber Madde 4’te işverenlerin yükümlülükleri daha ayrıntılı tanımlanarak bütün iş kollarında işçi çalıştıran işverenlere, iş güvenliği sağlığı ve konusunda genel bir sorumluluk yüklemiştir.

Kanunda Madde 10’da yer alan hükümlere göre işyerlerinin tamamı “Risk Değerlendirmesi” yapmak mecburiyeti getirilmiştir. Ayrıca kanuna göre, maden, metal ve yapı işleri ile tehlikeli kimyasallarla çalışılan sektörler ve büyük endüstriyel kazaların olabileceği çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde risk değerlendirmesi yapılmamışsa işin durdurulacağı hükme bağlanmıştır. Kanundaki yeni düzenlemeye göre “Tehlikeli ve Çok Tehlikeli” sınıflarda yeralan işyerleri çalışanlarını işe kabul etmeden yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporlarını almadan işbaşı yaptıramayacaktır. Sağlık gözetiminden doğan tüm maliyetler ve yapılan giderler işveren tarafından karşılanacak olup, hiçbir şart ve suretle çalışandan talep edilmeyecektir.

İşverenin, çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini sağlaması, işin ve çalışanların iş tecrübe ve becerileri de gözönüne alması hükme bağlanmıştır.

Kanunun ikinci kısmında çalışanların yükümlölükleri Madde 19 içerisinde sıralanmış uyulması gereken kurallar ve yasaklanan davranışlar düzenlenmiştir.

İşveren işyerinin farklı bölümlerindeki riskler ile çalışan sayılarını gözönüne alarak, çalışanların kendi aralarında yapacağı seçimle, oransal sayılarda çalışan temsilcisi görevlendirmesi bu kısımda eklenen özemli hükümlerdendir.

Kanunun üçüncü bölümünde “İş sağlığı ve Güvenliği Kurulu” başlığı altında işverenin 50 ve daha fazla çalışanı olan ve 6 aydan fazla süren sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği kurulu oluşturması şartı eklenmiştir.

Dördüncü bölümde idari para cezaları ve uygulanması açıklanmış, beşinci ve son bölümde yaptırım değişikliği bulunmayan “Çeşitli ve Geçici Hükümler” başlığı altında maddelere yer verilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmış olan Yapım İşleri Genel Şartnamesi iş sahibi idareler tarafından 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşmeye bağlanan her türlü yapım işinin yürütülmesinde uygulanacak genel esasları tespit eder. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre anahtar teslimi götürü bedel veya birim fiyat sözleşmeye bağlanan yapım işlerini kapsar.

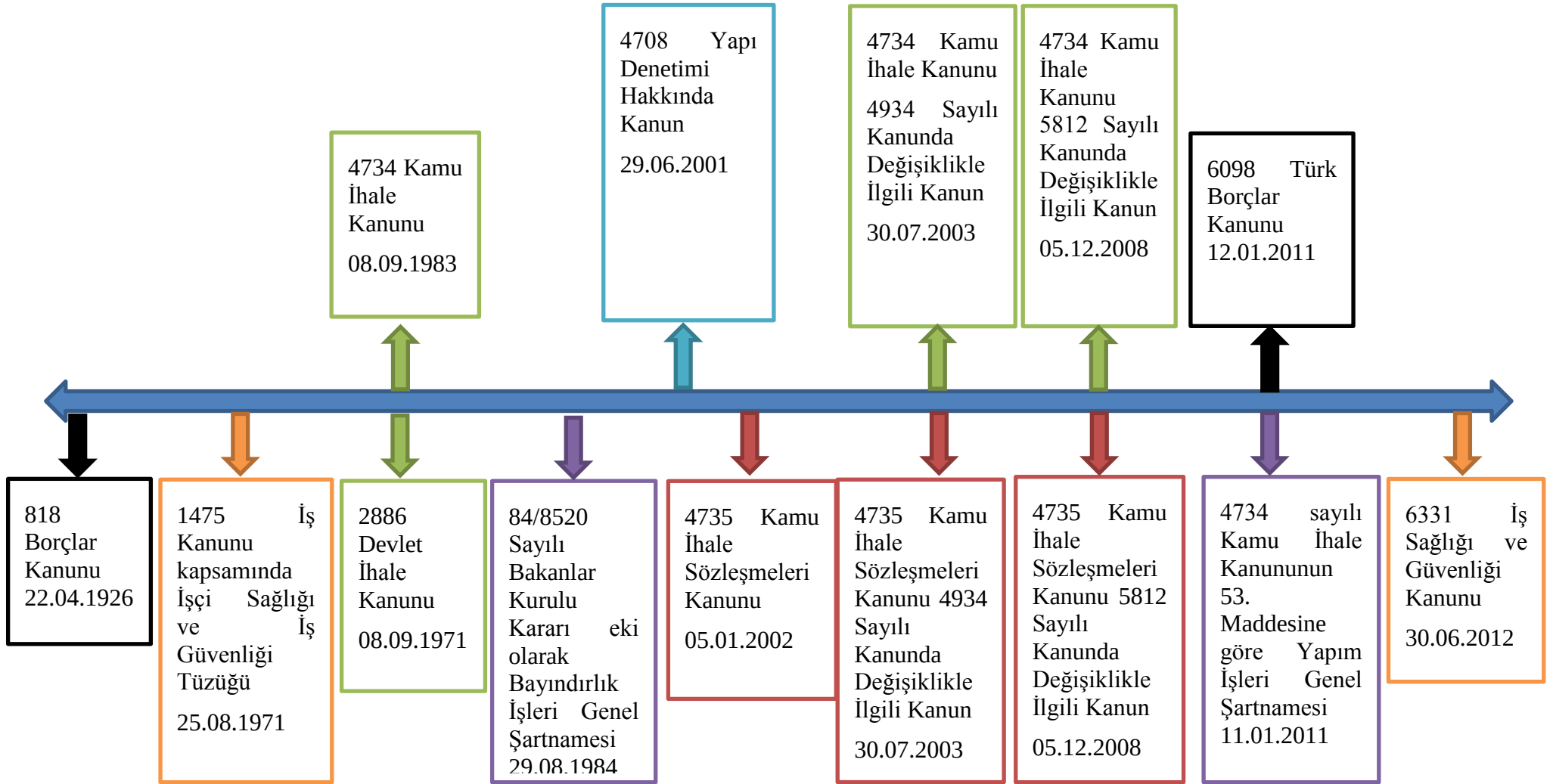
Şartnamede birinci bölüm Genel hükümlere ilişkin bilgiler verir. Bu kısımda yer verilen değiştirilen ve eklenen yeni tanımlar “Üçüncü kişi, Anahtar teslimi götürü bedel sözleşme, Birim fiyat sözleşme, İş kalemi, İş grubu, Alt yüklenici” şeklinde yapılmıştır. İkinci bölümde, iş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması konusunda yeni hükümler bulunur. Üçüncü bölümde eski kanunda “Projelerin teslimi” olarak geçen hüküm açılarak “Anahtar teslimi götürü bedel işlerde uygulama projelerinin yükleniciye teslimi” ve “Birim fiyat sözleşmelerde ön ve/veya kesin projeler ile uygulama projelerinin hazırlanması ve yükleniciye teslimi” olarak detaylandırılmıştır.”

Yeni Yapım İşleri Genel Şartnamesinin dördüncü ve beşinci bölümleri “Yapım denetim hizmetleri” ve “İşin yürütülmesi” konularını ele alır. İş programı ve yüklenicinin iş başında bulunması bu kısımda hükümlere bağlanmıştır.

“Alt yüklenicilerin çalıştırılması ve sorumlulukları” hakkında yeni hüküm içeren madde ile alt yüklenicilerin yaptığı bütün işlerden idareye karşı yüklenicinin sorumlu olduğu hükme bağlanmış, alt yüklenicilerin idarece kabul edilerek onaylanmasının

bu sorumluluğu hiçbir şekilde değiştirmeyeceği vurgulanmıştır. Sözleşmede bulunmayan işlerin birim fiyatının tespitinde hangi usullerin uygulanacağı sıralanmış, yükleniciye ait giderleredair hükümlerle ve iş süresi uzatımıyla ilgili yeni düzenlemelere yer verilmiştir.

Şatnamenin altıncı bölümü “Malzeme Ocaklarının Kullanılması, Yıkma ve Kazılar”, yedinci bölümü “Yüklenicinin Çalıştırdığı Personel” ve sekizinci bölümü “Hakediş Raporları” Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesiyle içerik olarak örtüşmekte olup yeni yaptırım içermemektedir. Dokuzuncu bölümünde Kabul işlemleri aynı hükümlerle düzenlenmiş Geçici kabul, Teminat süresi tanımlarına bu bölümde yer verilmiştir. Onuncu ve son bölümde sözleşme ilişkilerini belirleyici ilkeler konulmuştur. Sözleşmenin devri, feshi ve tasfiye durumları, sözleşmenin feshi halinde yüklenicinin mallarının satın alınması, yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti bu bölümün içeriğini oluşturur. Ayrıca Şatnamenin elli ikinci ve son maddesi olan “Anlaşmazlıkların çözümü”, konuya ilişkin düzenlemeleri kapsar.

Şekil 7.2 : İnşaat sektörünü şekillendiren hukuki normlarda meydana gelen değişim

Çizelge 7.3 : İnşaat sektörünü şekillendiren hukuki normlar ve bölümlerini gösteren tablo.

6098 TÜRK BORÇLAR KANUNU	4734 KAMU İHALE KANUNU	4735 KAMU İHALE SÖZLEŞMELE Rİ KANUNU	6331 İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU	4708 YAPI DENETİMİ HAKKINDA KANUN
a) Birinci Kısım : Genel Hükümler	a) Birinci Kısım : Genel Hükümler	a) Birinci Kısım : Genel Hükümler	a) Birinci Bölüm : Amaç, Kapsam Ve Tanımlar	Madde 1- Amaç, Kapsam ve Tanımlar
Birinci Bölüm : Borç İlişkisinin Kaynakları	Birinci Bölüm : Uygulama İlkeleri	Birinci Bölüm: Amaç, Kapsam, Tanımlar Ve İlkeler	b) İkinci Bölüm: İşveren İle Çalışanların Görev, Yetki Ve Yükümlülükleri	Madde 2- Yapı Denetim Kuruluşları Ve Görevleri
İkinci Bölüm : Borç İlişkisinin Hükümleri	İkinci Bölüm : İhaleye Katılım Kuralları	İkinci Bölüm : Sözleşmelerin Düzenlenmesi	c) Üçüncü Bölüm : Konsey, Kurul ve Koordinasyon	Madde 3- Sorumluluklar Ve Yapılamayacak İşler
Üçüncü Bölüm : Borçların Ve Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, Zamanaşımı	b) İkinci Kısım : İhale Süreci	b) İkinci Kısım : Sözleşmenin Uygulanması	d) Dördüncü Bölüm : Teftiş Ve İdari Yaptırımlar	Madde 4- Yapı Denetim Komisyonları Ve Görevleri
Dördüncü Bölüm : Borç İlişkilerinde Özel Durumlar	Birinci Bölüm : İhale Usulleri Ve Uygulaması	Birinci Bölüm: Fiyat Farkı, Sigorta, Mücbir Sebepler, Denetim, Muayene Ve Kabul İşlemleri	e) Beşinci Bölüm : Çeşitli Ve Geçici Hükümler	Madde 5- Yapı Denetimi Hizmet Sözleşmeleri
Beşinci Bölüm : Borç İlişkilerinde Taraf Değişiklikleri	İkinci Bölüm : İhalenin Ve Ön Yeterliğin İlânı, İhale Dokümanının Verilmesi	İkinci Bölüm: Kesin Teminata İlişkin Hükümler		Madde 6- Yapı Denetim Kuruluşu İle Mimar Ve Mühendislerinin Yapı İle İlişkisinin Kesilmesi
b) İkinci Kısım : Özel Borç İlişkileri	Üçüncü Bölüm : Tekliflerin Ve Başvuruların Sunulması	Üçüncü Bölüm: Sözleşmede Değişiklik, Sözleşmenin Devri Ve Feshi		Madde 7- Sicillerin Tutulması Ve Yapılara Sertifika Verilmesi
Birinci Bölüm : Satış Sözleşmesi	Dördüncü Bölüm : Tekliflerin Değerlendirilmesi	c) Üçüncü Kısım : Yasaklar Ve Sorumluluklar		Madde 8- Denetim Faaliyetinin Durdurulması Ve İzin Belgesinin İptali
İkinci Bölüm : Mal Değişim Sözleşmesi	Beşinci Bölüm : Danışmanlık Hizmet İhaleleri İle İlgili Özel Hükümler	d) Dördüncü Kısım : Çeşitli Hükümler		Madde 9- Ceza Hükümleri
Üçüncü Bölüm : Bağışlama Sözleşmesi	c) Üçüncü Kısım : Kamu İhale Kurumu, Şikâyetlerin İncelenmesi ve Anlaşmazlıkların Çözümü	e) Beşinci Kısım : Son Hükümler		Madde 10- Bakanlığın Denetim Yetkisi

Çizelge 7.4 : İnşaat sektörünü şekillendiren hukuki normlar ve bölümlerini gösteren tablo (Devam).

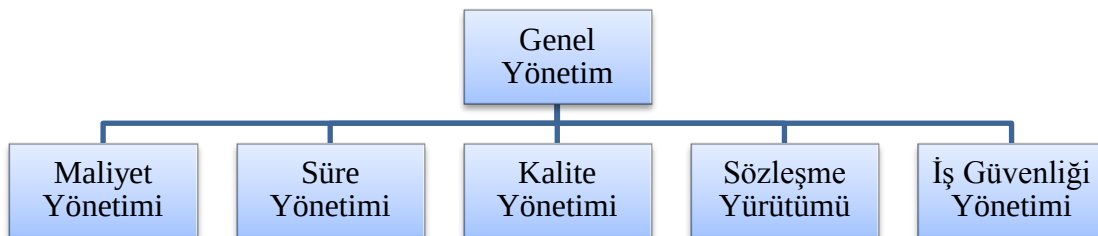
6098 TÜRK BORÇLAR KANUNU	4734 KAMU İHALE KANUNU			Madde 11- Kanunun Uygulanacağı Iller
Dördüncü Bölüm : Kira Sözleşmesi	Birinci Bölüm : Kamu İhale Kurumu			Madde 12- Diğer Hükümler Ve Yönetmelikler
Beşinci Bölüm : Ödünç Sözleşmeleri	İkinci Bölüm : İhalelere Yönelik Başvurular Ve İnceleme			Madde 13- Yürürlükten Kaldırılan Ve Değiştirilen Hükümler
Altıncı Bölüm : Hizmet Sözleşmeleri	d) Dördüncü Kısım : Yasaklar Ve Ceza Sorumluluğu			Madde 14- Yürürlük
Yedinci Bölüm : Eser Sözleşmesi	e) Beşinci Kısım : Çeşitli Hükümler			Madde 15- Yürütme
Sekizinci Bölüm : Yayımlar Sözleşmesi	f) Altıncı Kısım : Son Hükümler			
Dokuzuncu Bölüm : Vekâlet İlişkileri				
Onuncu Bölüm : Vekâletsiz İşgörmeye				
Onbirinci Bölüm : Komisyon Sözleşmesi				
Onikinci Bölüm : Ticari Temsilciler, Ticari Vekiller Ve Diğer Tacir Yardımcıları				
Onüçüncü Bölüm : Havale				
Ondördüncü Bölüm : Saklama Sözleşmeleri				
Onbeşinci Bölüm : Kefalet Sözleşmesi				
Onaltıncı Bölüm : Kumar Ve Bahis				
Onyedinci Bölüm : Ömür Boyu Gelir Ve Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmeleri				
Onsekizinci Bölüm : Adi Ortaklık Sözleşmesi				

7.2 Bulguların İnşaat Proje Yönetimi Uygulama Standartları ile Değerlendirilmesi

İnşaat Sektöründe başarı; her türlü iş gurubunun yer aldığı yoğun iş ilişkisi bulunan bu örgüde iradesiyle bulunan her bireyin haklarını koruyan bir sistemi işleterek eser oluşturmak ve bu sayede yine bireye ekonomik ve sosyal yönde fayda sağlamaktır. İş örgüsünde istenilen verimliliğe ulaşmak için bilgi, yetenek ve deneyimle donanmış bir yönetim temel unsurlardır. Bu sebeple inşaat işinin koordinasyonunu ve yönetimini gerçekleştirirken, belirlenmiş olan hukuki normlara uyarak, bilimsel çalışmalarla iş hayatına kazandırılan uygulama standartlarında ele almak ve çatısı altında olunan hukuki sistemi iyi bilmek gerekir.

İnşaat işinin koordinasyonunu ve yönetimini, belirgin nitelik taşıyan bir yöntemle ele alan uygulama standartlarını ve çatısı altında olunan hukuki sistemi iyi bilen; teknik konulara ve hukuki mevzuata hakim kişilere bırakmak başarı için en doğru adım olmaktadır. Çalışmada bu noktada konuya ışık tutmak için sektöre hükümleriyle yön veren kanunları daha iyi tanıma ve yönetim unsurlarının bağlı oldukları hukuki normunları kolayca görmeyi sağlar.

Çalışma gerçekleştirilirken Amerika İnşaat Yönetimi Birliği (CMAA) tarafından kullanılan standartların Türkiye şartlarına göre değerlendirilerek belirlenmiş olan İTÜ İnşaat Fakültesi Öğr.Gör.Dr. Murat Kuruoğlu tarafından hazırlanan İnşaat Proje Yönetimi Uygulama Standartları çalışma kapsamına alınan hukuki normlar çatısı altında irdelenmiştir.

Şekil 7.3 : İnşaat Proje Yönetimi Uygulama Standartları Proje Yönetim Sistematiği.

Şekil 7.4 : İnşaat Proje Yönetimi Uygulama Standartları Proje Yönetiminde Süreçler.

İnşaat Proje Yönetimi Uygulama Standartları genel anlamda inşaat proje yönetimi ve organizasyonunu açıklamakta olup özellikle inşaat proje yönetim planı ve onu oluşturan başlıca unsurların nasıl geliştirilebileceğini sergilemektedir. Böylece bu bölüm, inşaat projelerinin hedef, felsefe ve unsurlarını ana hatlarıyla ortaya koymaktadır. Burada açıklanan genel felsefe; Maliyet, süre, kalite yönetimi, sözleşme uygulaması ve iş güvenliği konuları üzerinde yoğunlaşmış bulunmaktadır (Kuruoğlu, 2013).Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları incelendiğinde her bir sürece ait yapılması gerekenler detaylı bir şekilde izlenebilmekte ve dahil oldukları hukuki normun hangi kanun veya kanunlar yada şartname olduğuna kolaylıkla ulaşılabilmektedir.

Çizelge 7.5 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları.

GENEL YÖNETİM	
Ön Tasarım Evresi	Proje organizasyonu Proje yönetim planı Yönetim bilgi sistemleri Proje prosedürleri el kitabı Tasarım öncesi proje görüşmeleri
Tasarım Evresi	Dokümanların incelenmesi Dokümanların dağıtılması Uygun yapım sözleşmeleri Toplantılar düzenleme Maliyet kontrolü Zaman kontrolü Sürekli danışmanlık faaliyeti Genel şartname ve eki Halkla ilişkiler Proje Fonlaması
İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi	Teklif ve sözleşme hazırlığı Teklif ve sözleşme görüşmeleri
Yapım Evresi	Şantiye tesislerinin organizasyonu Proje ekibi koordinasyonu Toplantılar düzenleme Zaman yönetimi Bütçe ve maliyet izleme Hakediş ödemeleri Kalite yönetimi İşverence temin edilen malzeme ve ekipmanlar Çizimleri kayıt altına alma Kayıt tutma Değişiklik
Yapım Sonrası Evre	Son ödeme dokümanı hazırlama Ekipman ve sistemlerin teslimi

Çizelge 7.6 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları (Devam).

MALİYET YÖNETİMİ	
Ön Tasarım Evresi	Yapım maliyetleri tahmini Toplam proje maliyet tahmini Alternatif maliyet analizi
Tasarım Evresi	Maliyet tahminleri Maliyet teyit evreleri Maliyet izleme ve raporlama
İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi	İhale Belgesi Eklerindeki Masrafların Detaylı Maliyetlendirilmesi Teklif Analizi ve Anlaşma
Yapım Evresi	Değişiklik talimatı kontrolü Hakediş programı Mukayeseli keşif Maliyet için talepler
Yapım Sonrası Evre	Toplam proje maliyeti raporu
SÜRE YÖNETİMİ	
Ön Tasarım Evresi	Ana iş programı hazırlama Ara hedefler programı hazırlama
Tasarım Evresi	Ana iş programı takibi Tasarım iş programı Ara hedefler iş programı izleme İnşaat iş programı Proje akışı
İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi	Öngörülen iş programı
Yapım Evresi	İş programına uyumun denetimi Revize iş programı Taleplerin değerlendirilmesi Ana iş programı Uzatma/etkilerin analizi
Yapım Sonrası Evre	Teslim alma planı oluşturma

Çizelge 7.7 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları (Devam).

KALİTE YÖNETİMİ	
Ön Tasarım Evresi	İşin kapsamının belirlenmesi İşverenin hedeflerinin belirlenmesi Proje organizasyonu Kalite yönetim planı
Tasarım Evresi	Tasarım kriterlerinin değiştirilmesi Kalite kontrol Yapım süresinin tahmini Tasarım prosedürleri Dokümanların kontrolü Tasarım sunumlarının gözden geçirilmesi Kalite güvencesi Proje maliyetinin hesaplanması İşverenin yetkileri İnşaa edilebilirliğin incelenmesi Değer mühendisliği Yapım kontrolünün gereklilikleri Kalite yönetimi şartnameleri Yapım sırasında kalite kontrolünün yerine getirilmesi Halkla ilişkiler / kullanıcı açıklamaları Proje fonlaması Proje inceleme toplantıları Proje inceleme raporları
İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi	İhale planlaması İhale duyurusunun yapılması Seçilmiş katılımcı listesi Katılımcıların bilgilendirilmesi İhale öncesi görüşmeler İhale açılışı ve teklif protokolü Karar öncesi görüşmeler Sözleşme kararı

Çizelge 7.8 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları (Devam).

Yapım Evresi	Yapım planlama ve programlama Testlerle denetim ve kontrol Rapor ve tutanak hazırlama Uygun olmayan ve yetersiz bulunan işlerin denetimi Hakediş düzenlenmesi İş değişiklikleri Doküman kontrolü ve dağıtım Son inceleme, dokümantasyon ve eksiklikler tutanağı Yararlanma Geçici kabul Son kabul
Yapım Sonrası Evre	Kesin rapor ve tavsiyelerin yapılması İş programı izleme raporu
SÖZLEŞME YÜRÜTÜMÜ	
Ön Tasarım Evresi	Görüşme şartlarının belirlenmesi
Tasarım Evresi	Tasarım dönemi gelişimi Periyodik tasarım inceleme toplantıları İş programı takip raporu Proje maliyet raporu
İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi	Katılımcıların ön yeterliliği Katılımcı listesinin geliştirilmesi Katılımcıların ihale ilgisini arttırıcı kampanyaların düzenlenmesi Duyurular ve reklamlar İhale dosyalarının dağıtımı İhaleye katılımcılarının bilgilendirilmesi İhale öncesi gelişmeler ve toplantılar İhale açılışı ve ihale bedelinin belirlenmesi İhale sonrası görüşme Yapım sözleşmesi İş programı denetleme raporu Proje maliyet raporu Nakit akışı raporu

Çizelge 7.9 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları (Devam).

Yapım Evresi	Malsahibinin satın aldığı malzeme ve ekipman verilmesi Şantiye iletişim prosedürleri hazırlama Saha toplantıları düzenleme Saha raporu hazırlama Kalitenin denetlenmesi Onay almayan işlerin tespiti Nakit akış raporlama sistemi Yapım aşaması raporlarının hazırlanması ve uygulanması Gerçekleşme projelerinin oluşturulması Ön yapım yönlendirme konferansı İzin, sigorta ve işçi ödemeleri Anlaşma dokümantasyonu Güvenlik Değişiklik talimat raporu Emanet iş Hakediş Özel arşiv tutma Taleplerin işlenmesi Arşiv çizimleri Güvenlik sunumları Uygunluk acentaları Yapım öncesi konferansı
Yapım Sonrası Evre	Yedek parça ve garanti belgesi koordinesi Son izinlerin alınması Sözleşmenin sona ermesi Bakım kılavuzu, çalışma prosedürü Taşınma ve başlangıç aktiviteleri Son ödeme Yükleniciye geri dönüşler Kapanış raporu
İŞ GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ	
Ön Tasarım Evresi	İşveren yükümlülüğünün belirlenmesi Proje organizasyonu Elemanlar ile ilgili dikkat edilmesi gerekenler

Çizelge 7.10 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları alt başlıkları (Devam).

Tasarım Evresi	İşveren yükümlülüğünün belirlenmesi Proje organizasyonu Elemanlar ile ilgili dikkat edilmesi gerekenler
Yapım Evresi	Yüklenici güvenlik yaptırımı Güvenlik koordinasyon görüşmeleri Güvenlik komitesi Güvenlik bilançosu Aylık raporlar İnşaat yönetimi personeli güvenlik eğitimi

**Çizelge 7.11 : Proje Yönetimi Uygulama Standartlarını ve İlgili Hukuk Normları
Kamu ve Özel sektör projelerinde uygulama durumunu gösteren tablo.**

Proje Yönetimi Uygulama Standartları	Türk Borçlar Kanunu		Kamu İhale Kanunu		Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu		İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu		Yapı Denetimi Hakkında Kanun	
	Kamu Projeleri	Özel Sektör Projeleri	Kamu Projeleri	Özel Sektör Projeleri	Kamu Projeleri	Özel Sektör Projeleri	Kamu Projeleri	Özel Sektör Projeleri	Kamu Projeleri	Özel Sektör Projeleri
Ön Tasarım Evresi			Y				Y	Y		
Tasarım Evresi			X	Y	X	Y	Y	Y	Y	Y
İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi	X	X	X	Y	X	X	X	Y	X	X
Yapım Evresi		X			X	Y	X	X	X	X
Yapım Sonrası Evre					Y	Y			Y	Y

X : Mevcut uygulanan

Y : Uygulanması gereken

7.3 Proje Yönetimi Uygulama Standartlarını ve İlgili Hukuk Normların Kamu ve Özel Sektör Projelerinde Uygulama Durumunu Gösteren Tabloların Yorumlanması

Türk Borçlar Kanunu Kamu ve Özel Sektör projelerinde, İhale ve Tedarik Evresinde Proje Yönetimi Uygulama Standartlarıyla belirlenen safhalarında Kanunun birinci, ikinci ve üçüncü bölümlerindeki “Borç İlişkisinin Kaynakları, Borç İlişkisinin Hükümleri, Borç İlişkilerinin Sona Ermesi” başlıklarında yer alan hükümleriyle belirleyicidir. Ayrıca Yapım Evresinde Özel Sektör Projelerinde, Kanunun İkinci Kısmını oluşturan “Özel Borç İlişkileri” bölümünde yer alan Satış, Mal Değişimi, Kira, Ödünç, Hizmet, Eser, Vekalet Sözleşmeleri hükümleri aktif halde yer alır.

Çizelge 7.12 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri.

Proje Yönetimi Uygulama Standartları	Türk Borçlar Kanunu		
	Kamu Projeleri	Özel Sektör Projeleri	Kanunun Belirleyici Olduğu Proje Yönetimi Uygulama Standartları Alt Başlıkları
Ön Tasarım Evresi			
Tasarım Evresi			
İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi	X	X	MALİYET YÖNETİMİ İhale Belgesi Eklerindeki Masrafların Detaylı Maliyetlendirilmesi Teklif Analizi ve Anlaşma SÜRE YÖNETİMİ Öngörülen iş programı KALİTE YÖNETİMİ Karar öncesi görüşmeler Sözleşme kararı Katılımcıların ön yeterliliği Proje maliyet raporu Nakit akışı raporu SÖZLEŞME YÜRÜTÜMÜ Katılımcıların ön yeterliliği Proje maliyet raporu Nakit akışı raporu

Çizelge 7.13 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri (Devam).

Yapım Evresi		X	MALİYET YÖNETİMİ Hakediş programı Maliyet için talepler SÜRE YÖNETİMİ Teslim alma planı oluşturma KALİTE YÖNETİMİ Geçici kabul Son kabul SÖZLEŞME YÜRÜTÜMÜ Emanet iş Hakediş Malsahibinin satın aldığı malzeme ve ekipman verilmesi
Yapım Sonrası Evre			

Kamu İhale Kanunu Kamu Projelerinde Tasarım Evresi, İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi ve Yapım evresinde hükümleriyle yer almakla birlikte Özel sektöre ait ihalelerde bu kanuna göre yapılabilmektedir. Kanun maddelerinde yer alan “İhaleye Katılım Kuralları, Ön yeterliliğin İlanı” ve “Tekliflerin Değerlendirilmesinde” Tasarımda; “İhale Süreci, İhale Usulleri ve Uygulaması” hükümleriyle İhale ve Tedarik Evresinde belirleyici olmaktadır.

Çizelge 7.14 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Kamu İhale Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri.

Proje Yönetimi Uygulama Standartları	Kamu İhale Kanunu		
	Kamu Projeleri	Özel Sektör Projeleri	Kanunun Belirleyici Olduğu Proje Yönetimi Uygulama Standartları Alt Başlıkları
Ön Tasarım Evresi	Y		
Tasarım Evresi	X	Y	GENEL YÖNETİM Dokümanların dağıtılması Genel şartname ve eki Proje Fonlaması

Çizelge 7.15 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Kamu İhale Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri (Devam).

Tasarım Evresi	X	Y	MALİYET YÖNETİMİ Maliyet tahminleri Maliyet teyit evreleri SÜRE YÖNETİMİ Ana iş programı hazırlama Tasarım iş programı İnşaat iş programı KALİTE YÖNETİMİ Kalite güvencesi Kalite kontrol Yapım süresinin tahmini Tasarım prosedürleri Kalite yönetimi şartnameleri İŞ GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ İşveren yükümlülüğünün belirlenmesi Proje organizasyonu
İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi	X	Y	MALİYET YÖNETİMİ İhale Belgesi Eklerindeki Masrafların Detaylı Maliyetlendirilmesi Teklif Analizi ve Anlaşma KALİTE YÖNETİMİ İhale planlaması İhale duyurusunun yapılması Seçilmiş katılımcı listesi Katılımcıların bilgilendirilmesi SÖZLEŞME YÜRÜTÜMÜ Katılımcıların ön yeterliliği Katılımcı listesinin geliştirilmesi Katılımcıların ihale ilgisini arttırıcı kampanyaların düzenlenmesi Duyurular ve reklamlar İhale dosyalarının dağıtımı İhaleye katılımcılarının bilgilendirilmesi
Yapım Evresi			
Yapım Sonrası Evre			

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Kamu Projelerinde Tasarım Evresi ve Yapım evresinde hükümleriyle belirleyicidir ve uygulamada kullanılmaktadır. Tasarım Evresinde Kanunun ikinci bölümünde yer alan “ Sözleşmelerin Düzenlenmesi” başlığı altında toplanan tip sözleşmeler ve sözleşme türünün belirlenmesi hükümleriyle tasarım süreci ve yüklenen taraf hakkında belirleyici olmaktadır.

İhale ve Tedarik Evresinde, “İhalelere katılmaktan yasaklama, Kesin Teminata İlişkin Hükümler, Sözleşmede değişiklik yapılması, Sözleşmenin devri” başlıklarında toplanan hükümleriyle uygulamada yer alır.

Yapım Evresinde ise Kanun, “Sözleşmenin Uygulanması, Fiyat Farkı, Sigorta, Mücbir Sebepler, Denetim, Muayene ve Kabul İşlemleri, Sözleşmede Değişiklik, Sözleşmenin Devri ve Feshi, Sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemeler, Mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshi, Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler,iş eksilişi ve işin tasfiyesi, Yasaklar ve Sorumluluklar” başlıklarında verilen belirleyici hükümlerle Proje Yönetiminde uygulamaya dahil olur.

Çizelge 7.16 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri.

Proje Yönetimi Uygulama Standartları	Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu		
	Kamu Projeleri	Özel Sektör Projeleri	Kanunun Belirleyici Olduğu Proje Yönetimi Uygulama Standartları Alt Başlıkları
Ön Tasarım Evresi			
Tasarım Evresi	X	Y	
İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi	X	X	GENEL YÖNETİM Teklif ve sözleşme hazırlığı MALİYET YÖNETİMİ Teklif Analizi ve Anlaşma KALİTE YÖNETİMİ Sözleşme kararı SÖZLEŞME YÜRÜTÜMÜ İhale belgesi ekleri Yapım sözleşmesi İş programı denetleme raporu

Çizelge 7.17 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri (Devam).

İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi	X	X	Proje maliyet raporu Nakit akışı raporu GENEL YÖNETİM Zaman yönetimi Bütçe ve maliyet izleme Hakediş ödemeleri Kalite yönetimi MALİYET YÖNETİMİ Değişiklik talimatı kontrolü Maliyet için talepler SÜRE YÖNETİMİ İş programına uyumun denetimi Taleplerin değerlendirilmesi Ana iş programı KALİTE YÖNETİMİ Testlerle denetim ve kontrol Rapor ve tutanak hazırlama Geçici kabul Son kabul SÖZLEŞME YÜRÜTÜMÜ Şantiye iletişim prosedürleri hazırlama Kalitenin denetlenmesi Onay almayan işlerin tespiti Nakit akış raporlama sistemi Yapım aşaması raporlarının hazırlanması ve uygulanması İzin, sigorta ve işçi ödemeleri Anlaşma dokümantasyonu Değişiklik talimat raporu Emanet iş Hakediş Özel arşiv tutma Taleplerin işlenmesi İŞ GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ Yüklenici güvenlik yaptırımı Aylık raporlar
Yapım Sonrası Evre	Y	Y	

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Kamu ve Özel Sektör Projelerinde Yapım evresinde bölümlerinde yer alan iş güvenliği konusunda “İşveren ile Çalışanların Görev, Yetki ve Yükümlülükleri, Teftiş ve İdari Yaptırımlar” hükümleriyle belirleyicidir ve uygulamada kullanılmaktadır. Ancak bu durum Kanun hükümlerinin doğru şekilde uygulanması için yeterli değildir. Çünkü İş Sağlığı ve Güvenliği yapım süreçlerinin tamamını kapsamalıdır. Yapılacak yapının tasarımında iş güvenliğinin göz ardı edilmesi, uygulamaya Ön Tasarım ve Tasarım evrelerinde yapımda güvenliğe ilişkin kolaylaştırıcı ve güvenliği artırıcı teknik detayların atlanması hem sahadaki iş yükünü hemde çalışanların can güvenliğini tehlikeye atmaktadır. Bu sebeple iş veren kuruluşlar İSG maliyetlerini proje maliyetlerini artıran yükler olarak görmemeli; olası kazalarla meydana gelebilecek çok daha büyük kayıpları önlemede, Proje Yönetiminin kaçınılmaz bir unsuru olarak görmelidirler.

Çizelge 7.18 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri.

Proje Yönetimi Uygulama Standartları	İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu		
	Kamu Projeleri	Özel Sektör Projeleri	Kanunun Belirleyici Olduğu Proje Yönetimi Uygulama Standartları Alt Başlıkları
Ön Tasarım Evresi	Y	Y	
Tasarım Evresi	Y	Y	İŞ GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ İşveren yükümlülüğünün belirlenmesi Proje organizasyonu Elemanlar ile ilgili dikkat edilmesi gerekenler
İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi	X	Y	MALİYET YÖNETİMİ İhale Belgesi Eklerindeki Masrafların Detaylı Maliyetlendirilmesi Teklif Analizi ve Anlaşma KALİTE YÖNETİMİ Karar öncesi görüşmeler Sözleşme kararı SÖZLEŞME YÜRÜTÜMÜ İş programı denetleme raporu Proje maliyet raporu Nakit akışı raporu

Çizelge 7.19 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hükümlerinin uygulamadaki yeri (Devam).

Yapım Evresi	X	X	GENEL YÖNETİM Şantiye tesislerinin organizasyonu Proje ekibi koordinasyonu Toplantılar düzenleme Kayıt tutma KALİTE YÖNETİMİ Yapım planlama ve programlama Testlerle denetim ve kontrol Rapor ve tutanak hazırlama Ön yapım konferansı SÖZLEŞME YÜRÜTÜMÜ Malsahibinin satın aldığı malzeme ve ekipman verilmesi Şantiye iletişim prosedürleri hazırlama Saha toplantıları düzenleme Saha raporu hazırlama İzin, sigorta ve işçi ödemeleri Özel arşiv tutma Güvenlik sunumları Yapım öncesi konferansı İŞ GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ Yüklenici güvenlik yaptırımı Güvenlik koordinasyon görüşmeleri Güvenlik komitesi Güvenlik bilançosu Aylık raporlar İnşaat yönetimi personeli güvenlik eğitimi
Yapım Sonrası Evre			

Yapı Denetimi Kanunu Kamu ve Özel Sektör Projelerinde yapı denetim kuruluş ve komisyonlarının görev sınırlarını, sicil kayıtlarının tutulması ve yapılara sertifika verilmesi, denetim faaliyetleri ve izin belgeleri konularında, ceza hükümlerinde belirleyici maddeleriyle Yapım Evresinde sürece dahil olur. Aynen İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uygulamasında olduğu gibi Yapı Denetim Kanunu hükümlerinde süreçte yer aldığı evreler genişletilmeli; gerek Tasarım gerekse Yapım Sonrası Evresi olsun uygunluk ve sürdürülebilirlik denetlenmelidir.

Çizelge 7.20 : Proje Yönetimi Uygulama Standartları ve Yapı Denetimi Hakkında Kanunun uygulamadaki yeri.

Proje Yönetimi Uygulama Standartları	Yapı Denetimi Hakkında Kanun		
	Kamu Projeleri	Özel Sektör Projeleri	Kanunun Belirleyici Olduğu Proje Yönetimi Uygulama Standartları Alt Başlıkları
Ön Tasarım Evresi			
Tasarım Evresi	Y	Y	
İhale ve Tedarik (Satınalma) Evresi	X	X	MALİYET YÖNETİMİ İhale Belgesi Eklerindeki Masrafların Detaylı Maliyetlendirilmesi KALİTE YÖNETİMİ Sözleşme kararı SÖZLEŞME YÜRÜTÜMÜ İş programı denetleme raporu Proje maliyet raporu
Yapım Evresi	X	X	GENEL YÖNETİM Kalite yönetimi İşverence temin edilen malzeme ve ekipmanlar KALİTE YÖNETİMİ Testlerle denetim ve kontrol Rapor ve tutanak hazırlama Uygun olmayan ve yetersiz bulunan işlerin denetimi Doküman kontrolü ve dağıtım Son inceleme, dokümantasyon ve eksiklikler tutanağı Geçici kabul Son kabul SÖZLEŞME YÜRÜTÜMÜ Kalitenin denetlenmesi Onay almayan işlerin tespiti Özel arşiv tutma İŞ GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ Güvenlik bilançosu Aylık raporlar
Yapım Sonrası Evre	Y	Y	

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

İyi bir hukuk devletinde hakların kullanılmasında olduğu gibi, borçların yerine getirilmesinde de aynı özenin gösterilmesi gerekir. Hiç kimse ve hiçbir kuruluş, borçlarını ödemede akdi normların dışına çıkarak tek taraflı değiştirme yetkisine sahip değildir. Bu ilke, hiçbir ayrıma tabi tutulmaksızın resmi ve özel kuruluşlar için geçerli olmalıdır.

Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında hukuk devrimi niteliğindeki Medenî Kanun ve Borçlar Kanunu yürürlüğe girdikleri 1926 yılından bu yana, bir takım değişikliklerle günümüze kadar geldiler. Bu değişiklikler günden güne değişen sosyal ve ekonomik sebeplerle, teknikte ve teknolojiye meyadana gelen gelişimle toplumda her kesimin ihtiyacını karşılamaya yönelik yapılmışlardır.

İnşaat sektöründe de süregelen işlerle ilgili hükümler içeren hukuki normlarda bu değişimden etkilenmiştir. Borçlar Hukukunun temel ilkesi hak ve borçlarda eşitlik. Yükleniciden taahhüdünü yerine getirmesi beklenirken, iş verenin de kendisine düşen sorumlulukları yerine getireceği ve getirmediği takdirde, olası zararın tazminine yönelik tedbirlerin de ilgili kanunda ve sözleşmelerde yer alması gerekmektedir.

Kamuya ait kaynaklarında verimli ve etkin kullanılması ve kamu ihalelerinde şeffaflık, rekabet ve objektifliği sağlama ihtiyacının ortaya çıkması, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun bu ihtiyacı karşılayamaması, yeni bir ihale mevzuatının hazırlanmasını zorunlu kılmıştır. İhale sistemini daha rasyonel ve sağlam temellere oturtmak ve oluşabilecek usulsüzlükleri önlemek amacıyla 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu çıkarılmıştır.

İnşaat sektörünün en büyük işvereni olan devlet, taahhüt konusu işlerin yapımında uygulanacak yasal prosedürde belirleyici konumundadır. Bu bağlamda, ihale ve inşaat risk analizlerinden, yapım işleri sözleşme yönetimine kadar tüm çalışmalara esas teşkil eden Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin çok iyi bilinmesi gerekmektedir.

Türkiye’de 12 yıldan beri uygulanmakta olan yapı denetim sisteminin bağlı olduğu 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun bazı eksik yönleri olmasına rağmen; bugüne kadar kanun kapsamında inşaatları tamamlanmış olan yapılarda, özellikle “Taşıyıcı Sistemi” ilgilendiren imalatlarda, yapı denetim kuruluşlarından alınan bilgilere dayanarak büyük oranda başarılı olduğu söylenebilir. Kanun üzerinde yapılacak bazı revizelerle bu oranı tüm imalatlarda daha yüksek başarı seviyesine ulaştırmak mümkündür.

Mevcut kanunda “denetlenen ile denetleyen arasındaki ticari ilişkinin ortadan kaldırılması” yönünde bir düzenleme bulunmamaktadır. Müteahhit, Yapı Denetim Kuruluşunu kendisi belirlediği sürece, sektörde sağlıklı bir denetim sürecinin oluşması mümkün değildir. Mevzuatta öngörülen yapı sahibi - yapı denetim kuruluşu ilişkisi uygulamada kurulamamıştır. Yasa hükümlerine göre yapı denetim kuruluşlarının yapı sahipleri tarafından belirlenmesi gerekirken, uygulamada müteahhitler belirleyici olmaktadır. Ülkemizdeki yapı üretim sürecinde mal sahibi ile müteahhit büyük oranda aynılaşmaktadır. Kanuna aykırı olmasına rağmen, yapı denetim kuruluşları pratikte yapı müteahhitleri ile anlaşma yapmak durumunda kalmakta, dolayısıyla yaptırım güçleri azalmakta ve bağımsız bir yapı denetim sisteminin oluşmasının koşulları en başta yok olmaktadır. Müteahhit ile yapı denetim kuruluşunun bağı mutlaka ayrıştırılmalıdır.

İş hayatımıza ilk defa yeni bir düzenleme olarak girecek olan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hakkında her türlü işletme, detaylı olarak bilgi edinmelidir. İş sağlığı ve güvenliği kavramı geniş anlamda incelendiğinde; sosyal çerçevede hakların korunması hususunda devlete de bir takım görevler düşeceği açık olarak görülmüştür. Devletin bu konudaki görevi ise kanun koyma, uygulama ve denetimdir. Ancak bu alanda tek yük devlete ait olmayıp işçi ve işverenlere de çalışma hayatında birçok yükümlülük düşmektedir. İş sağlığı ve güvenliği konusunda, işin yapılmasından doğan tehlikelerin ortadan kaldırılması veya azaltılması için gerekli yolların araştırılması ve bu yolla mevzuat hükümlerinin geliştirilmesi yer almaktadır. Bu konudaki mekanizma şu şekilde çalışmalıdır: İşveren, işçileri, işin yapılmasından doğan tehlikelere karşı korumak üzere, yükümlülüklerini yerine getirecek ve devlet de, işverenin söz konusu yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini denetleyecektir.

Bu aşamada incelenen sektöre hükümleriyle yön veren kanunlar, ve Türkiye şartları değerlendirilerek sektöre kazandırılan İnşaat Proje Yönetimi Uygulama Standartları iç içe ele alınmalıdır. Çalışma Proje Yönetim Sistematiğinde yer alan aktörleri ve her bir yönetim aktörüne ait, “Ön tasarım evresi, Tasarım evresi, İhale ve tedarik evresi, Yapım (İnşaat) evresi ve Yapım sonrası evresi” süreçlerinde inceleyerek. Bu süreçlerde iş ilişkilerinde bağlayıcı olan hukuki normları görmeyi sağlamıştır.

İnşaat Sektöründe başarı tanımı yeniden yapıldığında; her türlü iş gurubunun yer aldığı yoğun iş ilişkisi bulunan bu örgüde, iradesiyle yer alan her bireyin haklarını koruyan bir sistemi işleterek eser oluşturmak ve bu sayede yine bireye ekonomik ve sosyal yönde fayda sağlamak olduğu görülmektedir. Bu nedenle inşaatı yaptıracak tarafın, yöneten mühedisin ve üstlenen müteahhidin görevlerinin belirlenmesi oldukça zor bir yapıya dönüşmektedir. Bu iş örgüsünde istenilen verimliliğe ulaşmak için bilgi, yetenek ve deneyimle donanmış bir yönetimin temel unsur olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple inşaat işinin koordinasyonunu ve yönetimini gerçekleştirirken, belirlenmiş olan hukuki normlara uyarak, bilimsel çalışmalarla iş hayatına kazandırılan uygulama standartlarında ele almak ve çatısı altında olunan hukuki sistemi iyi bilmek gerekmektedir.

Bundan dolayı belirlenmiş olan hukuki normlara uyarak, iş ilişkilerini bilimsel çalışmalar sonucu belirlenen uygulama standartlarında ele alan ve çatısı altında olunan hukuki sistemi iyi bilen; teknik konulara ve hukuki mevzuata hakim teknik bireylerin sayısının artması önemli bir ihtiyaç haline gelmiştir.

Sonuç olarak yapılan çalışma, Borçlar Kanunu, Kamu İhale Kanunu, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve Yapı Denetimi Hakkında Kanun maddelerinin şekil ve kapsam olarak değiştirilen hükümlerini karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Sektörü şekillendiren hukuki normlar hakkında detaylı bilgi edinme imkanı sağlamıştır. İnşaat projelerinde sözleşmeye bağlanan her türlü yapım işinin yürütülmesinde uygulanacak genel esasların hukuki normlarla ilişkileri irdelenmiştir. Bu sayede hakların savunulması, borçların tazmini, anlaşmazlıkların çözümü esaslar çevresinde korunarak, ister özel ister kamu olsun sınırlı kaynakların kullanımında meydana gelen kayıplar en aza indirilecektir.

KAYNAKLAR

- Apanoğlu, E. C.** (2007). *Türkiye'de İnşaat Sektöründe Yargıya İntikal Eden Süre ve Özen Borcu Kaynaklı Anlaşmazlıkların Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Apanoğlu, E. C.** (2008). *Türkiye'de İnşaat Sektöründe Yargıya İntikal Eden Süre ve Özen Borcu Kaynaklı Anlaşmazlıkların Analizi*. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Aydın, Y.** (2010). FIDIC Sözleşmeleri. *Dış Denetim Dergisi*, Aralık, 230-243.
- B.İ.G.Ş.** (1984). *Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi*. Ankara.
- B.K. (1926). Borçlar Kanunu.** *Borçlar Kanunu*. içinde ankara.
- Bakanlar Kurulu-TBK.** (2001). Türk Borçlar Kanunu. *Türk Medeni Kanununun Beşinci Kitabı*. içinde Ankara.
- Baradan, S.** (2006). Türkiye İnşaatSektöründe İş Güvenliği Yeri ve Gelişmiş Ülkelerle Kıyaslanması . *DEÜ Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik Dergisi*, 87-100.
- Bartolohew, S. H.** (1998). *Construction Contracting Business and Legal Principles*. Columbus, Ohio: Prentice Hall.
- Barutçu, M.** (1989). *Yatırım Projelerinin Değerlendirilmesi 1*. Ankara: Türkiye Kalkınma Bankası.
- Bilir, D.** (2010). *Kamu İhale Mevzuatına Tabi İnşaat Sözleşmelerinin Sona Ermesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Coller, K.** (2001). *Construction Contracts*. New Jersey: Prentice Hall.
- ÇSGB-İŞGÜM.** (2005). <http://isggm.calisma.gov.tr>. İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü. adresinden alınmıştır
- Demir, F.** (2007). Yapım İşlerinde Sözleşme Türleri. *Yaklaşım Dergisi*, Haziran.
- Gencer, H.** (2007). *Yapım İşleri İhalelerinde Teklif Türünün Belirlenmesinde Ortaya Çıkan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. İstanbul.
- Gözler, K.** (2008). Anayasa Normlarının Geçerliliği Sorunu.
- Hök, G. S.** (2009). *Uluslararası İnşaat Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- K.İ.K. 4734.** (2003). *Kamu İhale Kanunu*. Ankara.
- Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu.** (2008). *Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu*. Ankara.
- Kanunu, S. S.** (2006). Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu.
- Kara, H.** (2013). 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunun Getirdiği Yeni Düzenlemeler. *TBB Dergisi*, 354-388.
- Karaaslan, E.** (2004). *Kamu İhale Mevzuatında Kapsam Sorunsalı*.

- Kılıç, N.** (2008). İnşaat Sektörünün Nitel ve Nicel Analizi. *Arge-Ge Bülten*, 28.
- Köksal, T.** (2010). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2010-1), 88-89.
- Köksal, T.** (2013). FIDIC İnşaat İşleri Şartnamelerine Göre Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü Mekanizmaları. *TBB Dergisi*, 415-420.
- Kuluçlu, E.** (2009). Türk Hukuk Sisteminde Normlar Hiyerarşisi ve Sayıştay Denetimine Etkileri. *Sayıştay Dergisi*.
- Kuruoğlu, M.** (2013). <http://murat.kuruoglu.com.tr>. Proje Yönetim Sistematiği. adresinden alınmıştır
- Levy, S. M.** (1996). *Build, Operate, Transfer: Paving the Way for Tomorrow's Infrastructure*. John Wiley & Sons.
- Şeremet, M.** (tarih yok). İnşaat Sözleşmeleri ve FIDIC. *İstanbul Barosu Dergisi*, 4, 1550-1552.
- Sorguç, D.** (1993). *Yapı İşletmesi Ders Notu I-II*. İstanbul: İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi Matbaası.
- Tandoğan, H.** (2008). *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*. İstanbul.
- TBK Karşılaştırmalı Açıklamalı.** (2012). www.prizmahukuk.com. adresinden alınmıştır
- Uyanık, N.** (2004). İnşaat İşlerinde Sözleşme Yönetimi (Teorik ve Pratik Bilgiler). 5.
- Y.İ.G.Ş.** (2014). *Yapım İşleri Genel Şartnamesi*. Ankara.

EKLER

Ek 1 : 6098 Sayılı TBK - 818 Sayılı BK Madde Karşılaştırma Tablosu.

Ek 2 : 4734 sayılı kanuna ek ve değişiklik getiren mevzuatın yürürlüğe giriş tarihini gösterir liste.

Ek 3 : 4708 sayılı kanuna ek ve değişiklik getiren mevzuatın yürürlüğe giriş tarihini gösterir liste.

Ek 1 6098 Sayılı TBK - 818 Sayılı BK Madde Karşılaştırma Tablosu.

	818 Sayılı BK	6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK	6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK	6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK
1	1	41	33	81	65	121	104
2	2	42	34	82	66	122	105
3	3	43	35	83	67	123	106/1
4	4	44	36	84	68	124	107
5	5	45	37	85	69	125	106/2;108
6	6	46	38	86	70	126	—
7	—	47	39	87	71	127	109
8	7	48	40	88	72	128	110
9	8	49	41	89	73	129	111
10	9	50	42	90	74	130	112
11	10	51	43	91	75	131	113
12	11	52	44	92	76	132	—
13	12	53	45	93	77	133	114
14	13	54	46/1	94	78	134	115
15	14	55	—	95	79	135	116
16	15	56	47	96	80	136	117
17	16	57	48	97	81	137	—
18	17	58	49	98	82	138	—
19	18	59	54/2	99	83	139	118
20	—	60	—	100	84	140	119
21	—	61	50;51/1	101	85	141	120
22	—	62	50/1;51/2	102	86	142	121
23	—	63	—	103	87	143	122
24	—	64	52	104	88	144	123
25	—	65	54/1	105	89	145	124
26	19/1	66	55	106	90	146	125
27	20	67	56	107	91	147	126
28	21	68	57	108	92	148	127
29	22	69	58	109	93	149	128
30	23	70	59	110	94	150	129
31	24	71	—	111	95	151	130
32	24/2	72	60	112	96	152	131
33	25	73	—	113	97	153	132
34	26	74	53	114	98	154	133
35	27	75	46/2	115	99	155	134
36	28	76	—	116	100	156	135
37	29	77	61	117	101	157	136
38	30	78	62	118	102	158	137
39	31	79	63	119	102	159	138
40	32	80	64	120	103	160	139

Ek 1 6098 Sayılı TBK - 818 Sayılı BK Madde Karşılaştırma Tablosu (Devam).

6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK	6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK	6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK	6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK
161	140	201	–	241	–	281	226
162	141	202	179	242	–	282	–
163	142	203	180	243	214	283	232
164	143	204	181	244	215	284	233
165	144	205	–	245	216	285	234
166	145	206	–	246	217	286	235
167	146	207	182	247	–	287	236
168	147	208	183	248	218	288	237
169	148	209	184	249	–	289	238
170	149	210	–	250	219	290	240
171	150	211	185/186	251	220	291	240;241
172	151	212	187	252	221	292	242
173	152	213	188	253	–	293	239
174	153	214	189	254	–	294	243
175	154	215	190	255	–	295	244
176	155	216	191	256	–	296	245
177	156/1,2	217	192	257	–	297	246
178	156/13	218	193	258	–	298	247
179	158	219	194	259	222;224	299	248
180	159	220	195	260	223/2	300	–
181	160	221	196	261	–	301	249/1
182	161	222	197	262	–	302	258/1
183	162	223	198	263	–	303	258/2
184	163	224	199	264	–	304	249/2,3;250;251/2
185	164	225	200	265	–	305	249/2,3;250
186	165	226	201	266	–	306	250
187	166	227	202/203	267	–	307	249/2;250/1
188	167	228	204	268	–	308	250/2
189	168/1,3	229	205	269	–	309	253
190	168/2	230	206	270	–	310	254/1.3
191	169,171/2	231	207	271	–	311	–
192	170	232	208	272	–	312	255
193	171/1	233	209	273	–	313	–
194	172	234	210	274	–	314	257/1
195	173	235	211	275	225	315	260
196	174	236	212	276	227	316	256/1,2
197	175	237	213	277	228	317	258/2
198	176	238	–	278	229	318	256/3
199	177	239	–	279	231	319	251/1
200	178	240	–	280	230	320	251/1

Ek 1 6098 Sayılı TBK - 818 Sayılı BK Madde Karşılaştırma Tablosu (Devam).

6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK	6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK	6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK	6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK
321	–	361	273	401	323/1;337/1	441	347/2,3
322	259	362	281/1,2;288/1	402	329	442	–
323	259/1	363	282	403	323/2,3	443	–
324	252/1,2	364	278	404	–	444	348
325	252/2	365	279	405	–	445	349
326	–	366	284	406	326;327	446	351
327	263	367	287	407	333	447	352
328	262	368	285	408	325	448	–
329	262/2/1,2	369	286	409	328	449	–
330	262/2/3	370	290	410	–	450	–
331	264	371	291	411	324	451	–
332	261	372	292	412	–	452	–
333	265	373	293	413	331	453	–
334	266	374	294	414	–	454	–
335	–	375	295	415	–	455	–
336	267	376	296	416	–	456	–
337	268	377	297	417	332	457	–
338	269	378	298	418	337	458	–
339	–	379	299	419	–	459	–
340	–	380	300	420	–	460	–
341	258/2	381	301	421	334	461	–
342	–	382	302	422	–	462	–
343	–	383	303	423	–	463	–
344	–	384	304	424	–	464	–
345	–	385	305	425	–	465	–
346	–	386	306	426	335	466	–
347	–	387	307	427	336	467	–
348	–	388	308	428	–	468	–
349	–	389	309	429	–	469	–
350	–	390	310	430	338,339	470	355
351	–	391	311	431	340/1	471	356
352	–	392	312	432	340/2,3;341	472	357
353	–	393	313	433	342	473	358
354	–	394	314	434	–	474	359
355	–	395	320/1	435	344	475	360
356	–	396	321/1	436	346	476	361
357	270	397	–	437	345	477	362
358	–	398	329	438	–	478	363
359	271	399	–	439	–	479	364
360	272/1	400	32/2	440	347/1	480	365

Ek 1 6098 Sayılı TBK - 818 Sayılı BK Madde Karşılaştırma Tablosu (Devam).

6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK	6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK	6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK	6098 Sayılı TBK	818 Sayılı BK
481	366	521	405	561	463	601	494
482	367	522	406	562	464	602	495
483	368	523	407	563	465	603	—
484	369	524	408	564	466	604	504
485	370	525	409	565	467	605	505
486	371	526	410	566	468	606	506
487	372	527	411	567	469	607	507
488	—	528	412	568	470	608	508
489	373	529	413	569	471	609	509
490	374	530	414	570	472	610	510
491	375	531	415	571	473	611	511
492	376	532	416	572	474	612	512
493	377	533	417	573	475	613	513
494	378	534	418	574	476	614	514
495	379	535	419	575	477	615	515
496	380	536	420	576	478	616	516
497	381	537	421	577	479	617	517
498	382	538	422	578	480	618	518
499	383	539	423	579	481	619	519
500	384	540	424	580	482	620	520
501	385	541	425	581	483	621	521
502	386	542	426	582	485	622	522
503	387	543	427	583	484	623	523
504	388	544	428	584	—	624	524
505	389	545	429	585	486	625	525
506	390	546	430	586	487	626	526
507	391	547	449	587	488	627	527
508	392	548	450	588	489	628	528
509	393	549	451	589	490	629	529
510	394	550	452	590	491	630	530
511	395	551	453/1,2	591	497	631	531
512	396	552	453/3	592	499;500	632	532
513	397	553	455	593	501	633	—
514	398	554	456	594	502	634	—
515	399	555	457	595	503	635	—
516	400	556	458	596	496	636	—
517	401	557	459	597	498	637	533
518	402	558	460	598	492	638	534
519	403	559	461	599	—	639	535
520	404	560	462	600	493	640	536
						641	537
						642	538
						643	539
						644	540
						645	541
						646	—
						647	542
						648	543

Ek 2 4734 sayılı kanuna ek ve değişiklik getiren mevzuatın yürürlüğe giriş tarihini gösterir liste.

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin/ Tebliğin Numarası	4734 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5583	3	28/2/2007
5615	10	4/4/2007
5625	62	26/4/2007
5680	2, Ek Madde 2	7/6/2007
5726	3, Geçici Madde 4	5/1/2008 tarihinden altı ay sonra
5737	3, Geçici Madde 4	27/2/2008
5763	22, Ek Madde 3	26/5/2008
5784	3	26/7/2008
5812	3, 4, 22, 36, 53, Ek madde 1, Ek Madde 4 ilâ 6 Geçici Madde 4, Geçici Madde 8, 9, 10	5/12/2008
	41, 53, 54, 55	5/1/2009
	10, 11, 13, 20, 21, 26, 37, 38, 40, 42, 43,47, 48, 52, 62, 65, Ek madde 2	5/3/2009
5917	3	10/7/2009
6093	3	30/12/2010
6111	2, 3, 63, 68	25/2/2011

Ek 2 4734 sayılı kanuna ek ve değişiklik getiren mevzuatın yürürlüğe giriş tarihini gösterir liste (Devam).

KHK/638	3	12/6/2011 tarihinde yapılan milletvekili seçiminden sonra kurulan ilk Bakanlar Kurulu üyelerinin atandığı tarihte
KHK/661	53, Geçici Madde 11, Geçici Madde 12	2/11/2011
6288	3, 48	4/4/2012
6287	Geçici Madde 13	11/4/2012
6353	3, 28, 53	12/7/2012
6359	11	10/11/2012
2013/1 Numaralı Tebliğ	3, 8, 13, 21, 22, 53, 62, 67	1/2/2013
6461	3	1/5/2013
6462	53	3/5/2013
6475	Geçici Madde 4	23/5/2013
6496	3	
Anayasa Mahkemesi 27/9/2012 tarihli ve E:2012/20, K:2012/132	65	26/7/2013
6504	22	28/11/2013
Anayasa Mahkemesi'nin 10/7/2013 tarihli ve E.: 2012/104, K.: 2013/87 sayılı Kararı	62	10/12/2013 tarihinden başlayarak altı ay sonra (10/6/2014)

Ek 3 4708 sayılı kanuna ek ve değişiklik getiren mevzuatın yürürlüğe giriş tarihini gösterir liste.

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin/ Tebliğin Numarası	4708 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5728	9	8/2/2008
KHK/648	1, 2, 4, 5, 7, 12	17/8/2011
KHK/662	5, 6	2/11/2011
Anayasa Mah.'nin 29/1/2012 tarihli ve E:2011/106, K:2012/192 sayılı yürürlüğün durdurulması kararı	1 inci maddenin ikinci fıkrası, 5 inci maddenin beşinci fıkrası	Kararın RG'de yayınlandığı 2/4/2013 tarihinden itibaren 6 aysonra 2/10/2013
6495	1, 5	2/8/2013

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Bilal Özaslan

Doğum Yeri ve Tarihi: Karaman / 07.08.1988

Adres: Esenevler mah. Yunusemre cad. Ebabil. sk. No.37 Daire 5 Ümraniye/İstanbul

E-Posta: bilalozaslan@yahoo.com.tr

Lisans: İnşaat Mühendisliği İTÜ

Yüksek Lisans : Yapı İşletmesi İTÜ

Mesleki Deneyimler :

2011-2013

Yöntem Contruction, Rezidans projesi, Teknik ofis, Ataşehir.

2013-2014

Boğaziçi Üniversitesi, ÖYP kapsamında yabancı dil eğitimi.

2014 -

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Araştırma görevlisi.

Yayın Listesi:

Özaslan, B., Güranlı, G. E. (2012). Proje Yönetim Kongresi, Türkiye İnşaat Sektöründe Yapı Makinaları Kullanımı Üzerine Bir Araştırma , Bildiri yayını, İzmir.